

Geachte gemeenteraad,

In de bijlage bij deze mail treft u aan :

- Aanbiedingsbrief gemeenteraden dd. 1 april 2015
- Concept Regionaal Risicoprofiel Twente
- Concept Beleidsplan VRT 2016 – 2019
- Concept Begroting VRT 2016
- Nadere evaluatie en onderbouwing financieringsystematiek VRT

In de aanbiedingsbrief wordt het verzoek gedaan uiterlijk vrijdag 29 mei a.s. uw zienswijze ten aanzien van de stukken aan ons door te geven.

Met vriendelijke groet,

H. Meuleman

Secretaris Veiligheidsregio Twente

**VEILIGHEIDSREGIO
TWARTE**
Nijverheidstraat 30 Enschede
Postbus 1400, 7500 BK Enschede
vrtwente.nl

DISCLAIMER:

De informatie verzonden met dit e-mailbericht is uitsluitend bestemd voor de geadresseerde. Gebruik van deze informatie door anderen dan de geadresseerde is verboden. Openbaarmaking, vermenigvuldiging, verspreiding en/of verstrekking van deze informatie aan derden is niet toegestaan. Aan persoonlijke opvattingen van medewerkers kunnen geen rechten worden ontleend. Veiligheidsregio Twente aanvaardt voor haar medewerkers geen enkele aansprakelijkheid voor eventueel onjuist, onrechtmatig of ontoelaatbaar geacht gebruik van e-mail (inclusief bijlagen).

Regionaal Risicoprofiel Twente

Autorisatie

OPSTELLERS:

M. Reefhuis – Veiligheidsregio Twente
T. Reefman – Veiligheidsregio Twente

BIJDRAGE IN DE WERKGROEP*:

J. Reurink-Hellinga – Gemeente Rijssen-Holten
B. Oude Geerdink – Gemeente Haaksbergen
I. Drupsteen – Gemeente Hengelo
L. Fischer – Brandweer Twente
M. Vastert – Brandweer Twente
J. de Vries – GHOR Twente
M. Mijwaart – Politie Nederland

Versiegegevens

VERSIE:

DATUM:

OMSCHRIJVING:

1.1	18-08-2014	Eerste herziene versie voor werkgroep
1.2	11-09-2014	Tweede herziene versie voor werkgroep
1.3	25-09-2014	Eindconcept versie voor werkgroep en kolommen
1.4	22-10-2014	Eindconcept versie voor vakgroep
1.5	09-01-2015	Eindconcept versie voor veiligheidsdirectie en bestuur

Regionaal Risicoprofiel Twente

Concept

Versie 1.5, 9 januari 2015

Veiligheidsregio Twente

ir. M. Reefhuis

T. Reefman, MSc

VEILIGHEIDSGEGIO
TWENTE

Managementsamenvatting

Het opstellen en actualiseren van het Regionaal Risicoprofiel Twente is een taak die wordt ontleend aan artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's. Het risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van aanwezige risico's die kunnen leiden tot een ramp of crisis in de regio. Het risicoprofiel heeft geen betrekking op de monodisciplinaire basiszorg. Het Regionaal Risicoprofiel Twente is, conform de nationale Handreiking regionaal risicoprofiel, systematisch opgebouwd in drie fasen:

- I. Risicobeeld (*Wat kan ons overkomen?*)
- II. Gevolgenanalyse (*Hoe erg is het?*)
- III. Analyse van de inspanningen (*Wat doen we er al aan? Wat kunnen we er nog aan doen?*)

Het Regionaal Risicoprofiel Twente is opgesteld in 2011 en in 2014 geactualiseerd door een werkgroep bestaande uit experts van de vier kolommen: gemeente, GHOR, brandweer en politie. Daarnaast heeft een klankbordgroep meegedraaid, bestaande uit vertegenwoordigers van vitale dan wel crisispartners.

Het Algemeen Bestuur van de veiligheidsregio stelt een regionaal risicoprofiel en een meerjarenbeleidsplan vast met een horizon van vier jaar. Middels continue monitoring blijft het regionaal risicoprofiel constant in beeld. Het risicobeeld is gebaseerd op de gegevens van de provinciale risicokaart. De gemeenten en provincie zijn verantwoordelijk voor het invoeren van de gegevens. De kwaliteit van de gegevens in Twente is voldoende om een gedegen risicoprofiel op te stellen.

Door de experts in de multidisciplinaire werkgroep zijn de achttien scenario's uit het Regionaal Risicoprofiel Twente 2011 beoordeeld op actualiteit en inhoud. Deze achttien scenario's zijn gespreid over zeven maatschappelijke thema's. Tijdens de actualisatie zijn een drietal scenario's toegevoegd aan het risicoprofiel. Voor elk van deze incidenten is een gelijkvormig incidentscenario beschreven (*Fase I: Wat kan ons overkomen?*). Per ramp- en crisisscenario is een impactanalyse op tien criteria uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aard, de omvang en de schaal van de gevolgen. De uitkomsten van de impact- en waarschijnlijkheidsanalyses zijn uitgezet in een risicodiagram (*Fase II: Hoe erg is het?*). Tevens is per scenario een analyse op hoofdlijnen van de beschikbare en benodigde inspanningen uitgevoerd (*Fase III: Wat doen we er al aan? Wat kunnen we er nog aan doen?*). De analyse van beschikbare en benodigde inspanningen leidt tot risicogerichte beleidsvoornemens voor het gehele presterend vermogen van de veiligheidsregio en haar partners.

De analyse van de inspanningen is samengevoegd met de categorisering uit het risicodiagram, waaruit een prioritering volgt. Prioritering volgt uit een combinatie van af te wegen factoren. Als basis is van belang de grootte van de impact en de waarschijnlijkheid van risico's, zoals weergegeven in het risicodiagram. Vervolgens kan van belang zijn een (groot) verschil tussen risiconiveau en beschikbaar capaciteitsniveau. Tevens spelen mee het bestuurlijk afbreukrisico: lage waarschijnlijkheid, maar grote impact als het toch voorkomt en een hoog beleidsrendement: relatief geringe inspanning die veel positieve spin off geeft. In de afweging spelen tenslotte mee security: hoge dreiging en/of grote kwetsbaarheid voor moedwillige verstoringen en voldoen aan landelijke doelstellingen en afspraken. Door het aanbrengen van een koppeling tussen specifiek relevante scenario's binnen Twente en nationale onderwerpen, kan worden voldaan aan nationale afspraken.

Vanuit de analyse van het Regionaal Risicoprofiel Twente volgen twee aanbevelingen:

1. Continueer de inspanningen die de afgelopen beleidsperiode zijn aangevangen op de prioritaire risico's uit Regionaal Risicoprofiel Twente 2011.
2. Geef uitvoering aan de analyse van beschikbare en benodigde inspanningen op de prioritaire risico's die volgen uit het voorliggende regionaal risicoprofiel.

Met betrekking tot de eerste aanbeveling lopen er nog enkele initiatieven voortkomend uit de prioriteitstelling in het Regionaal Risicoprofiel 2011, zoals de pilots risicocommunicatie Borne en zelfredzaamheid Wierden. Het verdient dan ook aanbeveling deze initiatieven te continueren in de komende periode:

- Scenario 8: Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer
- Scenario 9: Giftige stof bij een inrichting.
- Scenario 10: Incident nabij kerncentrale.

Met betrekking tot de tweede aanbeveling worden vanuit het risicodiagram de volgende prioriteiten aanbevolen:

- Scenario 11: Incident met ondergrondse opslag
- Scenario 14: Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Scenario 21: Maatschappelijke onrust.

Voor bovenstaande scenario's wordt de inschatting gemaakt dat met een gerichte inspanning een relatief groot effect kan worden bereikt, bijvoorbeeld door contacten met relevante partijen te versterken en de planvorming op orde te brengen.

Vanuit nationale prioritering en regionale aanbevelingen zijn de scenario's maatschappelijke onrust en verstoring telecommunicatie en ICT geprioriteerd. Bij de verstoring van telecommunicatie en ICT kan tevens het scenario uitval elektriciteitsvoorziening van invloed zijn. De verstoring van telecommunicatie en ICT is tevens ingegeven vanuit de ontwikkeling dat vitale functies steeds integraler en complexer worden en dat in de samenleving trends zichtbaar zijn zoals individualisering, vergrijzing en een terugtrekkende overheid. Verstoringen in de continuïteit van vitale functies worden daardoor ingrijpender.

Het scenario incident met ondergrondse opslag is als prioritair aangewezen, vanwege het unieke karakter in Nederland, en daarmee de onbekendheid met de gezondheids- en milieurisico's.

Het verdient aanbeveling om op korte termijn een gedetailleerde analyse van beschikbare en benodigde inspanningen te starten op de aanbevolen prioritaire risico's. Dit in afwachting van de inbreng van zienswijzen van de gemeenteraden en besluitvorming door het bestuur van de veiligheidsregio. De gemeenteraden kunnen het Regionaal Risicoprofiel Twente en het Regionaal Beleidsplan aanvullen met eigen, lokaal onderkende risico's. Zo kunnen vanuit de gemeenten beleidsprioriteiten en veiligheidsthema's naar voren worden gebracht. Vervolgens dient binnen Veiligheidsregio Twente voor en samen met de gemeenten uitvoering te worden gegeven aan het vastgestelde veiligheidsbeleid.

De aanbevelingen uit het Regionaal Risicoprofiel zullen in het beleidsplan verder worden uitgewerkt.

Inhoudsopgave

Managementsamenvatting.....	4
Inhoudsopgave	6
1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding, opdracht en gevolgde werkwijze	8
1.1.1 Aanleiding.....	8
1.1.2 Opdracht.....	8
1.1.3 Werkwijze	8
1.2 Beheerparagraaf en leeswijzer	9
1.2.1 Beheerparagraaf	9
1.2.2 Leeswijzer.....	9
2 Wettelijk, bestuurlijk en regionaal kader.....	10
2.1 Landelijk kader.....	10
2.1.1 Wet Veiligheidsregio's.....	10
2.1.2 Handreiking regionaal risicoprofiel	10
2.1.3 Nationale risicobeoordeling	10
2.2 Regionaal kader.....	10
2.2.1 Beleidsplan veiligheidsregio	10
2.2.2 Provinciale Risicokaart.....	10
2.2.3 Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel (MEVO)	11
2.2.4 Risicomonitoring	11
3 Risicoanalyse: Impact en waarschijnlijkheid.....	12
3.1 Kenmerken van Twente	12
3.2 Risicobeeld Twente.....	12
3.2.1 Risicobeeld algemeen.....	12
3.2.2 Kenmerkende risico's in Twente.....	13
3.3 Scenariobeschrijvingen.....	16
3.4 Risicodiagram	19
3.5 Analyse op hoofdlijnen van beschikbare en benodigde inspanningen.....	21
4 Conclusies	22
4.1 Conclusies bij impact en waarschijnlijkheid	22
4.2 Conclusies bij analyse van de inspanningen	23
5 Aanbevelingen	24
5.1 Landelijke prioriteiten	24
5.2 Analyse regionale incidentscenario's en inspanningen.....	24
5.3 Terugblik beleidsperiode 2013-2015.....	25
5.4 Aanbevelingen komende beleidsperiode	25
Bijlage 1: Definities risicobronnen en kwetsbaarheden	26
Bijlage 2: Lijst van alle scenario's.....	29
Bijlage 3: Uitgewerkte scenario's	33
Scenario 1: (Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad	34
Scenario 2: Natuurbrand	36
Scenario 3: Extreme winterperiode	38
Scenario 4: Extreme regenval en storm	40
Scenario 5: Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens)	42

Scenario 6: Brand in object met verminderd zelfredzame aanwezigen.....	44
Scenario 7: Brand in dichte binnenstad	46
Scenario 8: Brandbare/Explosieve stof bij spoorvervoer.....	48
Scenario 9: Giftige stof bij inrichting.....	50
Scenario 10: Incident nabije kerncentrale	52
Scenario 11: Incident met ondergrondse opslag.....	54
Scenario 12: Uitval elektriciteitsvoorziening.....	56
Scenario 13: Verontreiniging in drinkwaternet	58
Scenario 14: Verstoring telecommunicatie en ICT	60
Scenario 15: Verkeersongeval (snel)weg	62
Scenario 16: Incident in wegtunnel	64
Scenario 17: Dierziekte overdraagbaar op mens.....	66
Scenario 18: Ziektegolf (zoals griep).....	68
Scenario 19: Paniek bij evenement.....	70
Scenario 20: Gewelddadigheden rondom voetbal	72
Scenario 21: Maatschappelijke Onrust	74
Bijlage 4: Analyse van inspanningen bij scenario's	77
Bijlage 5: Begrippenlijst.....	80
Bijlage 6: Afkortingenlijst.....	82

1 Inleiding

1.1 Aanleiding, opdracht en gevolgde werkwijze

1.1.1 Aanleiding

Het opstellen en actualiseren van het regionaal risicoprofiel is een taak voor de veiligheidsregio die wordt ontleend aan de Wet veiligheidsregio's (Wvr). Op basis van het regionaal risicoprofiel kunnen besluiten genomen worden over het voorkomen en beperken van de risico's (risicobeheersing). Ook kunnen met het regionaal risicoprofiel de operationele prestaties van de crisisbeheersingsorganisatie gericht worden afgestemd op de aanwezige risico's.

1.1.2 Opdracht

Volgens artikel 15 van de Wet veiligheidsregio's bestaat het regionaal risicoprofiel uit een risicobeeld (wat kan ons overkomen) en een gevolgenanalyse (hoe erg is het), namelijk:

- a. Een overzicht van de risicovolle situaties binnen de veiligheidsregio die tot een brand, ramp of crisis kunnen leiden;
- b. Een overzicht van de soorten branden, rampen en crises die zich in de veiligheidsregio kunnen voordoen, en;
- c. Een analyse waarin de weging en inschatting van de gevolgen van de soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen.

Het Regionaal Risicoprofiel Twente is opgesteld in samenwerking met relevante partners zoals gemeenten, provincie, politie, waterschappen, etc. De veiligheidsregio brengt de partners bij elkaar om gezamenlijk de juiste risico-inschattingen te maken. Het actualiseren van het Regionaal Risicoprofiel Twente is een vervolgstap die aanbevelingen oplevert voor mogelijke (nieuwe) beleidskeuzes en samenwerkingsafspraken inzake risico- en crisisbeheersing.

1.1.3 Werkwijze

Om het regionaal risicoprofiel Twente te kunnen opstellen, is een werkgroep opgericht die is samengesteld uit experts van de vier kolommen: de gemeenten, GHOR, brandweer en politie. Gedurende het proces van opstellen van het regionaal risicoprofiel, zijn relevante experts van andere organisaties betrokken, het betreft bijvoorbeeld Rijkswaterstaat, Waterschap en Defensie. Vervolgens is het risicoprofiel besproken in diverse gremia, zoals de multidisciplinaire vakgroep Risicobeheersing, het AOV- en kolommen-overleg..

Voor het opstellen van het Regionaal Risicoprofiel Twente is gebruik gemaakt van de nationale Handreiking regionaal risicoprofiel die is gepubliceerd in november 2009. Ook andere veiligheidsregio's maken gebruik van deze methodiek. Dit bevordert de mogelijkheden tot interregionale samenwerking. Hiermee is geborgd dat het Regionaal Risicoprofiel Twente voldoet aan de eisen uit de wetgeving en dat haar analyse past binnen de nationale risicobeoordeling.

De gemeentelijke risico-inventarisatie voor de provinciale risicokaart is gebruikt als basis voor het Regionaal Risicoprofiel Twente. Op de risicokaart staan de risicobronnen en kwetsbare objecten zoals deze zijn geautoriseerd door de bevoegde gezagen binnen de regio. Iedere gemeente kan de input voor het Regionaal Risicoprofiel Twente controleren, daar waar nodig actualiseren en aanvullen in de risicokaart. Voor de toekomstverkenning zijn de majeure ontwikkelingen beschouwd voor de periode 2015 - 2018, die tot een aanpassing van het Regionaal Risicoprofiel Twente kunnen leiden. Via de landelijke risicokaart zijn de risicobronnen in naastgelegen veiligheidsregio's en Duitsland geïnventariseerd, voor zover deze een invloedsgebied hebben in onze regio. Deze geïnventariseerde risico's maken deel uit van het risicobeeld van Twente.

De risico-inventarisatie en de toekomstverkenning hebben geleid tot een risicobeeld van de regio Twente. Dit risicobeeld geeft de daadwerkelijk in Twente aanwezige risicobronnen weer en is bepalend voor de mogelijk te beschouwen scenario's. In deze herziene versie van het regionaal risicoprofiel is gekozen voor 21 scenario's, waarin voor elk scenario een eenduidige gevolgenanalyse is gemaakt waarin de weging en inschatting van de gevolgen van een grote diversiteit aan mogelijke incidenten is opgenomen. Bij de keuze voor de te beschouwen scenario's is naast het risicobeeld gekeken naar de incidenttypen die, gebaseerd op een expert-analyse van de in Twente aanwezige risico's, een brede spreiding hebben over verschillende maatschappelijke thema's, vaak voorkomen of mogelijk een (grote) impact hebben. Bij het uitwerken is, daar waar beschikbaar, aangesloten en gebruik gemaakt van nationaal gehanteerde analyses.

Deze scenario's zijn verkennend van aard en geven geen voorspelling van de toekomst. Ze zijn een hulpmiddel om de risico's vergelijkbaar te maken en vervolgens een prioritering van maatregelen mogelijk te maken. In de vervolgstappen zal de analyse van inspanningen (Wat doen we er al aan en wat kunnen we er nog aan doen) in nader detail worden uitgevoerd in samenwerking met diverse partners. In het aansluitende beleidsplan leidt deze analyse tot gerichte beleidskeuzen en veiligheidswinst.

1.2 Beheerparagraaf en leeswijzer

1.2.1 Beheerparagraaf

Het bestuur van de veiligheidsregio stelt een regionaal risicoprofiel en een meerjarenbeleidsplan vast met een horizon van vier jaar. Het risicobeeld en Regionaal Risicoprofiel Twente zijn afgeleiden van onze dynamische wereld en moeten daarom regelmatig geactualiseerd worden. Door continue monitoring blijft het Regionaal Risicoprofiel Twente constant in beeld. De wijze van monitoring is nader omschreven in paragraaf 2.2.4. Op onderdelen of in zijn geheel wordt het Regionaal Risicoprofiel Twente jaarlijks of uiterlijk elke twee jaar ambtelijk geactualiseerd. Daar waar de resultaten daartoe aanleiding geven en uiterlijk elke vier jaar, wordt het risicoprofiel aangeboden voor bestuurlijke vaststelling zoals wettelijk vereist.

1.2.2 Leeswijzer

Dit document is als volgt opgebouwd. In hoofdstuk 2 wordt eerst het landelijk kader geschetst voor het Regionaal Risicoprofiel Twente. Dit gebeurt aan de hand van de Wet Veiligheidsregio's en de nationale Handreiking regionaal risicoprofiel. Vervolgens wordt het regionaal kader geschetst aan de hand van de samenhang met andere regionale documenten en processen.

In hoofdstuk 3 wordt het risicobeeld Twente, dat de basis vormt voor de gevolgenanalyse, kort toegelicht onder andere door een korte weergave van geografische en demografische kenmerken. Vervolgens wordt toegelicht van welke incidententypen scenariobeschrijvingen zijn gemaakt. Op basis van de uitgewerkte scenario's wordt het risicodiagram gepresenteerd. In dit risicodiagram worden de scenario's ingedeeld in de categorieën I tot en met IV. Aan de hand van een analyse op hoofdlijnen van de beschikbare en benodigde inspanningen, wordt aangegeven voor welke scenario's het onderzoeken van mogelijke maatregelen kan leiden tot het gericht aanpakken van risico's en treffen van maatregelen. In hoofdstuk 4 worden de conclusies gepresenteerd.

In hoofdstuk 5 wordt een viertal aanbevelingen gegeven voor het vervolgproces. De aanbevelingen vormen de wettelijk vereiste ingangsgegevens voor het meerjarenbeleidsplan van Veiligheidsregio Twente. In de bijlagen zijn ondersteunende gegevens opgenomen, zoals gegevens voor de risicokaart, uitgewerkte scenariobeschrijvingen, samenstelling en de referenties, begrippen en afkortingen.

2 Wettelijk, bestuurlijk en regionaal kader

2.1 Landelijk kader

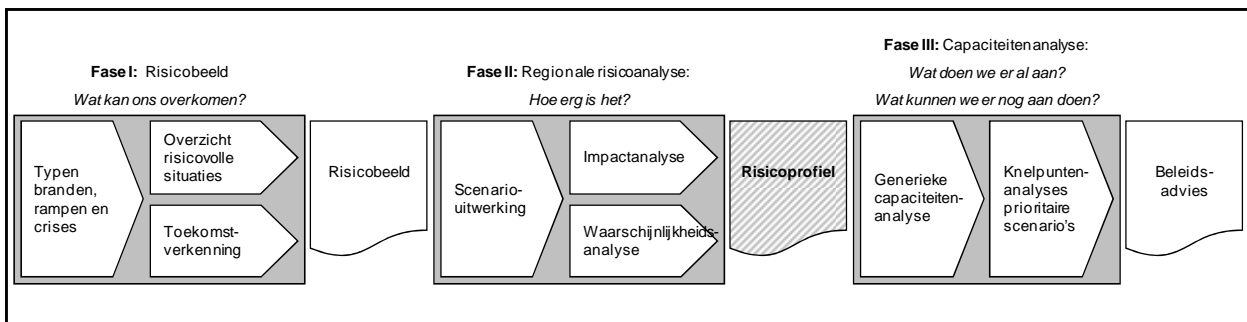
2.1.1 Wet Veiligheidsregio's

Het College van Burgemeester en Wethouders is belast met de organisatie van de brandweezorg, de rampenbestrijding, de crisisbeheersing en de geneeskundige hulpverlening. De gemeenten werken met elkaar samen binnen Veiligheidsregio Twente. Dit is een vorm van verlengd lokaal bestuur, georganiseerd op regionale schaal. De gemeenten hebben een gemeenschappelijke regeling getroffen om bepaalde taken en bevoegdheden uit te laten voeren door de veiligheidsregio. Voor branden, rampen en crises gaat dit onder andere om het inventariseren van de risico's en het adviseren daarover aan het bevoegd gezag. Dit is één van de activiteiten waarmee het bevoegd gezag zich voorbereidt op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.

Het bestuur van de veiligheidsregio stelt het regionaal risicoprofiel vast na consultatie van de gemeenteraden, politie, de besturen van de waterschappen binnen de regio en andere door de minister aangewezen Rijksheren.

2.1.2 Handreiking regionaal risicoprofiel

Er is een nationale handreiking opgesteld bedoeld voor de opstellers van het regionaal risicoprofiel bij de veiligheidsregio's. Met de nationaal voorgeschreven aanpak hoeft niet elke regio een eigen methodiek te ontwikkelen. Daarmee zijn de regionale profielen onderling vergelijkbaar, zodat de profielen bovenregionaal eenvoudiger afgestemd kunnen worden. De onderdelen van de methodiek zijn schematisch weergegeven in onderstaande figuur 1.

Figuur 1: Methodiek Regionaal Risicoprofiel

Bij het opstellen van voorliggend document is de nationale methodiek leidend geweest. Per icoon is geïllustreerd welke fase van de methodiek wordt beschreven.

2.1.3 Nationale risicobeoordeling

Door aan te sluiten op de methodiek van de Nationale risicobeoordeling, kan de rijksoverheid regie voeren op de nationale veiligheid, de relatie leggen met regionale risico's en omgekeerd. Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft de nationale risicobeoordeling vastgelegd in de "Strategie Nationale veiligheid – Bevindingsrapportage – 2012". Bij deze gegevens is aansluiting gezocht bij het opstellen van het voorliggende Regionaal Risicoprofiel Twente.

2.2 Regionaal kader

2.2.1 Beleidsplan veiligheidsregio

Artikel 15 van de Wet Veiligheidsregio's schrijft voor wat in het beleidsplan moet worden opgenomen en welke partijen moeten worden geconsulteerd. De strategische keuzen van de veiligheidsregio moeten onder andere op het regionaal risicoprofiel van de regio gebaseerd worden.

2.2.2 Provinciale Risicokaart

De risicokaart is een belangrijk instrument voor het regionaal risicoprofiel. Deze openbare risicokaart geeft burgers inzicht in de aanwezige risico's. De kaart wordt door de provincies beheerd. Er is tevens een versie toegankelijk voor professioneel gebruik binnen de gemeenten. In maart 2007 is het wettelijk kader in werking getreden van de twee bronnen voor de risicokaart, namelijk het RRG (Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen) en ISOR (InformatieSysteem Overige Ramptypen).

2.2.3 Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel (MEVO)

Het meerjarenprogramma is tot stand gekomen in samenwerking tussen provincie, gemeenten en de veiligheidsregio's. Het is een uitvoeringsprogramma waarmee vanaf 2006 werd gewerkt aan uitvoeringstaken op gebied van externe veiligheid in Overijssel. MEVO wordt gefinancierd vanuit de 'Impuls Omgevingsveiligheid 2015-2018'. MEVO is opgesteld en wordt uitgevoerd door de Overijsselse externe veiligheidspartners (provincie, gemeenten en veiligheidsregio). Binnen dit programma is voor elke gemeente in Twente een Beleidsvisie externe veiligheid opgesteld.

Het MEVO voor 2015 – 2018 voorziet in een kwaliteitsimpuls van de kennispunten op het gebied van externe veiligheid, zowel de regionale uitvoeringsdienst als de veiligheidsregio. Doel van het MEVO is tevens ervoor te zorgen dat minimaal de wettelijk verplichte gegevens in het RRGs en ISOR zijn ingevoerd en worden gebruikt binnen de organisaties die actief zijn op het terrein van (externe) veiligheid.

2.2.4 Risicomonitoring

Risico's zijn niet statisch. Door een veranderende omgeving kunnen normale situaties veranderen in risicovolle situaties. Naast kansen en de directe effecten van de gebeurtenis zelf, zijn verwijtbaarheid, maatschappelijke relevantie en aandacht in de media medebepalend voor de mate waarin een ramp of crisis ontstaat. Deze benadering geeft de mogelijkheid om een risicomonitor te ontwikkelen. Door monitoring wordt ervoor gezorgd dat het Regionaal Risicoprofiel Twente actueel blijft. Periodiek zal worden beoordeeld of hieruit voortkomende nieuwe inzichten in het meerjarenbeleidsplan moeten worden opgenomen en verwerkt. Monitoring vindt plaats in de multidisciplinaire vakgroep Risicobeheersing. Afstemming met vitale dan wel crisispartners wordt vormgegeven door middel van een jaarlijkse consultatie over de risico's in en om Twente.

3 Risicoanalyse: Impact en waarschijnlijkheid

3.1 Kenmerken van Twente

Veiligheidsregio Twente valt geheel binnen de provincie Overijssel en bestaat uit 14 gemeenten: Almelo, Borne, Dinkelland, Enschede, Haaksbergen, Hellendoorn, Hengelo, Hof van Twente, Losser, Oldenzaal, Rijssen-Holten, Tubbergen, Twenterand en Wierden. Veiligheidsregio Twente grenst aan Veiligheidsregio IJsselland en Veiligheidsregio Noord- en Oost-Gelderland. Een deel van de grens wordt bovendien gedeeld met Duitsland (Kreis Borken en Grafschaft Bentheim). Hieronder volgen enkele aspecten, maar met deze paragraaf wordt niet beoogd een volledig beeld te geven.

Veiligheidsregio Twente heeft ruim 626.000 inwoners, dat is 3,7% van het totaal aantal inwoners in Nederland. De regio beslaat 4,0% van het Nederlandse grondgebied en is daarmee gemiddeld tot dunbevolkt. Binnen de regio kan een bovengemiddeld deel van het grondgebied worden getroffen door heidebranden. Er liggen relatief veel strekkende meters snelwegen en spoorwegen, waaronder een internationale verbinding richting noord-Duitsland. Er is veel vee in de regio, waarvan een bovengemiddeld aandeel runderen en varkens. Twente heeft met twee betaald voetbal organisaties een bovengemiddeld aantal wedstrijden.

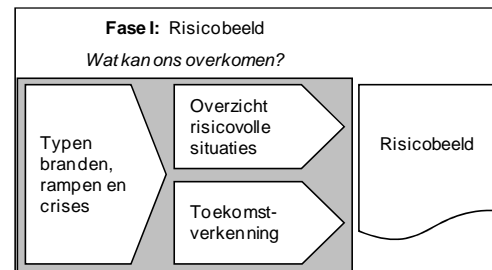
Het aandeel van het grondgebied dat kan worden getroffen door bosbranden ligt op het Nederlandse gemiddelde. Het aantal (extreem) warme en koude dagen is gemiddeld, net als het aantal hoge gebouwen en buisleidingen. Het aantal verkeersongevallen met dodelijke slachtoffers tot gevolg is tevens gemiddeld.

Het gebied dat kan worden getroffen door overstromingen na dijkdoorbraak is nihil, hoewel wateroverlast na overvloedige regenval reëel is. Het gebied dat kan worden getroffen door aardbevingen is tevens nihil. Er liggen relatief weinig waterwegen, het aantal sluispassages door plezier- en beroepsvaart is zeer laag. Ondanks een behoorlijke industriële tak, is de chemische sector beperkt. Twente kent tien zogenaamde BRZO-inrichtingen. Twente kent een beroepsbevolking van ruim 280.000. Daarvan is 12,4% werkloos (maart 2014) en ligt daarmee boven het landelijk gemiddelde.

3.2 Risicobeeld Twente

3.2.1 Risicobeeld algemeen

Een beeld van de risico's in Twente (*Fase I: Wat kan ons overkomen?*) is door het bevoegd gezag opgenomen in de risicokaart. Voor de meeste zaken is het College van Burgemeester en Wethouders van de gemeente het bevoegd gezag. Een overzicht van het aantal opgenomen zaken en nadere specificaties per object kan per gemeente worden gegenereerd. De opgenomen risico's zijn in tabel 1 samengevat (peildatum 26 mei 2014).

Met de gegevens in de provinciale risicokaart is per maatschappelijk thema weergegeven of een risicolocatie en effect zich mogelijk bevinden binnen de gemeente. Elke gemeente kent risicogevoelige objecten zoals gebouwen met logies-, woon-, onderwijs-, gezondheids-, bedrijfs- of publieksfunctie (kwetsbaarheden). De selectiecriteria voor de relevante risicobronnen en de kwetsbaarheden zijn conform de ministeriële Regeling provinciale risicokaart opgenomen in bijlage 1. Risicobronnen met gevaarlijke stoffen (inrichtingen en vervoer) kennen een relatie met externe veiligheid.

Een nabije kerncentrale (in Duitsland) is de enige fysieke risicobron buiten Twente met een invloedsgebied dat reikt tot binnen de regio Twente. De weg- en treintunnel te Nijverdal wordt naar verwachting in 2015 opengesteld. In de nabije toekomst (2015) zal naar verwachting een ondergrondse opslag van gasolie in gebruik worden genomen. Er zijn geen andere majeure ontwikkelingen voor de periode 2015 - 2018 die tot een andere keuze van uit te werken scenario's voor het regionaal risicoprofiel hebben geleid.

Risicolocaties	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Hengelo	Hof van Twente	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holten	Tubbergen	Twenterand	Wierden
Natuurlijke omgeving														
Potentieel natuurgebied > 100 ha	-	-	ja	ja	ja	ja	-	ja	ja	-	ja	ja	ja	ja
Gebouwde omgeving														
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Dichte binnenstad	ja	-	ja	ja	-	-	ja	-	-	ja	-	-	-	-
Technologische omgeving (o.a. gerelateerd aan externe veiligheid)														
Inrichtingen met gevaarlijke stof	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Nabije kerncentrale (over de grens)	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Basisnet aangeven weg/water/spoor	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	-	ja	ja
Ondergrondse opslag	-	-	ja	ja	-	-	ja	-	-	ja	-	ja	-	-
Vitale infrastructuur en voorzieningen														
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Verkeer en vervoer (o.a. gerelateerd aan externe veiligheid)														
Snel-, rijks- of provinciale weg(en)	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Intercity of hogesnelheidsspoor	ja	ja	-	ja	-	*	ja	*	ja	ja	ja	-	*	ja
Weg- en/of spoortunnel > 250 meter	-	-	-	-	-	ja	-	-	-	-	-	-	-	-
Gezondheid														
Kwetsbaarheden	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Sociaal-maatschappelijke omgeving														
Evenementen > 5.000 aanwezig	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja	ja
Potentiële risicowedstrijden	ja	-	-	ja	-	-	ja	-	-	-	-	-	-	-

Tabel 1: Risicobeeld Twente

(* Geen intercity of hogesnelheidsspoor, wel spoor)

3.2.2 Kenmerkende risico's in Twente

Enkele voor Twente kenmerkende risicobronnen worden onderstaand nader toegelicht, het betreft:

- Overstromingsrisico's
- Zoutwinning / ondergrondse opslag
- Aardgaswinning en –transportfaciliteiten
- Activiteiten met radioactieve stoffen
- Nanotechnologie
- Spoorvervoer van goederen en gevaarlijke stoffen
- Snelwegen A1 / A35
- Luchthavengebied
- Explosieven afkomstig uit de Tweede Wereldoorlog
- Brand in dichte binnensteden
- Maatschappelijke onrust
- Demografische ontwikkelingen

Overstromingsrisico's

De nationale overheid heeft overstromingsrisico's vanuit zee en rivieren als belangrijk thema bestempeld. Twente heeft door haar relatief hoge ligging ten opzichte van zee en rivieren niet direct te maken met overstromingsgevaar. In 2008 heeft de landelijke Taskforce Management Overstromingen (TMO) daarom geconcludeerd dat bij een (dreigende) overstroming van de Randstad, Twente als opvangregio kan dienen voor evacués. Echter in perioden van langdurige of hevige regenval kan er sprake zijn van (lokaal beperkte, kortstondige) overstromingsrisico's in Twente. Om te voorkomen dat lager gelegen gebieden bij rivieren te veel water moeten afvoeren, wordt in voorkomende gevallen in Twente water (tijdelijk) vastgehouden. Binnen het regionaal risicoprofiel is met deze omstandigheden rekening gehouden. Mede daarom zijn de scenario's (Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad en Extreme regenval en storm uitgewerkt in hoofdstuk 3.

Zoutwinning en ondergrondse opslag

In Twente vond en vindt rond Hengelo en Enschede zoutwinning plaats. Door de vroeger toegepaste oplosmijnbouw zijn lege holtes in de (diepe) ondergrond ontstaan. Mogelijke risico's van de open holtes zijn instabiliteit of instorting van één of meerdere holtes. Lokale grondverzakkingen bij verouderde boorputten zijn daardoor mogelijk, hoewel men de kans op bodemverzakking gering acht. Mogelijkerwijs leidt dit tot beschadiging of instorting van lokale objecten en infrastructuur. De huidige technieken voor winning van zout leveren geen zoutholtes op met een risico van bodemverzakking.

Enkele van de ontstane holtes worden geprepareerd voor ondergrondse opslag van diverse stoffen. Drie cavernes nabij Enschede worden geschikt gemaakt voor de grootschalige opslag van gasolie op 90 tot 400 meter diepte. Dergelijke opslagen zijn in Nederland uniek. Dat heeft ertoe geleid dat dit scenario is geselecteerd voor nadere analyse. Recente gebeurtenissen in de vorm van een olie lekkage bij een caveerne in Epe (Duitsland) ondersteunen deze keuze.

Aardgaswinning en transportfaciliteiten

Binnen Twente heeft de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM) een aantal aardgaswinning en -transportfaciliteiten met behandelingslocaties, voornamelijk in Noordoost-Twente. De productie en behandeling van zogenaamd zuur gas (aardgas met waterstofsulfide) in deze regio is kenmerkend voor Twente ten opzichte van de reguliere aardgasproductie en behandeling. In de regio Twente zijn er geen locaties waar zich substantiële bebouwing binnen een afstand van 250 meter van een NAM-locatie bevindt. Overigens worden de aardgasactiviteiten in Twente afgebouwd. Mede daarom worden de beschrijvingen van brandeffecten beperkt tot het scenario Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer, zoals beschreven in hoofdstuk 3, waarin de benodigde inspanningen bij transport van aardgas zijn meegenomen.

Door de regio Twente liggen bovendien een aantal belangrijke buisleidingen die deel uit maken van de landelijke Structuurvisie Buisleidingen 2012-2035. Het betreft hier meerdere buisleidingen van grote diameter voor onder meer transport tussen Ommen-Angerlo en Bornebroek-Epe (Duitsland) langs de A35.

Activiteiten met radioactieve stoffen

De waarschijnlijkheid en impact van een incident als gevolg van activiteiten met radioactieve stoffen zijn in het regionaal risicoprofiel inzichtelijk gemaakt. Twente heeft te maken met de nabije kerncentrale Emsland in Lingen (Duitsland) en een tweetal nucleaire installaties van het type B, te weten de vestigingen van Urenco Nederland B.V. te Almelo en Urenco Deutschland GmbH te Gronau (Duitsland). Gerelateerd aan de twee Urenco vestigingen is er in de regio sprake van transport van radioactieve stoffen over de weg en over het spoor. Dit transport vindt voornamelijk plaats over de spoorlijn Deventer - Almelo - Duitsland en over de snelweg A1. De wet- en regelgeving schrijft maatregelen voor om de werkzaamheden en transporten zo veilig mogelijk uit te voeren. In de regel is de wet- en regelgeving voor radioactieve stoffen strenger dan voor andere gevaarlijke stoffen. Ook het toezicht vanuit de overheid is strikter, tevens is het operationeel optreden van de hulpdiensten voorbereid in (onder andere) rampbestrijdingsplannen.

Naast de installaties van Urenco is er sprake van een kernafvalopslag te Ahaus (Duitsland). In de bestaande kernafvalopslag is men voornemens middel en zwak radioactief afval op te gaan slaan. Deze opslag komt in aanvulling op de opslag van 339 speciale Castorcontainers met hoog radioactief afval. Er is geen toename van de opslag van hoog radioactief afval. Hierdoor nemen de risico's niet toe. Middel en zwak radioactief afval zijn bijvoorbeeld handschoenen en poetsdoeken die in de kerncentrale gebruikt zijn. De straling die hier, bij een mogelijk incident, vrij zou komen is veel kleiner dan die bij hoog radioactief afval vrijkomt. Voor de opslag van radioactief afval is wet en regelgeving opgesteld. In Ahaus heeft men een vergunning voor de opslag van radioactief afval die loopt tot 2036. De opslag van radioactief afval is in beginsel zo uitgevoerd dat het vrijkomen van radioactieve straling nagenoeg niet mogelijk is. Het is niet aannemelijk dat het effect van een mogelijk incident reikt tot aan de Nederlandse grens.

De impact van een incident met radioactief materiaal is afhankelijk van de aard van de stof. Bij een kerncentrale is dit (grootschalige) besmetting met radioactief materiaal. Bij de nucleaire installaties van het type B en gerelateerde transporten zijn dit voornamelijk lokale giftige effecten. Binnen het regionaal risicoprofiel is met deze omstandigheden rekening gehouden. Mede daarom worden de scenario's Incident nabije kerncentrale en Giftige stof bij inrichting uitgewerkt in hoofdstuk 3. Overigens is vanwege het congruent maken van risicoafstanden tussen Duitsland en Nederland, waarbij het bronland (Duitsland) leidend is, in dit risicoprofiel rekening gehouden met een grotere effectzone dan in het voorgaande risicoprofiel.

Nanotechnologie

Op het terrein van de Universiteit Twente is het MESA+ instituut gevestigd. In het MESA+ instituut wordt hoogwaardig onderzoek verricht naar de mogelijkheden en effecten van nanotechnologie. Het gaat om één van 's werelds grootste onderzoeksinstituten op het gebied van nanotechnologie. Met nanotechnologie maken onderzoekers structuren en deeltjes waarvan minstens 1 afmeting hooguit zo'n 100 nanometer is. Op nanoschaal krijgen materialen unieke eigenschappen. Over de risico's van nanotechnologie is nog weinig bekend. Op korte termijn leiden de toepassingen van nanotechnologie tot innovaties in bestaande industrieën, op langere termijn zou het kunnen leiden tot spin-offs en daarmee een nieuwe industrie. De Rijksoverheid doet onderzoek naar de mogelijke gevolgen van nanotechnologie. Veiligheidsregio Twente zal de ontwikkelingen volgen en indien nodig maatregelen treffen. Mede daarom is ervoor gekozen nu nog geen scenario-uitwerking toe te voegen.

Spoorvervoer van goederen en gevaarlijke stoffen

Spoorvervoer van goederen en gevaarlijke stoffen door Twente vormt voor Nederland een belangrijke internationale verbinding met Duitsland. Door de groei van het spoorvervoer wordt het steeds drukker op het spoor. De rijksoverheid heeft in de afgelopen jaren besluiten genomen ten aanzien van het Basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen en het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer (PHS). Met Basisnet is het vervoer van gevaarlijke stoffen aan risicoplafonds verbonden. Voor de spoorlijn langs Zutphen – Goor – Hengelo is er sprake van een toename, terwijl het vervoer via Deventer – Almelo – Hengelo beperkt wordt. Daarnaast kunnen, op basis van het convenant van het Rijk met Akzo-Nobel, incidenteel enkele transporten met chloor plaatsvinden. Bovendien is dit chloortransport gebonden aan een strenger regime dan regulier transport van gevaarlijke stoffen. Voor het beschrijven van het risico van giftige stoffen bij spoorvervoer is daarom niet gekozen, wel worden de benodigde inspanningen meegenomen in het scenario Giftige stof bij inrichting.

Binnen PHS is gekozen om toekomstige vervoersstromen met goederen op te vangen via het alternatief kopmaken Deventer. De beperkte groei geeft voornamelijk nog geen aanleiding voor het ministerie om aanvullende maatregelen te treffen.

Vanwege de ontwikkelingen is het scenario Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer uitgewerkt in hoofdstuk 3. Veiligheidsregio Twente heeft tevens in de afgelopen jaren gewerkt aan het analyseren van de veiligheidsrisico's rondom het spoor. Op basis van het rapport zijn pilots opgestart die zich richten op de zelfredzaamheid en risicocommunicatie. Deze pilots lopen nog en leiden tot een toolkit voor risicocommunicatie.

Snelwegen A1 en A35

Twente kent relatief een hoge dichtheid van snelwegen. Bovendien zijn er plannen om meerdere rijkswegen te verbeteren: zo zal de A1 worden verdubbeld vanaf Deventer tot aan knooppunt Azelo, wordt de N18 vernieuwd tot de A18 en wordt de N35 tussen Wierden en Nijverdal verdubbeld. Tussen knooppunt Buren en Knooppunt Azelo komen de snelwegen A1 en A35 samen. Mede vanwege dit stuk snelweg is het scenario verkeersongeval (snel)weg uitgewerkt.

De strookwisselingen leiden tot een onrustig verkeersbeeld en een perceptie van veel ongevallen. In 2014 heeft de TC Tubantia een meldpunt geopend, waarop veel weggebruikers melding hebben gemaakt van gevaarlijke omstandigheden. Na analyse door de politie is geconstateerd dat de oorzaak niet in de civiele infrastructuur ligt, maar in het gedrag van de verkeersdeelnemers.

Vliegbasis Twenthe

Voor het terrein van de voormalige vliegbasis Twenthe worden momenteel de mogelijkheden van nieuwe bestemming bekeken. Er is voor het gebied een ontwerp luchthavenbesluit genomen, maar de kans dat dit besluit leidt tot een commerciële luchthaven voor passagiersvervoer lijkt door recente ontwikkelingen zeer klein. Momenteel wordt gezocht naar een andere bestemming voor het terrein, waarvoor alle opties nog open staan zoals natuur en recreatie. Omdat nog niet duidelijk is wat de exacte invulling wordt, is ervoor gekozen voor dit gebied nog geen scenario uit te werken.

Explosieven afkomstig uit de Tweede Wereldoorlog

In Twente bevinden zich op een aantal plaatsen in de bodem explosieven afkomstig uit de Tweede Wereldoorlog. Deze explosieven kunnen afkomstig zijn van gevechtshandelingen zoals bombardementen of beschietingen. Tevens kunnen explosieven in of bij (vliegtuig)wrakken worden aangetroffen. Mogelijke locaties in Twente betreffen voornamelijk voormalige industriecomplexen en knooppunten van infrastructuur (emplacements en vliegveld). Explosieven kunnen worden aangetroffen bij (grond)werkzaamheden. Mogelijke locaties zijn aangegeven op een explosievenrisicokaart die speciaal voor dit doel wordt bijgehouden door de overheid en geraadpleegd moet worden door de initiatiefnemer van de graafwerkzaamheden.

Over het algemeen moet bij aantreffen van een explosief lokaal een (kleiner) gebied worden afgezet en tijdelijk ontruimd. Het vervolgens ter plaatse onschadelijk maken (of tot ontploffing brengen) van het explosief kan op een tijdsbestek van enkele dagen worden ingepland en voorbereid. Dit beslaat over het algemeen een dagdeel en leidt tot ontruiming van een groter gebied. Dit incidenttype is niet beschreven binnen de methodiek van de Handreiking regionaal risicoprofiel. Er zijn diverse wettelijke voorzieningen en procedurele voorbereidingen getroffen om voorkomende opruimwerkzaamheden en ontruiming goed te laten verlopen.

Brand in dichte binnensteden

Recente branden in Deventer, Zwolle en Leeuwarden hebben het risico van brand in dichte binnensteden onder de aandacht gebracht. Met name het onderzoek naar de brand aan De Kelders in Leeuwarden op 19 oktober 2013 heeft geleid tot leerpunten met betrekking tot dit risico. De Inspectie Veiligheid en Justitie constateert dat bij de Kelders de slechte brandpreventieve toestand van de panden een significante rol heeft gespeeld in de branduitbreiding en rookverspreiding van deze brand. Het wordt gemeenten aanbevolen deze risico's in beeld te brengen. Naar aanleiding van dit rapport is het scenario brand in dichte binnenstad uitgewerkt.

Maatschappelijke onrust

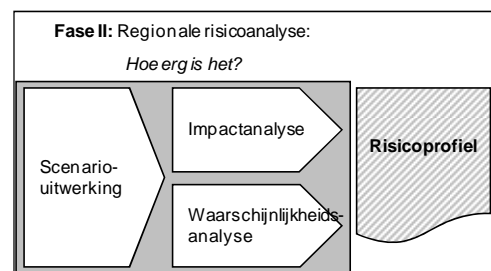
Twente kent van oudsher een diverse samenstelling van de bevolking. Door deze diversiteit en de toenemende rol van internet en de globalisering, kunnen gebeurtenissen leiden tot tegenstellingen onder bevolkingsgroepen en maatschappelijke onrust. Voorbeelden zijn gedetineerden die terugkeren in de gemeenschap of de herdenking van een historische gebeurtenis onder bevolkingsgroepen die in Twente veel aanwezig zijn, zoals de Turkse, Armeense en Molukse gemeenschap. Maatschappelijk en bestuurlijk leeft het onderwerp steeds meer en mede daarom is een scenario-uitwerking opgesteld.

Demografische ontwikkelingen

Met name de kleinere gemeenschappen in Twente krijgen in de komende decennia te maken met grote demografische ontwikkelingen. De verwachting is dat deze gemeenten te maken krijgen met een dalend aantal inwoners, een verschuiving van de bevolkingsopbouw naar oudere leeftijden, een verdere individualisering van de samenleving en kleinere omvang van huishoudens. Bovendien loopt het voorzieningenniveau terug als gevolg van verdere opkomst van thuiswinkelen en worden mensen gestimuleerd langer zelfstandig thuis te wonen. Dit heeft gevolgen voor de kwetsbaarheid van de inwoners, maar ook voor de paraatheid van de hulpdiensten, waardoor er meer nadruk komt op zelfredzaamheid. De ontwikkeling heeft invloed op andere incidenttypen, maar wordt niet als afzonderlijk scenario opgenomen.

3.3 Scenariobeschrijvingen

Elk van de risicolocaties kan mogelijk leiden tot een incident. De mogelijke incidenten zijn gerangschikt in zeven maatschappelijke thema's. De thema's zijn onderverdeeld in crisistypes en incidenttypen. Er zijn circa zeventig mogelijke scenario's, de volledige lijst met korte toelichting op de gemaakte keuzes, is opgenomen in bijlage 2. Niet alle incidenttypen zijn in voldoende mate waarschijnlijk en/of kunnen een significante impact hebben voor het Regionaal Risicoprofiel Twente. Dit sluit aan bij de aanpak van de Nationale risicobeoordeling.

Door experts in de multidisciplinaire werkgroep zijn de achttien bestaande incidenttypen opnieuw beoordeeld op actualiteit en inschatting. Daarnaast zijn drie incidenttypen uitgewerkt en toegevoegd (werkwijze zoals beschreven in paragraaf 1.1). De selectie van de incidenttypen is onder andere gebaseerd op het aantal risicobronnen en de incidenthistorie. Het relatieve risicobeeld ten opzichte van de andere veiligheidsregio's is daarbij tevens meegewogen.

	Incidenttype	Relevant en uitgewerkt voor Twente
Natuurlijke omgeving		
	(Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad	Scenario 1
	Natuurbrand	Scenario 2 *
	Extreme winterperiode	Scenario 3 *
	Extreme regenval en storm	Scenario 4
	Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens)	Scenario 5
Gebouwde omgeving		
	Brand in object verminderd zelfredzame aanwezigen	Scenario 6 *
	Brand in dichte binnenstad	Scenario 7 *
Technologische omgeving		
	Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer	Scenario 8 **
	Giftige stof bij inrichting	Scenario 9 *
	Incident nabije kerncentrale	Scenario 10 **
	Incident met ondergrondse opslag	Scenario 11 **
Vitale infrastructuur en voorzieningen		
	Uitval elektriciteitsvoorziening	Scenario 12 *
	Verontreiniging in drinkwaternet	Scenario 13 *
	Verstoring telecommunicatie en ICT	Scenario 14 *
Verkeer en vervoer		
	Verkeersongeval (snel)weg	Scenario 15 *
	Incident in wegtunnel	Scenario 16 **
Gezondheid		
	Dierziekte overdraagbaar op mens	Scenario 17
	Ziektegolf (zoals griep)	Scenario 18 *
Sociaal-maatschappelijke omgeving		
	Paniek bij evenement	Scenario 19 *
	Gewelddadigheden rondom voetbal	Scenario 20 **
	Maatschappelijke onrust	Scenario 21

Tabel 2: Overzicht scenario's Regionaal Risicoprofiel Twente

* Van de eenentwintig Twentse incidenttypen zijn er elf tevens opgenomen in het risicoprofiel van de aangrenzende veiligheidsregio's IJsselland en Noord- en Oost-Gelderland (september 2014)

** Vijf incidenttypen zijn kenmerkend voor Twente en niet door IJsselland en Noord- en Oost-Gelderland opgenomen (september 2014).

Van de eenentwintig Twentse scenario's is de helft tevens geselecteerd door de naburige veiligheidsregio's IJsselland en Noord- en Oost-Gelderland. Impact en waarschijnlijkheid van deze scenario's zijn daarmee overigens niet noodzakelijkerwijs volledig identiek voor de drie regio's. Denk daarbij bijvoorbeeld aan de grootte van het bosgebied in Noord- en Oost-Gelderland en de waarschijnlijkheid van een omvangrijke natuurbrand die daar significant anders zijn dan in Twente. Overigens is er in de wijze van operationele aanpak wel degelijk sprake van overlap. Daarentegen hebben IJsselland en Noord- en Oost-Gelderland voor hen relevante scenario's geselecteerd, waarvan (bijna) de helft voor Twente niet of in mindere mate van toepassing wordt geacht. Tenslotte wordt opgemerkt dat er voor Twente vijf kenmerkende incidenttypen zijn die in IJsselland en Noord- en Oost-Gelderland niet waarschijnlijk zijn of nauwelijks een impact hebben, zoals de aanwezigheid van een ondergrondse opslag, een wegtunnel of (dreigende) gewelddadigheden rondom voetbal.

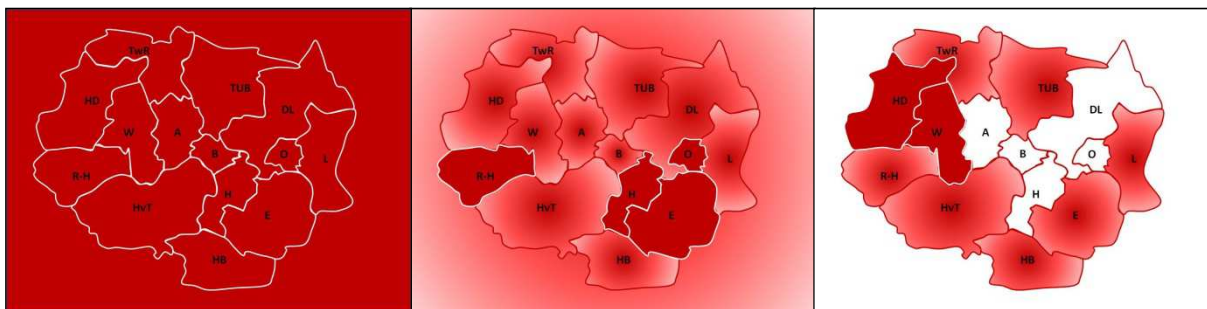
Enkele scenario's geven in hun beschrijving invulling aan de impact van vergelijkbare risicobronnen die tevens een relatie kennen met externe veiligheid. Een voorbeeld daarvan is het scenario brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer (scenario 8), de effecten daarvan zijn vergelijkbaar met (of groter dan) een ongeval bij een LPG-tankstation of bij vervoer op de weg. De effecten van het scenario giftige stof bij inrichting (scenario 9) zijn in orde grootte vergelijkbaar met de effecten van een incident met giftige stoffen bij spoor- of wegvervoer.

Bij het opstellen van de scenario's zijn de uitgangspunten gehanteerd conform de landelijke methodiek voor scenariobeschrijving en risicobeoordeling. Bij het uitwerken van de scenariobeschrijvingen en het bepalen van de impact is rekening gehouden met bestaand beleid rond maatregelen voor risicobeheersing, crisisbeheersing en operationele inzet. Dit betreft onder andere dat (indien van toepassing) een benodigde vergunning op een gedegen wijze is verleend, planvorming op orde is, personeel gedegen opgeleid en getraind is en dat toezicht en handhaving op afdoende wijze plaatsvinden. Met in de praktijk geconstateerde of verwachte tekortkomingen is rekening gehouden, net zo goed als menselijk falen of kwade opzet niet volledig is uit te sluiten als oorzaak van een incident.

Voor elk incident is een gelijkvormig incidentscenario beschreven, opgenomen in bijlage 3. Er is een algemene beschrijving van het scenario met een beschrijving van mogelijke oorzaken, bepalende factoren, samenhang met andere scenario's, kritische momenten, etc. Tevens is er gekozen voor toevoeging van een uitgewerkt representatief voorbeeld op een denkbaar geachte locatie binnen de veiligheidsregio. De voorbeelden zijn gebaseerd op bestaande planvorming zoals rampbestrijdingsplannen, coördinatieplannen en aanvalsplannen. Zo wordt een realistische inschatting gemaakt van de gevolgen, waarbij die inschatting aansluit bij andere processen binnen de gemeenten en veiligheidsregio.

In een icoon per scenariobeschrijving in bijlage 3 is geïllustreerd (zoals hieronder weergegeven):

- In welke gemeente het representatieve voorbeeld speelt (gemeente donker gekleurd).
- In welke gemeente het scenario mogelijk is (gemeente licht gekleurd).
- In welke gemeente de risicobron niet voorkomt en het scenario niet mogelijk is (gemeente wit gelaten).

Figuur 2: Voorbeelden aanwezigheid risico's in Twente

Tevens is in het icoon (zoals hierboven weergegeven) een indicatie gegeven van de omgeving van de regio Twente tijdens het incident:

- Indien het scenario tegelijkertijd buiten de regio speelt (omgeving donker gekleurd).
  - Bijvoorbeeld een griepgolf die alle gemeenten binnen Twente treft en zelfs in geheel Nederland en wereldwijd een impact heeft.
- Indien het scenario tegelijkertijd op beperkte schaal speelt buiten de regio (omgeving licht gekleurd).
  - Bijvoorbeeld bij extreme regenval en storm, die impact heeft op enkele gemeenten binnen en buiten Twente, maar waarschijnlijk niet geheel Nederland even zwaar treft.
- Indien het scenario niet tegelijkertijd buiten de regio speelt of consequenties heeft (omgeving wit gelaten).
  - Bijvoorbeeld bij natuurbrand, die naar alle waarschijnlijkheid gelijktijdig één of enkele gemeenten binnen de regio treft, maar niet tegelijkertijd optreedt in andere regio's.

Per ramp- en crisisscenario is een impactanalyse uitgevoerd om inzicht te krijgen in de aard, de omvang en de schaal van de gevolgen. Deze impactanalyse, conform de Handreiking regionaal risicoprofiel, sluit aan bij de methodiek zoals deze wordt gebruikt voor de Nationale risicobeoordeling. Bij de beoordeling van de impact is niet alleen gekeken naar de fysieke veiligheid (doden en gewonden), maar ook naar de mogelijke aantasting van territoriale belangen, economische gevolgen, sociale en politieke stabiliteit en de veiligheid van het cultureel erfgoed. De voorgeschreven impactcriteria zijn hieronder weergegeven.

Vitaal belang	Impactcriterium
1. Territoriale veiligheid	1.1 Aantasting van de integriteit van het grondgebied
2. Fysieke veiligheid	2.1 Doden
	2.2 Ernstig gewonden en chronisch zieken
	2.3 Lichamelijk lijden
3. Economische veiligheid	3.1 Kosten
4. Ecologische veiligheid	4.1 Langdurige aantasting van milieu en natuur
5. Sociale en politieke stabiliteit	5.1 Verstoring van het dagelijks leven
	5.2 Aantasting van de lokale / regionale positie van het bestuur
	5.3 Sociaal psychologische impact: woede en angst
6. Veiligheid van cultureel erfgoed	6.1 Aantasting van cultureel erfgoed

Tabel 3: Overzicht impactcriteria

Voor elk van deze tien impactcriteria is een uniforme, kwantitatieve maatlat voorgeschreven. De impact wordt meetbaar gemaakt op basis van een indeling naar vijf klassen (A tot en met E). Iedere klasse heeft een bandbreedte, daarbij geldt steeds de onderstaande indeling (impact in woorden), waarbij de totale economische schade als voorbeeld (in getallen) is opgenomen:

Klasse	Impact	Kwantitatief voorbeeld: totale economische schade
A	Beperkt gevolg	< 2 miljoen €
B	Aanzienlijk gevolg	< 20 miljoen €
C	Ernstig gevolg	< 200 miljoen €
D	Zeer ernstig gevolg	< 2 miljard €
E	Catastrofaal gevolg	> 2 miljard €

Tabel 4: Indeling impactklassen

Voor een toelichting en de kwantificering van de maatlat van de tien impactcriteria wordt verwezen naar de Handreiking regionaal risicoprofiel. Als een criterium niet van toepassing is, wordt de waarde nul toegekend. De tien afzonderlijke impactscores worden in een rekenmodel samengevoegd tot één totale impactscore per incidentscenario.

Om de scenario's onderling te kunnen rangschikken is, naast het bepalen van de impact, ook de waarschijnlijkheid van elk scenario beoordeeld. De rangschikking van de waarschijnlijkheidsklassen kent de volgende indeling:

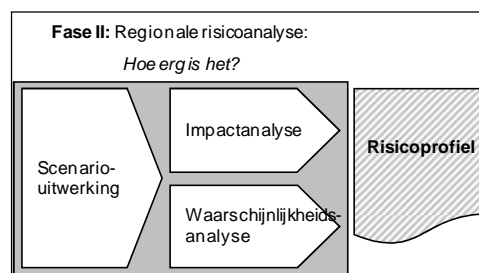
Klasse	Waarschijnlijkheid	Kwantitatief (%/5jr)	Kwalitatieve omschrijving dreiging
A	Zeer onwaarschijnlijk	0,005% - 0,05%	Geen concrete aanwijzingen en gebeurtenis wordt niet voorstelbaar geacht
B	Onwaarschijnlijk	0,05% - 0,5%	Geen concrete aanwijzingen, maar gebeurtenis wordt enigszins voorstelbaar geacht
C	Mogelijk	0,5% - 5%	Geen concrete aanwijzingen, gebeurtenis is voorstelbaar
D	Waarschijnlijk	5% - 50%	De gebeurtenis wordt zeer voorstelbaar geacht
E	Zeer waarschijnlijk	50% - 100%	Concrete aanwijzingen dat de gebeurtenis geëffectueerd zal worden

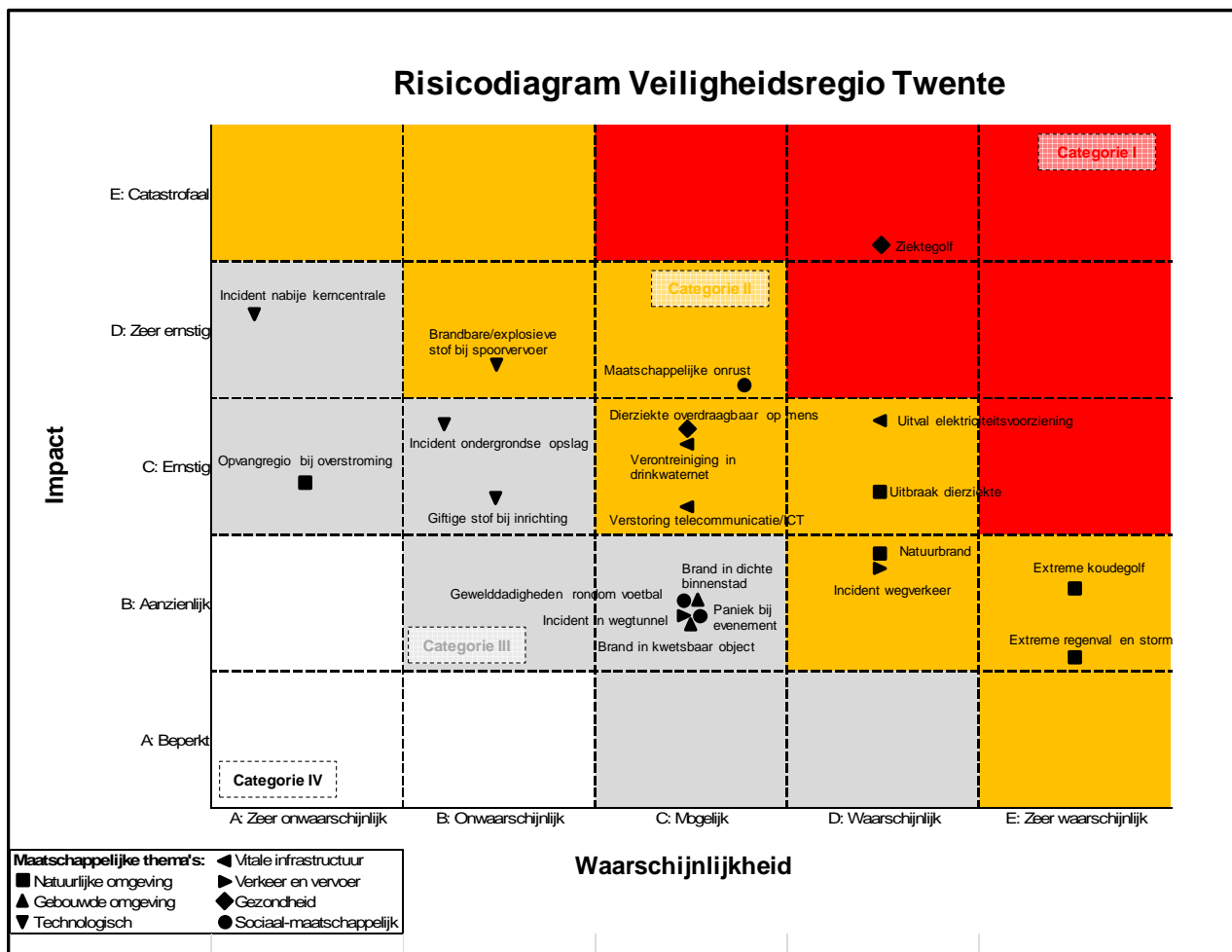
Tabel 5: Indeling waarschijnlijkheidsklassen

De scenariobeschrijvingen, impactbeoordelingen en waarschijnlijkheidsanalyses zijn voor alle incidenttypen op dezelfde manier opgesteld volgens het format zoals voorschreven in de nationale Handreiking regionaal risicoprofiel. De uitgewerkte scenariobeschrijvingen van de achttien geselecteerde incidentscenario's zijn opgenomen in bijlage 3 (de bijlagen 3.1 tot en met 3.21).

3.4 Risicodiagram

De uitkomsten van de impact- en waarschijnlijkheidsanalyses zijn uitgezet in een diagram. Op de verticale as is de impact uitgezet. Op de horizontale as is de waarschijnlijkheid aangegeven. Onderstaand is het risicodiagram van Veiligheidsregio Twente weergegeven, waarbij de scenario's per maatschappelijk thema met hetzelfde symbool worden aangeduid.

Figuur 3: Risicodiagram Veiligheidsregio Twente

Om de impact en waarschijnlijkheid visueel inzichtelijk te maken, zijn de risicobronnen en scenario's ingedeeld in vier categorieën. Van hoog naar laag is de categorisering als volgt:

- Categorie I (rood).
- Categorie II (oranje).
- Categorie III (grijs).
- Categorie IV (wit).

Het diagram moet diagonaal gelezen worden, dat wil zeggen dat de combinatie van impact en waarschijnlijkheid leidt tot een bepaalde categorisering. De hoogste categorie betreft risicobronnen met grote impact en grote waarschijnlijkheid (rechtsboven in het diagram). Risicobronnen en scenario's met zowel een beperkte impact als een beperkte waarschijnlijkheid (linksonder in het diagram), zijn het laagst gecategoriseerd.

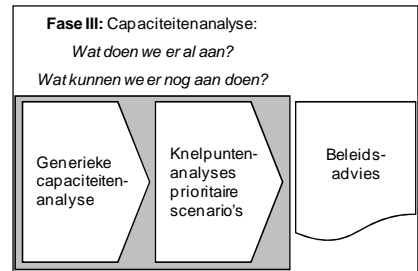
Geordend naar impact, hebben incidenttypen bij het maatschappelijke thema gezondheid over het algemeen de grootste impact. Ook incidenten in de technologische omgeving en bij vitale infrastructuur kennen ernstige tot zeer ernstige gevolgen. In de natuurlijke omgeving kunnen incidenten tot een aanzienlijke of ernstige impact leiden. Bij verkeer en vervoer, in de gebouwde en sociaal-maatschappelijke omgeving is de impact van incidenten naar verwachting beperkt tot aanzienlijke gevolgen, met uitzondering van maatschappelijke onrust (ernstig).

Geordend naar waarschijnlijkheid, vallen de maatschappelijke thema's als volgt op (van hoge naar lage waarschijnlijkheid). Incidenten in de natuurlijke omgeving zijn over het algemeen het meest waarschijnlijk, gevolgd door het thema gezondheid. Daarna volgen incidenten bij de vitale infrastructuur en in de gebouwde en sociaal-maatschappelijke omgeving. Over het algemeen genomen, zijn incidenten in de technologische omgeving het minst waarschijnlijk.

De ordeningen naar impact en waarschijnlijkheid kunnen niet los van elkaar gezien worden en zijn als geheel inzichtelijk gemaakt in bovenstaand risicodiagram.

3.5 Analyse op hoofdlijnen van beschikbare en benodigde inspanningen

Door een brede analyse van de beschikbare en benodigde inspanningen, namelijk voor ieder scenario binnen de zeven maatschappelijke thema's, kan bepaald worden of en hoe de inspanningen, capaciteiten en financiën van de veiligheidsregio zo efficiënt mogelijk worden ingezet. Met deze oriëntatie op hoofdlijnen worden de inspanningen zichtbaar die benodigd zijn voor de belangrijkste risico's en welke maatregelen potentieel het meeste effect sorteren. Het begrip inspanningen wordt breed gedefinieerd, namelijk als handelingsperspectieven binnen alle schakels van de veiligheidsketen en van alle betrokkenen. De analyse (en veiligheidsketen) hebben dus in ieder geval betrekking op risicobeheersing, crisisbeheersing, operationeel optreden en de mogelijkheden tot herstel en nazorg. Maar ook binnen ondersteunende processen als informatiemanagement, risico- en crisiscommunicatie, kwaliteitszorg en kennismangement kunnen risicogerichte maatregelen worden getroffen.

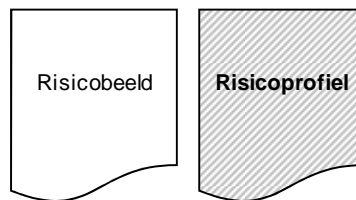
De mechanismen om de kans en/of de impact te beïnvloeden, verschillen per maatschappelijk thema en per scenario. Zo is het voeren van beleid inzake externe veiligheid van groot belang bij spoorvervoer van brandbare stoffen. Om incidenten op de (snel)weg te kunnen bestrijden, is een gedegen operationele voorbereiding en goede planvorming van toegevoegde waarde. In bijlage 4 is per categorie voor elk scenario op hoofdlijnen aangegeven wat de huidige status quo in Twente is. Bij de analyse ligt de focus op opvallende zaken binnen het beleidsdomein van de veiligheidsregio.

De analyse van beschikbare en benodigde inspanningen leidt tot conclusies en aanbevelingen voor de veiligheidsregio en haar partners. De analyse op hoofdlijnen leidt tot input voor het meerjarenbeleidsplan van de veiligheidsregio en dient voor de prioritaire risico's gedetailleerd uitgewerkt te worden. Op de mogelijke werkwijze en benodigde besluitvorming wordt in de volgende hoofdstukken onder conclusies en aanbevelingen nader ingegaan.

4 Conclusies

4.1 Conclusies bij impact en waarschijnlijkheid

Op basis van het risicobeeld van Twente is zichtbaar welke scenario's en effecten zich in welke gemeente kunnen voordoen. Sommige scenario's en effecten kunnen zich voordoen in alle gemeenten, andere kunnen zich alleen voordoen in bepaalde gemeenten. De categorisering uit het risicodiagram is uitgesplitst per gemeente en weergegeven in onderstaande tabel.

Scenario's per maatschappelijk thema en categorisering per gemeente	Almelo	Borne	Dinkelland	Enschede	Haaksbergen	Hellendoorn	Hengelo	Hof van Twente	Losser	Oldenzaal	Rijssen-Holten	Tubbergen	Twenterand	Wierden
Natuurlijke omgeving														
1: (Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad														
2: Natuurbrand	-	-					-			-				
3: Extreme winterperiode														
4: Extreme regenval en storm														
5: Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens)														
Gebouwde omgeving														
6: Brand in kwetsbaar object														
7: Brand in dichte binnenstad		-				-			-		-	-	-	-
Technologische omgeving														
8: Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer			-	-	-	-						-	-	
9: Giftige stof bij inrichting														
10: Incident nabije kerncentrale	-	-		-	-	-	-	-			-	-	-	-
11: Incident met ondergrondse opslag	-	-	-		-	-		-	-	-	-	-	-	-
Vitale infrastructuur en voorzieningen														
12: Uitval elektriciteitsvoorziening														
13: Verontreiniging in drinkwaternet														
14: Verstoring telecommunicatie en ICT														
Verkeer en vervoer														
15: Verkeersongeval (snel)weg														
16: Incident in wegtunnel	-	-	-	-	-		-	-	-	-	-	-	-	-
Gezondheid														
17: Dierziekte overdraagbaar op mens														
18: Ziektegolf (zoals griep)														
Sociaal-maatschappelijke omgeving														
19: Paniek bij evenement														
20: Gewelddadigheden rondom voetbal		-	-		-	-		-	-	-	-	-	-	-
21: Maatschappelijke onrust														

Tabel 6: Overzicht scenario's per gemeente

* De scenario's en categorisering aangegeven met - zijn in de betreffende gemeente niet mogelijk, aangezien de risicobron en effecten in die gemeente niet aanwezig zijn.

De categorisering geeft een beeld bij de combinatie van omvang van impact en waarschijnlijkheid voor elk scenario. Bij elk van de uitgewerkte scenario's wordt de impact voor een belangrijk deel bepaald door hoge scores op slechts een beperkt aantal criteria. Over het gehele spectrum van maatschappelijke thema's bezien, zijn op hoofdlijnen de volgende impactcriteria van groot belang (geordend van groot naar kleiner):

1. Sociale stabiliteit:
  - Verstoring van het dagelijks leven.
2. Fysieke veiligheid:
  - Ernstig gewonden en chronisch zieken.
3. Economische veiligheid:
  - Kosten.
4. Sociale en politieke stabiliteit:
  - Aantasting van de lokale / regionale positie van het bestuur.
  - Sociaal psychologische impact (woede en angst bij de bevolking).

4.2 Conclusies bij analyse van de inspanningen

De analyse van beschikbare en benodigde inspanningen leidt tot risicogerichte beleidsvoornemens voor het gehele presterend vermogen van Veiligheidsregio Twente en haar partners en dus voor alle hoofdstukken van het beleidsplan. Bij deze brede analyse zijn tevens de voornaamste impactcriteria beschouwd, zoals hierboven weergegeven.

De analyse van de inspanningen wordt samengevoegd met de categorisering uit het risicodiagram, waaruit een prioritering volgt. Prioritering wordt gedaan aan de hand van een combinatie van af te wegen factoren:

- De grootte van de impact en de waarschijnlijkheid van risico's (het risicodiagram).
- Een (groot) verschil tussen risiconiveau en beschikbaar capaciteitsniveau.
- Bestuurlijk afbreukrisico: lage waarschijnlijkheid, maar grote impact als het toch voorkomt.
- Hoog beleidsrendement: relatief geringe inspanning die veel positieve spin off geeft.
- Security: hoge dreiging en/of grote kwetsbaarheid voor moedwillige verstoringen.
- Voldoen aan landelijke doelstellingen en afspraken.

Vooraf daar waar een verschil bestaat tussen de beschikbare en benodigde inspanningen, is het risico mogelijk van belang voor hernieuwde prioriteitsbepaling. De afweging vormt een basis op hoofdlijnen voor de regio specifieke beleidsvoornemens van de veiligheidsregio.

5 Aanbevelingen

Met het actualiseren van een regionaal risicoprofiel en risicodiagram voor Twente is het project risicoprofiel afgerond. Een analyse van de mogelijke verschillen tussen de beschikbare en de benodigde inspanningen is op hoofdlijnen gemaakt. Ten slotte wordt het profiel omgezet in beleidsaanbevelingen. Op basis van het voorliggende Regionaal Risicoprofiel Twente moeten bestuurlijke keuzes worden gemaakt over incidenttypen die nadere aandacht verdienen en maatregelen om de risico's 'aan te pakken'.

Beleids-
advies

Bij de besluitvorming over de vraag welke risico's bestuurlijke aandacht nodig hebben, spelen meerdere invalshoeken. De basis vormt de analyse van impact en waarschijnlijkheid van de scenario's zoals weergegeven in het risicodiagram. Dit wordt gecombineerd met de vergelijking tussen landelijke prioriteiten en een inventarisatie per maatschappelijk thema van de risico's waarbij de grootste discrepantie bestaat tussen beschikbare en benodigde inspanningen. Ten slotte wordt teruggekeken op de afgelopen beleidsperiode en volgt het advies voor prioritering in het beleidsplan.

5.1 Landelijke prioriteiten

Door aan te sluiten op de methodiek van de Nationale risicobeoordeling, kan Veiligheidsregio Twente de relatie leggen met nationaal onderkende risico's en landelijke doelstellingen. Het document 'Strategie Nationale Veiligheid - Bevindingenrapportage 2012' benoemt in haar agendering onderstaande onderwerpen. Door het aanbrengen van een koppeling kan worden voldaan aan landelijke afspraken, voor zover deze door de regio Twente als relevant worden onderschreven. Hieronder zijn de nationale onderwerpen gekoppeld aan de specifiek relevante scenario's binnen Twente:

- Nationaal onderwerp: Samenwerking bij crisisbeheersing.
  - Scenario 10 en 21 in Twente: Incident nabije kerncentrale / Maatschappelijke onrust.
- Nationaal onderwerp: Informatiepositie.
  - Scenario's 14 en 21 in Twente: Verstoring telecommunicatie en ICT / Maatschappelijke onrust.
- Nationaal onderwerp: Bewustwording en scholing.
  - Scenario 14: Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Nationaal onderwerp: Crisiscommunicatie.
  - Scenario's 14 en 21 in Twente: Verstoring telecommunicatie en ICT / Maatschappelijke onrust.
- Nationaal onderwerp: Internationaal te agenderen capaciteiten.
  - Scenario's 10 en 14 in Twente: Incident nabije kerncentrale / Verstoring telecommunicatie en ICT.

5.2 Analyse regionale incidentscenario's en inspanningen

Een gedegen analyse van de beschikbare en benodigde inspanningen levert waardevolle informatie en inzichten op, zij kost echter veel inspanning en tijd van de betrokken partners. De te selecteren risicobronnen worden daarom beperkt tot die risico's waar mogelijk een opvallend verschil is of mogelijk kan worden voorzien tussen de beschikbare en de benodigde inspanningen.

Door van elk maatschappelijk thema één zorgvuldig gekozen scenario te selecteren, beslaat de nadere analyse het gehele beleidsdomein van Veiligheidsregio Twente. Dit biedt een zo breed mogelijk inzicht in te overwegen risico- en crisisbeheersingsmaatregelen:

- Thema: Natuurlijke omgeving.
  - Scenario 4: Extreme regenval en storm.
- Thema: Gebouwde omgeving.
  - Scenario 7: Brand in dichte binnenstad.
- Thema: Technologische omgeving.
  - Scenario 8: Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer.
- Thema: Vitale infrastructuur en voorzieningen.
  - Scenario 14: Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Thema: Verkeer en vervoer.
  - Scenario 16: Incident in wegtunnel.
- Thema: Gezondheid.
  - Scenario 17: Dierziekte overdraagbaar op mens.
- Thema: Sociaal-maatschappelijke omgeving.
  - Scenario 21: Maatschappelijke onrust.

5.3 Terugblik beleidsperiode 2013-2015

Het Risicoprofiel Twente 2011 kende een prioritering voor een nadere analyse van inspanningen op de volgende incidenttypen:

- Incident nabij kerncentrale.
- Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer.
- Giftige stof bij een inrichting.
- Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Paniek bij evenement.

In de afgelopen jaren heeft Veiligheidsregio Twente extra inspanning geleverd op deze incidenttypen. Voorbeelden van de geleverde inspanningen zijn:

- Het rampbestrijdingsplan voor de kerncentrale Lingen.
- Het onderzoek naar de veiligheidssituatie van het spoor in Twente (2013, Veiligheid spoor Twente).
- Het ontwikkelen van een nieuw model rampbestrijdingsplan en het actualiseren van bestaande rampbestrijdingsplannen, zoals voor Vivochem.
- Onderzoek naar de interne robuustheid van de hulpdiensten op gebied van uitval van telecommunicatie en ICT.
- Het implementeren van het evenementenbeleid en multidisciplinair adviseren bij grootschalige evenementen.

5.4 Aanbevelingen komende beleidsperiode

Vanuit de analyse van het Regionaal Risicoprofiel Twente volgen twee aanbevelingen:

1. Continueer de inspanningen die de afgelopen beleidsperiode zijn aangevangen op de prioritaire risico's uit Regionaal Risicoprofiel Twente 2011.
2. Geef uitvoering aan de analyse van beschikbare en benodigde inspanningen op de prioritaire risico's die volgen uit het voorliggende regionaal risicoprofiel.

Met betrekking tot de eerste aanbeveling lopen er nog enkele initiatieven ten aanzien van incidenttypen uit het vorige beleidsplan, zoals de pilots risicocommunicatie Borne en zelfredzaamheid Wierden. Het verdient dan ook aanbeveling deze initiatieven te continueren in de komende periode:

- Scenario 8: Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer
- Scenario 9: Giftige stof bij een inrichting.
- Scenario 10: Incident nabij kerncentrale.

Met betrekking tot de tweede aanbeveling worden vanuit het risicodiagram de volgende prioriteiten aanbevolen:

- Scenario 11: Incident met ondergrondse opslag
- Scenario 14: Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Scenario 21: Maatschappelijke onrust.

Voor bovenstaande scenario's wordt de inschatting gemaakt dat met een gerichte inspanning een relatief groot effect kan worden bereikt, bijvoorbeeld door contacten met relevante partijen te versterken en de planvorming op orde te brengen.

Vanuit nationale prioritering en regionale aanbevelingen zijn de scenario's maatschappelijke onrust en verstoring telecommunicatie en ICT geprioriteerd. Bij de verstoring van telecommunicatie en ICT kan tevens het scenario uitval elektriciteitsvoorziening van invloed zijn. De verstoring van telecommunicatie en ICT is tevens ingegeven vanuit de ontwikkeling dat vitale functies steeds integraler en complexer worden en dat in de samenleving trends zichtbaar zijn zoals individualisering, vergrijzing en een terugtrekkende overheid. Verstoringen in de continuïteit van vitale functies worden daardoor ingrijpender.

Het scenario incident met ondergrondse opslag is als prioritair aangewezen, vanwege het unieke karakter in Nederland, en daarmee de onbekendheid met de gezondheids- en milieurisico's.

Bijlage 1: Definities risicobronnen en kwetsbaarheden

Onderstaand (in de eerste twee tabellen) is de limitatieve lijst met de categorieën opgenomen die voor de risicokaart in beeld zijn gebracht, volgens bijlagen I en II zoals bedoeld in artikel 3, tweede lid, van de ministeriele Regeling provinciale risicokaart.

Tevens is opgenomen (in de derde tabel) de limitatieve lijst met de kwetsbare objecten die voor de risicokaart in beeld zijn gebracht, volgens bijlage III zoals bedoeld in artikel 4 van de Regeling provinciale risicokaart.

	Categorie (omschrijving)	Risicokaart-relevante drempelwaarde *
a. Ongevallen met brandbare of explosieve stoffen in inrichtingen of tijdens het transport		
b. Ongevallen met giftige stoffen in inrichtingen of tijdens het transport		
	Opslag verpakte bestrijdingsmiddelen	≥ 2.500 kg
	Ammoniakkoel- of vriesinstallatie	≥ 200 kg ammoniak per installatie
	Vervoersbedrijf	≥ 10.000 kg gevaarlijke stoffen
	Propana en (vloeibaar) brandbaar gas	≥ 3.000 liter
	Gassen	Oxiderend, brandbaar, giftig en overig *
	Vloeistoffen	Brandbaar, giftig en overig *
	Vaste stoffen	Giftig, overig en stofexplosie *
	Brandgevaar	Organische peroxide en brandbare vaste stoffen *
	Overig	Aangewezen (parkeer) locaties gevaarlijke stoffen ≥ 10.000 kg *

* N.B.: De relevante aard en drempelwaarden van gevaarlijke stoffen per inrichting worden genoemd in bijlage I zoals bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Regeling provinciale risicokaart. Het betreft een zeer uitgebreide lijst met diverse categorieën, stoffen en drempelwaarden. Vanwege de technische aard van deze lijst, is zij niet onder volledige vermelding van alle drempelwaarden overgenomen in voorliggende rapportage.

	Risicolocatie	Voorwaarde voor opname op de risicokaart
1. Tunnels		
		Alle weg-, spoor-, tram-, lightrail- en metrotunnels langer dan 250 m
2. Vliegvelden		
		1. Vliegvelden waarvoor zgn. LVL-maatscenario geldt
		2. Militaire (oefen)terreinen voor vliegtuigen en helikopters
3. Waterwegen en water(sport)gebieden		
		1. Vaarroutes voor schepen met minstens 25 opvarenden
		2. Zeehavens voor schepen met minstens 25 opvarenden
		3. Watersportgebieden met meer dan 2.000 ligplaatsen voor pleziervaartuigen in open binnenwater van meer dan 500 ha
		4. Wadlooproutes voor groepsgrootten van minimaal 25 personen
		5. Aanlandingslocaties indien zij worden vermeld in een rampenplan, rampbestrijdingsplan, coördinatieplan of calamiteitenplan
4. Wegen en spoorwegen		
		1. Autosnelwegen
		2. Overige rijks(auto)wegen
		3. Provinciale autowegen
		4. Spoorlijnen voor intercity of ICE-verkeer
		5. Spoorlijnen voor hogesnelheidsverkeer
5. Evenementen- en activiteitenlocaties		
		Locatiespecifieke en periodieke evenementen met bijeenkomsten van minstens 5.000 personen per keer op een gedefinieerd, beperkt gebied
6. Geologische structuren		
		Gebieden c.q. plaatsen waar bevingen kunnen optreden met een intensiteit van VI of hoger op de Europese Macroseismische Schaal (EMS)
7. Overstromingsgebieden		
		1. Gebieden waarvan de overschrijdingskans op overstroming 1 / 4.000 bedraagt
		2. Riviergebieden die in 1993 en 1995 overstromden of door overstroming werden bedreigd
		3. Door het bevoegd gezag aangewezen overloopgebieden
8. Natuurgebied		
		1. Gemengd bos en naaldbosgebied met een aaneengesloten omvang van minstens 100 ha
		2. Heide, (hoog)veen- en duingebied met een aaneengesloten omvang van minstens 100 ha

	Kwetsbare gebouwen en objecten	Voorwaarde voor opname op de risicokaart
1. Gebouwen met een woonfunctie		
	Tehuizen	Alle
	Kloosters/abdijen	Alle
	Gevangenis	Alle
	Bejaardenoorden	Alle
	Asielzoekerscentra	Alle
2. Gebouwen met een logiesfunctie		
	Hotel	> 10 personen
	Pension/nachtverblijf	> 10 personen
	Dagverblijf	> 50 personen
	Kampeerterrein	> 250 personen
	Jachthaven	> 250 personen
3. Gebouwen met een onderwijsfunctie		
	Onderwijsinstelling (leerl. < 12 jr.)	Alle
	Onderwijsinstelling (leerl. > 12 jr.)	> 250 personen
	Kinderdagverblijf	> 50 personen
4. Gezondheidszorggebouwen		
	Klinieken (poli-, psychiatrische)	Alle
	Ziekenhuizen	Alle
	Verpleegtehuizen	Alle
5. Bedrijfsgebouwen		
	Kantoren	> 250 personen
	Fabrieken	> 250 personen
	Loods, veem, opslagplaats	> 1.000 m ²
	Studio's (bijv. opname TV)	Alle
6. Gebouwen voor wegverkeer		
	Garage-inrichting (alleen opslag / stalling)	> 1.000 m ²
7. Objecten met een publieksfunctie		
	Theater, schouwburg, bioscoop, aula	> 250 personen
	Museum, bibliotheek	> 250 personen
	Buurthuis, ontmoetingscentrum, wijkcentrum	> 250 personen
	Gebedshuis	> 250 personen
	Tentoonstellingsgebouw	> 250 personen
	Cafés, discotheek, restaurant	> 250 personen
	Sporthal, stadion	> 250 personen
	Zwembad	Alle
	Winkelgebouwen	> 500 personen
	Stationsgebouwen	> 1.000 m ²
	Tijdelijke bouwsels	> 250 personen
Overig		
	Alle gebouwen vanaf 25 verdiepingen	>24 verdiepingen
	<i>N.B.: politiebureaus, brandweerkazernes en ambulanceposten kunnen onder deze categorie op de risicokaart worden opgenomen</i>	

Bijlage 2: Lijst van alle scenario's

Hieronder is de lijst met mogelijke scenario's opgenomen die voor het Regionaal Risicoprofiel Twente relevant worden geacht, volgens de nationale Handreiking regionaal risicoprofiel. Een korte toelichting is aansluitend opgenomen. De incidenttypes aangegeven met:

- Ja zijn geselecteerd
- * zijn niet voldoende waarschijnlijk, hebben naar verwachting een beperkte impact of zijn vergelijkbaar met een ander geselecteerd scenario. Deze scenario's kunnen in een volgende versie nader beschouwd worden bij gebleken relevantie
- worden in de regio Twente niet mogelijk geacht

	Crisistype	Incidenttype	Uit te werken
Natuurlijke omgeving			
	Overstromingen	Overstroming vanuit zee - Opvangregio	Ja, scenario 1 ¹
		Overstroming door hoge rivierwaterstanden	-
		Vollopen van een polder / dijkdoorbraak	*
	Natuurbranden	Bosbrand	Ja, scenario 2
		Heide, (hoog)veen- en duinbrand	*
	Extreme weersomstandigheden	Koudegolf, sneeuw en ijzel	Ja, scenario 3
		Hittegolf	*
		Storm en windhozen	Ja, scenario 4
		Aanhoudende laaghangende mist	*
	Aardbevingen	Aardbeving	-
	Plagen	Ongedierte	*
	Dierziekten	Ziektegolf (niet overdraagbaar op mens)	Ja, scenario 5
Gebouwde omgeving			
	Branden in kwetsbare objecten	~ met verminderd zelfredzamen	Ja, scenario 6
		~ met grootschalige publieksfunctie	*
		~ in bijzonder hoge/ondergrondse gebouwen	*
		Brand in dichte binnensteden	Ja, scenario 7
	Instortingen in grote gebouwen	Instorting door explosie	*
		~ door gebreken constructie of fundering	*
Technologische omgeving			
	Incidenten met brand in open lucht	~ brandbare/explosieve stof bij wegvervoer	*
		~ bij vervoer over water	*
		~ bij spoorvervoer	Ja, scenario 8
		~ bij transport buisleidingen	*
		~ bij stationaire inrichting	*
	Incidenten met giftige stof in open lucht	~ bij wegvervoer	*
		~ bij vervoer over water	-
		~ bij spoorvervoer	* ²
		~ bij transport buisleidingen	-
		~ bij stationaire inrichting	Ja, scenario 9
	Kernincidenten	Incident A-object: centrale	*
		~ nabije centrale grensoverschrijdend	Ja, scenario 10
		~ scheepvaart en defensie	-
		Incident B-object: vervoer grote eenheid	*
		~ overige nucleaire faciliteit, brandklasse i	*
		~ brandklasse ii	-
		~ overig vervoer en gebruik	*
		Incident militair terrein en transport	-
	Incident met gevaarlijke stoffen in de bodem	~ bij ondergrondse opslag	Ja, scenario 11

¹ Twente is opvangregio voor getroffen en van overstromingen in andere regio's

² Spoorvervoer van chloor en ammoniak is mogelijk gemaakt via een convenant

		~explosieven Tweede Wereldoorlog	*
Vitale infrastructuur en voorzieningen			
	Verstoring energievoorziening	Uitval olievoorziening	*
		Uitval gasvoorziening	*
		Uitval elektriciteitsvoorziening	Ja, scenario 12
	~ drinkwatervoorzieningen	Uitval drinkwatervoorziening	*
		Problemen waterinname	*
		Verontreiniging in drinkwaternet	Ja, scenario 13
	~ rioolwaterafvoer en afvalwater	Uitval rioleringsstelsel	*
		Uitval afvalwaterzuivering	*
	~ telecommunicatie en ICT	Uitval voorziening voor spraak- en datacom.	Ja, scenario 14
	~ afvalverwerking	Uitval afvalverwerking	*
	~ voedselvoorziening	Uitval distributie	*
Verkeer en vervoer			
	Luchtvaartincidenten	~ bij start of landing op/om luchtvaartterrein	- ³
		~ bij vliegshow	-
	Incidenten op of onder water	~ waterrecreatie en pleziervaart	*
		~ beroepsvaart (geen gevaarlijke stoffen)	*
		~ op ruim water	-
		Grootschalig duikincident	*
	Verkeersincidenten op het land	Incident wegverkeer	Ja, scenario 15
		Incident treinverkeer	*
	Incidenten in tunnels	~ treintunnel en ondergronds station	Ja, scenario 16 ^{4, 5}
		~ wegtunnel	Ja, scenario 16 ⁴
		~ tram-/metrotunnel en ondergronds station	-
Gezondheid			
	Bedreigingen volksgezondheid	Besmettingsgevaar via contactmedia	*
		Feitelijke grootschalige besmetting (nog) zonder ziekteverschijnselen	*
		Besmettelijkheidsgevaar vanuit buitenland	*
		Besmettelijkheidsgevaar in eigen regio	*
		Dierziekte overdraagbaar op mens	Ja, scenario 17
	Ziektegolf	Ziektegolf besmettelijke ziekte	Ja, scenario 18
		Ziektegolf niet besmettelijke ziekte	*
Sociaal-maatschappelijke omgeving			
	Paniek in menigten	Paniek tijdens grote festiviteit, concert	Ja, scenario 19
	Verstoring openbare orde	Rel rondom demonstraties en manifestaties	*
		Gewelddadigheden rondom voetbal	Ja, scenario 20
		Maatschappelijke onrust en buurtrellen	Ja, scenario 21

Toelichting selectie uitgewerkte incidentscenario's

Natuurlijke omgeving

Overstroming vanuit zee is geen direct risico voor de regio Twente, wel kan Twente dienen als een opvangregio, indien overstroming elders in Nederland plaats zou vinden.

Incidenten als gevolg van extreme regenval worden meegenomen (storm en windhozen), mede vanwege de incidenthistorie.

Voor het crisistype natuurbranden wordt één scenario uitgewerkt, waar zowel heidebrand als bosbrand onder vallen. Bosbrand heeft de grootste impact, als gekeken wordt naar de effecten op de maatschappij doordat bossen dicht bij de bebouwde omgeving liggen.

Een extreme winterperiode, onder andere met extreme sneeuwval, aanhoudende vorst en mogelijk tekort aan gladheidsbestrijdingsmiddelen, wordt als scenario meegenomen, mede vanwege de incidenthistorie.

Risico's die zich voor kunnen doen door hittegolven, worden vooral gezien indien hier een combinatie plaatsvindt met uitval van nutsvoorzieningen en worden in de huidige versie van het risicoprofiel niet uitgewerkt.

³ Op dit moment ligt er een ontwerp-luchthavenbesluit. Onbekend is in hoeverre dit leidt tot een mogelijke openstelling voor vliegverkeer.

⁴ Nijverdalen: gecombineerde weg & trein tunnel.

⁵ Almelo: Verdiepte ligging van het spoor

Het gebied dat kan worden getroffen door aardbevingen is nihil. Lokale grondverzakkingen als gevolg van zoutwinning (bij verouderde boorputten) zijn wel mogelijk, hoewel men de kans op bodemverzakking gering acht. De huidige technieken voor winning van zout leveren geen zoutholtes op met een risico van bodemverzakking. Ongedierte plagen zijn herkenbaar, maar lijken niet voldoende impact te hebben om uitgebreide bestuurlijke aandacht en beleidsvorming te rechtvaardigen.

Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op de mens) en verdenking daarvan, wordt meegenomen, onder andere vanwege de incidenthistorie, waarschijnlijkheid en impact.

Gebouwde omgeving

Branden in grote kwetsbare objecten worden als een risico gezien. Onder kwetsbare objecten, worden objecten verstaan met (grote groepen) verminderd zelfredzame gebruikers.

Instorting in grote gebouwen wordt niet bestempeld als een scenario dat verder uitgewerkt moet worden. Dit omdat de wet- en regelgeving voor bouwen voldoende is om ervoor te zorgen dat gebouwen aan bepaalde eisen voldoen. Tevens vindt hierop handhaving plaats en brengt het geen specifieke risico's met zich mee voor Twente. Brand in dichte binnensteden wordt, mede door recente branden in Deventer, Zwolle en Leeuwarden, als een risico gezien. Er is weinig zicht op naleving van wet- en regelgeving en de combinatie van moeilijke toegang tot de vuurhaard, beperkte vluchtmogelijkheden en verschillende functies boven elkaar kunnen resulteren in complexe branden.

Technologische omgeving

Incidenten met brand in de open lucht bij spoorvervoer, hebben een zeer grote impact. Het spoor gaat namelijk door de bebouwde omgeving en heeft daardoor ook invloed op de mogelijkheden voor ruimtelijke ordening.

Incidenten met giftige stoffen in de openlucht in stationaire inrichtingen, hebben een grote impact. Dit zijn BRZO of externe veiligheid scenario's (PGS15 opslagen gevaarlijke stoffen of ammoniakkoelinstallatie). Er is tevens een invloed op de ruimtelijke ordening.

Het chloortransport dat incidenteel plaatsvindt, is geregeld in een convenant. De effecten van een mogelijk incident zijn vergelijkbaar in omvang en effecten als bij een inrichting met giftige stoffen.

Vervoer van gevaarlijke stoffen over het water (bijvoorbeeld via het Twentekanaal) is zeer beperkt in omvang en frequentie.

De omvang van het netwerk aan buisleidingen binnen de regio is gemiddeld in Nederland.

"Gewone" grote branden in de open lucht bij stationaire inrichtingen, ook indien bijvoorbeeld asbest vrijkomt, kunnen beschreven worden in het brandrisicoprofiel. Hoewel de gevolgen voor direct betrokkenen zeer ingrijpend kunnen zijn, zijn de impact en effecten op regionale schaal beperkt. Het aantal inrichtingen binnen de regio is lager dan gemiddeld in Nederland.

Vitale infrastructuur en voorzieningen

Verontreiniging van het drinkwater is geselecteerd als scenario.

Uitval van drinkwatervoorziening is niet uitgewerkt, omdat drinkwatervoorziening minder snel dan bijvoorbeeld elektriciteit, op grote schaal uitvalt. Als elektriciteit uitvalt dan wordt een groter gebied hiermee belast.

Uitval elektriciteitsvoorziening en telecommunicatie/ICT zijn geselecteerd.

Verkeer en vervoer

Verkeersincidenten op de weg is geselecteerd als relevant scenario, mede vanwege de relatief hoge incidentfrequentie en impact op het dagelijks verkeer.

Incidenten in tunnels wordt meegenomen, waarbij we uitgaan van het incidenttype weg. De tunnel in Nijverdal is de enige tunnel in de regio die langer is dan 250 meter en dus onder de definitie valt van 'tunnel'.

Gezondheid

Het scenario dierziekte overdraagbaar op mens is, net als ziektegolf van een besmettelijke ziekte, als scenario benoemd. Overige scenario's in dit thema lijken niet relevant wat betreft effecten, minder waarschijnlijk of vergelijkbaar/kleiner in impact.

Sociaal maatschappelijke omgeving

Gewelddadigheden rondom voetbal is geselecteerd als scenario. Het aantal risicowedstrijden is relatief groot, er kunnen Europese wedstrijden worden gespeeld en de frequente, grootschalige politie-inzetten zijn van groot belang voor de dimensionering en/of beleidsvorming van de veiligheidsregio, gemeente, politie en betrokken bestuurders.

Bij evenementen/festiviteiten gaat het om evenementen in een beperkte omgeving met 5.000 of meer personen.

N.B.: Algemeen / Terrorisme

Het onderwerp terrorisme kan relevant zijn in het kader van de aanwijzing van bepaalde locaties. Terrorismisme wordt gezien als een oorzaak voor een incident en kan (onder andere) de effecten met zich mee brengen zoals

deze zijn beschreven bij de “normale” incidentscenario's. Het is geen scenario dat op zichzelf staand dient te worden beschouwd conform de nationale methodiek.

Bijlage 3: Uitgewerkte scenario's

Scenario 1	(Beoogde) Opvangregio bij overstrooming Randstad
Scenario 2	Natuurbrand
Scenario 3	Extremes winterperiode
Scenario 4	Extremes regenval en storm
Scenario 5	Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens)
Scenario 6	Brand in object met verminderd zelfredzame aanwezigen
Scenario 7	Brand in dichte binnenstad
Scenario 8	Brandbare/Explosieve stof bij spoorvervoer
Scenario 9	Giftige stof bij inrichting
Scenario 10	Incident nabije kerncentrale
Scenario 11	Incident met ondergrondse opslag
Scenario 12	Uitval elektriciteitsvoorziening
Scenario 13	Uitval elektriciteitsvoorziening op wijkniveau
Scenario 14	Verontreiniging in drinkwaternet
Scenario 15	Verstoring telecommunicatie en ICT
Scenario 16	Verkeersongeval (snel)weg
Scenario 17	Incident in wegtunnel
Scenario 18	Dierziekte overdraagbaar op mens
Scenario 19	Ziektegolf (zoals griep)
Scenario 20	Paniek bij evenement
Scenario 21	Gewelddadigheden rondom voetbal
Scenario 22	Maatschappelijke onrust

Scenario 1: (Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad

Uitgewerkt voorbeeld: Twente als (beoogde) opvangregio bij dreigende overstroming Randstad

Twente is een beoogde opvangregio indien zich vanuit de zee een ergst denkbare overstroming voordoet of dreigt voor te doen. Het is zomer in Nederland, wanneer via allerlei media een speech te horen is van de minister-president, waarin wordt aangekondigd dat er een reële dreiging is dat de middendijkring (dijkkring 14) zal doorbreken waardoor het merendeel van het westen van Nederland, zoals de regio's Haaglanden en Hollands-Midden in de Randstad, dreigt te overstromen.

De evacuatie en opvang van burgers die uit het gebied weg moeten, wordt landelijk geregisseerd

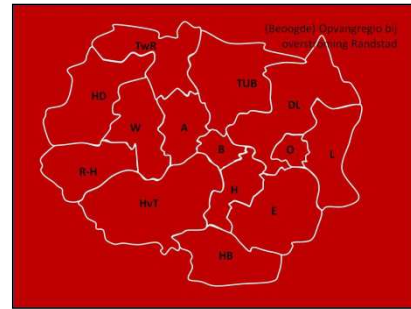
op basis van plannen die eerder zijn voorbereid en vastgesteld, waarbij multidisciplinair wordt samengewerkt binnen én tussen verschillende regio's. Aan de burgers wordt gevraagd om de adviezen van de hulpdiensten zo goed mogelijk op te volgen en zo kalm mogelijk te blijven.

Een grote groep mensen wordt geëvacueerd en ondergebracht in de regio Twente; het hoger gelegen droge gebied. Ook de hulpbehoevendenden worden geëvacueerd, waardoor de ziekenhuizen in Twente, namelijk Almelo, Enschede, Hengelo en Oldenzaal, te maken krijgen met een grote toestroom van patiënten.

Binnen 2 weken wordt vastgesteld dat de dreiging aanzienlijk is verminderd en de kans op een daadwerkelijke overstroming de komende periode niet meer aanwezig is. De mensen die hun huizen moesten verlaten, kunnen terugkeren naar huis.

N.B.: De specifiek beoogde rol van de regio Twente en de wijze waarop zij als opvangregio kan optreden, is naar aanleiding van Waterproof in Twente (2009) nog niet volledig uitgewerkt.

N.B.2: De gevolgen voor de aanwezige inwoners van Twente worden hier op hoofdlijnen in beeld gebracht. Er wordt vanuit gegaan dat de impact die optreedt binnen andere (veiligheids)regio's in beeld wordt gebracht in het risicoprofiel van de betreffende veiligheidsregio.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Waterproof in Twente, Verantwoording Taskforce Management Overstromingen (1 februari 2009).

Landelijke informatie: www.rijksoverheid.nl, Waterwet (voormalige Wet op de waterkering) en Nationaal responsplan hoogwater en overstromingen.

Algemene beschrijving scenario

Vanwege haar relatief hoge ligging zal de regio Twente zeer waarschijnlijk worden gevraagd om mensen en dieren op te vangen en te verzorgen, ten tijde van een (dreigende) overstroming elders in Nederland. Indien een Ergst Denkbare Overstroming (EDO) dreigt plaats te vinden of plaatsvindt, zullen de personen vanuit dit rampgebied waarschijnlijk ook richting de regio Twente trekken. Deze personen zullen in ieder geval gedurende de dreiging van 1 tot 2 weken (en bij daadwerkelijke overstroming gedurende langere tijd) niet terug kunnen keren naar hun eigen woning of verblijfplaats. Bij een daadwerkelijke overstroming zullen gemeenten gaan kijken of (semi-)permanente vervangende woonruimte mogelijk is.

In eerste instantie wordt bij opvang en verzorging de aandacht gericht op zelfredzame personen. Ofwel, de mensen die zich in een dermate 'normale' positie bevinden wat het mogelijk maakt dat zij zichzelf in tijden van nood in veiligheid brengen. De andere doelgroepen zijn niet-zelfredzame personen, dieren en kostbare goederen zoals kunstschaten en nationaal erfgoed.

Verschillende locaties kunnen als opvanglocatie dienen, zoals schoolgebouwen, recreatieparken en restaurants. Vervolgens dient ervoor gezorgd te worden dat er diverse voorzieningen worden getroffen, zijnde (nood)drinkwater en sanitair, eten, drinken, kleding, etc. Ook dient rekening te worden gehouden met het vervoer van evacués, crisiscommunicatie naar de burgers en (andere) dienstverleners.

Naar (huidige) schatting kunnen in Twente ruim 40.000 zelfredzame personen worden opgevangen voor een korte tijd (dit is een voorzichtige raming, in geval van grote nood kunnen mogelijk meer personen opgevangen worden).

Risico

Oorzaken: Een EDO (ergst denkbare overstroming) kan dreigen of ontstaan in verschillende gebieden in Nederland, waarbij verschillende oorzaken mogelijk zijn: stijgende zeespiegel, overstroming of dijkdoorbraak vanuit zee. Andere scenario's zijn overstroming of dijkdoorbraak vanuit rivieren en dijkdoorbraak bij meren.

Bepalende factoren: De grootte van de (dreigende) overstroming elders in Nederland heeft invloed op het aantal personen dat moet worden opgevangen in andere gebieden. De ligging van het gebied dat overstromd wordt,

heeft eveneens invloed op de gebieden waar personen naar toe trekken. Mensen zullen allereerst vluchten naar de gebieden die voor hun relatief dichtbij zijn.

Scenarioraamwerk: De evacuatie bij dreigende dijkdoorbraak vindt plaats enkele dagen voorafgaand aan een mogelijk incident en duurt naar verwachting circa 2 weken.

Samenhang met andere scenario's: Overstromingen kunnen leiden tot keteneffecten in andere sectoren. Zoals bij spoedeisende zorg en overige ziekenhuiszorg (in verband met leveren van zorg aan evacués), rechtspleging & detentie (opvang van geëvacueerde gedetineerden, opvang asielzoekers) en distributie van logistieke middelen. Verder kan het GSM netwerk overbezet raken, net als de alarmcentrales waar burgers naar toe gaan bellen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal *	Toelichting
Doden	4-16	<i>Mogelijk vroegtijdig overlijden door grote drukte zorgverlening</i>
T1+T2	4-16	<i>Mogelijk ernstig(er) verloop regulier ziektebeeld door grote drukte</i>
T3		
Getroffenen	600.000	<i>Alle inwoners gehele regio Twente</i>
Betrokkenen	nationaal	

Impact

Status	Waarde *	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	2-4 (0 of max 4-16)	B	0	C
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	4-16 (0 of max 16-40)	C	0	Choog
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<4.000 getroffen (vanwege ontstane schaarste) 2-6 dagen	B		
3.1 kosten	<20M€ (<200M€)	B		C
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 getroffen, 1week-1maand	D	C	E
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en veiligheid (dagen)	A		
5.3 sociaal psychologische impact	Geen	0		A
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,057		

* Het te verwachten slachtofferbeeld en de impact onder aanwezigen binnen Twente wordt hier op hoofdlijnen in beeld gebracht. Er wordt vanuit gegaan dat het slachtofferbeeld onder aanwezigen in andere (veiligheids)regio's in beeld wordt gebracht in het risicoprofiel van de betreffende veiligheidsregio.

Waarschijnlijkheid

Gebaseerd op de faalkans van de primaire waterkeringen van de dijkringen 14 (Randstad) conform de Waterwet (voormalige Wet op de waterkering):

- Dijkkring 14, Randstad: 1:10.000, dit is 0,01% (A: zeer onwaarschijnlijk).

Gebaseerd op de kans dijkdoorbraak zoals gebruikt in de Nationale risicobeoordeling 2012: A, zeer onwaarschijnlijk (2 voor de rekenmodule).

Scenario 2: Natuurbrand

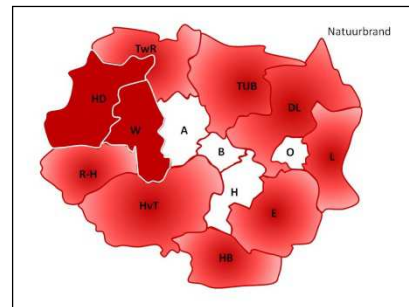
Uitgewerkt voorbeeld: Bosbrand in het gebied Wierden-Hellendoorn

Een bosbrand ontstaat binnen één of enkele van de gemeenten in Twente. Dit kan gebeuren in het gebied bij Wierden-Hellendoorn.

Er is sprake van een mooi voorjaar in Nederland. Al een aantal weken ligt de temperatuur rond de 15 graden en is er geen regen gevallen. In het bosgebied bij Wierden-Hellendoorn wordt de begroeiing en grond steeds droger waardoor de kans op bosbranden toeneemt.

In de ochtend ontstaat een bosbrand. Het gebied is druk bevolkt met daggasten en mensen die hun voorjaarsvakantie vieren op de camping of in vakantiehuisjes. Nieuwsgierige vakantiegangers gaan een kijkje nemen waar de rook vandaan komt. Er staat een sterke wind, waardoor de brand zich redelijk snel verspreidt, richting een van de campings op ruim 2 kilometer afstand. Enkele wandelaars en vakantiehuisjes worden ingesloten door het vuur, bij ontvluchting vallen 2 doden, 3 zwaargewonden en 10 lichtgewonden. De bestrijding van het incident wordt bemoeilijkt door de onbegaanbaarheid van het terrein. Zoals bij de bestrijding van elke natuurbrand geldt, ondanks de voorbereidingen en grote inspanningen, wordt de brandbestrijding gehinderd door de beperkte beschikbaarheid van bluswater in het bosgebied. Doordat de wind draait en in de avond gaat liggen, krijgt de brandweer de brand rond middernacht onder controle.

N.B.: De brandweer zal nog enige tijd, mogelijk een week, nodig hebben voor het nablussen. Het gevaar bestaat dat het vuur met sterke wind weer kan oplaaien en weer een ander deel van de omgeving in vlammen doet opgaan.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Natuurbrandbestrijdingsplan, beschrijving van het specialisme natuurbrandbestrijding in de regio Twente (versie 5.0, 2 augustus 2009).

Landelijke informatie: Bosbrand en terreinbeheer - Een verkenning, Alterra (juli 2006); Scenario's nationale risicobeoordeling 2008/2009, Ministerie van BZK; Natuurbranden onderschat risico (A.T.W. Gulik, VNOG).

Algemene beschrijving scenario

Twente heeft voornamelijk te maken met drie typen natuurbrand die zich voor kunnen doen: bosbrand, buntgras en heidebrand/veenbrand. De bossen in de regio Twente liggen grotendeels in of nabij bebouwd gebied.

Een bosbrand ontwikkelt zich vanaf het moment van ontsteking (aanwezigheid van een ontstekingsbron is in dit dichtbevolkte land zeer aannemelijk) met een snelheid die grotendeels afhankelijk is van de beschikbaarheid (soort en droogte) van brandstof en de droogte en weersomstandigheden zoals temperatuur en windsnelheid. Een zich ontwikkelende brand die mogelijk escaleert tot een onbeheersbaar scenario kan worden bijgestuurd en afgeremd door (grootschalig) repressief optreden van de hulpverleningsdiensten en wordt uiteindelijk gestopt door natuurlijke barrières en gunstige weersomstandigheden. De beschikbaarheid van bluswater is in alle natuurgebieden relatief beperkt ten opzichte van de hoeveelheid brandstof en de omvang van het gebied. Het kost (veel) tijd grootschalige watertransportsystemen op te bouwen.

Binnen de regio liggen campings en complexen met recreatiewoningen nabij natuurgebieden. Ontruiming van deze kwetsbaarheden bij een bosbrand kan zeer lastig blijken en kost veel operationele slagkracht.

Risico

Oorzaken: Het overgrote deel van de bosbranden ontstaat door (al dan niet opzettelijk) menselijk handelen (70%). Een (zeer) klein deel ontstaat door een technisch falen in de bebouwde omgeving of kent een natuurlijke oorzaak (zoals blikseminslag).

Mogelijke triggers: Een groot deel van de ontstane branden ontstaat op een afstand van minder dan 50 meter van woningen, wegen en recreatiegebieden. Voor de hulpverleningsdiensten kan het gebied waarin de brand zich voordoet toch moeilijk bereikbaar zijn, doordat de brand zich uitbreidt dieper en verder het natuurgebied in.

Bepalende factoren:

- Het seizoen en weer hebben een zeer grote invloed op de kans dat een brand kan ontstaan en zich kan uitbreiden. De houtsoort (naaldbossen en jonge bossen vormen een groter brandrisico in vergelijking met andere type bomen), de leeftijd, dichtheid en aanwezigheid van begroeiing of dood hout op de grond.
- Aanwezigheid van recreatie (campings, pretparken, dierentuin, hotels), mensen, kwetsbare objecten, vitale infrastructuur en natuurwaarden;
- De bereikbaarheid voor hulpdiensten, voldoende bluswater, de mogelijkheid van veilig optreden door de hulpverlening, de aanwezigheid van vluchtwegen;

- De beschikbare tijd voor ontruiming (uren in plaats van dagen, zoals bij overstromingen), de mate van zelfredzaamheid van bewoners en recreanten in het gebied (onbekendheid met het risico) en de mate van aandacht van media en publiek (ramptoerisme);
- De aanwezigheid van gevaarlijke stoffen, zoals brandbare stoffen op recreatieterreinen, munitiedepots en LPG-tankstations;

Samenhang met andere scenario's: Bosbranden zorgen voor de ontwikkeling van nieuwe soorten flora. Maar bij een brand gaat vaak veel bestaande fauna verloren en soms zelfs zeer zeldzame diersoorten. Er treedt geen blijvende schade op aan de natuur, het herstel van bos en heide na een brand duurt soms 5 tot 10 jaar. (Semi-)Permanente bewoonde huizen in recreatiegebieden kunnen verloren gaan bij een natuurbrand.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden	2
T1+T2	2-4
T3	10
Getroffenen	2.000
Betrokkenen	4.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	4-40 km ² en langer dan 6 maanden	C		
2.1 doden	2	B		
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2-4	B		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT (hoog: bij verlies van huis en haard)	0		B
3.1 kosten	<20M€	B		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<3%	B		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>4.000 mensen en 3-7 dagen	B		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde gedurende dagen	A		
5.3 sociaal psychologische impact	Verwijtbaarheid bedrijven en instanties	A		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,032		

Waarschijnlijkheid

Gebaseerd op de kans op een brand, namelijk 1% zoals gebruikt in de Nationale risicobeoordeling 2012: D, waarschijnlijk (11 voor de rekenmodule).

Scenario 3: Extreme winterperiode

Uitgewerkt voorbeeld: Koudegolf in Nederland en zware sneeuwval in Twente

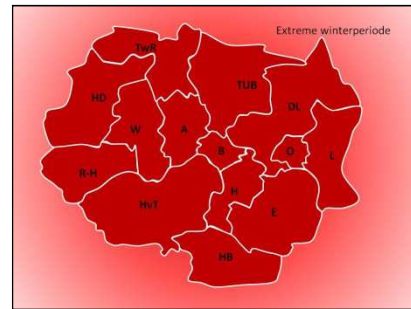
In de winter kan een periode optreden van aanhoudende koude in Nederland. Als gevolg van deze langere winterperiode met afwisselend sneeuw en ijzel raken de nationale strooizoutvoorraden uitgeput. Na een normale ochtendspits waarbij iedereen de reguliere bestemming heeft bereikt, begint het in de loop van de dag hevig te sneeuwen. Door de sneeuwval en de gladheid glijden veel mensen uit, of vallen met de fiets. De afdelingen Eerste Hulp in de ziekenhuizen hebben het druk met het behandelen van de gevolgen van de valpartijen.

Ouderen komen moeilijk de deur uit, doordat zij slecht ter been zijn. Ook komen er meldingen binnen van mensen waarbij de CV-ketel is uitgevallen, waardoor zij zonder verwarming zitten.

De avondspits heeft zeer veel last van de sneeuw, slecht zicht en gladheid. Bij de dagelijkse drukte of files bij de afritten, op de snelwegen en op de provinciale wegen ontstaan kleine aanrijdingen (blikschade) en vervolgens komt het verkeer urenlang volledig vast te staan. In de loop van de avond is er inmiddels ook dermate veel sneeuw gevallen, dat daken van gebouwen dreigen in te storten. Enkele panden worden preventief ontruimd.

De hulpverleningsdiensten worden gecoördineerd multidisciplinair ingezet. Zij kunnen enkele stukken van de snelwegen / provinciale wegen niet of nauwelijks bereiken. De kans op onderkoeling en behoefte aan voedsel en drinken bij de file"rijders" neemt met het uur toe, maar aan het einde van de avond bereikt iedereen het thuisadres.

N.B.: De scenario's waarbij kortdurende, "normale" sneeuwval plaatsvindt, die niet leiden tot grootschalige verstoring van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Landelijke informatie: Bericht Consument en Veiligheid (d.d. 1 februari 2010); Brief van Ministerie van BZK d.d. 7 januari 2010 over Mobiliteitsproblematiek.

Algemene beschrijving scenario

Aanhoudende extreme winterse weersomstandigheden: (zware) sneeuwval, ijzel en een extreem lage (gevoels)temperatuur. Door een aanhoudende winter, gedurende meerdere weken, kan er een tekort aan strooizout in Nederland ontstaan. Gemeenten hebben gezamenlijk afspraken gemaakt met Rijkswaterstaat dat het zout via het zoutloket optimaal verdeeld en ingezet wordt, waardoor eventueel lokaal tekorten kunnen ontstaan.

Door een combinatie van het tekort aan gladheidbestrijdingsmiddelen en de aanhoudende sneeuw moeten wegen worden afgesloten. Er is vervolgens sprake van grote filevorming en beperkte toegankelijkheid van de wegen die wel open zijn. De verminderde toegankelijkheid van wegen heeft nadelige consequenties voor aanrijdtijden en operationele inzetbaarheid van hulpverleningsdiensten.

Risico

Oorzaken: Een aantal ontwikkelingen draagt bij aan het scenario. Door neerslag (sneeuw en/of ijzel) is er een toename van gladheid en slecht zicht, waardoor er een toename is van het aantal (blikschade) ongevallen. Daarnaast geven klimaatstudies aan dat extreme weersomstandigheden zoals koudegolven zich waarschijnlijk vaker voordoen.

Bepalende factoren en scenarioraamwerk:

- Onderkoeling, beperkt eten, drinken, tekort brandstof, technische problemen vervoersmiddelen mensen in de files.
- Door beperking van openbaar vervoer (bussen en treinen) komen er (steeds meer) gestrande reizigers met vergelijkbare problemen als de mensen in de files.
- Beperkt eten, drinken, (thuis)zorg of levering van medicijnen hulpbehoevenden/ouderen (geen boodschappen kunnen doen, mogelijke problemen levering "tafeltje dekje").
- Beperking bevoorrading en bereikbaarheid van winkels, ziekenhuizen, bedrijven etc.
- Door de vele problemen die mensen ondervinden raakt het (mobiele) telefoonnetwerk overbezet (ook voor hulpdiensten, zij wijken uit naar gebruik van het noodnet).
- Ook voor daklozen/zwervers geldt dat zij in toenemende mate verzorging nodig hebben als gevolg van onderkoeling.

Samenhang met andere scenario's:

Er is kans op domino-effecten. Een voorbeeld hiervan is dat de elektriciteit (mogelijk langdurig) uitvalt, waardoor diverse sectoren getroffen worden, waaronder telecommunicatie. Alleen zeer langdurig aanhoudende verkeersproblemen kunnen leiden tot gevolgen voor de (thuis)zorg van kwetsbare groepen en alleen dan komt de

bevoorrading en bereikbaarheid van winkels, scholen, ziekenhuizen en bedrijven in het geding. Regelmatig leidt winters weer tot het scenario verkeersongevallen op de (snel)weg.

Slachtofferbeeld

In de periode van 16 december 2009 tot 15 januari 2010 hebben zich 17.000 mensen gemeld bij de eerste hulp van een ziekenhuis in Nederland, omdat zij door gladheid ten val waren gekomen. Bij 16 procent was het letsel zo ernstig dat ziekenhuisopname noodzakelijk was. De totale directe medische kosten van deze glijpartijen zijn 38 miljoen euro. Gemiddeld komen landelijk vijfhonderd mensen per dag op de spoedeisende hulp terecht, nadat zij buiten zijn uitgedleden. Op dagen dat het extreem glad is door bevriezing of sneeuwval loopt dit landelijk op tot wel duizend slachtoffers per dag.

N.B.: Voor het slachtofferbeeld wordt er vanuit gegaan dat van de landelijke 1.000 slachtoffers op een dag, er gemiddeld 40 vallen in Twente (4% van de Nederlandse bevolking woont in Twente).

Status	Aantal
Doden (T4)	0
Zwaargewonden (T1+T2)	6 (16% van 40)
Lichtgewonden (T3)	34
Getroffenen	meer dan 40.000
Betrokkenen	allen

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>NVT</i>	0		
2.1 doden	<i>Geen (mogelijk 1)</i>	0		A
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	<i>6 ernstig (4-16)</i>	C		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i># mensen en tijd</i>	0		
3.1 kosten	<i><2M€ (<20M€)</i>	A		B
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>NVT</i>	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<i>Meer dan 40.000 mensen, 1-2 dagen</i>	C		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	<i>Aantasting openbare orde en functioneren bestuur, enkele dagen</i>	A		
5.3 sociaal psychologische impact	<i>Geen</i>	0		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>NVT</i>	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,025		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is gebaseerd op in Twente gemiddeld 31 dagen per jaar met sneeuw (niet noodzakelijkerwijs aaneengesloten) en op de gegevens gebruikt in de Nationale risicobeoordeling 2012 voor een zware sneeuwstorm: E, zeer waarschijnlijk (14 voor de rekenmodule).

Scenario 4: Extreme regenval en storm

Uitgewerkt voorbeeld: Wateroverlast in meerdere Twentse gemeenten door extreme regenval

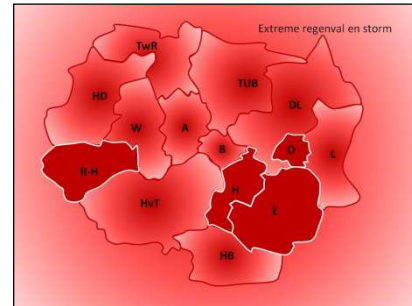
Binnen de Veiligheidsregio Twente zijn er diverse gebieden die te maken kunnen krijgen met overlast als gevolg van langdurige, hevige regenval en een flinke storm. In gebieden waar enkele waterlopen samenkomen kan extreme regenval leiden tot kortstondige wateroverlast. Dit zijn met name gebieden die buiten de bebouwde kom liggen en laag gelegen zijn.

In de herfst wordt Nederland getroffen door een flinke storm, de regio Twente en omgeving hebben daarbij te maken met zware regenbuien en windhozen. In de gemeenten Rijssen-Holten, Enschede, Hengelo en Oldenzaal valt binnen een paar uur een extreme hoeveelheid neerslag waardoor de afwateringssystemen het water niet meer voldoende kunnen afvoeren. De windkracht neemt steeds meer toe en de zware regenbuien gaan gepaard met windhozen.

Burgers krijgen te maken met kelders die onder water komen te staan en omgewaaide bomen die in tuinen en op auto's vallen. Enkele gebouwen en huizen met platte daken dreigen te bezwijken, doordat deze de druk van het water niet aankunnen. Het waterniveau in diverse straten komt steeds hoger te staan, waardoor ze onder water komen te staan. De grote hoeveelheden water zorgen voor verkeersoverlast, zowel voor automobilisten als fietsers. Tunnels lopen vol, waardoor verkeer moet uitwijken via andere routes. Oprijvende putdeksels leiden tot enkele verraderlijk verborgen gaten in de bestrating, een aantal fietsers raakt lichtgewond wanneer zij ten val komen terwijl zij door het water fietsen.

Getroffen en bezorgde burgers bellen de hulpdiensten om hulp en willen weten wat zij de komende uren het beste kunnen doen om te voorkomen dat het water hun huizen gaat binnenstromen. De brandweer rukt uit om kelders leeg te pompen en omgewaaide bomen of afgebroken takken op te ruimen.

N.B.: De scenario's waarbij "normale" regenval en storm plaatsvinden, die niet leiden tot grootschalige versterking van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: (Gedocumenteerde) Praktijkervaringen recente incidenten.

Algemene beschrijving scenario

De risico's op wateroverlast ontstaan door een extreme hoeveelheid neerslag die in korte tijd kan vallen. In bepaalde stedelijke gebieden kan wateroverlast ontstaan, doordat de hedendaagse afwatering via het stedelijke rioleringsysteem niet is gedimensioneerd op extreme en intense regenbuien. Van grootschalige ontruiming en evacuatie is bij wateroverlast in de regio geen sprake. Gedurende 4 tot 8 uur is wel sprake van verkeersoverlast en schade door (riool)water in ondergelopen straten, (fiets-)tunnels, kelders, huizen, tuinen en enkele auto's.

Risico

Bepalende factoren: Extreme neerslag kan zowel directe als indirecte gevolgen hebben. De directe gevolgen zijn bijvoorbeeld het onderlopen van wegen en tunnels en vollopen van kelders, wat snel volgt op de periode wanneer de neerslag valt. Indirecte gevolgen ontstaan wanneer een periode van langdurige neerslag in de regio en/of in Duitsland voor een hoge waterstand zorgt, waardoor de rivieren enkele dagen later buiten hun oevers kunnen treden. De mate van de ernst van de gevolgen is onder andere afhankelijk van het gebied waar de overlast zich voordoet, namelijk het verstedelijkte of buitengebied.

Samenhang met andere scenario's: Wateroverlast kan zorgen voor keteneffecten, bijvoorbeeld lokaal en tijdelijk uitvallen van de elektriciteitsvoorziening (een middenspanningstation kan onderlopen en uitvallen) en het GSM netwerk kan lokaal en tijdelijk onderlopen, uitvallen of overbezeten raken.

Doordat wegen blank komen te staan, kunnen bepaalde gebieden niet meer toegankelijk zijn of slecht bereikbaar, waardoor personen die niet zelfredzaam zijn of afhankelijk zijn van medische hulp, niet meer geholpen kunnen worden. In een enkel geval kan rioolwater naar boven komen in huizen. Putdeksels kunnen opdrijven, waardoor gaten in de weg ontstaan die niet zichtbaar zijn, dit kan leiden tot kleinschalige ongevallen.

In musea en archieven kan waardevol en/of uniek materiaal beschadigd raken en verloren gaan.

Slachtofferbeeld

Meerdere gemeenten kunnen tegelijkertijd te maken krijgen met extreme regenval, waarvan een deel van de betrokken burgers (hiervan wordt naar schatting 25% daadwerkelijk getroffen) te maken krijgt met wateroverlast en problemen als gevolg van de weersomstandigheden.

Status	Aantal
Doden	0
T1+T2	1

T3	4
Getroffenen	75.000
Betrokkenen *	300.000

* De gemeente Rijssen-Holten heeft ongeveer 28.000 inwoners in de woonkern Rijssen en 8.500 in Holten. De gemeente Enschede telt 157.000 inwoners, Hengelo 81.000 en Oldenzaal 32.000.

Impact

Status	Waarde *	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>gemeentelijk, <400 km² en <2-6 dagen</i>	B		
2.1 doden	<i>Geen (mogelijk 1)</i>	0		A
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	<i>1 ernstig (of 2-4)</i>	A	0	B
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i>NVT</i>	0		
3.1 kosten	<i><20 M€</i>	B	0	
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>NVT</i>	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<i>>40.000 mensen en <1-2 dagen</i>	B	0	C
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	<i>Geen of maximaal enkele dagen en 1 indicator</i>	A	0	
5.3 sociaal psychologische impact	<i>Geen</i>	0		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>NVT (hoger indien uniek materiaal in kelderarchieven beschadigd raakt)</i>	0		A
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,014		

Waarschijnlijkheid

Afgeleid van de waarschijnlijkheid van een zware sneeuwstorm en zeer zware storm in de Nationale risicobeoordeling 2012: E, zeer waarschijnlijk (14 voor de rekenmodule).

Scenario 5: Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens)

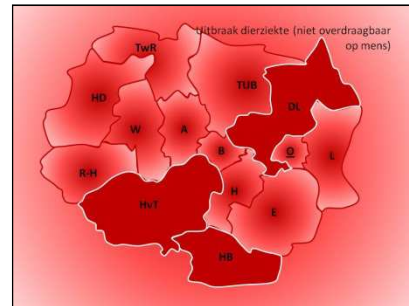
Uitgewerkt voorbeeld: Uitbraak MKZ in de regio Twente

Een uitbraak van mond- en klauwzeer (MKZ) kan dreigen of geconstateerd worden bij (Nederlandse) veebedrijven, binnen meerdere gemeenten in Twente zoals Dinkelland, Hof van Twente en Haaksbergen.

Dit is een 'ramp van nationaal belang'. Dat zei de premier woensdag na een bezoek aan het gebied waar de meeste getroffen veehouders zitten. Hij maakte duidelijk dat de getroffen boeren op steun kunnen rekenen van het kabinet. De minister van Landbouw maakte drie nieuwe besmette bedrijven en twee verdenkingen bekend: een geitenhouderij en een rundveebedrijf. Dat brengt het totaal in Twente op 12. Alle bedrijven hebben contact gehad met de vermoedelijke bron, een transport van kalveren dat op een rustplaats in Frankrijk besmet is geraakt. Rond elk bedrijf is een tweekilometerzone ingesteld, waarbinnen preventief wordt geruimd. In Nederland zijn tot en met gisteren 70 bedrijven geruimd. Het gaat zowel om de besmette, verdachte als omliggende boerderijen.

De premier zei op een persconferentie in Haaksbergen, waar hij samen met de burgemeester een gesprek had met vertegenwoordigers van landbouworganisaties, dat hij begrip had voor de boosheid van boeren. 'Deze mensen zitten in afschuwelijke omstandigheden.' Het Europese beleid van (non-)vaccinatie en (preventieve) ruiming staat weer volop ter discussie.

N.B.: Een besmettelijke dierziekte die overdraagbaar is op de mens, heeft andere effecten en is beschreven in het scenario dierziekte overdraagbaar op mens. De uitbraak van niet-besmettelijke dierziekten is hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: (Gedocumenteerde) Praktijkervaringen recente incidenten.

Algemene beschrijving scenario

Mond- en klauwzeer is een zeer besmettelijke dierziekte welke zich kan verspreiden onder dieren. Evenals de varkenspest, runderpest en blauwtong, is dit een besmettelijke dierziekte welke niet overdraagbaar is op mensen. Echter, mensen veroorzaken de overdracht van bedrijf tot bedrijf, wanneer zij in contact zijn gekomen met besmette dieren en dit vervolgens overbrengen op dieren in een ander bedrijf.

Dergelijke crises hebben over het algemeen een lange doorlooptijd. De eerste besmettingen en verdenkingen kunnen verspreid zijn over enkele weken. Na bestrijding van de ziekte en ziektehaarden (gedurende enkele maanden) kan zekerheid over het uitblijven van nieuwe ziekteverschijnselen na de laatst geconstateerde besmetting nog enkele maanden uitblijven.

Het verloop van de crisis heeft een belangrijke impact op de getroffen bedrijven en hun eigenaren, met grote sociaaleconomische gevolgen. Een geconstateerde besmetting leidt tot ruiming van het vee, grote economische schade en mogelijk verlies van het eigen bedrijf. Verdenking heeft tevens aanzienlijke consequenties, omdat een bedrijf wordt geïsoleerd en transporten worden verboden. Ook de emotionele impact is groot, omdat (schijnbaar) gezonde dieren worden geruimd en door transportverboden ook sociale structuren onder druk komen te staan. Lokale en regionale bestuurders hebben hier een rol, zij tonen hun betrokkenheid, waarbij ook grote ambtelijke inspanningen nodig zijn.

N.B.: BSE ("gekke-koeien-ziekte") is een dierziekte die veroorzaakt kan worden door de aanwezigheid van dierlijke producten in het voer voor koeien, het is echter geen besmettelijke dierziekte. Indien het vlees van zieke koeien wordt gegeten door mensen, kan dit bij mensen (onder bepaalde omstandigheden, op langere termijn) leiden tot ziekteverschijnselen. Dit scenario is hier niet verder uitgewerkt.

Risico

Oorzaken: Ons land is een klein land met veel vee. Daarom is een snelle bestrijding van dierziekten voor Nederland belangrijk. Er zijn gebieden waarin veel bedrijven zijn geconcentreerd waardoor de regio kwetsbaar is voor epidemieën van zeer besmettelijke dierziekten.

Scenarioraamwerk: Het kan zijn dat veehouders in de getroffen gebieden hun dieren moeten laten afmaken om te voorkomen dat het virus zich verspreidt. Daarnaast heeft een uitbraak grote invloed op de internationale handel in levende dieren en dierproducten. De Europese Unie verplicht de aangesloten landen - en dus ook Nederland - om besmettelijke dierziekten te bestrijden.

Samenhang met andere scenario's: Er bestaat een relatie met de mogelijkheden tot hulpverlening. Bij een incident (brand) op een mogelijk besmet bedrijf dienen de hulpverleners en hun materieel ontsmet te worden om verspreiding onder dieren te voorkomen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden	0
T1+T2	0
T3	0
Getroffenen *	4.000
Betrokkenen **	60.000

* De getroffen zijn de eigenaren/bewoners van de getroffen bedrijven, hun zakelijke relaties, familie, vrienden en mensen in de directe fysieke omgeving.

** De betrokkenen zijn een gedeelte van de inwoners van de gemeenten Haaksbergen (25.000), Dinkelland (26.000) en Hof van Twente (35.000).

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	lokaal: 4-40 km ² en 1-4 weken	B		
2.1 doden	NVT	0		
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	NVT	0		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<200M€ (min. <20M€) *	C	B	
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT (herstelt zich)	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<4.000 mensen en >1 maand	D		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	1 indicator voor enkele weken	B		
5.3 sociaal psychologische impact	1 significante categorie	B	A	C
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,056		

* Voor de economische schade wordt er vanuit gegaan dat van de landelijke schade er gemiddeld 4,9% binnen Twente optreedt, Twente heeft namelijk 4,9% van al het vee in Nederland:

- Blauwtong 2006/2007: 81 M€ (bron: LTO) * 4,9% = 4,0 M€
- MKZ 2001: 2,8 Mjrd€ (bron: CPB) * 4,9% = 137 M€
- Vogelgriep 2003: 800 M€ (bron: Wageningen Universiteit) * 4,9% = 39 M€

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario, gebaseerd op de casuïstiek (2001, mond- en klauwzeer; 2003, vogelgriep; 2006/2007, blauwtong) samen ~10%: Score D, waarschijnlijk (11 voor de rekenmodule).

Scenario 6: Brand in object met verminderd zelfredzame aanwezigen

Uitgewerkt voorbeeld: Brand in het ziekenhuis ZGT Almelo

Voor het gebruik van gebouwen met verminderd zelfredzame gebruikers is een vergunningstelsel ingericht om risico's te minimaliseren en te beheersen. Objectbeheerders verrichten inspanningen om incidenten te voorkomen. Een brand kan evenwel ontstaan in het ziekenhuis ZGT Almelo. In het gebouw bestaan de risico's op een brand, voornamelijk binnen een afdeling (gebaseerd op brandcompartimentering) met tot gevolg slachtoffers onder patiënten en personeel. De geselecteerde scenario's zijn:

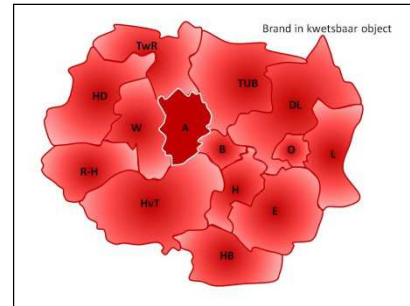
1: Brandscenario in de polikliniek/kantoor: In de polikliniek is nauwelijks zicht op de hoeveelheid en locatie van de aanwezige mensen. Het gaat hier om een afdeling waarbij de aanwezigen grotendeels zelfredzaam zijn. Dit scenario treedt ook in werking bij brandincidenten op vergelijkbare of minder kwetsbare afdelingen, zoals een kantoorafdeling;

2: Brandscenario op een algemene verpleegafdeling: Het gaat hier om een afdeling waar patiënten verblijven, waarvan een deel wel en een deel niet zelfredzaam is;

3: **Maatgevend scenario:** Brand op een zorgintensieve afdeling: het gaat hier om een afdeling waar ongeveer 20 patiënten verblijven die niet zelfredzaam zijn, en waar specifieke verpleegkundige handelingen verricht moeten worden om patiënten op verantwoorde wijze te kunnen verplaatsen, bijvoorbeeld neonatologie of intensive care.

De bestrijding wordt multidisciplinair gecoördineerd.

N.B.: De scenario's waarbij kleinschalige brand plaatsvindt die niet leidt tot grootschalige verstering van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Onderzoek naar aanleiding van de brand in operatiekamer 8 van het Twenteborg Ziekenhuis te Almelo op 28 september 2006, Inspectie voor de Gezondheidszorg, mei 2008. Diverse planvormen, operationele voorbereiding Brandweer Twente.

Algemene beschrijving scenario

In een gebouw met niet- of verminderd zelfredzame personen (het maatgevende scenario betreft een zorgintensieve afdeling) kan een brand ontstaan. Mogelijke oorzaak van het incident is een klein brandje als gevolg van (las- of slijp-) werkzaamheden, waar de betrokken medewerker er niet in slaagt deze direct te blussen. Andere mogelijke oorzaken zijn kortsluiting, oververhitting van elektrische apparatuur of onzorgvuldig handelen van een rokende patiënt, bezoeker of medewerker. Tenslotte is het mogelijk dat de brandbeveiligingsinstallatie niet afdoende functioneert, waardoor een beginnend brandje niet tijdig wordt ontdekt en gesmoord. De beschikbaarheid van bluswater is (enigszins) beperkt en ingericht op kleinere (beginnende) incidenten. Het kost (veel) tijd grootschalige watertransportsystemen op te bouwen om een geëscaleerde brand te bestrijden.

Er zijn verschillende type gebouwen waarin zich verminderd zelfredzame personen bevinden, zoals ziekenhuizen, bejaardentehuizen, verzorgingstehuizen, basisscholen en kinderdagverblijven. Het aantal personeelsleden dat in deze gebouwen aanwezig is, verschilt. Deze instellingen en hun bedrijfshulp-verlengingsorganisatie dienen er in alle gevallen op ingericht te zijn dat, wanneer zich een incident voordoet, er voldoende personeel aanwezig is voor een tijdige ontvluchting van het gebouw.

Risico

Mogelijke triggers: Directe aanleiding voor het ontstaan van het incident kan zijn een beperkt toezicht op (brandveiligheid bij) de werkzaamheden.

Bepalende factoren: Een beginnend brandje kan escaleren als het niet tijdig ontdekt en geblust wordt. De omvang van het incident wordt verder bepaald door de tijd die een brandwerende scheiding stand houdt, de locatie, omvang en aard van de betrokken afdeling, het aantal (vooral het aantal niet-zelfredzame) patiënten en de mate waarin de organisatie en hulpverleners tijdig in staat zijn om bedreigde patiënten in veiligheid te brengen.

Scenarioraamwerk: Het gaat om een beginnende brand die niet direct geblust kan worden en/of incident waardoor de (interne) evacuatie van patiënten noodzakelijk is. Voor de beeldvorming over de maximaal te verwachten effecten van een brand, is per scenario op basis van de hoeveelheid bedden berekend hoeveel patiënten op de afdeling aanwezig kunnen zijn. In de scenario's wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van bezoek en personeel. In eerste instantie wordt alleen de afdeling waar de brand ontstaat bedreigd. Na 20 tot 30 minuten kan ook een andere afdeling bedreigd worden. Dit is afhankelijk van de locatie van de afdeling, de snelheid van de detectie en de snelheid en effectiviteit van optreden.

Aanwezigen:

	Polikliniek/kantoor		Alg. verpleeg afd.		Maatgevend scenario: Zorgintensieve afd.	
	Dag	Nacht	Dag	Nacht	Dag	Nacht
Patiënten niet-zelfredzaam	-	-	25	25	18	18
Patiënten zelfredzaam	-	-	15	15	-	-
Bezoekers (zelfredzaam)	30-60	-	80	-	36	-
Personeel	30-60	-	10-18	2-6	20	9

Samenhang met andere scenario's: De omvang van het incident zal beperkt blijven tot het terrein. Effecten ten aanzien van verkeer kunnen zich tot een groter gebied uitstrekken.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal	Ondergrens	Bovengrens
Doden	2-4	1	4-16
T1+T2	2-4	1	4-16
T3			
Getroffenen	74	27	
Betrokkenen	400		

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	2-4 (1 / 4-16)	B	A	C
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2-4 (1 / 4-16)	B	A	C
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<20M€ (max<200M€)	B		C
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	400 mensen en 1-2 dagen	A		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting functioneren bestuur, weken	B		
5.3 sociaal psychologische impact	Verwachtingspatroon: verwijtbaarheid bedrijven en instanties	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,020		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is afgeleid van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De landelijke kans op brand in een woning is 0,1%, B, onwaarschijnlijk (5 voor de rekenmodule). De kans op een brand in een kwetsbaar object wordt (mede vanwege het grote aantal objecten) een klasse hoger ingeschaald (1%), namelijk C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

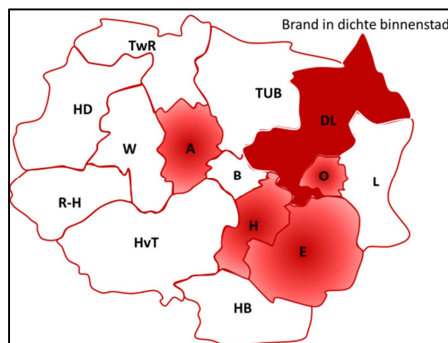
Scenario 7: Brand in dichte binnenstad

Uitgewerkt voorbeeld: Grote brand kern Ootmarsum

Voor het gebruik van gebouwen is een vergunningstelsel ingericht om risico's te minimaliseren en beheersen. Objectbeheerders verrichten inspanningen om incidenten te voorkomen. Een brand kan eventueel ontstaan, mogelijk gebeurt dit in een dichtbebouwde (historische) binnenstad of kern, bijvoorbeeld in Ootmarsum.

In dergelijke dichte binnensteden bestaan risico's op een brand met uitbreiding over meer dan één pand en slachtoffers onder bewoners. De straten zijn nauw en daarmee moeilijk bereikbaar voor de hulpverleners. Panden zijn aaneengesloten, waardoor slechts vanaf één zijde een beeld kan worden gevormd van het incident, dat ook slechts vanaf één zijde bestreden kan worden.

N.B.: De scenario's waarbij kleinschalige brand plaatsvindt die niet leidt tot grootschalige verstering van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Landelijke informatie:

- Concept Regionaal risicoprofiel Veiligheidsregio IJsselland (Oktober 2013)
- Rapport Brand aan de Kelders te Leeuwarden (Inspectie Veiligheid en Justitie, oktober 2013)

Regionale informatie:

- Hierbij wordt verwezen naar diverse incidenten over de afgelopen jaren zoals in Zwolle, Deventer en Leeuwarden.

Algemene beschrijving scenario

Het gaat om een (beginnende) brand die laat wordt opgemerkt en niet direct geblust kan worden en/of een brand waardoor het verlaten van het pand noodzakelijk is. Mogelijke oorzaken zijn kortsluiting, oververhitting van elektrische apparatuur, beperkt onderhoud van verwarmingsinstallaties en schoorstenen of onzorgvuldig handelen van een (rokende) bewoner. Andere mogelijke oorzaken van het incident zijn een klein brandje als gevolg van (las- of slijp-) werkzaamheden, waar de betrokken bewoner er niet in slaagt deze direct te blussen. Ten slotte is het mogelijk dat een (optionele of verplichte) brandbeveiligingsinstallatie, goede brandscheiding of rookmelder niet aanwezig is of niet functioneert, waardoor een beginnend brandje niet tijdig wordt ontdekt. De beschikbaarheid van bluswater is beperkt en ingericht op kleinere incidenten, het kost (veel) tijd grootschalige watertransportsystemen op te bouwen. Een deel van de bewoners en winkeliers van omliggende panden moeten opgevangen worden. Vanwege de gevolgen van de brand voor de constructieve veiligheid wordt een deel van de omliggende straten afgezet.

In enkele Twentse gemeenten zijn bovendien grote aantallen studenten woonachtig. Studenten hebben over het algemeen een andere dynamiek en tijdsindeling, waardoor moeilijker te achterhalen is of zij aanwezig zijn.

Risico

Bepalende factoren: Een beginnend brandje kan escaleren als het niet tijdig ontdekt en geblust wordt. De omvang van het incident wordt verder bepaald door de tijd die een brandwerende scheiding stand houdt, de locatie, omvang en aard van het betrokken pand, het aantal bewoners en omwonenden en de mate waarin zij tijdig in staat zijn om zichzelf in veiligheid te brengen. Verschillende functies zitten boven elkaar en ingangen van individuele objecten zijn moeilijk vindbaar.

Scenarioraamwerk: In eerste instantie wordt alleen het pand waar de brand ontstaat bedreigd. Na 20 minuten kunnen ook andere panden bedreigd worden. Dit is afhankelijk van de locatie van het pand, de snelheid van de detectie en de snelheid en effectiviteit van optreden.

Samenhang met andere scenario's: De omvang van het incident zal beperkt blijven tot een huizenblok. Effecten ten aanzien van verkeer kunnen zich tot een groter gebied uitstrekken.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden (T4)	1
Zwaargewonden (T1+T2)	2
Lichtgewonden (T3)	5
Getroffenen	20
Betrokkenen	200

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>Wijk: 1-4 weken</i>	A		
2.1 doden	2	B	0	C
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2-4	B	0	C
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i>NVT</i>	0		
3.1 kosten	<i><20M€</i>	B		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>NVT</i>	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<i>< 400 gedurende 3-7 dagen</i>	A		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	<i>1 indicator (openbare orde) dagen</i>	A		
5.3 sociaal psychologische impact	<i>1 significante categorie</i>	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>3 indicatoren</i>	B		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,022		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is afgeleid van cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS). De landelijke kans op brand in een woning is 0,1%, onwaarschijnlijk (5). De kans op een brand in een kwetsbaar object (door welke oorzaak dan ook) wordt een klasse hoger ingeschaald, namelijk 1%: 8, mogelijk (midden). Uit de casuïstiek blijkt dat de kans op een brand in een historische binnenstad een grotere kans betreft en (gemiddeld) elke 10 jaar optreedt: 8, mogelijk.

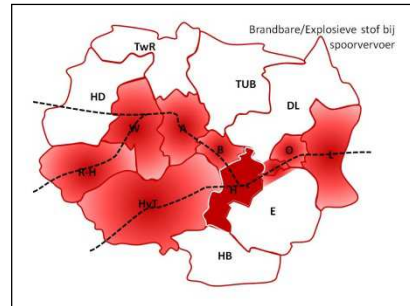
Scenario 8: Brandbare/Explosieve stof bij spoorvervoer

Uitgewerkt voorbeeld: Explosie op het spoor nabij emplacement Hengelo

Het goederenvervoer per spoor in Nederland verloopt via een aantal knooppunten. Nabij die knooppunten, op emplacementen, vindt veelal een herschikking plaats van wagons en worden treinen opnieuw samengesteld voor het verdere vervoer. Over het spoor worden onder andere wagons vervoerd met brandbare/explosieve stoffen. Ook in het centrum van Hengelo is een goederenemplacement aanwezig, nabij het NS-reizigersstation. Incidenten met brandbare gassen (LPG) kunnen leiden tot een fakkelbrand, wolkbrand of een Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion (BLEVE). Een *warme* BLEVE is het meest waarschijnlijk en wordt veroorzaakt door een omgevingsbrand, waardoor de druk in de tank oploopt, waarna de tank kan ontploffen. Nabij emplacement Hengelo zijn de volgende typen oorzaken mogelijk: (a.) intrinsiek falen van een wagon met gevaarlijke stoffen, (b.) botsing tussen loc, trein, of rangeerdelen onderling en (c.) aanrijding tussen een trein of wagon en een ander (niet-trein) object.

Het maatgevende scenario dat is geselecteerd, is het ontstaan van een *warme* BLEVE veroorzaakt door een botsing. Een botsing vindt plaats bij de aansluiting van het spoor op het wisselcomplex. Het betreft een ketelwagon met een brandbaar gas (LPG) en een tweede trein met brandbare vloeistoffen (benzine en diesel). Door de botsing raakt de tankwand van een wagon met benzine lek. Vonken van de rem ontsteken de vloeistof in één klap. Een tweede tank met diesel raakt betrokken bij de brand en ondertussen warmt de tank met LPG snel op. Direct nadat de hulpdiensten arriveren en hun inzet beginnen, ontstaat een grote explosie waardoor enkele grote gebouwen in de omgeving zwaar beschadigd en in brand raken.

N.B.: Een incident met giftige stof heeft andere effecten en is beschreven in het scenario incidenten met giftige stof bij inrichtingen.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Regionaal coördinatieplan spoorwegen regio Twente (versie 2.1 1 juni 2007), Brandveiligheidsplan gevaarlijke stoffen goederenemplacement Almelo, ProRail Regio Noordoost (mei 2006), QRA emplacement Hengelo met SAFETI-NL (11 juni 2010).

Rapport Veiligheid Spoor Twente (mei 2013)

Landelijke informatie: Wet Basisnet

Algemene beschrijving scenario

- Een plasbrand ontstaat doordat een brandbare vloeistof (bijvoorbeeld benzine of diesel) vrijkomt uit een spoorketelwagon. De vloeistof vormt een plas en kan ontstoken worden door een vonk van een treinrem of elektrische bekabeling nabij het spoor.
- Een *koude* BLEVE is mogelijk als gevolg van een impact op een ketelwagon en het instantaan vrijkomen van het onder druk staande brandbare gas. Dit kan het gevolg zijn van een botsing of ontsporing met zware impact op de tankwand danwel het afbreken van een flens. De kans op een koude BLEVE is het grootst bij de wissellocaties. Door aanrijdingen kunnen daar incidenten plaatsvinden (botsingen, ontsporingen) met voldoende kinetische energie om beschadigingen aan de ketelwagon te veroorzaken.
- Een *warme* BLEVE kent de grootste effectafstanden en is het geselecteerde, maatgevende scenario. Het wordt veroorzaakt doordat een externe plasbrand of fakkelbrand de ketelwagon met brandbaar gas verwarmt en verzwakt. De druk en de temperatuur in de tank lopen op, totdat de tankwand binnen circa 15 minuten bezwijkt en de inhoud vrijkomt als een enorme vuurbal.

Effecten en hulpverlening: De afstand waarover effecten ontstaan voor personen en gebouwen, is afhankelijk van de straal van de vuurbal en hittestraling. Wind heeft nauwelijks invloed op de effecten.

De hulpverlening in geval van een BLEVE zal zich hoofdzakelijk richten op het redden van slachtoffers en verzorgen van gewonden in de buitenste effectringen van het incident. Binnen een ordegrootte afstand van 100 tot 200 meter van het incident zullen naar alle waarschijnlijkheid aanwezigen overlijden, tenzij zij erin slagen om zichzelf -tijdig- in veiligheid te brengen. In de schil tot ordegrootte 300 meter zal sprake zijn van vele zwaargewonden met ernstige brandwonden of lichamelijk letsel door mechanische impact. Daarbuiten (tot ordegrootte 400 à 500 meter) kunnen mensen indirect gewond raken door rondvliegend glas en brokstukken van constructies.

Cultureel erfgoed wordt aangetast indien monumentale gebouwen en gevels verloren gaan.

Risico

Oorzaken: Oorzaken voor een incident met brandbaar/explosieve stoffen bij spoorvervoer kunnen zijn: Interactie tussen treinen tijdens aankomst of vertrek, interactie tussen aankomende/ vertrekkende trein en rangeerdeel, eenzijdig ongeval, locomotief wisselen/omhalen van een locomotief, interactie van rangeerdelen tijdens

samenstelling van goederentrein door middel van omhalen en splitsen, heuvelen of stoten gevolgd door plaatsen, intrinsiek falen of (warme) BLEVE door brand.

Bepalende factoren en scenarioraamwerk: Het aantal aanwezigen in het effectgebied, de hoeveelheid aanwezige stof/gas, de mate van beleidsvoorbereiding (bijvoorbeeld rond externe veiligheid) en de mate waarin de benodigde maatregelen zijn genomen.

Samenhang met andere scenario's: Het is niet aannemelijk dat er meerdere ketelwagens tegelijkertijd zullen bezwijken. Het is wel mogelijk dat de opslagreservoirs opeenvolgend bezwijken, waardoor zij opeenvolgend tot een BLEVE kunnen leiden. De eerste explosie is maatgevend voor het aantal slachtoffers, omdat aangenomen wordt dat alle aanwezigen daarna snel het gebied ontvluchten.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal bij tijdige ontruiming	Aantal bij niet-tijdige ontruiming
Doden	16-40	400-1.000
T1+T2	40-160	> 400
T3	1.000	1.000
Getroffenen	4.000	4.000
Betrokkenen	40.000	40.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<4km ² (wijk tot 1 week ontoegankelijk)	A		
2.1 doden	16-40 (tot meer dan 400 indien niet tijdig ontruimd kan worden)	Choog	C	E
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	40-160 (max. >400)	D		E
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<2Mjrd€ *	D		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<40.000 mensen en <1 maand	D	C	E
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en functioneren bestuur	C	B	D
5.3 sociaal psychologische impact	Perceptie en verwijtbaarheid	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		A
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): D, zeer ernstig		0,138		

* De materiële schade van de vuurwerkcramp in Enschede is geschat op €450 miljoen (wikipedia).

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is gebaseerd op gemiddelde risicocontouren van maximaal 10⁻⁴ tot 10⁻⁵: B, onwaarschijnlijk (5 voor de rekenmodule).

Scenario 9: Giftige stof bij inrichting

Uitgewerkt voorbeeld: Giftige wolk bij Elementis Specialities Netherlands BV

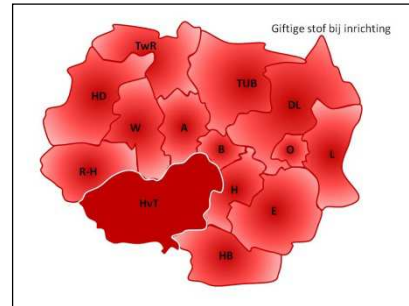
Voor de opslag, overslag en het gebruik van gevaarlijke stoffen binnen inrichtingen is een vergunningstelsel ingericht om risico's te minimaliseren en beheersen. Bedrijven verrichten inspanningen om incidenten te voorkomen. Een incident kan evenwel gebeuren bij de inrichting Elementis Specialities, gelegen aan de Langestraat 167 te Delden.

Voor de toxische effecten van dit scenario met de referentiestof (voorbeeldstof) ammoniak wordt het effectgebied snel opgebouwd (enkele minuten) tot het effect gedurende langere tijd (minimaal 30 minuten) optreedt. Het effectgebied, de giftige wolk, verplaatst zich met de wind mee en lost geleidelijk op.

Het geselecteerde, maatgevende scenario is een toxisch scenario met effecten tot 2 à 3 kilometer. Er is een kans op één of enkele dodelijke slachtoffers (met name binnen het bedrijfsterrein) en tientallen (zwaar)gewonden (met name onder de bevolking) binnen een straal van 500 meter. Bij de alarmcentrale zullen vanuit de omgeving veel reacties over stankoverlast binnenkomen.

N.B.: Een brand in een opslag voor gevaarlijke stoffen, kan leiden tot vergelijkbare effecten en impact op de omgeving.

N.B.2: De scenario's waarbij kleinschalige lekkage plaatsvindt, die niet leiden tot grootschalige effectgebieden en verstoring van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Rampbestrijdingsplan Elementis Specialities, te Delden (november 2009).

Algemene beschrijving scenario

Dergelijke scenario's en effecten zijn denkbaar bij (grotere) inrichtingen die vallen onder het beleid BRZO (Besluit risico's zware ongevallen), emplacements of andere inrichtingen die vallen onder het Bevi (Besluit externe veiligheid inrichtingen) of opslagen voor gevaarlijke stoffen (PGS 15), zoals die in elke gemeente binnen de regio Twente (kunnen) voorkomen.

Het effect kan variëren van een kleine lekkage, tot breken van een leiding of falen van een tank. De kans op continue uitstroom bij lekkage (met kleinere effectafstanden, gedurende lange tijd) is groter dan de kans op een instantane uitstroom (met grote effectafstanden, gedurende kortere tijd). Ook zijn toxische effecten denkbaar bij brand in een opslag met gevaarlijke stoffen.

Risico

Oorzaken: Een continue uitstroom van ammoniak kan ontstaan door een lekkage in de aansluitleiding, of het afbreken van een koppeling of flens. Oorzaken kunnen ook zijn het breken of losschieten van een laad- en losslang en het lekken of falen van een tank met een toxische stof. Ook zijn mechanische oorzaken mogelijk, zoals een aanrijding (door bijvoorbeeld een heftruck) met een leiding of tank.

Bepalende factoren: Van invloed op de omvang van een incident met een giftige stof zijn de weersomstandigheden, de hoeveelheid en aard van de gevaarlijke stof, de omvang van de lekkage, het aantal aanwezigen in het benedenwindse effectgebied (bijvoorbeeld aanwezigheid van personen op de sportaccommodatie) en de effectiviteit van repressief optreden.

Samenhang met andere scenario's: In het effectgebied van een toxisch incident kunnen zich bijvoorbeeld verkeersongevallen voordoen indien automobilisten of fietsers onwel worden. Om dit te voorkomen worden wegen in het effectgebied afgesloten.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal overdag	Aantal 's-nachts
Doden (T4)	2	0
Zwaargewonden (T1+T2)	29	4
Lichtgewonden (T3)	58	9
Getroffenen	500	500
Betrokkenen	2.000	2.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<2 dagen/wijk	A	0	
2.1 doden	2 (laag:0)	B	0	
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	29 (16-40) Laag: 4-16	Choog	C	
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<2M€	A		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	Max. 4 km ²	A		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	4.000 mensen gedurende <2 dagen	A		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en functioneren bestuur, dagen (weken, maanden)	C		D
5.3 sociaal psychologische impact	Verwachtingspatroon: grote verwijtbaarheid bedrijf en instanties	C		D
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,053		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is gebaseerd op gemiddeld vergunde plaatsgebonden risicocontouren van maximaal 10^{-4} tot 10^{-5} : B, onwaarschijnlijk (5 voor de rekenmodule).

Scenario 10: Incident nabije kerncentrale

Uitgewerkt voorbeeld: Incident kerncentrale Lingen

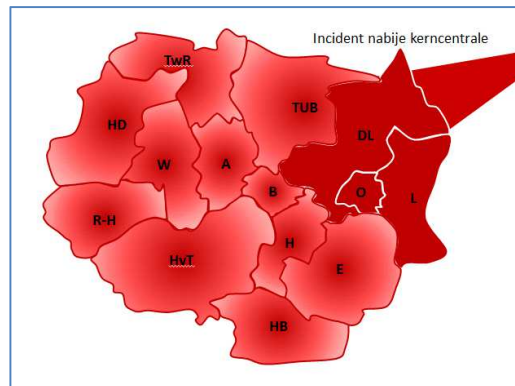
Voor het gebruik van nucleaire stoffen binnen een kerncentrale is een vergunningstelsel ingericht. Er wordt al decennia lang beleid ontwikkeld, geïmplementeerd en aangescherpt. Kerncentrales verrichten inspanningen om incidenten te voorkomen. Een incident kan evenwel gebeuren, als gevolg van menselijk falen, bij de kerncentrale Emsland, hemelsbreed ruim 20 kilometer over de grens in Duitsland. Het geselecteerde, maatgevende scenario leidt tot vrijkomen van radioactief materiaal.

Een incident wordt voorafgegaan door een gebeurtenis waardoor de koeling van de brandstofstaven uitvalt.

De veiligheidssystemen hebben onvoldoende gewerkt en het personeel is er niet in geslaagd maatregelen te treffen om de koeling alsnog te herstellen. De brandstofstaven raken oververhit, zodat ze beschadigd raken en gedeeltelijk smelten. Hierbij komen de radioactieve stoffen uit de brandstofstaven vrij in het reactorvat en andere delen van het koelsysteem.

Het rampbestrijdingsplan wordt in werking gesteld, diverse (inter-)nationale en gemeentelijke organisaties, samen met de hulpverleningsdiensten, starten direct met (voorbereiding van) verschillende ongevalbestrijdingstaken. Gedurende de dag raken bij de bestrijding van alle problemen enkele personen in de kerncentrale besmet. Via schade in het koelsysteem komen de radioactieve stoffen binnen de veiligheidsinsluiting van de kerncentrale (containment) vrij. In een aantal uren bouwt de druk in dit containment op en dit leidt, 24 uur nadat de koeling faalde, tot een lozing naar buiten.

Het radioactieve materiaal wordt door de wind meegevoerd en kan, afhankelijk van de vrijgekomen hoeveelheid, weersomstandigheden en windrichting, deels gedeponereerd worden op de grond en gebouwen binnen Duitsland en (delen van) één of enkele gemeenten in Nederland. Bij de ontruiming overlijden 2 personen in een verkeersincident en vallen enkele gewonden. In Twente raken enkele personen besmet met radioactief materiaal, tientallen mensen maken zich zorgen over mogelijke effecten voor hun gezondheid op langere termijn.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie:

- Rampbestrijdingsplan Kernkraftwerk Emsland (31 oktober 2012).

Landelijke informatie:

- Scenario's nationale risicobeoordeling 2008/2009, Ministerie van BZK;
- Leidraad kernongevallenbestrijding, Ministerie van VROM, aug 2004;
- Responsplan NPK (Nationaal plan kernongevallen), EPAn (Eenheid planning en advies nucleair).

Algemene beschrijving scenario

Bij een kerncentrale kunnen zich verschillende soorten ongevallen voordoen. De kans op een ernstig ongeval is kleiner dan de kans op een klein ongeval. Bij een ongeval zal niet altijd een lozing van radioactieve stoffen optreden.

De gevolgen van het geselecteerde scenario zijn aanzienlijk. Het gebied binnen enkele kilometers rondom de kerncentrale wordt ontruimd bij dreiging van een grote lozing. Binnen een gebied van een tien- tot twintigtal kilometers moeten aanwezige personen jodiumtabletten innemen, in een groter gebied tot enkele tientallen kilometers benedenwinds van de centrale moet binnenshuis worden geschild. Bij blootstelling aan hoge concentraties, gedurende lange tijd, wordt de kans op kanker verhoogd. Het is daarom van belang dit materiaal zo goed mogelijk te verwijderen. Mogelijk is lokaal een gebied tot een half jaar niet toegankelijk. Uiteindelijk (na weken, maanden) zal het radioactieve materiaal zich verdund via de wind verspreiden over een afstand van vele honderden kilometers in Europa.

Risico

Gezien de lozing circa een etmaal na aanvang van het ongeval optreedt, kunnen gebieden worden afgezet en verkeersmaatregelen worden getroffen. Dit om planmatige ontruiming en ook de verwachte spontane evacuatie zoveel mogelijk in goed banen te leiden, hoewel in de haast en drukte enkele ernstige (verkeers-)ongevallen zijn te verwachten.

Zeker de eerste paar weken na het ongeval zijn landbouwmaatregelen nodig in verband met de voedselveiligheid. Er zal worden gereageerd door preventief instellen van een importverbod op goederen uit het getroffen gebied (en land), waardoor grote economische schade ontstaat.

De onrust in Nederland (en daarbuiten) zal groot zijn. Veel hangt af van de communicatie van de overheid met de bevolking. In het rapport 'Scenario's nationale Risicobeoordeling 2008/2009' wordt op basis van het (veel

ernstiger) Tsjernobyl-incident aangeven dat het aantal verdenkingen en slachtoffers op de lange termijn tussen de 100 en de 1.000 kan liggen. Aangezien het een kerncentrale in Duitsland betreft, zal een groot gedeelte van de slachtoffers niet binnen Nederland vallen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal	Toelichting
Doden	2	Als gevolg van secundaire (verkeers-) ongevallen
T1+T2	6 (25% van 25 *)	De overige slachtoffers vallen buiten Twente
T3	19 (75% van 25 *)	De overige slachtoffers vallen buiten Twente
Getroffenen	(Inter)Nationaal	
Betrokkenen	Europa-breed	

Impact

Status	Waarde *	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	lokaal 4-40 km ² en 1-6 maanden	C	B	D
2.1 doden	2-4 (of 0)	B	0	
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2-4 (max 4-16)	B	0	C
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<2Mjrd€ (max >2Mjrd€)	D		E
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	40 – 400 km ² 1-6 maanden	D		E
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 mensen en tot een week (<4.000 meer dan een maand), tenminste 3 indicatoren	E		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Openbare veiligheid en functioneren politiek/bestuur: weken/maanden	C	B	D
5.3 sociaal psychologische impact	Impact vanwege perceptie, verwijtbaarheid en beperkt handelingsperspectief	D	C	E
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): D, zeer ernstig		0,230		

* Het te verwachten slachtofferbeeld en de impact onder aanwezig binnen Twente wordt hier op hoofdlijnen in beeld gebracht. Er wordt vanuit gegaan dat het slachtofferbeeld onder aanwezig in andere (veiligheids) regio's en Duitsland in beeld wordt gebracht in het risicoprofiel van de betreffende regio.

Waarschijnlijkheid

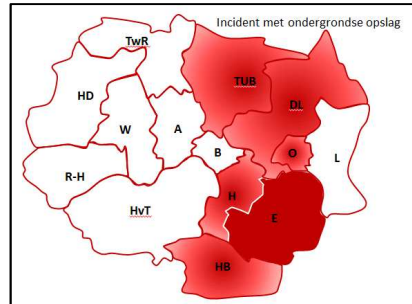
Conform de veiligheidseisen van de overheid moet de kans op een ernstig ongeval kleiner zijn dan één keer in de miljoen jaar (<<0,005%). Gebaseerd op de Nationale risicobeoordeling 2012: A, zeer onwaarschijnlijk (1 voor de rekenmodule: de lage categorie).

Scenario 11: Incident met ondergrondse opslag

Uitgewerkt voorbeeld: Lekkage van gasolie uit caveerne onder de Marssteden in Enschede

Bij een bedrijf op het bedrijventerrein de Marssteden te Enschede wordt door een medewerker een sterke diesellucht waargenomen. De medewerker belt met de meldkamer. De meldkamer alarmeert een eenheid van de brandweer die ter plaatse gaat. De brandweer treft op meerdere plekken olieverontreiniging in de bodem aan.

Onmiddellijk wordt groot opgeschaald en komen de hulpdiensten ter plaatse om het terrein grootschalig af te zetten. Het Waterschap wordt ingeschakeld vanwege de nabije ligging van oppervlaktewater en mogelijke verontreiniging van grondwater. Het bedrijventerrein wordt ontruimd vanwege de sterke geur van benzeen.

Om de daadwerkelijke omvang vast te stellen worden grondmonsters genomen en wordt op een aantal locaties grond afgegraven. De lekkage blijkt van grote omvang te zijn.

In de dagen na het incident wordt voor de mogelijke oorzaak al snel gekeken naar de opslag van gasolie in de cavernes 90 tot 400 meter onder de Marssteden. De opslag van gasolie in de cavernes maakt deel uit van de strategische reserves. In totaal zit er 750.000 m³ gasolie opgeslagen in vijf cavernes. Vermoedelijk is de toevoerleiding naar één van de cavernes gaan lekken. De beheerder van de cavernes haalt onmiddellijk de druk van de cavernes af, waardoor verdere lekkage wordt vermeden.

Ter voorkoming van verspreiding van de olie via het grondwater worden damwanden rondom de verontreiniging geslagen. Het oppervlaktewater wordt afgekoppeld van andere wateren. Er wordt gelijk gestart met de saneringsoperatie van de verontreinigde grond en water.

Door het incident ontstaat in de brede omgeving van Enschede en Hengelo onrust over de betrouwbaarheid van het drinkwater en land- en tuinbouwgronden.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie:

- Gasolieopslag uitgeduceerde zoutcavernes regio Twente (concept ontwerp inpassingsplan) (Ministerie van Economische Zaken, januari 2013)
- Gasolieopslag uitgeduceerde zoutcavernes regio Twente (Milieueffectrapport) (Ministerie van Economische Zaken, januari 2012)
- Achtergronddocument externe veiligheid bij het MER over gasolieopslag (Tauw, april 2013).
- Rapport veiligheid opslag in cavernes Staatstoezicht op de Mijnen

Algemene beschrijving scenario

Scenario's met lekkages in de grond als gevolg van opslag onder de grond is denkbaar bij buiten productie gestelde zoutcavernes in het gebied tussen Hengelo en Enschede en buiten productie gestelde behandlingslocaties van de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), voornamelijk in Noordoost-Twente.

Effecten van het scenario uit zich vooral op het vlak van milieu (verontreiniging van grond en water of sterke concentraties in de lucht). Gevaar is dat er veel tijd zit tussen begin van de lekkage en ontdekken. Indirect kunnen daardoor ook slachtoffers onder dieren of in een uitzonderlijk geval zelfs mensen vallen, als gevolg van inname van verontreinigd water. Door onzekerheid over de situatie onder de grond, is maatschappelijke onrust en bestuurlijke aandacht direct aanwezig.

Risico

Oorzaken: zowel de opslagvoorziening zelf (caverne) of de toevoerleiding er naartoe kunnen lek raken. Mogelijke oorzaken daarvan zijn teruglopende kwaliteit door ouderdom van materiaal of verzakkingen/verschuivingen van grondlagen.

Bepalende factoren: van invloed op de omvang van de effecten is de tijdsduur tussen lekkage en ontdekking van vervuiling.

Samenhang met andere scenario's: mogelijke gevolgsenario's zijn maatschappelijke onrust en (in uiterste geval) verontreiniging in drinkwaternet.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal overdag
Doden (T4)	0
Zwaargewonden (T1+T2)	0
Lichtgewonden (T3)	0
Getroffenen	4.000
Betrokkenen	20.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	1-6 maanden max 4 km ²	B		
2.1 doden	0	0		
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	0	0		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<200 miljoen €	C		D
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	Max. 4 km ²	A		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<4.000 mensen langer dan een maand	D	C	
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting functioneren politieke vertegenwoordiging en functioneren openbaar bestuur (weken)	C		D
5.3 sociaal psychologische impact	Verwachtingspatroon: grote verwijtbaarheid bedrijf en instanties, onbekendheid met incident, onbekend met handelingsperspectief	D		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,093		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is gebaseerd op gemiddeld vergunde plaatsgebonden risicocontouren van maximaal 10⁻⁶: B, onwaarschijnlijk (4 voor de rekenmodule).

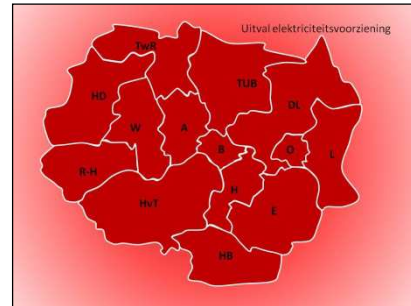
Scenario 12: Uitval elektriciteitsvoorziening

Uitgewerkt voorbeeld: Uitval elektriciteitsvoorziening in de regio Twente

Energieproducenten en netbeheerders verrichten grote inspanningen om de continuïteit van de elektriciteitsvoorziening te garanderen. Een incident kan evenwel gebeuren bij een cruciale transportkabel of beschadiging van een transportleiding. In dit scenario ontstaat een elektriciteitsstoring doordat het verdeelstation in Hengelo uitvalt.

Incidentverloop: Gevolgen bij stroomuitval gedurende:

- Eerste 2 uur: Hinder voor de reguliere bedrijvigheid (denk aan pinbetalingen), vastgelopen liften, mogelijk verkeersongevallen door uitval verkeerslichten. Huishoudelijke apparatuur valt uit en er is geen verwarming of warm water. Noodvoorzieningen in ziekenhuizen treden in werking. Door overbelasting van het telefoonnet kunnen 112 meldingen, dan wel automatische brandmeldingen, vertraagd binnenkomen. Er kunnen problemen optreden met de watertoevoer (drinkwater en bluswatervoorzieningen).
- Tussen 2 en 8 uur: De kans dat het incident uitgroeit tot een calamiteit wordt groter, de druk op het bevoegd gezag en de hulpverleningsdiensten neemt toe. Er is multidisciplinaire afstemming nodig tussen hulpverleningsdiensten. De gevolgen van de uitval van apparaten en communicatiemiddelen worden steeds groter, er is geen kunstlicht, geen koeling, geen water in flatgebouwen en in de winter wordt het gemis aan verwarming steeds hinderlijker. Forensen ondervinden vertragingen in het openbaar vervoer, ook ondervinden winkeliers en klanten hinder doordat zij niet kunnen pinnen.
- Langer dan 8 uur: Er is multidisciplinaire afstemming nodig tussen hulpverleningsdiensten, bedreiging continuïteit noodvoorzieningen, bevoorrading loopt gevaar, noodventilatie voor veehouders wordt urgent, extra verkeersdruk ontstaat en beheersing van verkeersstromen, ventilatie en waterafvoer in tunnels behoeft aandacht etc.. Kwetsbare groepen die thuis wonen en medische apparatuur nodig hebben kunnen in de problemen komen, wat zal leiden tot extra ziekenhuisopnames.
- **Maatgevend scenario:** Meer dan 24 uur uitval: langdurige verstoring waarvan de effecten multidisciplinair bestreden moeten worden. Het is denkbaar dat door falen van noodvoorzieningen enkele ernstig zieken (vroegtijdig) overlijden.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Aandachtspunten bij langdurige stroomuitval (versie 2.2, januari 2009).

Landelijke informatie: Bescherming vitale infrastructuur (Ministerie BZK, 2005).

Algemene beschrijving scenario

De energielevering (electriciteit) kan gepland of ongepland wegvallen, voor de beschrijving van de effecten is de oorzaak niet van belang. In de zomer kan een lage waterstand in de rivieren of hoge temperatuur leiden tot beperkingen in de opname van koelwater met gevolgen voor de energieproductie en -levering in Nederland. Het jaargetijde waarin de stroomuitval plaatsvindt heeft invloed op de effecten. Zo zullen in de winter problemen gaan ontstaan doordat burgers zonder verwarming komen te zitten, in de zomer leidt het uitvallen van koelingen tot schade.

Kleinschalige stroomuitvallen komen regelmatig voor op wijk- of dorpsniveau. Bij dergelijke uitvallen kan binnen enkele uren voor een omleiding worden gezorgd of van alternatieve voorzieningen in aanliggende wijken gebruik worden gemaakt.

Kritische momenten:

- Fase 0 (operationeel), 1 (beperkt reservevermogen) en 2 (onvoldoende reservevermogen)
- Prioriteiten in afschakelvolgorde, zoals vastgelegd per ministeriele regeling:
- Prio 1 (openbare orde en veiligheid, volksgezondheid), prio 2 (kritische processen industrie, nuts- en basisvoorzieningen) en prio 3 (overigen).

Stroomuitval kan gevolgen hebben voor de mogelijkheden tot optreden van de hulpverleningsdiensten.

Risico

Oorzaken: Er kan sprake zijn van het bewust uitschakelen van de elektriciteitsvoorziening of uitval doordat het landelijke transportnet beschadigd raakt door werkzaamheden die (elders) aan het transportnet plaatsvinden, door werkzaamheden bij externe partijen of door extreme weersomstandigheden. Zelfs incidenten elders in Europa kunnen in verschillende delen van Europa leiden tot stroomuitval.

Mogelijke triggers: Falen van het netwerk of (bewuste) afschakeling van de stroomvoorziening

Samenhang met andere scenario's: Het (langdurig) uitvallen van de stroom leidt tot het (tijdelijk) stilvallen van alle bedrijvigheid (denk aan pin-betalingen). De netwerkbeheerders zijn verplicht om afschakel- en herstelplannen op te stellen met het oog op storingen of dreigende storingen in de elektriciteitsvoorziening. Uitval van elektriciteitsvoorziening kan tevens leiden tot uitval van telecommunicatie en ICT.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden (T4)	0 of 2-4 *
Zwaargewonden (T1+T2)	0
Lichtgewonden (T3)	0
Getroffenen	allen
Betrokkenen	allen

* Het is denkbaar dat door falen van noodvoorzieningen enkele ernstig zieken (vroegtijdig) overlijden.

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	Regio: 2-6 dagen	C		
2.1 doden	NVT (hoog:2-4)	0		B
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	NVT	0		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	>40.000 mensen gedurende 2-6 dagen	D	C	
3.1 kosten	<200M€ (laag:<20M€)	C	B	
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 mensen Gedurende 3-7 dagen	D	C	
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en functioneren bestuur, weken	B		
5.3 sociaal psychologische impact	Verwachtingspatroon: verwijtbaarheid bedrijven en instanties	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule):	C, ernstig	0,096		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario, gebaseerd op de Nationale risicobeoordeling 2012: D, waarschijnlijk (11 voor de rekenmodule).

woonhuisaansluitingen te reinigen. Doorgaans is het langdurig doorspoelen van de leidingsystemen een probaat middel om de problematiek op te lossen.

Samenhang met andere scenario's: Verstoring van de drinkwatervoorziening leidt onder andere tot problemen bij de dagelijkse gang van zaken in verzorgingstehuizen en ziekenhuizen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden (T4)	0
Zwaargewonden (T1+T2)	5
Lichtgewonden (T3)	100
Getroffenen	150.000
Betrokkenen	200.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	0 (hoog: 1)	0		A
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	4-16 (16-40)	C		Choog
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	>40.000 mensen gedurende 2-6 dagen	D		
3.1 kosten	<20M€	B		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 mensen gedurende 3-7 dagen	D		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en functioneren bestuur, dagen/weken	B		
5.3 sociaal psychologische impact	Verwijtbaarheid bedrijven en instanties, wel groot handelingsperspectief	A		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,086		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario, indirect afgeleid van de Nationale risicobeoordeling 2012 (een categorie minder waarschijnlijk dan de uitval van de elektriciteitsvoorziening): C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden (T4)	0 (hoog*:2-4)
Zwaargewonden (T1+T2)	0 (hoog*:2-4)
Lichtgewonden (T3)	0
Getroffenen	allen
Betrokkenen	allen

* Het is denkbaar dat door falen van noodvoorzieningen enkele ernstig zieken (vroegtijdig) overlijden.

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	2-6 dagen (eventueel bij buitenlandse inmenging)	A		C
2.1 doden	0 (hoog:2-4)	0		B
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	0 (hoog:2-4)	0		B
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<200M€	C	B	
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 mensen gedurende 3-7 dagen	D	C	
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Geen regionale, wel nationale impact	0		
5.3 sociaal psychologische impact	Gevoelde verwijtbaarheid bedrijven en instanties, aantasting openbare orde en functioneren bestuur	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,049		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario, gebaseerd op de Nationale risicobeoordeling 2012: C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

Scenario 15: Verkeersongeval (snel)weg

Uitgewerkt voorbeeld: Grote aanrijding op knooppunt Buren

Op de snelweg A35, bij het drukke knooppunt Buren, kan een incident plaatsvinden waarbij er een aanrijding plaatsvindt tussen meerdere voertuigen. Het gekozen maatgevende scenario is een aanrijding tussen 1 bus, 1 vrachtwagen en 4 personenauto's waarbij 8 personen bekneld zijn geraakt. De kettingbotsing kan ontstaan doordat dichte mist het zicht sterk belemmert en vindt plaats rond 16 uur op een doordeweekse dag.

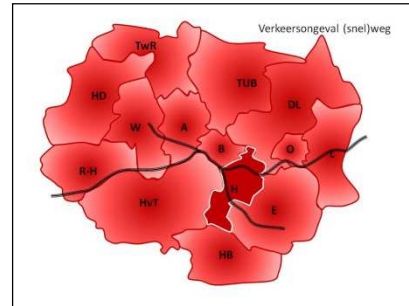
Twee auto's raken zwaar beschadigd doordat zij ingeklemd worden tussen de vrachtwagen en bus. Twee personen overlijden door het incident, 18 personen raken gewond waarvan

10 ernstig. De hulpverleningsdiensten rukken voor het ongeluk met groot materieel uit. De gewonden worden overgebracht naar ziekenhuizen in Almelo, Enschede, Hengelo en Oldenzaal.

Rondom het knooppunt ontstaan ernstige files, onder andere doordat rijstroken worden afgesloten. Vanwege het ontbreken van alternatieve routes voor de A35, moeten veel automobilisten omrijden om op hun plaats van bestemming te komen, waardoor zij veel vertraging oplopen. Het kan voorkomen dat vervoer van gevaarlijke stoffen uitwijkt en daardoor door woonwijken plaatsvindt. Kijkers aan de andere kant van de rijbaan zorgen ervoor dat ook daar files ontstaan.

Door het ongeval is de infrastructuur licht beschadigd en het zal enige tijd kosten voordat dit gerepareerd is. De bestrijding wordt multidisciplinair gecoördineerd.

N.B.: Incidenten in wegtunnels leiden tot een vergelijkbaar slachtofferbeeld als hier beschreven. Incidenten met gevaarlijke stoffen hebben andere effecten en zijn beschreven in de scenario's giftige stof bij inrichting en brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Regionaal coördinatieplan (snel)wegen regio Twente (06-05-2009), Integrale scenarioanalyse combiplan Nijverdal, Rijkswaterstaat / Prorail (14 april 2010)

Landelijke informatie: Incident Management Rijkswaterstaat (www.incidentmanagement.nl) en Beleidsregels Incident Management (27 april 1999 en meest recente wijzigingen).

Algemene beschrijving scenario

Het incidentverloop is getypeerd in algemene zin. Het gaat om een kettingbotsing met letsel. Bij het incident zijn meer dan 4 personenauto's, 2 of meer vrachtwagens of een bus betrokken. Hierbij raken 4 of meer personen bekneld (T1 of T2 slachtoffers) in verschillende voertuigen of de bus. Dergelijke incidenten zijn mogelijk op elke locatie op snelwegen en provinciale wegen, maar zijn het meest waarschijnlijk bij (ingewikkelde) knooppunten of kruisingen, op- en afritten, in (scherpe) bochten en bij wegversmallingen.

Slachtoffers van een aanrijding zullen voornamelijk botbreuken of inwendig letsel oplopen. Doordat een stremming kan ontstaan aan beide zijden van de rijbaan, zal dit economische schade opleveren. Van schade aan de infrastructuur zal slechts in beperkte mate sprake zijn.

Risico

Oorzaken: Mogelijke oorzaken zijn objecten op de weg, extreme weersomstandigheden (hevig regen, plotseling opkomende dichte mist, etc), menselijke fouten, of het technisch falen van voertuigen.

Mogelijke triggers: Directe aanleiding tot het ontstaan van het incident kunnen zijn een beperkt onderhoud van de voertuigen, de staat van onderhoud van de snelweg, drukte op de snelweg, de mate van overzichtelijkheid van de verkeerssituatie en oplettenheid van de weggebruikers.

Bepalende factoren: Een incident met een eerste voertuig leidt tot een grootschaliger incident indien meerdere bestuurders een botsing niet weten te voorkomen. Het aantal slachtoffers wordt verder bepaald door het aantal inzittenden per voertuig en het aantal betrokken voertuigen.

Indien er sprake is van brand, dan is de beschikbaarheid van bluswater (over het algemeen) beperkt en mogelijk zelfs niet toereikend voor kleinere incidenten. Het kost de hulpverleningsdiensten waarschijnlijk enige moeite en tijd om de plaats van het incident te bereiken, gezien de te verwachten verkeersopstoppingen.

Samenhang met andere scenario's: Afsluitingen van de snelweg, rijstroken, rijrichting of het gehele knooppunt, leiden tot verkeersopstoppingen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal *
Doden	2
T1+T2	10
T3	8
Getroffenen	40

Betrokkenen **	40.000
----------------	--------

* *Integrale scenarioanalyse combiplan Nijverdal, Rijkswaterstaat / Prorail (14 april 2010)*

** *Betrokkenen zijn hier met name (boven)regionale file- en omrijders*

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	2-4 (1 tot max 4-16)	B	A	C
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	4-16	C	B	
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<2M€ (<20M€)	A		B
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	> 40.000 mensen en 1-2 dagen	C		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	NVT	0		
5.3 sociaal psychologische impact	Geen	0		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,027		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is afgeleid van de casuïstiek. Grootschalige verkeersongevallen komen met enige regelmaat voor, onder andere op/nabij de knooppunten Azelo en Buren. De waarschijnlijkheid wordt daarom ingeschaald als: D, waarschijnlijk (11 voor de rekenmodule).

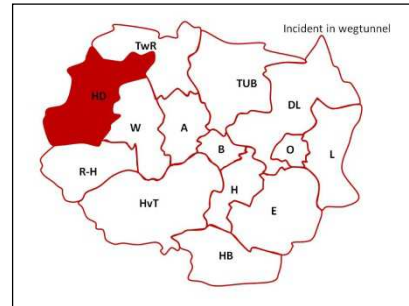
Scenario 16: Incident in wegtunnel

Uitgewerkt voorbeeld: Incident in wegtunnel Salland-Twente tunnel

Aan het einde van de ochtendspits, komen door onbekende oorzaak twee voertuigen met elkaar in botsing. Dit kan gebeuren in de rechter tunnelbuis (richting Almelo) van de 500 meter lange tunnel, net voor de oostelijke tunnelmond. Een achteropkomende touringcar met 20 schoolkinderen en 8 begeleiders kan een aanrijding niet meer voorkomen. Ook twee personenauto's achter de touringcar raken betrokken bij de aanrijding en daarmee is de rechter tunnelbuis volledig geblokkeerd. De verstoring van het verkeersbeeld wordt automatisch gedetecteerd en de wegverkeersleider sluit met matrixborden boven de weg beide tunnelbuizen.

De hulpverleningsdiensten rukken voor het ongeluk met groot materieel uit. Via de vluchtwegen vluchten automobilisten de tunnel uit. Na bevestiging door de wegverkeersleider kan er vanuit de niet-incidentbuis veilig worden opgetreden. Tien mensen raken bekneeld en/of zwaargewond. Het duurt tot anderhalf tot twee uur voor zij allen kunnen worden bevrijd en vervoerd naar ziekenhuizen in Almelo, Enschede en Hengelo. Er zijn 8 lichtgewonden en twee mensen komen om bij het incident. Pas na technisch onderzoek, het bergen van de voertuigen, inspectie en reiniging van het wegdek en enkele kleine spoedreparaties, wordt de tunnel weer vrijgegeven voor het verkeer, zo'n zes uur na het ongeval. Voor de betrokkenen wordt slachtofferhulp georganiseerd en de hulpverleners wordt conform de geldende procedures nazorg aangeboden. De bestrijding wordt multidisciplinair gecoördineerd.

N.B.: Incidenten op (snel)wegen leiden tot een vergelijkbaar slachtofferbeeld als hier beschreven. Incidenten met gevaarlijke stoffen hebben andere effecten en zijn beschreven in de scenario's giftige stof bij inrichting en brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Integrale scenarioanalyse combiplan Nijverdal, Rijkswaterstaat / Prorail (14 april 2010).

Landelijke informatie: Incident Management Rijkswaterstaat (www.incidentmanagement.nl), Beleidsregels Incident Management (27 april 1999 en meest recente wijzigingen) en Commissie tunnelveiligheid.

Algemene beschrijving scenario

Het incidentverloop is getypeerd in algemene zin. Het gaat om een groot ongeval met letsel. Bij het incident zijn meer dan 4 personenauto's, 2 of meer vrachtwagens of een bus betrokken. Hierbij raken 4 of meer personen bekneeld (T1 of T2 slachtoffers) in verschillende voertuigen of de bus.

Slachtoffers van een aanrijding zullen voornamelijk botbreuken of inwendig letsel oplopen. Voor optreden van de hulpverleningsdiensten is het noodzakelijk niet alleen de incidentbuis, maar ook de niet-incidentbuis af te sluiten. Door de ontstane tweezijdige stremming zal enige economische schade optreden. Van (structurele) schade aan de infrastructuur zal slechts in beperkte mate sprake zijn.

Incidenten die in tunnels plaatsvinden trekken vaak relatief meer media aandacht dan incidenten die op vrij liggende (snel)wegen plaatsvinden. Voor burgers hebben ongelukken in tunnels meer impact op hun gevoel van veiligheid dan incidenten die op reguliere wegen plaatsvinden.

Risico

Oorzaken: Mogelijke oorzaken zijn objecten op de weg, extreme weersomstandigheden (hevige regen, plotseling opkomende dichte mist, etc), menselijke fouten, of het technisch falen van voertuigen.

Mogelijke triggers: Directe aanleiding tot het ontstaan van het incident kunnen zijn een beperkt onderhoud van de voertuigen, de staat van onderhoud van het wegdek, drukte op de weg, de mate van overzichtelijkheid van de verkeerssituatie en (on)oplettendheid van de weggebruikers.

Bepalende factoren: Een incident met een eerste voertuig leidt tot een grootschaliger incident, met name wanneer bestuurders een botsing mogelijk niet weten te voorkomen in de tunnelbuis. Het aantal slachtoffers wordt verder bepaald door het aantal inzittenden per voertuig en het aantal betrokken voertuigen.

Het kost de hulpverleningsdiensten waarschijnlijk enige moeite en tijd om de plaats van het incident te bereiken, gezien de te verwachten verkeersopstoppingen. Daarnaast is het nodig om via contact met de wegverkeersleider te bevestigen dat het verkeer is stilgelegd, om tegen de normale verkeersstroom in, de niet-incidentbuis veilig te kunnen betreden.

Uit de integrale scenarioanalyse (zie hierboven bij Inventarisatie en bronnen) blijkt dat een (voertuig)brand in de tunnel zeer onwaarschijnlijk wordt geacht.

Samenhang met andere scenario's: Afsluiting van de weg en beide tunnelbuizen leidt lokaal tot verkeersopstoppingen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal *
Doden	2
T1+T2	10
T3	8
Getroffenen	40
Betrokkenen **	4.000

* *Integrale scenarioanalyse combiplan Nijverdal, Rijkswaterstaat / Prorail (14 april 2010)*

** *Betrokkenen zijn hier met name lokale file- en omrijders*

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>NVT</i>	0		
2.1 doden	<i>2-4 (1 tot max 4-16)</i>	B	<i>A</i>	<i>C</i>
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	<i>4-16</i>	C	<i>B</i>	
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i>NVT</i>	0		
3.1 kosten	<i><2M€ (<20M€)</i>	A		<i>B</i>
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>NVT</i>	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<i><4.000 mensen en 1-2 dagen</i>	A		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	<i>Aantasting bestuur, dagen/weken</i>	A		
5.3 sociaal psychologische impact	<i>Verwachtingspatroon: verwijtbaarheid bedrijven en instanties</i>	A		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>NVT</i>	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,020		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario is afgeleid van de casuïstiek. Verkeersongevallen in tunnels (mede vanwege het beperkte aantal tunnels in de regio) komen minder vaak voor dan op de snelweg, op/nabij knooppunten. De waarschijnlijkheid wordt daarom ingeschaald als: C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

Scenario 17: Dierziekte overdraagbaar op mens

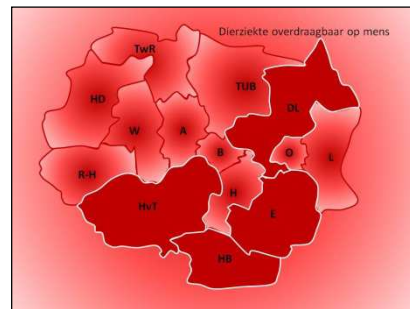
Uitgewerkt voorbeeld: Uitbraak van Q-koorts

Sommige dierziekten kunnen, naast dat zij besmettelijk zijn voor dieren, ook overgedragen worden op mensen. Een uitbraak van Q-koorts bij (Nederlandse) geitenhouders kan plaatsvinden binnen meerdere gemeenten in Twente, zoals Dinkelland, Enschede, Haaksbergen en Hof van Twente.

Het is maart, wanneer in het nieuws naar buiten komt dat bij een Twentse geitenboerderij besmette dieren zijn aangetroffen die Q-koorts hebben. Juist in deze periode wanneer de zwangere geiten en schapen gaan bevallen, bestaat de kans dat de bacterie die de ziekte veroorzaakt, wordt overgedragen op mensen. Mensen kunnen door inademen van de lucht waarin de bacterie zich bevindt, de ziekte oplopen.

De boerderijen ondernemen actie en volgen het opgestelde hygiëneplan. De mensen die in de buurt van de geitenboerderij wonen, worden gewaarschuwd en risicogroepen wordt geadviseerd om het gebied rondom de boerderij te mijden. Doordat de temperatuur de komende maanden laag zal zijn, er relatief veel regen valt en de bedrijven ver uit elkaar liggen, is de verwachting dat het virus zich niet ver zal verspreiden. Bij de kinderboerderijen in de regio waar geiten worden gehouden, zijn alle dieren ingeënt en worden drachtige beesten uit voorzorg apart gehouden.

N.B.: Een besmettelijke dierziekte die niet overdraagbaar is op de mens, heeft andere effecten en is beschreven in het scenario uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens). De uitbraak van niet-besmettelijke dierziekten is hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Landelijke informatie: www.rivm.nl. Q-koortsbeleid in Nederland 2005-2010, Evaluatiecommissie Q-koorts, november 2010.

Algemene beschrijving scenario

Dierziekten die besmettelijk zijn voor dieren en overdraagbaar kunnen zijn/worden op mensen, zijn bijvoorbeeld Q-koorts en (gemuteerde vormen van) vogelgriep. Voor dieren besmettelijke ziekten die niet overdraagbaar zijn op mensen, zijn onder andere mond- en klauwzeer, varkenspest, runderpest en blauwtong.

Dergelijke crises hebben over het algemeen een lange doorlooptijd. De eerste besmettingen en verdenkingen kunnen een doorlooptijd hebben van enkele weken. Na bestrijding van de ziekte en ziektehaarden (gedurende enkele maanden) kan zekerheid over het uitblijven van nieuwe ziekteverschijnselen na de laatst geconstateerde besmetting nog enkele maanden uitblijven.

Het verloop van de crisis heeft een belangrijke impact op de getroffen bedrijven en hun eigenaren, met grote socio-economische gevolgen. Een geconstateerde besmetting leidt tot ruiming van het vee, grote economische schade en mogelijk verlies van het eigen bedrijf. Verdenking heeft tevens aanzienlijke consequenties, omdat een bedrijf wordt geïsoleerd en transporten worden verboden. Ook de emotionele impact is groot, omdat (schijnbaar) gezonde dieren worden geruimd en door transportverboden ook sociale structuren onder druk komen te staan.

Dierziekten die overdraagbaar zijn, kunnen ervoor zorgen dat het incident dreigt uit te breiden tot een ziektegolf onder mensen. Kennis over deze ziekten is belangrijk vanwege de gevolgen voor de volksgezondheid en tevens voor de handel in dieren en dierlijke producten. Vragen omtrent de volksgezondheid worden niet alleen aan lokale en regionale bestuurders gericht, ook nationaal is een grote inspanning nodig.

N.B.: BSE ("gekke-koeien-ziekte") is een dierziekte die veroorzaakt kan worden door de aanwezigheid van dierlijke producten in het voer voor koeien, het is echter geen besmettelijke dierziekte. Indien het vlees van zieke koeien wordt gegeten door mensen, kan dit bij mensen (onder bepaalde omstandigheden, op langere termijn) leiden tot ziekteverschijnselen. Dit scenario is hier niet verder uitgewerkt.

Risico

Oorzaken: Ons land is een klein land met veel vee. Daarom is een snelle bestrijding van dierziekten voor Nederland belangrijk. Er zijn gebieden waarin veel bedrijven zijn geconcentreerd, waardoor de regio kwetsbaar is voor epidemieën van zeer besmettelijke dierziekten.

Scenarioraamwerk: Een uitbraak heeft grote invloed op de internationale handel in levende dieren en dierproducten. De Europese Unie verplicht de aangesloten landen - en dus ook Nederland - om besmettelijke dierziekten te bestrijden.

Samenhang met andere scenario's: Er bestaat een relatie met de mogelijkheden tot hulpverlening. Bij een incident (brand) op een mogelijk besmet bedrijf dienen de hulpverleners en hun materieel ontsmet te worden om verspreiden onder dieren te voorkomen. Aangezien de dierziekte overdraagbaar is op mensen, zijn de mogelijkheden tot incidentbestrijding ernstig beperkt.

Slachtofferbeeld

Sinds 2007 tot eind 2010 is bij vierduizend Nederlanders de bacterie aangetroffen die Q-koorts kan veroorzaken. Gemiddeld krijgt een kleine 40% van de personen die de bacterie bij zich draagt griepachtige verschijnselen. Slechts 1 à 2% van de mensen die besmet raken, krijgt te maken met ernstige(re) ziektesymptomen, meestal long- of leverontsteking. In 2009, het jaar dat in Nederland de epidemie zijn hoogtepunt bereikte, was 0,014% van de Nederlanders besmet. Grof is geschat dat 0,00025% echt ziek werd, uiteindelijk zijn 14 personen (door complicaties met andere ziektebeelden, vroegtijdig) overleden. Personen die al ziek zijn en/of een slechte gezondheid hebben, zijn eerder vatbaar om de ziekte op te lopen en (ernstige) verschijnselen te ontwikkelen. Over de mogelijke effecten voor de gezondheid op langere termijn na besmetting is nog onduidelijkheid.

Status	Aantal *
Doden (vroegtijdig overlijden)	1
T1+T2	2
T3	0
Getroffenen	8.000
Betrokkenen	120.000

* Er wordt vanuit gegaan dat van de landelijke slachtoffers, er gemiddeld een 25ste deel binnen Twente valt (er zijn 25 veiligheidsregio's in Nederland).

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	lokaal (max. regio): 4-40 km ² en 1-4 weken	B		C
2.1 doden	1	A	0	
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2-4	B		
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<200M€	C		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT (herstelt zich)	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<4.000 mensen en >1 maand	D		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en en functioneren bestuur	D		
5.3 sociaal psychologische impact	Impact vanwege onbekendheid en verwijtbaarheid	B		
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): C, ernstig		0,090		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van dierziekte overdraagbaar op mensen, gebaseerd op de casuïstiek (2003, vogelgriep; 2009, Q-koorts) samen ~10%, wordt lager ingeschaald dan de kans op uitbraak dierziekte (onder dieren) (D, waarschijnlijk), namelijk: C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

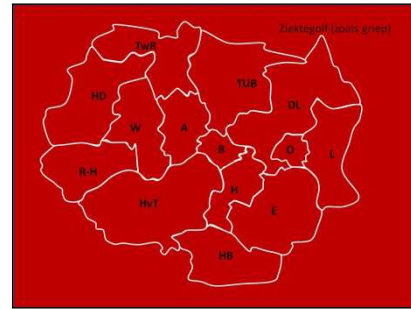
Scenario 18: Ziektegolf (zoals griep)

Uitgewerkt voorbeeld: Griep пандеміе

Een griep пандеміе breekt wereldwijd uit en verloopt naar verwachting volgens één van de volgende scenario's, waarvan de derde als meest maatgevend/geloofwaardig wordt beschouwd. Hier wordt uitgegaan van een reguliere doorlooptijd voor griep van 11 weken met een piek in de zesde week:

1. **Worst-case scenario:** 50% van de bevolking raakt besmet. Het aantal personen dat besmet raakt, bereikt een piek in week 6, met ruim 100.000 besmettingen. Van de 50% die besmet raakt, wordt 50% ziek, in week 6 betreft dit ruim 50.000 personen. 9% van de personen die ziek zijn, moet worden opgenomen in het ziekenhuis. Van deze 9% belandt 35% op de IC, waarbij het maximum ligt in week 6, met 1.755 IC opnames per week.
2. **Scenario waarbij 25% van de bevolking besmet raakt.** Het aantal personen dat besmet raakt, bereikt een piek in week 6, met 55.000. Van de 25% die besmet raakt, wordt 25% ziek. De verwachting is, is dat in week 6 circa 14.000 personen betreft. 9% van de personen die ziek zijn, moeten worden opgenomen in het ziekenhuis. Van deze 9% belandt 35% op de IC, waarbij het maximum ligt in week 6, met 450 IC opnames per week.
3. **Maatgevend scenario:** Naar verwachting raakt 10% van de bevolking besmet. Het aantal personen dat besmet raakt, bereikt een piek in week 6, met 20.000 besmettingen in Twente. Van de 10% die besmet raakt, wordt 10% ziek. De piek van het aantal zieken ligt bij ruim 2.200 gelijktijdige zieken in Twente. 9% van de personen die ziek zijn, moeten worden opgenomen in het ziekenhuis. Van deze 9% belandt 35% op de intensive care (IC), waarbij het maximum ligt in week 6, met een piek van 70 IC-opnames in Twente per week.

N.B.: De scenario's waarbij kleinschalige of "normale" griepgolven plaatsvinden, die niet leiden tot grootschalige verstoring van de dagelijkse gang van zaken, zijn hier niet verder uitgewerkt.

Inventarisatie en bronnen

Regionale c.q. gemeentelijke informatie: Algemeen draaiboek Griep пандеміе Regio Twente (versie 2009).

Algemene beschrijving scenario

Er is sprake van een (dreigende) grootschalige uitbraak onder mensen van een infectieziekte zoals een griep пандеміе of SARS. Dergelijke ziekten kunnen een ernstige bedreiging of beschadiging van leven en gezondheid vormen. Door een dergelijke uitbraak kan de continuïteit van (overheids)zorg in gevaar komen. Er is dan sprake van een ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid, scholen worden (mogelijk) gesloten en gezonde mensen blijven thuis om zieke familieleden te verzorgen of uit angst voor besmetting. Het aantal personen dat uitvalt tijdens een griep пандеміе kan oplopen tot 30%. Mogelijk zullen de ziekenhuizen moeten worden afgeschermd van een toestroom van patiënten om de schaarse en beperkte gespecialiseerde zorg zo eerlijk mogelijk te verdelen. Een bovenregionaal (internationaal) gecoördineerde inzet van diensten en organisaties is vereist.

Risico

Oorzaken: Bij een infectieziektecrisis is er sprake van een infectieziekteagens. Dit kan een infectieziektevirus zijn, maar ook een bacterie of andere infectieziekteverwekker. Ziekteverwekkers (zoals griepgolven) komen vaak vanuit het buitenland in Nederland terecht. Bioterrorisme is tevens een denkbare (minder waarschijnlijke) oorzaak.

Samenhang met andere scenario's: Aansluitend op het algemeen draaiboek Griep пандеміе, stellen de partners hun eigen (monodisciplinaire) continuïteitsplannen op, of vullen zij eventueel bestaande plannen aan om de continuïteit van hun organisatie te waarborgen. Een belangrijk te verwachten effect is dat niet alleen zieke medewerkers thuis blijven. Ook gezonde medewerkers blijven thuis, zij doen dat om familie te verplegen.

Gelet op eerdere infectieziektecrises (zoals de Spaanse griep van 1918, de Aziatische griep van 1957 en de Hongkong griep van 1968) kan een uitbraak van een grootschalige infectieziekte worden gevolgd door een nieuwe uitbraak (een nieuwe golf).

Slachtofferbeeld

In het maatgevende scenario raakt gedurende 11 weken 10% van de bevolking besmet, 1% wordt ziek, 0,09% belandt in het ziekenhuis en 0,03% overlijdt. Dit betekent dat gedurende 11 weken in totaal 62.000 personen in de regio besmet raken, 6.200 personen ziek worden en 560 mensen in het ziekenhuis belanden. Er kunnen circa 180 personen overlijden, een deel daarvan betreft vroegtijdig overlijden van ernstig zieken of ouderen.

Status	Aantal zonder maatregelen
Doden (T4) of vroegtijdig overlijden	186

Zwaargewonden (T1+T2)	558
Ziek (T3)	6.200
Getroffenen (besmet)	62.000
Betrokkenen	Mondiaal

Mits maatregelen genomen worden, zijnde hygiëne adviezen en antivirale middelen, dan vermindert het aantal besmettingen in het (theoretische) worst case scenario met ruim 50% tot het hierboven geschetste beeld.

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	160-400 (laag:40-160)	Dhoog	D	
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	>400 (laag:160-400)	E	Dhoog	
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	>2Mjrd€	E	D	
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	>40.000 mensen gedurende maanden	E		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting openbare orde en functioneren bestuur (met name landelijk)	B		D
5.3 sociaal psychologische impact	Perceptie (onzekerheid en bekendheid), beperkt handelingsperspectief, weken	C		D
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): D, catastrofaal		0,381		

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van het scenario, gebaseerd op de Nationale risicobeoordeling 2012, komt overeen met de casuïstiek (Spaanse griep van 1918, de Aziatische griep van 1957 en de Hongkong griep van 1968: 2,5-5%), diverse andere ziekten, samen circa 10%: D, waarschijnlijk (11 voor de rekenmodule).

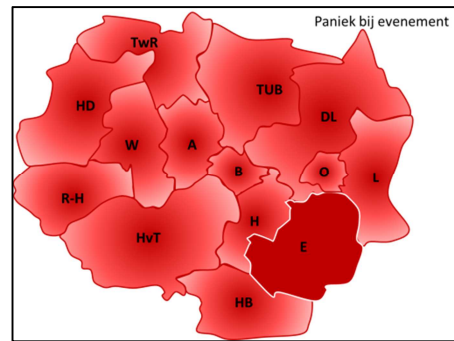
Scenario 19: Paniek bij evenement

Uitgewerkt voorbeeld: Paniek tijdens dance feest Fantasy Island

Voor het organiseren van grootschalige evenementen is een vergunningenstelsel ingericht om risico's te minimaliseren en te beheersen. Organisatoren verrichten inspanningen om incidenten, die eventueel kunnen leiden tot paniek, te voorkomen. Bij een groot evenement kan evenwel paniek uitbreken, zoals tijdens het evenement 'Fantasy Island', dat plaatsvindt op het recreatieterrein 'het Rutbeek'*.

Het geselecteerde maatgevende scenario betreft paniek in een menigte, veroorzaakt door een omslag in de weersomstandigheden. Het evenement begint goed, het zonnetje schijnt en de temperatuur is aangenaam. In de namiddag is de zon echter plotseling verdwenen en heeft plaatsgemaakt voor een dik wolkendek. De wind trekt steeds meer aan en het begint rond 17.00 uur hevig te regenen en te waaien. De bezoekers proberen allen een schuilplek te vinden in de tenten die aanwezig zijn op het evenemententerrein. Op een gegeven moment ontstaan er dermate sterke windhozen dat de tenten dreigen los te komen van de grond. De organisatie besluit dat het niet meer veilig is voor de bezoekers om in de tenten te staan en medewerkers trachten om de bezoekers uit de tenten weg te krijgen. Gedurende de ontruiming schiet één van de tentdoeken los. Er breekt paniek uit en iedereen probeert zo snel mogelijk weg te komen uit de tent en in de buurt ervan. Vlak erna scheurt een tweede tentdoek. Doordat mensen gaan duwen en rennen en in aanraking komen met de zware tentpalen, raken 50 personen licht gewond. Tien personen raken zwaar gewond en 2 personen overlijden als gevolg van de opgelopen verwondingen.

* N.B.: Bij andere locaties en evenementen zijn gelijksoortige scenario's en impact denkbaar.

Inventarisatie en bronnen

Landelijke informatie:

- LowLands, augustus 2014
- Dicky Woodstock, augustus 2012
- Pukkelpop, augustus 2011
- Zwarte Cross, NOS en Gelderlander, juli 2010;
- Dance Valley, augustus 2001;

Algemene beschrijving scenario

De aanleidingen voor paniek in menigten kunnen divers zijn. Mogelijkheden betreffen plotselinge weersomslag (noodweer), grootschalige ordeverstoring, ontploffing en brand en luchtvaartongeval bij het evenement (helikopter).

Risico

Oorzaken: De te verwachten gevolgen van paniek in een menigte zijn zeer divers en (vrijwel) onafhankelijk van de oorzaak. Mogelijke oorzaken en gevolgen zijn hieronder weergegeven:

- **Plotselinge weersomslag:** Vooral tijdens de zomerperiode kan het weer plotseling omslaan of plaatselijk veel sterkere effecten hebben dan verwacht op basis van de weersvoorspelling.
- **Grootschalige ordeverstoring:** Hoge concentraties van mensen kunnen, al dan niet geregisseerd, leiden tot gewelddadige uitbarstingen.
- **Ontploffing en brand:** Een hoge concentratie voertuigen, apparatuur, brandbare materialen (tentdoek, gasflessen, generatoren, etc.) en mensen kan leiden tot brand met grote effecten.
- **Vliegtuigongeluk:** Het betreft hier voornamelijk lichte vliegtuigen (reclame) en helikopters (voor hoogwaardigheidsbekleders of televisiestations) die kunnen neerstorten in het publiek.

Bepalende factoren: De mate van het ontstaan van (grote) paniek is niet in te schatten. De aanwezige hulpverlening kan ook medeslachtoffer zijn. De aan- en afvoerwegen zullen mogelijk geblokkeerd zijn door publiek dat het terrein wil verlaten. Vertraagde aan- en afvoer kan tot gevolg hebben dat hulpverlening aan slachtoffers beperkt wordt. Gepubliceerde beelden van de ontstane paniek kunnen leiden tot oplopende druk op de hulpverleningsorganisaties en bestuurders.

Scenarioraamwerk: Er is mogelijk een dreiging of waarschuwing voorafgaand aan grootschalige ordeverstoring van het evenement. Vindt de dreiging laat plaats, dan is afgelasten mogelijk niet meer uitvoerbaar.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden	2
T1+T2	10
T3	250
Getroffenen	13.000
Betrokkenen	25.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	NVT	0		
2.1 doden	2-4	B		
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	10 (4-16) (hoog: 16-40)	C		Choog
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	NVT	0		
3.1 kosten	<2M€ *	A		
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	NVT	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<400 mensen en 1-2 dagen	A		
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Bestuurlijke vragen, openbare orde en veiligheid gedurende dagen	B		D
5.3 sociaal psychologische impact	(zeer) beperkt	0		B
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	NVT	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,021		

* Economische schade Apeldoorn, nasleep Koninginnedag 2009: 0,65 M€ (bron: persbericht Apeldoorn). Schade Zwarte Cross: 3 M€ (bron: Gelderlander.nl, bericht 1 december 2010).

Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van grootschalige scenario's met moedwillige verstoringen en onrust is in de Nationale risicobeoordeling 2012, ingeschaald als C, mogelijk. De waarschijnlijkheid dat (kleinschaliger) paniek in een menigte binnen Twente optreedt wordt hetzelfde ingeschaald als de kans op een nationaal incident: C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

Scenario 20: Gewelddadigheden rondom voetbal

Uitgewerkt voorbeeld: Gewelddadigheden rondom voetbalwedstrijd in Enschede

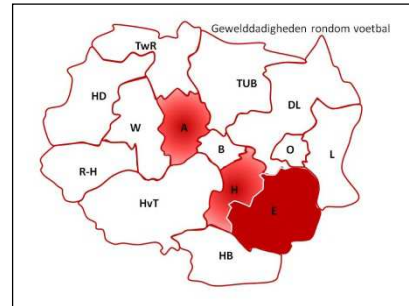
De Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast is op 1 september 2010 in werking getreden. De wet biedt burgemeesters en officieren van justitie (extra) bevoegdheden om preventief in te grijpen. Zij mogen aan onder andere gewelddadige supporters een gebiedsverbod, een samenscholingsverbod, een meldplicht en een contactverbod opleggen. Ook supportersgroepen die afspreken om op een bepaalde plek te gaan vechten kunnen strafbaar worden gesteld en zonder tussenkomst van een rechter kan de officier van justitie een gebiedsverbod opleggen.

Het maatgevende scenario dat is gekozen, is een reële dreiging op het ontstaan van grootschalige gewelddadigheden rondom voetbal. Op basis van de contacten van de politie met supportersgroepen, de KNVB en berichten op internet, blijkt dat er een grote kans is op het ontstaan van rellen bij een voetbalwedstrijd in Enschede.

Ingeschat wordt dat er grote aantallen supporters van beide clubs naar de stad zullen trekken. De wedstrijd wordt aangemerkt als een risicowedstrijd en er vindt voorafgaand aan de wedstrijd veelvuldig overleg plaats tussen de burgemeester, officier van justitie en de korpschef. Ook vindt overleg plaats met beide supportersgroepen en (horeca)ondernemers in de stad. Preventieve maatregelen worden getroffen zodat de hulpdiensten goed voorbereid zijn en de kans dat het uit de hand kan lopen, zo klein mogelijk is. De politie is intern opgeschaald en maakt gebruik van de Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden. Er is assistentie van andere politieonderdelen aangevraagd en gekregen. Mede door het vroegtijdig scheiden van de rivaliserende supportersgroepen, het druilerige weer, de koude wind en de gecontroleerde afvoer na de wedstrijd vinden er geen grootschalige geweldplegingen plaats.

N.B.: De scenario's waarbij demonstraties, buurtrellen, manifestaties en andere vergelijkbare evenementen leiden tot maatschappelijke onrust, hebben andere effecten dan beschreven in dit scenario. Deze effecten zijn hier dan ook niet verder uitgewerkt.

N.B.2: Bij risicowedstrijden in Enschede zijn effecten denkbaar in (het centrum van) Hengelo.

Inventarisatie en bronnen

Landelijke informatie: www.rijksoverheid.nl, www.nos.nl, Wet maatregelen bestrijding voetbalvandalisme en ernstige overlast ("Voetbalwet" of "Overlastwet").

Algemene beschrijving scenario

Onregelmatigheden rondom voetbalwedstrijden kunnen door verschillende factoren of een combinatie van factoren ontstaan, zoals een rode kaart die naar de mening van één club onterecht is of de uitslag van de wedstrijd. Deze factoren maken de spanning die er vaak al heerst groter. Bij voetbalrellen speelt emotie een belangrijke rol, waardoor incidenten uit de hand kunnen lopen. De rivaliteit tussen clubs is vaak gebaseerd op gevoelens en een jarenlange historie. Het ontstaan van rellen kan dan ook niet zondermeer worden toegewezen aan één oorzaak.

Voorafgaand aan een voetbalwedstrijd vindt een inschatting plaats in hoeverre een wedstrijd te bestempelen is als risicowedstrijd, zullen de nodige preventie maatregelen worden getroffen en afspraken worden gemaakt tussen partijen, om te voorkomen dat de situatie in/rondom het stadion en in de stad uit de hand kan lopen.

Risico

Oorzaken: Een collectief gevoel van onvrede kan bijdragen aan ordeverstoringen, waarbij het gevoel van onvrede op een bepaald moment naar boven komt.

Mogelijke triggers: Directe aanleidingen die kunnen leiden tot gewelddadigheden rondom voetbalrellen, zijn veelal onvoorspelbaar: een beslissing in de wedstrijd door de scheidsrechter, het gedrag van een individuele speler, een ingezet spreekkoor, maar ook een woordenwisseling, een als ongewenst ervaren duw of aanraking of vooraf georganiseerde gewelddadigheden.

Bepalende factoren: Het aantal personen dat op de been is, de meteorologische omstandigheden, de mate van voorbereiding op het ontstaan van voetbalrellen en de genomen preventieve maatregelen.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden	0
T1+T2	10 (4-16)
T3	10
Getroffenen	<4.000
Betrokkenen	40.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>NVT</i>	0		
2.1 doden	<i>0 (max. 2-4)</i>	0		<i>B</i>
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	<i>10 (4-16, max. <40)</i>	C	<i>B</i>	<i>Choog</i>
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i>NVT</i>	0		
3.1 kosten	<i><2M€ (max. <20M€)</i>	A		<i>B</i>
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>NVT</i>	0		
5.1 verstoring van het dagelijks leven	<i><4.000 mensen en <1-2 dagen</i>	B		<i>C</i>
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	<i>Openbare orde en vragen aan bestuur gedurende dagen</i>	B		<i>C</i>
5.3 sociaal psychologische impact	<i>Geen</i>	0		<i>A</i>
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>NVT</i>	0		
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): B, aanzienlijk		0,020		

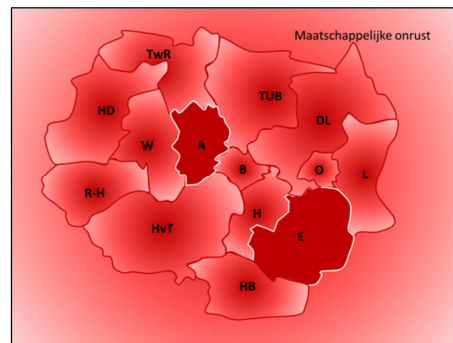
Waarschijnlijkheid

De waarschijnlijkheid van grootschalige scenario's met moedwillige verstoringen en onrust is in de Nationale risicobeoordeling 2012, ingeschaald als C, mogelijk. De waarschijnlijkheid dat gewelddadigheden rondom voetbal binnen Twente optreden, wordt hetzelfde ingeschaald als de kans op een nationaal incident: C, mogelijk (8 voor de rekenmodule).

Scenario 21: Maatschappelijke Onrust

Uitgewerkt voorbeeld 1: Spanningen tussen etnische groepen (onrust in woonwijken)

Op een warme zomeravond begin juli ontstaat in een wijk in Enschede een woordenwisseling in een snackbar tussen twee groepen jongeren. Beide groepen hebben elk een andere etnische achtergrond. De ruzie is ontstaan door een opmerking over een meisje uit één van de groepen. De eigenaar van de snackbar weet beide groepen naar buiten te krijgen. Na nog enkele toespelingen naar elkaar lijken de twee groepen uiteen te gaan. Echter, later op de avond treffen ze elkaar wederom en ontstaat een vechtpartij waarbij wordt gestoken met een mes. Hierbij raken twee personen zwaargewond en drie personen moeten met lichte verwondingen naar het ziekenhuis. Eén van zwaargewonden blijkt de volgende dag te zijn overleden.

De volgende avond is het erg onrustig in de wijk. Via social media wordt de hulp ingeroepen van vrienden. Groepen jongeren lopen door de straten en bekogelen huizen met stenen en flessen. Eén huis wordt getroffen door een molotovcocktail en vliegt in brand. Hulpdiensten worden belemmerd in de bestrijding van de brand. In deze straten blijken vooral familieleden van de daders van het eerdere fatale incident te wonen. De dag erna staat in het teken van verschillende aanvaringen tussen de twee etnische groepen, waarbij enkele (6) lichtgewonden vallen. Er wordt een veiligheidsrisicogebied ingesteld en de ME wordt ingezet om de orde te herstellen. Na drie dagen van onrust is de rust voorlopig wedergekeerd. Het gehele voorval heeft veel media-aandacht gegenereerd en ook op bestuurlijk en politiek vlak is er de nodige onrust ontstaan.

NB. Gebaseerd op het voorbeeldscenario uit het Regionaal Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid (2011).

Uitgewerkt voorbeeld 2: Terugkeer ex-gedetineerde in woonwijk

In 2010 is een persoon schuldig bevonden aan drie gevallen van ontucht (aanranding) en nog 37 gevallen van ontucht met minderjarige meisjes. Daarnaast werden op vijf computers, harde schijven en usb-sticks tienduizenden pornografisch getinte foto's van minderjarige meisjes gevonden. Deze persoon werd destijds veroordeeld tot een gevangenisstraf van zes jaar zonder TBS. In februari 2014 werd hij voorwaardelijk in vrijheid gesteld.

De Twentse Courant Tubantia onthulde zaterdag dat de veroordeelde pedofiel in Almelo woont. Dit nieuws is opgepikt door landelijke media en leidt tot een golf van verontwaardiging. Tientallen mensen protesteerden toen bij de flat. Dat protest verliep in grimmige sfeer. Bewoners eisten dat veroordeelde pedofiel voor komende zaterdag uit zijn huis wordt gezet. Het is nu woensdagavond en momenteel staan opnieuw tientallen mensen voor de woning. Onder hen zijn ook enkele leden van 1%- motorclubs. De gemeente Almelo kondigde eerder op de avond een samscholingsverbod af voor het gebied waar de veroordeelde pedofiel woont.

NB. Gebaseerd op praktijkvoorbeeld 'Benno L.' (http://nl.wikipedia.org/wiki/Zaak-Benno_Larue en <http://nos.nl/artikel/613604-weer-onrust-bij-huis-benno-l.html>).

Inventarisatie en bronnen

Lokale en regionale informatie:

- Regionaal Risicoprofiel Zuid-Holland Zuid (versie 2011)
- Handreiking Aanpak Maatschappelijke Onrust (versie 2014)

Algemene beschrijving scenario

Onder maatschappelijke onrust verstaan we het verschijnsel van hevige ongerustheid en emotionele reacties bij (diverse) groepen mensen als gevolg van een schokkende gebeurtenis waarbij het risico bestaat op escalatie, verstoring van de openbare orde en veiligheid en een toename van deze problematiek.

Voorbeelden zijn enerzijds vrij zeldzame, "grote" gebeurtenissen zoals project X in Haren (2012), de overval op de juwelier in Deurne (2014), de onrust rond de terugkeer van Benno L. in Leiden (2014), en de terugkeer van Volkert van der G. in Apeldoorn (2014). Anderzijds de vele lokale, "kleine" casussen van (dreigende) maatschappelijke onrust, zoals familiedrama's, zelfdodingen en incidenten op scholen die niet het (landelijke) nieuws hebben gehaald. Al de genoemde voorbeelden kunnen zich ook in de regio Twente voordoen.

Maatschappelijke onrust is een verschijnsel dat onverwachts kan optreden. Soms in een flits. Echter, meestal geldt dat er eerst een aantal andere ontwikkelingen plaatsvindt voordat een probleem uitgroeit tot onrust of een calamiteit. We kunnen stellen dat er meestal sprake is van de volgende fasering:

1. Rust
2. Dreigende maatschappelijke onrust
3. Maatschappelijke onrust
4. Escalatie (sociale calamiteit)

In de praktijk komen de fases 2 en 3 het meeste voor.

Risico

Uitingen: bij maatschappelijke onrust wordt qua calamiteiten onderscheid gemaakt tussen:

- De situatie, waarin zich (nog) geen incident heeft voorgedaan in een Twentse gemeente, maar signalen worden opgevangen, dat maatschappelijke onrust buiten dan wel binnen de gemeente kan leiden tot oplopende onrust en spanningen in de gemeente.
- De situatie, waarin sprake is van een geïsoleerd, op zichzelf staand incident, die mogelijk aanleiding vormt tot maatschappelijke onrust binnen een Twentse gemeente, die al dan niet tot vervolgincidenten in de gemeente kan leiden.
- De situatie, waarin sprake is van een incident in een Twentse gemeente, die al dan niet deel uitmaakt van een reeks incidenten, en die aanleiding (kan) zijn voor oplopende spanningen, verbreding van betrokken bevolkingsgroepen en vervolgincidenten.
- De situatie, waarin sprake is van een incident of incidentenreeks buiten de regio Twente, die aanleiding (kunnen) zijn voor oplopende spanningen, toenemende betrokkenheid vanuit bevolkingsgroepen en incidenten binnen (één van) de Twentse gemeenten.

Oorzaken / mogelijke triggers: maatschappelijke onrust is van alle tijden. De uitingsvormen en aanleidingen kunnen in de loop van de tijd enigszins verschillen, maar aan de basis van alle vormen liggen één of meer basale menselijke behoeften. Indien deze behoeften bedreigd worden, zullen mensen boos en verontwaardigd reageren:

- inkomen en/of werkomstandigheden
- woongenot
- de (identiteit van de) eigen groep
- zaken, symbolen en locaties die gezien worden als 'heilig'
- burgerrechten en grondrechten
- persoonlijke veiligheid
- veiligheid van kinderen
- vrede en politieke stabiliteit
- het milieu
- overige collectieve goederen zoals de (volks) gezondheid

Kenmerken: maatschappelijke onrust ontstaat bij:

- Een voedingsbodem, onderliggende maatschappelijke problemen;
- (de dreiging van) één of meerdere incidenten, die heftige reacties veroorzaken bij burgers, in de media of in de politiek, en die symbool staan voor bestaande maatschappelijke spanningen en problemen. Dit kan een dramatisch incident zijn, maar ook een vrij klein incident dat de druppel vormt die de emmer doet overlopen;
- Het (als reactie op een incident) optreden van massale, dan wel ernstige aantastingen van de openbare orde en veiligheid.

Samenhang met andere scenario's: maatschappelijke onrust kan zowel de aanleiding als het gevolg zijn van andere scenario's. Denk bijvoorbeeld aan een brand in een kwetsbaar object, bijvoorbeeld een gevangenis (Schipholbrand), religieuze instelling e.d.

Slachtofferbeeld

Status	Aantal
Doden (T4)	1
Zwaargewonden (T1+T2)	2
Lichtgewonden (T3)	9
Getroffenen	250
Betrokkenen	10.000

Impact

Status	Waarde	Verwacht	Onder	Boven
1.1 aantasting van de integriteit van het grondgebied	<i>n.v.t.</i>	0	-	-
2.1 doden	1	A	0	B
2.2 ernstig gewonden en chronisch zieken	2 (<i>T1+T2</i>)	B	-	C
2.3 lichamelijk lijden (gebrek aan primaire levensbehoeften)	<i>n.v.t.</i>	0	-	-
3.1 kosten	<2 M€	A	-	B
4.1 langdurige aantasting van milieu en natuur (flora en fauna)	<i>n.v.t.</i>	0	-	-
5.1 verstoring van het dagelijks leven	< 400 mensen gedurende 3 dagen tot 1 week	B	-	B
5.2 aantasting van positie van het lokale en regionale openbaar bestuur	Aantasting van functioneren openbaar bestuur, openbare orde en veiligheid (dagen/weken), aantasting van geaccepteerde NL waarden en normen	C	B	D
5.3 sociaal psychologische impact	Hoog, 3 significante categorieën	E	B	D
6.1 aantasting van cultureel erfgoed	<i>n.v.t.</i>	0	-	-
Totaalscore (met behulp van rekenmodule): D, zeer ernstig		0,121		

Waarschijnlijkheid

Afgeleid van de waarschijnlijkheid maatschappelijke onrust in de Nationale risicobeoordeling 2012: C, waarschijnlijk (9 voor de rekenmodule).

Bijlage 4: Analyse van inspanningen bij scenario's

De mechanismen om de kans en/of de impact te beïnvloeden, verschillen per maatschappelijk thema en per scenario. Zo is het voeren van beleid inzake externe veiligheid van groot belang bij spoorvervoer van brandbare stoffen. Om incidenten op de (snel)weg te kunnen bestrijden, is een gedegen operationele voorbereiding en goede planvorming van toegevoegde waarde. Hieronder is per categorie voor elk scenario aangegeven wat de huidige status quo in Twente op hoofdlijnen is. Hierbij ligt de focus op opvallende zaken binnen het beleidsdomein van de veiligheidsregio.

Categorie I

Het scenario in deze categorie (rood gearceerd in het risicodiagram) kent een grote impact en een grote waarschijnlijkheid:

- Ziektegolf (zoals griep).

Voor een eventuele ziektegolf zijn op landelijk niveau diverse voorbereidingen getroffen. Een uitbraak wordt voornamelijk nationaal gecoördineerd, waarbij regionaal onder andere de GGD, GHOR en gemeenten uitvoering geven aan het beleid. De voorbereiding op dit ramptype is binnen Twente geactualiseerd met het draaiboek grieppandemie.

Categorie II

Deze scenario's kennen of een grote impact, of een grote waarschijnlijkheid, of een combinatie daarvan.

Op basis van de gevolgenanalyse zitten elf scenario's in het categorie II gebied (oranje gearceerd in het risicodiagram). Het betreft de volgende elf scenario's:

- Brandbare/Explosieve stof bij spoorvervoer.
- Dierziekte overdraagbaar op mens.
- Verontreiniging in drinkwaternet.
- Verstoring telecommunicatie en ICT.
- Uitval elektriciteitsvoorziening.
- Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens).
- Natuurbrand.
- Verkeersongeval (snel)weg.
- Extreme winterperiode.
- Extreme regenval en storm.
- Maatschappelijke onrust.

Brandbare/Explosieve stof bij spoorvervoer: Het spoor in Twente heeft de afgelopen jaren te maken gehad met verschillende dossiers. Het Basisnet vervoer gevaarlijke stoffen heeft inzicht gegeven in de risicoplafonds die voor de spoorlijnen in Twente gaan gelden. Bij plannen inzake ruimtelijke ordening rond het spoor wordt door de veiligheidsregio een advies externe veiligheid gegeven aan het bevoegd gezag. De landelijke beheerder van het spoorvervoer heeft plannen en procedures opgesteld voor dergelijke incidenten.

Naast het vervoer van gevaarlijke stoffen is binnen het Programma Hoogfrequent Spoorvervoer een keuze gemaakt voor het vervoer van goederen. De staatssecretaris voor Infrastructuur en Milieu heeft zich uitgesproken voor de variant kopmaken Deventer, maar voorziet vooralsnog geen aanleiding hier ook daadwerkelijk op te investeren.

Veiligheidsregio Twente heeft naar aanleiding van de ontwikkelingen een onderzoek uitgevoerd naar de veiligheidssituatie op het spoor in Twente. Het onderzoek heeft geleid tot pilots op het gebied van risicocommunicatie en zelfredzaamheid. Beide pilots worden nog uitgevoerd.

In de komende jaren zal het spoor door Twente bovendien gebruikt worden als omleidingsroute vanwege bouwwerkzaamheden voor een derde spoor in de Betuweroute in Duitsland. Daardoor zullen de komende jaren tijdelijk extra treinen via Twente rijden.

Dierziekte overdraagbaar op mens: De aanpak en bestrijding van dergelijke dierziekten en hun mogelijke gevolgen voor de volksgezondheid worden op nationaal niveau gecoördineerd. Hierbij geven regionaal onder andere de GGD, GHOR en gemeenten uitvoering aan het beleid.

Verontreiniging in drinkwaternet: De leverancier en de netwerkbeheerder dienen voorbereid te zijn op een mogelijke verontreiniging en de mogelijkheden om de effecten op hun dienstverlening te beheersen en beperken. Regionaal zijn er operationele afspraken voorbereid voor een nooddrinkwatervoorziening in Twente, in geval van calamiteiten.

Verstoring telecommunicatie en ICT: Een verstoring van telecommunicatie en ICT kan op landelijke of internationale schaal plaatsvinden. Bij het voorkomen, beheersen en beperken van de gevolgen wordt landelijk

samengewerkt door verschillende partijen, zoals het Nationale Infrastructuur CyberCrime, AIVD, KLPD, internetproviders en telecomaanbieders. Recent wordt duidelijk dat vitale systemen gevoelig zijn voor cybercriminaliteit. De afhankelijkheid van de maatschappij van deze systemen wordt echter groter.

Uitval elektriciteitsvoorziening: De netbeheerders dienen te zorgen voor de veiligheid en betrouwbaarheid van het net en voldoende capaciteit voor transport. Er zijn diverse nationale afspraken gemaakt. Regionaal zijn afschakelprioriteiten voorbereid en is er planvorming voor operationeel optreden in geval van een calamiteit. Storingen op wijk- of dorpsniveau komen echter regelmatig voor.

Uitbraak dierziekte (niet overdraagbaar op mens): De aanpak en bestrijding van dergelijke dierziekten wordt op nationaal niveau geregistreerd. Bij (dreiging van) uitbraak wordt er op grote schaal (interregionaal en vaak zelfs internationaal) opgetreden en gecoördineerd.

Natuurbrand: In de voorbereiding op natuurbranden is in de afgelopen jaren in Twente sterk geïnvesteerd, onder andere middels het inrichten van een brandweerpeloton speciaal uitgerust en voorbereid op natuurbrandbestrijding.

Verkeersongeval (snel)weg: Voor ernstige auto-ongelukken die kunnen plaatsvinden op (snel)wegen zijn de operationele hulpdiensten voorbereid. Hoewel de gevolgen voor de direct betrokkenen zeer indringend kunnen zijn, is er sprake van een als acceptabel gevoelde, beperkte impact op de samenleving en haar bestuur.

Extreme winterperiode: Een koudegolf heeft zich in de afgelopen jaren meerdere malen voorgedaan en heeft niet tot ernstige problemen in de regio Twente geleid. Strooibeleid voor hoofd- en stroomwegen en inkoopbeleid voor gladheidsbestrijdingsmiddelen worden of zijn geactualiseerd.

Extreme regenval en storm: Binnen de regio Twente hebben meerdere gemeenten ervaring opgedaan met de gevolgen van extreme regenval en storm. Daar en wanneer overlast optreedt, is er een duidelijke roep waarneembaar tot oplossen en voorkomen. Deze signalen zijn en worden verwerkt in de beleids- en uitvoeringscycli van de gemeentelijke afdelingen ruimtelijke ordening, riolering, waterbeheer en de waterschappen. Voor stormschade hebben hulpdiensten specifieke plannen om om te gaan met de grote stroom van kleine meldingen in korte tijd, de zogenaamde prio3-afhandeling.

Maatschappelijke onrust:

De maatschappij krijgt regelmatig te maken met ingrijpende gebeurtenissen, die zorgen voor spanningen in de samenleving. Overheden hebben minder grip op dergelijke incidenten doordat informatiestromen via verschillende typen media verlopen. De posities van burgemeester en openbaar ministerie komen daardoor meer in het middelpunt van de belangstelling te staan. Dergelijke incidenten hebben een groot bestuurlijk afbreukrisico. Gemeenten in Twente hebben inmiddels de Handreiking Aanpak Maatschappelijke Onrust opgesteld.

Categorie III

Deze scenario's kennen een aanzienlijke tot (zeer) ernstige impact en een waarschijnlijkheid die varieert van zeer onwaarschijnlijk tot mogelijk. Op basis van de gevolganalyse zitten negen scenario's in het categorie III gebied (grijs gearceerd in het risicodiagram). Het betreft de volgende negen scenario's:

- Incident nabije kerncentrale.
- (Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad.
- Giftige stof bij inrichting.
- Incident met ondergrondse opslag.
- Incident in wegtunnel.
- Brand in object verminderd zelfredzame aanwezigen.
- Brand in dichte binnenstad.
- Paniek bij evenement.
- Gewelddadigheden rondom voetbal.

Incident nabije kerncentrale: De operationele voorbereiding voor een incident bij de kerncentrale Lingen is inmiddels geactualiseerd. Als gevolg van het harmonisatiebesluit voor maatregelzones wordt gekeken naar de afstemming met andere veiligheidsregio's. Tevens wordt nog gewerkt naar het distributieplan voor jodiumprofylaxepillen.

(Beoogde) Opvangregio bij overstroming Randstad: In het kader van het Programma Nationale Veiligheid zijn de zes scenario's opgesteld voor Ergst Denkbare Overstromingen. De voorbereiding op dergelijke grootschalige landelijke overstromingen wordt nationaal gecoördineerd. De regio Twente kan hierbij fungeren als opvangregio.

Giftige stof bij inrichting: Bij plannen inzake ruimtelijke ordening rond het inrichtingen waar gewerkt wordt met gevaarlijke (giftige) stoffen, wordt door de regio een advies externe veiligheid (Bevi) gegeven aan het bevoegd gezag. Het scenario gaat uit van actuele planvorming. Verschillende plannen zijn de afgelopen jaren geactualiseerd. Tevens wordt gewerkt aan een nieuw model voor rampbestrijdingsplannen. Enkele planvormen staan op de planning voor actualisatie. Dit scenario kent mede daarom een (bestuurlijk) afbreukrisico. Incidenten met giftige stof bij spoor- en wegvervoer zijn vergelijkbaar in effecten en omvang van de impact van een incident bij een inrichting. Risico- en crisiscommunicatie zijn in Twente nog niet optimaal vormgegeven. Het zijn echter cruciale elementen in de risico- en crisisbeheersing voor dergelijke incidentscenario's.

Incident ondergrondse opslag: Vergunningverlening voor ondergrondse opslagen ligt op rijksniveau. Lokale overheden en veiligheidsregio hebben invloed op de vergunningverlening. Lekkages hebben een bestuurlijk afbreukrisico. Er is weinig ervaring met optreden bij dergelijke incidenten die kunnen leiden tot milieu- en gezondheidsschade.

Incident in wegtunnel: Voor optreden bij incidenten die kunnen plaatsvinden in de Salland-Twente tunnel zijn de operationele hulpdiensten voorbereid. Diverse voorzieningen (zoals bluswater, ventilatie, verlichting, toezicht, etc.) zijn van essentieel belang om doeltreffende hulpverlening bij en bestrijding van een incident effectief te kunnen laten plaatsvinden.

Brand in object met verminderd zelfredzame aanwezigen: Indien een brand plaatsvindt in een object voor grote groepen verminderd zelfredzame mensen, dan zijn voornamelijk vergunningverlening, toezicht en handhaving essentieel. Dit scenario kent mede daarom een (bestuurlijk) afbreukrisico. Voldoende zicht op en mogelijkheden tot (zelf)redzaamheid en bestrijding zijn cruciale elementen voor dergelijke incidentscenario's. Daarnaast is preparatie, operationele planvorming, van groot belang voor de hulpverleningsdiensten bij haar voorbereiding op mogelijke incidenten.

Brand in dichte binnenstad: Bij een brand in een dichte, oude binnenstad speelt beperkt inzicht in de brandcompartimentering en de indeling van panden een belangrijke rol. Vergunningverlening en toezicht zijn complexe aspecten doordat gebouwen meerdere malen zijn verbouwd en verschillende functies boven elkaar zijn gevestigd. Het scenario kent daarom een (bestuurlijk) afbreukrisico. Hulpdiensten hebben voldoende middelen en kennis op dergelijke incidenten te bestrijden, maar worden gehinderd door beperkingen in bereikbaarheid en bluswatervoorziening.

Paniek bij evenement: De afgelopen jaren is het evenementenbeleid in Twente geïmplementeerd. Er wordt door de veiligheidsregio multidisciplinair geadviseerd bij grootschalige evenementen. Bij incidenten wordt echter naar de overheid gekeken, waardoor dit scenario een bestuurlijk afbreukrisico kent. Evenementen blijven een complex karakter houden, doordat er een spanningsveld kan zijn tussen de belangen van de lokale overheid.

Gewelddadigheden rondom voetbal: Aan de voorkant zijn én worden veel inspanningen verricht om de kans op dergelijke incidenten zo klein mogelijk te maken. Voldoende zicht op en mogelijkheden tot voorkomen en beheersen van incidenten zijn cruciale elementen voor dergelijke incidentscenario's.

Categorie IV

Op basis van de gevolgenanalyse zitten er geen scenario's in het categorie IV gebied (witte achtergrond). In deze categorie staan de scenario's die (zeer) beperkt zijn wat betreft impact en waarschijnlijkheid. Conform de nationale methodiek zijn in de Veiligheidsregio Twente geen scenario's uitgewerkt die in deze categorie vallen.

Bijlage 5: Begrippenlijst

Beleidsplan	Een strategisch plan dat zich richt op essentiële keuzes ten aanzien van crisisbeheersing en rampenbestrijding (Bron: Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio).
Capaciteiten	Zie Inspanningen.
Crisis	Een situatie waarin een vitaal belang van de samenleving is aangetast of dreigt te worden aangetast (Bron: Wet veiligheidsregio's).
Crisisbeheersing	Het geheel van maatregelen en voorzieningen, met inbegrip van de voorbereiding daarop, dat het gemeentebestuur of het bestuur van een veiligheidsregio in een crisis treft ter handhaving van de openbare orde, indien van toepassing in samenhang met de maatregelen en voorzieningen die op basis van een bij of krachtens enige andere wet toegekende bevoegdheid ter zake van een crisis worden getroffen (Bron: Wet veiligheidsregio's).
Crisistype	Categorie van mogelijke branden, rampen en crises die qua soort effecten of qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken.
Externe veiligheid	Kans om buiten een inrichting te overlijden als rechtstreeks gevolg van een ongewoon voorval binnen die inrichting waarbij een gevaarlijke stof betrokken is (Bron: Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi)).
Incidenttype	Een gebeurtenis die de gang van zaken op een bepaalde manier verstoort. Het soort van verstoring wordt bepaald door de werkingsmechanismen van de directe oorzaak en de directe gevolgen. Naast fysische, chemische en biologische werkingsmechanismen (rampen) worden ook sociaal economische en politieke werkingsmechanismen onderscheiden (crises).
Inspanningen	Ook wel genoemd Capaciteiten: Een verzamelterm voor de beïnvloedingsmogelijkheden van risico's en scenario's. Beïnvloedingsmogelijkheden zijn er in de hele veiligheidsketen van risicobeheersing (pro-actie / preventie), incidentmanagement (preparatie en repressie) en herstel. De inspanningen kunnen zich richten op de dreiging of risicobron, de kwetsbaarheden en gevolgen, of het incidentverloop en de afloop.
Kwetsbaarheden	Er zijn verschillende benaderingen voor het begrip kwetsbaarheid: a. De kwetsbare locaties zoals die in de klassieke rampenbestrijding / externe veiligheid worden gehanteerd: ziekenhuizen, scholen, bejaardenhuizen en dergelijke. b. De locaties die behoren tot de vitale infrastructuur zijn kwetsbaar voor hun uitval en de gevolgen daarvan. c. De objecten die op voorhand aan te duiden zijn als aanslaggevoelig zoals onder meer benoemd door de NCTb en de regiopolitie. Zij zijn kwetsbaar voor actie van moedwillig menselijk handelen.
Ramp	Een zwaar ongeval of een andere gebeurtenis waarbij het leven en de gezondheid van veel personen, het milieu of grote materiële belangen in ernstige mate zijn geschaad of worden bedreigd en waarbij een gecoördineerde inzet van diensten of organisaties van verschillende disciplines is vereist om de dreiging weg te nemen of de schadelijke gevolgen te beperken (Bron: Wet veiligheidsregio's).
Ramptype	Een categorie van mogelijke rampen die qua soort effecten en qua ontwikkeling in de tijd op elkaar lijken (Bron: Leidraad Maatramp).
Regionaal risicoprofiel	Een inventarisatie en analyse van de risico's (waarschijnlijkheid en impact) van branden, rampen en crises waarop het beleid van de veiligheidsregio wordt gebaseerd.

Risico	Een samenstel van de waarschijnlijkheid dat zich een brand, ramp of crisis (of dreiging daarvan) voordoet en de mogelijke impact die dat kan hebben.
Risicobeoordeling	Een analyse waarin weging en inschatting van gevolgen van soorten branden, rampen en crises zijn opgenomen (Bron: Wet veiligheidsregio's).
Risicobeheersing	Alle activiteiten die een vroegtijdige structurele aandacht voor integrale veiligheid bevorderen en die gericht zijn op het zoveel mogelijk voorkomen van onveilige situaties en omstandigheden, waaronder het voorkomen van directe oorzaken van onveiligheid (proactie) en het beperken en beheersen van gevolgen van inbreuken op de veiligheid (preventie) (Bron: Handreiking Beleidsplan Veiligheidsregio).
Risicobron	Een object, infrastructuur of natuurlijke omstandigheid die kan leiden tot een brand, ramp of crisis.
Risicodiagram	Een tweedimensionaal diagram waarin de oordelen over impact en waarschijnlijkheid van de scenario's worden samengebracht. Op basis van dit diagram kan een clustering naar ernst van het scenario worden aangebracht (Bron: Leidraad Methode Nationale Risicobeoordeling).
Risico-inventarisatie	Een overzicht van risicovolle situaties binnen de regio die tot brand, ramp of crisis kunnen leiden en een overzicht van de soorten branden, rampen en crises die zich in de regio kunnen voordoen (Bron: Wet veiligheidsregio's).
Risicovolle situatie	Een samenstel van een of meerdere risicobronnen en kwetsbaarheden die kunnen leiden tot een ramp of crisis.
Scenario	Een mogelijk verloop van een incident, of - meer precies - een verwacht karakteristiek verloop van een incidenttype vanaf de basisoorzaken tot en met de einduitkomst. Een scenariobeschrijving geeft een gestructureerde beschrijving van de gebeurtenissen die consequenties hebben voor de regionale veiligheid, de oorzaak daarvan, de context en de gevolgen.
Vitale belangen	Essentiële aspecten van veiligheid die bij aantasting door een ramp of crisis leiden tot ontwrichting van de samenleving. Het betreft: <ul style="list-style-type: none"> • Territoriale veiligheid. • Fysieke veiligheid. • Ecologische veiligheid. • Economische veiligheid. • Sociale en politieke stabiliteit. • Veiligheid cultureel erfgoed.

Bijlage 6: Afkortingenlijst

AOV	Ambtenaar Openbare Veiligheid
Bevi	Besluit externe veiligheid inrichtingen
BLEVE	Boiling Liquid Expanding Vapour Explosion
BZK	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
EV	Externe veiligheid
GHOR	Geneeskundige Hulpverlening bij Ongevallen en Rampen
ISOR	InformatieSysteem Overige Ramptypen
LPG	Liquified Propane Gas (tot vloeistof gecompriemd brandbaar propaan-gas)
MEVO	Meerjarenprogramma Externe Veiligheid Overijssel 2006-2014, wordt gecontinueerd in de periode 2015-2018 vanuit de Impuls Omgevingsveiligheid
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
QRA	Quantitative Risk Assessment
RRGS	Register Risicosituaties Gevaarlijke Stoffen
I&M	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Wvr	Wet veiligheidsregio's

Beleidsplan VRT

2016-2019

Autorisatie

OPSTELLERS:

Jacqueline aan de Stegge,
Wim van der Loos,
Henriette Hoogerheiden

BIJDRAGE IN DE WERKGROEP*:

Marcel Reefhuis
Dennis Ellenbroek
Elvira Meulenbroek
Hans Brouwer
Albert Gieling
Annelies Barret
Ron Poot
Frederik Jansen
Wim van der Loos
Henriette Hoogerheiden
Jacqueline aan de Stegge

Versiegegevens

VERSIE:

1.0

DATUM:

18-3-2015

OMSCHRIJVING:

concept

Twente, 18-3-2015

Versie 2.0

© 2015, Veiligheidsregio Twente, Enschede, auteursrechten voorbehouden.

Overname van dit rapport (of gedeelten daarvan) is toegestaan, mits de bron wordt vermeld.

Voorwoord

Graag breng ik onder uw aandacht het tweede beleidsplan van Veiligheidsregio Twente (VRT). Het geeft u een beeld van onze ambities voor de jaren 2016 tot en met 2019. Beleid dat is gebaseerd op onze missie om “samen te werken aan een veilig Twente”, op (landelijke) ontwikkelingen, onze wettelijke verplichtingen en het financieel kader voor de komende jaren. Dit beleidsplan vormt het beleidsplan veiligheidsregio zoals bedoeld in de Wet Veiligheidsregio. Conform artikel 14 van de wet dient het bestuur van elke veiligheidsregio tenminste eenmaal in de 4 jaar een mede op het risicoprofiel gebaseerd beleidsplan op te stellen.

Het voorliggende beleidsplan is de opvolger van het beleidsplan 2013-2015. Verreweg de meeste acties en doelstellingen voor de periode 2013-2015 zijn inmiddels gerealiseerd of zijn gestart.

Het beleidsplan 2016-2019 is een logische opvolger van het beleidsplan 2013-2015. We continueren het bestaande beleid en willen nadrukkelijk inzetten op een goede crisisorganisatie, innovatie en samenwerking om te komen tot meer veiligheid voor diegenen die in Twente wonen, werken en verblijven. Daarnaast blijven we inzetten op het voorkomen van rampen en crises.

De periode van het vorige beleidsplan stond voor een belangrijk deel in het teken van het verder inrichten van de organisatie VRT en het invullen van financiële taakstellingen. Zo heeft bijvoorbeeld de regionalisering van de

brandweer vorm gekregen, is de crisisorganisatie verder ingericht, zijn we op verschillende onderdelen efficiënter gaan werken en hebben we op onderdelen bezuinigd. Inhoudelijk is het nodige bereikt: een Twents evenementenbeleid, de ontwikkelingen van concepten op de Twente Safety Campus, zoals de Riskfactory, de oefenlocatie Troned en het geneeskundig oefencentrum Zuidkamp en andere innovaties.

Er staat nu een mooie organisatie VRT. Op basis van landelijke criteria behoort Twente tot de top van de veiligheidsregio's. De komende periode willen wij onze blik meer naar buiten richten en onze initiatieven verder, samen met onze partners en inwoners, ontwikkelen.

Fred de Graaf,
Voorzitter Veiligheidsregio Twente.

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inhoudsopgave	4
1 Inleiding	5
2 Veiligheidsregio Twente	6
2.1 Veiligheidsregio Twente: missie en visie.....	6
2.2 Wettelijke taken.....	6
2.3 Niet-wettelijke taken.....	6
3 Landelijke ontwikkelingen en uitgangspunten	7
3.1 Participatiesamenleving	7
3.2 Digitale samenwerking in de veiligheidsketen.....	8
3.3 Veranderde wetgeving	8
3.4 Transitie meldkamer	9
3.5 Rembrand: landelijke discussie over opkomsttijden en brandveiligheid.....	9
3.6 Evaluatie Wet Veiligheidsregio's en aanbevelingen commissies Bruinooge en Hoekstra.....	10
3.7 Landelijke Strategische Agenda.....	10
3.8 Rapport Algemene Rekenkamer.....	11
4 Het Regionaal Risicoprofiel.....	12
4.1 Incident met ondergrondse opslag.....	12
4.2 Verstoring telecommunicatie en ICT	12
4.3 Maatschappelijke onrust	12
4.4 Brand in dichte binnenstad	13
4.5 Ziektegolf	13
5 Strategische beleidsdoelstellingen	14
5.1 Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen	14
5.2 Goede informatievoorziening	15
5.3 Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving.....	16
5.4 Resultaatgerichte regionale crisisorganisatie, die aansluit bij de samenleving	17
5.5 Betekenisvol samenwerken	17
5.6 Beleidsdoelstellingen en de reguliere werkzaamheden	18
5.6.1 Dekkingsplan Brandweer	18
6 Financiën en kwaliteit.....	20
6.1 Begrotingskader.....	20
6.2 Kwaliteit	20
Bijlage 1 Stand van zaken actiepunten beleidsplan 2012-2015.....	22
Bijlage 2 Multi opleidings- en oefenbeleidsplan 2016 – 2020	25
Bijlage 3 Dekkingsplan Brandweer Twente	27
Bijlage 4 Wettelijke taken.....	28

1 Inleiding

Veiligheid begint bij het zoveel mogelijk voorkomen van incidenten, rampen en crises en het voorkomen en beperken van schade bij incidenten, rampen en crises. De risico's in de regio vormen de basis waarop het veiligheidsbeleid door Veiligheidsregio Twente wordt vormgegeven. Veiligheidsregio Twente voelt zich verantwoordelijk voor het mogelijk reduceren van risico's en voor het bestrijden en beperken van de effecten. Op basis van dit beleidsplan wordt de multidisciplinaire voorbereiding en uitvoering van de risico- en crisisbeheersing vormgegeven.

Het voorliggende beleidsplan vormt het strategische beleidskader en geeft richting aan de inspanningen van Veiligheidsregio Twente voor de komende vier jaar. Vervolgens wordt ieder jaar in het jaarplan en in de begroting specifiekere weergegeven welke activiteiten er in een jaar plaatsvinden. Het Beleidsplan 2016 – 2019 zal tussentijds (in het 1e kwartaal van 2018) worden geëvalueerd.

In bijlage 1 is een overzicht opgenomen van de strategische beleidsdoelstellingen, bijbehorende acties die onderdeel waren van het beleidsplan 2013-2015 en hoe het met de realisatie van deze activiteiten staat (stand van zaken medio 2014).

De afgelopen periode heeft Veiligheidsregio Twente verschillende bezuinigingen doorgevoerd. Deels kon door de regionalisering een efficiëncyslag plaatsvinden, maar deels hebben we ook besloten bepaalde taken minder of helemaal niet meer uit te voeren. De ambities in dit plan zijn afgestemd op de verminderde beschikbaarheid van financiële middelen. Wij zijn doordrongen van de noodzaak om goedkoper en dus slimmer te werken, hetgeen er toe leidt dat op een andere wijze met veiligheid moet worden omgegaan. Innovatie en samenwerking vormen hierbij de sleutelwoorden op basis waarvan verder vorm gegeven wordt aan de inspanningen om te komen tot een meer betaalbare veiligheid. Veiligheidsregio Twente heeft dan ook de ambitie om de komende jaren op een innovatieve wijze uitvoering te geven aan haar wettelijke taken, in samenwerking met onze inwoners, partners, private en publieke partijen en maatschappelijke instellingen.

In hoofdstuk 6 zijn de ambities beschreven welke wij voor de komende vier jaren hebben geformuleerd. De hoofdstukken voorafgaand aan hoofdstuk 6 zijn een beschrijving van wie wij zijn, wat onze missie en visie is, wat wij doen, met welke risico's wij in Twente te maken hebben en welke landelijke ontwikkelingen we signaleren. Op basis daarvan zijn de strategische doelstellingen voor de komende vier jaar tot stand gekomen.

Het beleidsplan is voorbereid in een multidisciplinaire werkgroep van de Veiligheidsregio Twente bestaande uit vertegenwoordigers van het Veiligheidsbureau, Brandweer, GHOR, Politie en gemeenten. Het Dagelijks Bestuur heeft het Beleidsplan op 25 maart 2015 in concept goedgekeurd en voorgelegd aan de 14 Twentse gemeenten, Politie Eenheid Oost, Veiligheidsregio's Noord en Oost Gelderland, IJsselland, Gelderland Midden, en Gelderland Zuid, de Provincie Overijssel, het Waterschap Vechtstromen, het Openbaar Ministerie, het Regionaal Militair Commando, Pro Rail, Rijkswaterstaat Oost Nederland en Netbeheer Nederland (GasUnie, Enexis, Cogas).

Het definitieve Beleidsplan wordt vastgesteld in de vergadering van het Algemeen Bestuur op 29 juni 2015.

2 Veiligheidsregio Twente

2.1 Veiligheidsregio Twente: missie en visie

Veiligheidsregio Twente is ingesteld door de 14 Twentse gemeenten op basis van de Wet Veiligheidsregio's. Om de taken die vanuit de wet aan Veiligheidsregio Twente worden gesteld te realiseren wordt intensief samengewerkt met verschillende partners. Onder andere met de veertien Twentse gemeenten, politie, OM, defensie en het waterschap. Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Twente wordt gevormd door de burgemeesters van de Twentse gemeenten. Veiligheidsregio Twente is onderverdeeld in een Veiligheidsbureau, Brandweer Twente en de GHOR. Centraal staan bij het doen en laten van alle activiteiten onze missie en visie, welke wij enkele jaren geleden hebben opgesteld en vastgesteld. Aan deze missie en visie voegen wij de ambitie toe dat Veiligheidsregio Twente de komende jaren op een innovatieve wijze uitvoering wil geven aan haar wettelijke taken.

Missie

Onze missie luidt: 'Samen werken aan een veilig Twente'.

Door samen te werken creëren we meer veiligheid in Twente en hebben we aandacht voor meer veiligheidsrisico's. Hiermee borduurt Veiligheidsregio Twente voort op de lange traditie van samenwerken in de regio Twente.

Visie

Iedereen is tot op zekere hoogte zelf verantwoordelijk voor een veilig en gezond leven. Dat geldt voor individuele personen en voor (overheids-) organisaties. Daarom zorgen we samen voor veiligheid, burger én overheid. Dat is onze visie. Deze visie uit zich in het feit dat wij:

- De veiligheidsrisico's in Twente kennen;
- De aanpak van risico's, rampen en crises coördineren;
- Samenwerking tussen politie, brandweer, GHOR en de veertien Twentse gemeenten organiseren;
- Deskundige medewerkers inzetten, die hart hebben voor hun werk;
- Proactief inwoners en ondernemers informeren over risico's in Twente;
- Inwoners en ondernemers van Twente stimuleren hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor een veilig en gezond leven.

2.2 Wettelijke taken

Op basis van de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) beschikt iedere Veiligheidsregio in Nederland over de middelen om zware ongevallen, branden, rampen en crises waar mogelijk te voorkomen en, in geval van, professioneel en slagvaardig te kunnen optreden. Veiligheidsregio Twente heeft primair tot doel de Wet Veiligheidsregio's uit te voeren, meer in het bijzonder de taken zoals genoemd in artikel 10 van de Wvr. In bijlage 5 van dit beleidsplan is een beschrijving van de wettelijk verplichte taken opgenomen. Deze taken voeren wij uiteraard uit. De onderdelen waaraan wij extra aandacht gaan besteden, komen in dit beleidsplan aan bod.

2.3 Niet-wettelijke taken

Naast de wettelijke taakstelling voert Veiligheidsregio Twente in de beleidsperiode de volgende niet-wettelijke taken uit:

- a. het adviseren van gemeenten en provincie voor zover niet bij wet geregeld (de niet-wettelijke adviestaak).
- b. het adviseren bij grootschalige evenementen: VRT wil zoveel mogelijk evenementen zo veilig mogelijk maken. Daar is reeds een evenementenbeleid voor opgesteld. Deze wordt geëvalueerd en daarnaast wordt in Oost-5 verband (samenwerking tussen de 5 oostelijke veiligheidsregio's) een multi-kader opgesteld.
- c. Het bieden van een platform voor samenwerking op het gebied van de sociale veiligheid-IVZ taken.
- d. bevorderen van de landsgrens overschrijdende samenwerking.

3 Landelijke ontwikkelingen en uitgangspunten

Landelijke ontwikkelingen en uitgangspunten zijn voor ons, naast onze eigen missie en visie, en (wettelijke) taken, ook van invloed op het bepalen van onze strategische doelstellingen. Zonder een uitputtend overzicht te willen geven volgt hieronder een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die wij signaleren en waarmee wij rekening houden. Een wereldwijde ontwikkeling is de radicalisering en alle daaraan verwante zaken. Als veiligheidsregio hebben wij daar een beperkte rol in. Daarom gaan wij hier in dit beleidsplan dan ook niet verder op in. Wèl kunnen wij in onze regio uiteraard met mogelijke gevolgen of effecten te maken krijgen, waarbij wij ons zullen inzetten zoals gebruikelijk is bij rampen, crises en incidenten.

3.1 Participatiesamenleving

Toenemende nadruk op zelfredzaamheid

Een terugkerend thema de laatste jaren is dat Nederland zich moet gaan ontwikkelen van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving 'waarin burgers verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen omgeving en hun eigen leven'. Zelfredzaamheid, eigen regie en eigen verantwoordelijkheid zijn hierbij sleutelbegrippen.

Dit is deels ingegeven door minder beschikbare gelden in de samenleving, deels ook ingegeven doordat mensen mondiger zijn, ouder worden (vergrijzing) en zelfstandiger (willen) blijven of zijn en deels ook door alle technologische (ICT) mogelijkheden. Deze ontwikkeling heeft ook zijn weerslag op het veiligheidsdomein. Mensen en bedrijven/instellingen worden geacht zich bewust te zijn van de veiligheidsrisico's en, tot op zekere hoogte, te weten wat zij moeten doen als een risico zich voordoet. Bovendien neemt het gevoel van veiligheid toe, als mensen zelf invloed kunnen uitoefenen op hun eigen veiligheidssituatie.

In verband met de economische recessie wordt door bedrijven en instellingen minder geïnvesteerd in veiligheidsvoorzieningen. Indien veiligheidsvoorzieningen te laag worden, is het niet mogelijk dit veiligheidshiaat op te lossen met repressie. Deze trend vraagt dus dat wij ons blijven inzetten voor gedragsverandering in het kader van (brand)veilig leven. Dit gebeurt door burgers en bedrijven bewust te maken van de (brand)veiligheidsrisico's en door ze een handelingsperspectief te bieden en zo in de samenleving brandveilig gedrag te stimuleren.

Door de toenemende nadruk op zelfredzaamheid en eigen verantwoordelijkheid in de zorg zullen komende jaren veel minder bewoners verblijven in zorginstellingen. Een grotere groep oudere en minder zelfredzame mensen zullen zelfstandig wonen en geen gebruik meer maken van de faciliteiten op het gebied van veiligheid die een zorginstelling biedt (BHV, brandmeldsystemen, toezicht). Voor de veiligheid betekent dit een groter risico's op slachtoffers binnen deze groep. Komende beleidsperiode betekent dit dat met betrokken partijen gezocht wordt naar oplossingen om dit risico zo klein mogelijk te maken, bijvoorbeeld door te zoeken naar middelen om de zelfredzaamheid te verhogen.

Onderdeel van onze visie is dat inwoners en ondernemers van Twente gestimuleerd worden hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor een veilig en gezond leven. Hiervoor zijn inmiddels ook al een aantal projecten gestart, bijv. project spoor Borne en Wierden, de Risk Factory en het project "Extra handen in de nacht".

3.2 Digitale samenwerking in de veiligheidsketen

Intensieve informatie-uitwisseling tussen de Nederlandse overheid, burgers en bedrijven is noodzakelijk om Nederland veiliger te maken. Waarbij digitale veiligheid net zo belangrijk is als fysieke veiligheid. Uit een onderzoek van Capgemini, uitgevoerd door TNS NIPO onder burgers, blijkt dat de overheid zich in een lastige spagaat bevindt: enerzijds verlangt de burger meer veiligheid en een proactieve houding van de overheid, anderzijds mag het niet ten koste gaan van zijn eigen privacy.

Veel burgers zijn van mening dat de overheid organisaties met een vitale functie zoals energiebedrijven, de financiële en telecomsector, moet steunen om beter bestand te zijn tegen mogelijke ICT-verstoringen. Terwijl diezelfde overheid maar 20% van die vitale functies in handen heeft. Het komt dus aan op samenwerking in deze belangrijke maar versnipperde veiligheidsketen. Nieuwe digitale mogelijkheden bieden daar volop kansen voor.

De mondige en verwachtingsvolle burger en de opkomst van digitale media

Onze samenleving is platter en gelijkwaardiger geworden. Mensen bewegen zich door vele verschillende netwerken. Er is minder gevoel voor hiërarchie. Velen willen hun mening, ervaringen delen en kunnen dit dankzij de digitale media sneller dan ooit. Aan de andere kant is alles wat een organisatie doet, mede door de vergaande digitalisering, snel zichtbaar. Niet doen wat je belooft, wordt direct afgestraft. Vertrouwen is een sleutelwoord.

Informatie en communicatie spelen een steeds belangrijkere rol, en krijgen ook binnen Veiligheidsregio Twente een prominente plek in het denken en doen, zowel in de dagelijkse werkzaamheden als in crisissituaties. Een voorbeeld hiervan is het media-monitoring systeem.

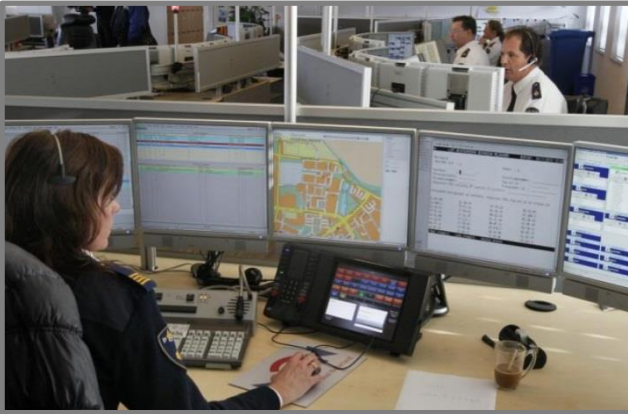
3.3 Veranderde wetgeving

Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen gevolgen hebben voor onze organisatie en voor ons handelen. Zo is de Omgevingswet één nieuwe, integrale wet waarmee het kabinet besluitvorming over ruimtelijk relevante ontwikkelingen wil vergemakkelijken en gaat o.a. over ruimte, bouwen, water, milieu en infrastructuur. De nieuwe wet heeft "een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteit" als één van zijn hoofddoelstellingen.

De Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) zijn belast met uitvoeringstaken op het terrein van het omgevingsrecht. De introductie van de RUD's heeft invloed op de vormgeving van de advisering door de brandweer. In Twente is de brandweer geen partner in de RUD, maar wel als extern kennispunt brandveiligheid verbonden aan de RUD.

Door de decentralisaties in de jeugd- en ouderenzorg komen er meer taken te liggen bij de gemeenten. Dit kan z'n weerslag krijgen op veiligheidsgebied. Crisissituaties bijvoorbeeld op het terrein van jeugdzorg kunnen sneller op het bordje van de gemeenten terechtkomen.

3.4 Transitie meldkamer

Sinds 2014 loopt een landelijk traject onder de naam Transitie Landelijke Meldkamer Organisatie. Hierin wordt uitvoering gegeven aan het besluit van de minister om over te gaan naar één nieuwe meldkamerorganisatie die verantwoordelijk wordt voor 10 landelijke meldkamers (i.p.v. de 25 regionale meldkamers). Uitgangspunt bij de transitie is dat dit een geleidelijk proces is waarbij de nieuwe manier van werken wordt uitgewerkt en beproefd. De planning is dat dit traject uiterlijk in 2021 is afgerond. In Twente is inmiddels een projectorganisatie hiermee bezig. De komende beleidsperiode blijft de 'going concern' van de meldkamer bestaan. Veiligheidsregio Twente is beheersmatig verantwoordelijk voor de transitie van de meldkamer.

Daarnaast speelt nog het vraagstuk rond dat wat achterblijft, vooral een combinatie van meldkamer, RCC en CO24. De komende periode worden hiervoor plannen ontwikkeld.

3.5 Rembrand: landelijke discussie over opkomsttijden en brandveiligheid

In het huidige Besluit Veiligheidsregio's zijn normtijden voor de opkomsttijden van de brandweer vastgelegd. Het bestuur van de veiligheidsregio kan gemotiveerd van deze normtijden afwijken. Daarbij wordt zij aangezet tot een bewuste afweging van brandveiligheid, waarbij risicobeheersing en preparatie/repressie integraal worden beschouwd. Immers overal in Nederland voldoen aan de gestelde opkomsttijden is niet haalbaar. Er zijn gebieden waar de brandrisico's niet opwegen tegen de investering om de 'ideale' opkomsttijden te halen.

Het landelijk Veiligheidsberaad heeft onderzoek laten uitvoeren naar de relatie tussen opkomsttijden en brandveiligheid. Opkomsttijden is op dit moment de enige wettelijke indicator voor prestaties van de brandweer. Dat is onterecht, blijkt uit het door TNO uitgevoerde onderzoek 'RemBrand fase 1' en het dit jaar verschenen eindrapport 'Rembrand fase 2'.

Het eindrapport van RemBrand fase 1 -verschenen in maart 2013 en ook aan de commissie Hoekstra aangeboden- vormt de basis voor een alternatieve werkwijze waarbij de inzet voor het voorkomen en bestrijden van brand met elkaar in balans zijn. Het zogeheten 'brandveiligheidsmodel' (gebaseerd op het Program Logic Model) helpt hierbij.

In het -in januari 2015 verschenen- eindrapport "Rembrand fase 2" is aan bovenstaande een aanvullende conclusie toegevoegd: het bereiken van '**minder branden, minder slachtoffers en minder schade**' kan alleen in een coproductie tussen verschillende partijen.

De brandweer kan dit niet alleen en is hier niet alleen verantwoordelijk voor. Terecht stelt de wet eisen aan de brandweer, maar met die eisen alléén wordt geen brandveiligheid georganiseerd. Brandveiligheid wordt bevorderd door zwakke schakels in de keten te versterken. Dat betekent dat risicofactoren moeten worden aangepakt, door de verantwoordelijke partijen aan te spreken en voor brandveiligheid te winnen. De strategie daarbij is zoeken naar winstpotentie: welke factoren zijn relatief eenvoudig te verbeteren en welke actoren zijn relatief gemakkelijk aanspreekbaar? De regie van deze activiteiten ligt voor het plaatselijke bij de gemeenten, ondersteund door de veiligheidsregio, en voor het landelijke bij het Rijk, ondersteund door onder andere de landelijke samenwerkingsverbanden van de brandweer (Veiligheidsberaad, Raad van Brandweercommandanten / Brandweer Nederland, Raad van Directeuren Veiligheidsregio's).

Voor de concrete acties die hieruit volgen zie bijlage 3 oplegnotitie bij dekkingsplan Brandweer Twente. In navolging op de landelijke ontwikkelingen, is Brandweer Twente in 2014 gestart met het project Innovatieve Incidentbestrijding. De landelijke zienswijzen worden hierbij toegepast en vertaald naar de Twentse praktijk.

3.6 Evaluatie Wet Veiligheidsregio's en aanbevelingen commissies Bruinooge en Hoekstra

Drie jaar na inwerkingtreding van de Wet Veiligheidsregio's heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie onderzocht of de prestaties die de wet voorschrijft op het gebied van de rampenbestrijding en crisisbeheersing door de Veiligheidsregio's zijn gerealiseerd. Uit de evaluaties van grootschalige incidenten en/of oefeningen blijken de prestaties per veiligheidsregio sterk te verschillen. Op basis van de landelijke criteria behoort Twente tot de top van de Veiligheidsregio's.

De Inspectie V&J heeft Twente naar aanleiding van de 'Staat van de rampenbestrijding 2013' vier aanbevelingen gedaan:

1. Realiseer conform eigen ambitie een jaarlijkse systeemtoets;
2. Stel criteria voor het opschalen van de meldkamer vast;
3. Borg een tijdige opkomst van functionarissen van de hoofdstructuur en een opkomstregistratie;
4. Implementeer een netcentrisch systeem waarin de verschillende onderdelen het eigen en totaalbeeld bijhouden.

Veiligheidsregio Twente heeft in november 2014 de Inspectie Veiligheid en Justitie aangegeven dat alle vier de aanbevelingen zijn opgepakt. Met de Inspectie wordt verder overleg gevoerd om bepaalde GRIP-situaties ook als systeem oefening in aanmerking te laten komen. Zoals het monstertruckdrama en dak-drama FC Twente stadion.

De commissie Hoekstra heeft aanbevelingen gedaan over de werking van de Wet veiligheidsregio's en over het brede Nederlandse stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Er is vooral gekeken naar de werking van de wet en de meerwaarde van de veiligheidsregio's. Samenvattend zijn adviezen gegeven over o.a. verduidelijking van het takenpakket voor de veiligheidsregio, handhaving verlengd lokaal bestuur en sturing op centraal niveau. Dit ter bevordering van de lokale inbedding en landelijke uniformiteit. Wij zijn hiermee aan de slag gegaan.

De commissie Bruinooge heeft een gedragen visie en landelijke prestatie-eisen ontwikkeld voor de processen Bevolkingszorg. De commissie heeft geconstateerd dat de voorbereiding op de crisisbeheersing en dus ook bevolkingszorg, onvoldoende aansluiten op de huidige samenleving. Betrokkenen zijn zelfredzaam, ze helpen elkaar en de betrokken ambtenaren beschikken over improvisatietalent tijdens een crisis. De visie, uitgangspunten en prestatie-eisen van deze commissies zijn vastgesteld in ons Algemeen Bestuur. De komende jaren staan in het teken van de verdere implementatie van Bevolkingszorg Op Orde.

3.7 Landelijke Strategische Agenda

In mei 2014 heeft het Veiligheidsberaad ingestemd met de strategische agenda 'Versterken Veiligheidsregio's'. Met het vaststellen van de strategische agenda hebben de veiligheidsregio's de gezamenlijke ambitie voor de komende jaren verwoord. Hoofddoel van deze agenda is Nederland veiliger te maken door het voorkomen en tegengaan van maatschappelijke ontwrichting. Hoe? Door het versterken van risicobeheersing en crisisbeheersing. Het Veiligheidsberaad werkt aan deze versterking middels zes gezamenlijk vastgestelde prioritaire thema's, waarvan er drie samen met het ministerie van V&J worden opgepakt. Deze doelstellingen zijn meegewogen bij de beleidsvoornemens in dit plan.

A. Doelstellingen ministerie Veiligheid en Justitie en Veiligheidsberaad

1. Water en evacuatie (voor onze regio speelt het thema water minder; we kunnen wel een rol spelen bij de evacuatie van andere delen in Nederland).
2. Continuïteit van de samenleving (in dit beleidsplan verwerkt, zie participatie en TS&S).
3. Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming (speelt in onze regio rond de kerncentrale in Linggen en de distributie van jodiumtabletten, dit was al onderdeel van het vorige beleidsplan).

B. Doelstellingen Veiligheidsberaad

4. Kwaliteit en vergelijkbaarheid (-terug laten komen in hoofdstuk bedrijfsvoering)
5. Versterking bevolkingszorg (-nog terug laten komen in beleidsdoelstelling crisisorganisatie)

6. Versterking samenwerking veiligheidsregio's en Defensie (- nog terug laten komen bij beleidsdoelstelling crisisorganisatie-).

Met het uitvoeren van de projecten kunnen wij als VRT onze eigen verantwoordelijkheid hierin uitvoeren. Bij het opstellen van dit beleidsplan verkeren de verschillende projecten nog in de ontwerpfase. Welk werk er voor ons als VRT uit voortkomt, waar wij aan gaan werken en hoe de financiering geregeld is, is op dit moment nog niet duidelijk. Wel spreken wij de intentie uit dat wij zoveel mogelijk onze inzet en verantwoordelijkheid zullen leveren op de verschillende prioriteiten. Een aantal van deze zijn onderdeel van dit beleidsplan.

De verschillende ontwikkelingen hebben we meegenomen in de afweging rond de strategische beleidsdoelstellingen. Deze komen in hoofdstuk 5 aan de orde.

3.8 Rapport Algemene Rekenkamer

Het onlangs verschenen rapport van de Algemene Rekenkamer "Zicht overheden op beschermen burger" geeft aanbevelingen teneinde de rol van de veiligheidsregio als ook in de relatie met het Rijk te versterken zodat dit de bescherming van de burger ten goede komt.

De Raad Directeuren Veiligheidsregio (RDVR) wil graag samen optrekken om enkele aanbevelingen op te pakken. Dit naast de uitwerking van bovengenoemde gezamenlijke doelstellingen. De RVDR heeft de focus gelegd op de volgende thema's en wil daarbij zoveel mogelijk aanhaken bij bestaande ontwikkelingen:

1. Meer samenwerken bij het opstellen van de risicoprofielen zodat deze makkelijker bij de nationale risicobeoordeling betrokken kunnen worden.
2. Een systeem ontwikkelen waarmee kosten, risicobeoordeling, capaciteitanalyse en besluitvorming over bescherming kunnen worden vergeleken.
3. Een betere samenwerking, kennisdeling en informatie-uitwisseling tussen veiligheidsregio's.
4. Het verkennen van de mogelijkheden om de relatie met de gemeenteraden te versterken.

4 Het Regionaal Risicoprofiel

Volgens artikel 15 van de Wet Veiligheidsregio's stelt het bestuur van de Veiligheidsregio voor de regio een risicoprofiel vast. Het risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van aanwezige risico's die kunnen leiden tot een ramp of crisis in de regio. Op basis van dit inzicht kan het veiligheidsbestuur strategisch beleid voeren om de aanwezige risico's te voorkomen en te beperken en de crisisbeheersingsorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden.

Het Regionaal Risicoprofiel Twente komt tot twee aanbevelingen voor dit beleidsplan:

1. Continueer de inspanningen die de afgelopen beleidsperiode zijn aangevangen op de prioritaire risico's uit Regionaal Risicoprofiel Twente 2011. Dit betreft de volgende risico's:
  - Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer
  - Giftige stof bij een inrichting
  - Incident nabij kerncentrale.
2. Geef uitvoering aan de analyse van beschikbare en benodigde inspanningen op de prioritaire risico's die volgen uit het geactualiseerde regionale risicoprofiel, te weten:
  - Incident met ondergrondse opslag
  - Verstoring telecommunicatie en ICT
  - Maatschappelijke onrust.

In aanvulling op de aanbevelingen uit het rapport is vanuit de consultatie van de kolommen (brandweer, gemeenten, GHOR, politie) monodisciplinair verzocht om de volgende risico's ook als prioritair op te nemen:

- Brand in dichte binnenstad
- Ziektegolf.

Onderstaand volgt een nadere toelichting op de prioritaire risico's genoemd onder punt 2. Dit zijn namelijk nieuw benoemde risico's ten opzichte van de vorige beleidsperiode. De prioritaire risico's genoemd onder punt 1 zijn reeds beschreven in het beleidsplan 2013-2015. De risico's welke zijn voortgekomen vanuit de consultatie van de kolommen komen onderstaand ook aan de orde.

4.1 Incident met ondergrondse opslag

Mede naar aanleiding van de lekkage in een zoutcaverne met olie in Epe (Duitsland) en de aanstaande realisatie van een gasolieopslag onder de Marssteden te Enschede, is de behoefte ontstaan om inzicht te krijgen in de mogelijke effecten voor veiligheid, gezondheid en milieu van dergelijke opslagen. Te meer omdat de opslag onder de Marssteden uniek in Nederland zal zijn. Inmiddels loopt een onderzoek naar vergelijkbare situaties in het buitenland en worden incidenten met dergelijke opslagen in het buitenland in kaart gebracht door het RIVM.

4.2 Verstoring telecommunicatie en ICT

De verstoring van telecommunicatie en ICT is ingegeven vanuit de ontwikkeling dat vitale functies complexer worden en dat in de samenleving trends zichtbaar zijn zoals individualisering, een terugtrekkende overheid en de zelfredzaamheid van ouderen. Verstoringen in de continuïteit van vitale functies worden daardoor ingrijpender, terwijl een groter beroep wordt gedaan op de zelfredzaamheid van de samenleving, vooral in de landelijke gebieden en kleinere kernen in Twente, omdat vooral daar het voorzieningenniveau afneemt. Nader inzicht in de kwetsbare gebieden waar verstoring van telecommunicatie en ICT tot keteneffecten kan leiden is daardoor van belang. Bij de verstoring van telecommunicatie en ICT kan tevens het scenario uitval elektriciteitsvoorziening van invloed zijn. Ook dit scenario wordt in het regionaal risicoprofiel uitgewerkt.

4.3 Maatschappelijke onrust

Maatschappelijke onrust kan zich in velerlei vormen voordoen. Kleine gebeurtenissen leiden tegenwoordig sneller tot één of meerdere gevolgincidenten. De maatschappij kan ook te maken krijgen met ingrijpende gebeurtenissen, die zorgen voor spanningen in de samenleving. Overheden hebben minder grip op dergelijke incidenten doordat informatiestromen via verschillende typen media verlopen. De posities van burgemeester en openbaar ministerie komen daardoor meer in

het middelpunt van de belangstelling te staan. Dergelijke incidenten hebben een groot bestuurlijk afbreukrisico. Gemeenten in Twente hebben inmiddels de Handreiking Aanpak Maatschappelijke Onrust opgesteld. In hoofdstuk 5 van dit beleidsplan wordt nader ingegaan op de beleidsambities op dit terrein.

4.4 Brand in dichte binnenstad

Bij dit risico gaat het om een (beginnende) brand die laat wordt opgemerkt en niet direct geblust kan worden en/of een brand waardoor het verlaten van het pand noodzakelijk is. In dichte binnensteden staan vaak nog oude panden, die moeilijk toegankelijk zijn voor de hulpdiensten. De beschikbaarheid van bluswater is in dichte binnensteden vaak beperkt en ingericht op kleinere incidenten. Het kost in dat geval (veel) tijd grootschalige watertransportsystemen op te bouwen. Bij dit risico komt het vaak voor dat een deel van de bewoners en winkeliers van omliggende panden moeten worden opgevangen. En dat, vanwege de gevolgen van de brand voor de constructieve veiligheid, een deel van de omliggende straten afgezet moet worden. In enkele Twentse gemeenten zijn bovendien grote aantallen studenten woonachtig. Studenten hebben over het algemeen een andere dynamiek en tijdsindeling, waardoor moeilijker te achterhalen is of zij aanwezig zijn.

Afgelopen jaren zijn diverse branden in binnensteden in het nieuws geweest, waarbij helaas niet alleen het pand zelf, maar ook omliggende panden niet meer te redden waren (Deventer, Leeuwarden, Alkmaar).

In hoofdstuk 5 wordt dit risico geaddresserd in de geformuleerde beleidsdoelstellingen.

4.5 Ziektegolf

Continuïteit van de samenleving kan in het geding komen wanneer epidemieën uitbreken. Door toegenomen mobiliteit tussen landen verspreiden virussen of een griepandemie zich snel tussen landen en continenten.

Ziekten als SARS of Ebola kunnen een ernstige bedreiging of beschadiging van leven en gezondheid vormen. Door een dergelijke uitbraak kan de continuïteit van de dienstverlening van zorg, overheid en bedrijfsleven in gevaar komen. Er is dan sprake van een ernstige verstoring van de openbare orde en veiligheid, scholen worden (mogelijk) gesloten en gezonde mensen blijven thuis om zieke familieleden te verzorgen of uit angst voor besmetting. Het aantal personen dat uitvalt tijdens een griepandemie kan fors oplopen. Mogelijk zullen de ziekenhuizen moeten worden afgeschermd van een toestroom van patiënten om de schaarse en beperkte gespecialiseerde zorg zo eerlijk mogelijk te verdelen. Een bovenregionaal (internationaal) gecoördineerde inzet van diensten en organisaties is in dit geval vereist.

5 Strategische beleidsdoelstellingen

Rekening houdend met de landelijke uitgangspunten en –ontwikkelingen, het regionaal risicoprofiel, de wettelijke kaders en onze missie en visie (samenwerken aan een veilig Twente) heeft Veiligheidsregio Twente voor de komende jaren een aantal strategische beleidsdoelstellingen geformuleerd. Het betreft –in willekeurige volgorde- de volgende strategische beleidsdoelstellingen:

1. Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen;
2. Goede informatievoorziening;
3. Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving;
4. Een op de samenleving afgestemde crisisorganisatie;
5. Samenwerking zoeken en intensiveren.

Hieronder wordt elke doelstelling nader uitgewerkt.

5.1 Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen

Veiligheid en innovatie gaan hand in hand in Twente. Belangrijke gebeurtenissen zoals de vuurwerkcramp, het Glazen Huis in Enschede of het uitvallen van de stroom in Haaksbergen hebben geleid tot de ontwikkeling van innovatieve oplossingen met als doel een veilig Twente.

Innovatie is daarmee een onderwerp dat door de hele organisatie en al onze activiteiten zichtbaar is en wordt. Van de voorkant van de veiligheidsketen, in het vergroten van de zelfredzaamheid van burgers en bedrijven, tot de achterkant van de keten, bij het bestrijden van incidenten, rampen en crises. In Twente streven we met innovatie de volgende doelstellingen na:

- de inzet van innovatieve techniek om veiligheid betaalbaar te houden. Een goed voorbeeld hiervan is op dit moment de inzet van Drones bij de bestrijding van incidenten.
- innovatie om te blijven aansluiten bij en inspelen op de behoeften van de burger/ maatschappij. Een voorbeeld hierbij is de innovatieve pilot met betrekking tot communicatie rondom het project 'Spoor' in Borne.
- innovatie bij het ontwerpen en toepassen van nieuwe werkwijzen en methoden. Zo is bij het opleiden en oefenen van onze medewerkers innovatie een thema, dit heeft bijvoorbeeld geresulteerd in een eerste aanzet voor virtueel oefenen.

Bij welk aspect van onze organisatie innovatie ook wordt toegepast, een centraal doel is dat de innovatie moet leiden tot meer (of in ieder geval dezelfde) veiligheid voor hetzelfde of minder geld. Dit past binnen de tijd van bezuinigingen en de daarmee gepaard gaande efficiencyclag waar de VRT mee bezig is.

De afgelopen jaren zijn innovatieve ontwikkelingen op gang gekomen waar Twente trots op kan zijn. Meerdere projecten zijn de afgelopen jaren opgestart vanuit de veiligheidsregio, GHOR, brandweer, politie, etc. In deze projecten is al samengewerkt met kennisinstellingen zoals Universiteit Twente, het bedrijfsleven en zorginstellingen. Veiligheidsregio Twente wil de komende jaren de reeds in gang gezette innovatieve ontwikkelingen met kracht verder brengen. Tot en met 2016 zullen we indien mogelijk streven naar duurzame financiering van projecten en de voorstellen doen aan het bestuur voor de gewenste governance. Nieuwe innovaties krijgen na een positieve beoordeling ook een kans.

In het kader van innovatie heeft Veiligheidsregio Twente het initiatief genomen tot een tweetal samenhangende en elkaar versterkende ontwikkelingen, waarmee we beogen een grote impuls te geven aan de innovatieve kracht op gebied van veiligheid in onze regio. Het betreft:

- Twente Safety & Security
- Twente Safety Campus

Op de volgende pagina worden beide concepten beknopt toegelicht.

Twente Safety & Security

Twente heeft een grote diversiteit aan innovatieve hightech ondernemingen. Twente wil deze bedrijven, kennisinstellingen, overheden en maatschappelijke organisaties met elkaar verbinden. Twente wil de plek zijn waar partners uit het fysieke veiligheidsdomein elkaar fysiek en thematisch ontmoeten om samen te werken aan innovatie en veiligheid. Om dit mogelijk te maken is in 2014 Twente Safety & Security (TS&S) opgestart. Dit is een publiek-private samenwerking tussen overheid, kennisinstututen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers. TS&S is in een opstartfase waarbij de samenwerkende partijen zich georiënteerd hebben op de mogelijkheden voor Twente en hoe de kracht van Twente versterkt kan worden. Met TS&S zoekt Twente ook de samenwerking op andere soortgelijke initiatieven in Nederland. Hiermee versterkt Twente haar positie als een van de drie veiligheidsknooppunten op landelijk niveau.

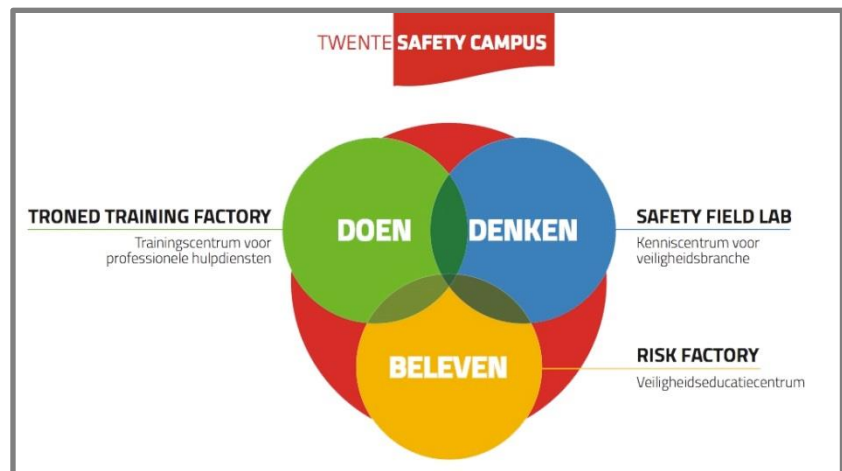
Twente Safety Campus

De Twente Safety Campus (TSC) is een plek waar partners op het gebied van veiligheid elkaar ontmoeten en samenwerken. De Twente Safety Campus is door ons opgezet vanuit een denken-doen-beleven- concept.

- Het Safety Fieldlab is een plek waar kennis ('het denken') centraal staat en platform biedt om samen met kennisinstututen en bedrijven kennis en producten naar de veiligheidspraktijk te brengen. In de kennisprogramma's wordt samengewerkt met andere partijen waarbij we op zoek zijn naar innovatieve veiligheidsoplossingen. Het Fieldlab biedt daarmee bedrijven een platform om kennis en producten naar de veiligheidspraktijk te brengen. Oplossingen die Twente (betaalbaar) veilig houden én die mogelijk vermarkt kunnen worden: van kennis naar kunde naar kassa.
- Het 'doen' gedeelte is het oefencentrum TRONED waar verschillende hulpdiensten kunnen werken aan hun vakbekwaamheid. Er is ruimte om te oefenen, om te experimenteren en om bezig te zijn met de praktijk.
- In de Risk Factory kan veiligheid 'beleefd' worden. Het doel is vergroten van het veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid van burgers. In de Riskfactory kunnen mensen door levensechte simulaties (on)veiligheid aan den lijve ervaren. Zo leren mensen een onveilige situatie te herkennen of te voorkomen. Ook leren ze om in een bepaalde situatie snel, veilig en zeker te kunnen optreden. Hierbij krijgen ze voorlichting en handelingsperspectieven aangeboden.

Hiermee is de TSC een belangrijke ontmoetingsplek voor veiligheid in Twente. De verschillende onderdelen van de TSC halen verschillende disciplines en deskundigheden bij elkaar en waar mensen en kennis bij elkaar komen ontstaan ideeën en bedrijvigheid. Dit is de kern van TSC.

Het geneeskundig trainingscentrum Zuidkamp is opgezet met de acute zorgpartners (ziekenhuizen, huisartsenposten) om de acute zorg realistisch te kunnen trainen.

In november 2014 heeft het AB VRT besloten om een deel van TSC uit de projectfase te halen en dit deel als integraal onderdeel van de Veiligheidsregio Twente voor een periode van tenminste 5 jaar te exploiteren en door te ontwikkelen. Daarnaast is in december 2014 door het AB VRT opdracht gegeven voor het uitwerken van een 'open ontwikkelroute' waarin de toekomstige mogelijkheden, inclusief de bijbehorende route en beslispunten, van TSC in samenhang met TS&S worden verkend.

5.2 Goede informatievoorziening

Informatiemanagement is binnen Veiligheidsregio Twente een speerpunt. Multidisciplinair en in alle schakels van de veiligheidsketen is een goede informatiepositie randvoorwaardelijk voor een goed en efficiënt functioneren. Met het slimmer bijeen brengen en verwerken van relevante data en informatie, zowel binnen de organisatie als van partners en bedrijven die actief zijn in het veiligheidsdomein, ontstaat een optimale informatiepositie die de basis vormt voor goede besluitvorming en daarmee ons handelen, zowel monodisciplinair als multidisciplinair. VRT wil een organisatie zijn die

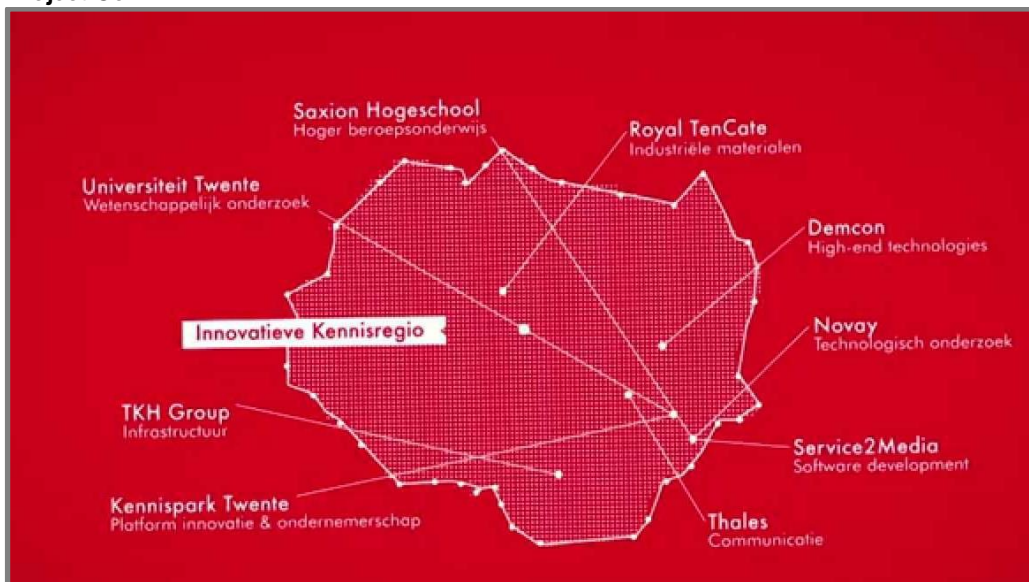
haar handelen baseert op actuele en accurate informatie en analyses. Dit betekent dat we de komende jaren de focus leggen op:

- data en informatie op orde: de juiste informatie op het juiste moment op de juiste plek beschikbaar bij de juiste persoon;
- business intelligence: analyse en vroegtijdig inspelen op situaties op basis van de beschikbare data en informatie;
- goede informatievoorziening richting maatschappij (waaronder risico- en crisiscommunicatie) en burgers.

Het werken aan een goede informatievoorziening is niet nieuw. In Twente loopt al een aantal initiatieven op dit gebied. Voorbeelden zijn:

- Het project CO24 omtrent innovatief informatiemanagement gericht op het ondersteunen van professionals in zorg en veiligheid;
- De pilots rondom het spoor in Borne en Wierden om de weerbaarheid en zelfredzaamheid van burgers en aanwezigen te vergroten in de invloedsgebieden rondom het spoor;
- De ontwikkeling van de app Evenementenkalender, waardoor iedere betrokkene de juiste informatie heeft over actuele en aankomende evenementen;
- Liveopp als systeem om de juiste informatie op het juiste moment bij operationele inzetten beschikbaar te hebben.

Project Co24

Het verstevigen van onze informatiepositie doen we niet alleen voor interne doeleinden. Een goede informatiepositie maakt het juist mogelijk om burgers en bedrijven nog beter te informeren over veiligheidssituaties, en hiermee de zelfredzaamheid van mensen te vergroten. De beschikbare informatie wordt door middel van risicocommunicatie (ter preventie van incidenten) en crisiscommunicatie (tijdens en na een incident) gedeeld met burgers en bedrijven. Andersom leveren de nieuwe digitale communicatiemiddelen de organisatie ook weer nieuwe informatie op. Het accent bij zowel risico- en crisiscommunicatie is dan ook aan het verschuiven van zenden naar luisteren en inspelen op de behoefte/vraag.

5.3 Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving

Naar aanleiding van de reeds beschreven ontwikkelingen in onze huidige participatiesamenleving, blijven we de komende jaren inzetten op het vergroten, stimuleren en faciliteren van de zelfredzaamheid van onze inwoners, bedrijven en organisaties. We hebben goede ervaringen met burgers die 1^e hulp geven bij tal van zaken (bijv. Monstertruck, reanimeren, afzetten) of die een rol willen spelen in geval van calamiteiten. Rol van ons is/wordt dat we meer begeleiden en faciliteren dan initiatieven tegen te houden zoals we in het verleden vaak deden.

VRT biedt een platform voor samenwerking en werkt samen met de gemeenten via het platform IVZ en het AOV-overleg. Middels het AOV-overleg wordt goed samengewerkt in projecten op het gebied van fysieke veiligheid (m.n. gemeentelijke crisisbeheersing en bevolkingszorg). Ook worden overkoepelende thema's als het evenementenbeleid en maatschappelijke onrust opgepakt. Middels het platform IVZ worden diverse (gemeentelijke) thema's op het terrein van de sociale veiligheid gecoördineerd en in gezamenlijkheid uitgevoerd. In de preventieve sfeer haken we aan bij de

verhoogde zelfredzaamheid. Zo proberen we middels ons evenementenbeleid door vóóraf evenementen te toetsen op veiligheid, schade achteraf te voorkomen. Door een goede voorlichting aan de voorkant en door samenwerking met (keten)partners, proberen we inwoners en organisaties bewuster te maken van (brand)gevaar. Dit om te voorkomen dat we achteraf (branden) moeten blussen.

Naar aanleiding van de uitkomsten van de commissie Bruinooge, willen we de komende jaren bij de voorbereiding op de crisisbeheersing beter inspelen op de huidige samenleving, waarin men zelfredzamer is, men elkaar meer helpt en betrokken functionarissen beschikken over improvisatietalent tijdens een crisis.

5.4 Resultaatgerichte regionale crisisorganisatie, die aansluit bij de samenleving

Met de komst van de Wet Veiligheidsregio's zijn de Veiligheidsregio's verplicht tot het opstellen van een regionaal crisisplan. Op 1 december 2012 is de Veiligheidsregio Twente gaan werken conform het regionaal crisisplan. In 2013 is de implementatie van het regionaal crisisplan afgerond en afgesloten met de zelftest van de hoofdstructuur in november 2013. Op basis van de evaluatie van scorpius en een aantal andere evaluaties uit 2013, waaronder de 'staat van de rampenbestrijding' kan worden geconcludeerd dat Veiligheidsregio Twente voor het grootste gedeelte voldoet aan de harde (wettelijke) proceseisen die gesteld zijn aan de crisisorganisatie. De crisisorganisatie heeft daarmee een stevig fundament.

Tegelijkertijd wordt geconcludeerd dat de crisisorganisatie in Twente intern gericht is, als gevolg van de focus op het voldoen aan de wet en behorende eisen. Daardoor is de crisisorganisatie vooral gericht op afstemming en procedures en minder op resultaat, flexibiliteit en slagkracht. De ambitie van de Veiligheidsregio Twente is om de stap te maken van een interne gerichte crisisorganisatie naar een outputgerichte crisisorganisatie, die de burger centraal stelt. Er dient met andere woorden een betere balans gezocht te worden tussen de noodzakelijke afstemming

enerzijds en het slagvaardig en resultaatgericht kunnen optreden anderzijds.

Ook de kolom bevolkingszorg en crisiscommunicatie zijn met een nieuwe visie en prestatie-eisen, zoals beschreven in de notitie Bevolkingszorg op orde in Twente, gestart met de doorontwikkeling van hun crisisorganisatie. Momenteel wordt bekeken hoe we de crisisstructuur de komende jaren kunnen gebruiken bij crisis in het sociaal domein.

Kort samengevat:

- De veiligheidsregio heeft de ambitie om de crisisorganisatie van een intern gerichte organisatie naar een outputgerichte organisatie te voorzien, die de burger centraal staat en waarin ruimte is voor flexibiliteit.
- De veiligheidsregio benut en bevordert zelfredzaamheid voorafgaand aan en tijdens crisis.
- Multidisciplinaire aanpak van de nafase.

Deze crisisorganisatie dient uiteraard opgeleid, getraind en geoefend te blijven. Het doel hiervan is het verder professionaliseren van de crisisorganisatie door middel van opleiden, trainen en oefenen van de multidisciplinaire teams binnen de crisisbeheersing en rampenbestrijding in Veiligheidsregio Twente.

In bijlage 2 is een beschrijving opgenomen van het multi opleidings- en oefenbeleidsplan 2016-2020.

5.5 Betekenisvol samenwerken

Veiligheidsregio Twente wil haar taken de komende periode zoveel mogelijk samen met de inwoners, samenwerkingspartners en andere partijen oppakken. Samen staan we immers sterker en bereiken we meer. Veiligheid is ook geen op zichzelf staand iets. Dit wordt o.a. opnieuw bevestigd in de uitkomsten van het landelijke traject Rembrand (zie paragraaf 3.5). We spreken van een veiligheidsketen, waarin alle partners samen ervoor kunnen zorgen dat de veiligheid goed gewaarborgd wordt.

We hebben reeds samenwerkingsconvenanten met een aantal partners. Deze convenanten worden regelmatig geactualiseerd. Daarnaast willen we daar waar mogelijk nieuwe convenanten opstellen met partners.

Bij partijen willen we ophalen hoe we de samenwerking de komende periode gestalte kunnen geven.

De Raad Directeuren Veiligheidsregio's heeft afgesproken in gezamenlijkheid, vanuit onze regionale rol, de komende jaren op te trekken en te investeren zodat vanuit de verbinding en de verdieping daadwerkelijke verbeteringen op de verschillende in hoofdstuk 3.8 benoemde samenwerkingsthema's tot stand komt.

Twente is een grensregio die met ongeveer de helft van zijn grens raakt aan buurland Duitsland. Bijzonder daarbij is, dat Twente grenst aan twee Duitse deelstaten, Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen.

Samenvattend willen wij ons de komende jaren richten op:

- Samen met partners in de regio banden aanhalen en platform te bieden (IVZ, etc);
- Het meer samenwerken met partners op niveau Eenheid Oost;
- Meer samenwerken met ons buurland Duitsland (grensoverschrijdend)
- Landelijke samenwerking.

5.6 Beleidsdoelstellingen en de reguliere werkzaamheden

Strategische beleidsdoelstellingen vormen het uitgangspunt voor ons doen en laten voor de komende vier jaar. De WAT-vraag is daarmee beantwoord. Deze wordt verder vertaald per kolom in de programmabegroting. De HOE-vraag komt in meer concrete projecten en activiteiten tot uiting. Projecten en activiteiten die in een individuele gemeente of in meerdere gemeenten gezamenlijk worden uitgevoerd. De omschrijving van deze projecten en activiteiten is opgenomen in de verschillende jaarplannen en in de product- en jaarbegroting.

Onderstaand volgt specifiek aandacht voor een onderdeel van de reguliere activiteiten: de brandweezorg in Twente. In de Wet op de Veiligheidsregio's staat beschreven dat het dekkingsplan brandweer onderdeel dient uit te maken van het beleidsplan van de veiligheidsregio.

5.6.1 Dekkingsplan Brandweer

Met het dekkingsplan stelt het bestuur van Veiligheidsregio Twente vast welke brandweezorg in de regio Twente –per gemeente- verwacht kan worden. Conform het Besluit Veiligheidsregio's gebeurt dit voor de basisbrandweereenheid (tankautospuiter), de ondersteuningseenheid voor redden en blussen op hoogte, de "Ongevallen Gevaarlijke Stoffen" organisatie en de leiding en coördinatie voor grootschalig optreden. Hoe invulling wordt gegeven aan het realiseren van de afspraken uit het dekkingsplan is een verantwoordelijkheid van Brandweer Twente.

Het huidige dekkingsplan is opgesteld binnen de kaders van het principebesluit één brandweer Twente. Hierin is afgesproken dat de repressieve organisatie ongewijzigd over gaat naar de nieuwe situatie. Dit betreft zowel materieel als personeel alsook de repressieve prestaties. Daarbij is afgesproken (in het Beleidsplan VRT 2012-2015) dat Brandweer Twente aandacht besteedt aan het optimaliseren van de repressieve organisatie: 'slimme repressie'. Slimme repressie wordt gekenmerkt door vernieuwen, herverdelen en efficiënt werken. Hierin komt ook de samenhang tussen opkomsttijden als onderdeel van de brandbestrijding enerzijds en brandpreventieve maatregelen anderzijds tot uiting. Hier is onder andere in de bestuurlijke tweedaagse in 2014 met het bestuur over gesproken.

In 2014 en 2015 heeft het bestuur in de discussies en besluitvorming over de taakstellingen voor Veiligheidsregio Twente te kennen gegeven niet te willen tornen aan het veiligheidsniveau in Twente (o.a. vastgelegd in het dekkingsplan Brandweer Twente 2012). Wel heeft het bestuur aangegeven, onder andere door het opleggen van een aantal taakstellingen, dat het huidige veiligheidsniveau gehandhaafd (evt. vergroot) moet worden met minder middelen. De brandweezorg moet dus efficiënter georganiseerd worden. Dit is mede-uitgangspunt geweest voor het project Innovatieve Incidentbestrijding dat in 2014 is gestart. In dit project worden landelijke ontwikkelingen (m.b.t. opkomsttijden en brandpreventie: 'Rembrand') toegepast in Twente, wordt invulling gegeven aan het concept slimme repressie en wordt gewerkt aan innovatie (meer of minimaal hetzelfde veiligheidsniveau voor minder geld).

In de oplegnotitie bij het dekkingsplan in bijlage 3 is te lezen dat de laatste jaren veel acties in gang zijn gezet om de brandweezorg in Twente effectiever te organiseren, waarbij er aandacht is voor het voorkomen en voor het bestrijden van brand, conform de landelijke ontwikkelingen. Al deze maatregelen (de 'hoe' vraag) zijn gerealiseerd met in achtneming van de afspraken gemaakt in het principebesluit ten aanzien van het niveau van basisbrandweezorg en met behoud van de uitgangspunten zoals gesteld in het dekkingsplan Brandweer Twente (de bestuurlijke 'wat' vraag).

Kortom: het huidige veiligheidsniveau blijft minimaal gehandhaafd en wordt op een efficiëntere manier gerealiseerd. De genomen en geplande maatregelen geven daarom geen aanleiding tot herziening van de berekende opkomsttijden in het huidige dekkingsplan. Ook het brandrisicoprofiel van Twente is sinds 2011 stabiel en geeft daardoor geen aanleiding om de afspraken in het dekkingsplan te herzien. Daarom wordt voorgesteld het huidige dekkingsplan ook als basis voor het beleidsplan 2016-2019 te gebruiken. De komende jaren houden we nauwlettend de effecten van de maatregelen en de landelijke ontwikkelingen op de afspraken in het dekkingsplan in de gaten. Zoals aangegeven rapporteren we ieder kwartaal door middel van de bestuurlijke kwartaalrapportage over de prestaties van Brandweer Twente (per gemeente en op Twentse schaal). Indien er aanleiding is tot herziening van de afspraken in het dekkingsplan, wordt dit aangegeven in deze rapportages.

6 Financiën en kwaliteit

6.1 Begrotingskader

Veiligheidsregio Twente voert haar taken uit op basis van een jaarlijks vastgesteld budgettair kader. Dit kader ligt vast in de programmabegroting. De programmabegroting bevat een meerjarenraming met een horizon van vier jaar, gelijk aan die van het beleidsplan. Idealiter geeft het beleidsplan richting aan de wijze waarop de begroting zich meerjarig ontwikkelt. Momenteel is de ontwikkeling van de begroting meer financieel gedreven.

De huidige meerjarenraming is opgesteld op basis van enkele technische uitgangspunten (waaronder de loon- en prijsindexering), aangevuld met reeds bestaande afspraken over bezuinigingen.

Het takenpakket van Veiligheidsregio Twente is goeddeels beheersmatig c.q. uitvoerend van karakter. De resources voor beleid en ontwikkeling zijn dan ook gelimiteerd. Omdat beheer en beleid binnen de meeste organisatieonderdelen in één zijn verenigd, is een exact percentage niet te geven, maar deze wordt ingeschat op maximaal 10% van de begroting.

Een deel van de activiteiten van Veiligheidsregio Twente wordt bovendien buiten de begroting om bekostigd. Zo biedt VRT een coördinerende taak bij sociale veiligheidsvraagstukken, en zijn de middelen daarvoor opgenomen in de gemeentebegroting. Innovaties op wettelijke taken worden voornamelijk met externe gelden of incidentele rijksmiddelen (BDUR) gefinancierd.

Veiligheidsregio Twente heeft de afgelopen periode een groot aantal bezuinigingsmaatregelen doorgevoerd. Daarmee is tot dusverre tijdig inhoud gegeven aan de reeks financiële taakstellingen die door gemeenten en Rijk aan de organisatie is opgelegd. Gerekend vanaf het oprichtingsjaar 2011 bedraagt de som van taakstellingen inmiddels € 6,1 mln. (= 13% van de begroting).

De organisatie heeft tot nu toe voornamelijk ingezet op meer efficiency, vooral bereikt door de beslissing om parallel aan de regionalisering van de brandweer te reorganiseren, zowel op gebied van de bedrijfsvoering als op gebied van de beheersmatige brandweertaken. Dergelijke efficiëncymogelijkheden zijn echter intussen nagenoeg uitgeput. Dit betekent dat verdere besparingen moeten worden gezocht in maatregelen die sterker ingrijpen op het niveau van dienstverlening en de kwaliteit (veiligheid).

Het voorliggende beleidsplan kan worden verwezenlijkt binnen het meerjarige begrotingskader.

Bij de toerekening van lasten aan gemeenten hanteren wij als uitgangspunt dat de toerekening van lasten enkel rechtvaardig is als wij met onze beschikbare middelen ook een 'gelijkwaardig voorzieningenniveau' nastreven. Dat is uiteraard niet op korte termijn te realiseren. Het is een vertrekpunt in onze beleidsdoelstellingen.

6.2 Kwaliteit

In het kwaliteitsdenken ligt de focus de komende periode, naast de reguliere activiteiten op dit gebied, op het voorbereiden van de visitatie. In artikel 56 van de Wet op de veiligheidsregio's (Wvr) is aangegeven dat:

- lid 1b: Het bestuur van de veiligheidsregio draagt er zorg voor dat eenmaal in de vijf jaar een visitatie door een visitatiecommissie wordt verricht;
- lid 3: Het bestuur van de veiligheidsregio zendt aan Onze Minister het rapport van de visitatiecommissie, samen met het standpunt van het bestuur van de veiligheidsregio daarover. Het bestuur van de veiligheidsregio maakt het rapport en zijn standpunt openbaar;
- lid 4: Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen nadere regels worden gesteld ten behoeve van de onderlinge vergelijkbaarheid van de evaluaties en visitaties van de verschillende veiligheidsregio's.

Visitatie heeft als doel om de veiligheidsregio-organisatie verder te ontwikkelen en om van en met elkaar te leren. Veiligheidsregio's gaan met elkaar in gesprek over een aantal thema's die hen allemaal raken. Dit wordt gedaan door een visitatiecommissie, samengesteld uit collega's van andere regio's, die de gevisiteerde regio op een aantal vastgestelde thema's vanuit een waarderend en ontwikkelgericht perspectief bevraagt. De veiligheidsregio krijgt als het ware een 'kritische vriend' op bezoek.

Bij visitatie wordt gekeken naar de volgende thema's:

- Maatschappelijke opdracht van de veiligheidsregio of specifiek te onderzoeken delen daarvan (legitimiteit)

- Leiderschap (bestuurs- en managementkracht) en verandervermogen in de veiligheidsregio of specifiek te onderzoeken delen daarvan
- Organisatie in samenwerking (in- en extern organiserend vermogen)

Veiligheidsregio Twente heeft aangegeven de visitatie in 2017/2018 te willen laten plaatsvinden. Hiertoe wordt in 2016 een zelfevaluatie voorbereid en uitgevoerd.

Bijlage 1 Stand van zaken actiepunten beleidsplan 2012-2015

Innovatie

Actiepunt	Omschrijving	Termijn	Voortgang
Tec4se	Via een aantal werkpakketten wordt met verschillende partners vormgegeven aan een "operational picture", welke ingezet kan worden bij bijvoorbeeld evenementen. Daarbij worden de volgende werkpakketten gedefinieerd : Tec4seroom, Traffic management, PPS, Social Media, Crowd Management, Object information en Integration.		Projecten lopen, 40% afgerond
CO24	Het in deelprojecten uitwerken en ter besluitvorming aan de Stuurgroep voorleggen van de ambitie om te komen tot het ontwikkelen van een multifunctioneel regiecentrum voor intake en afhandeling, door inzet van real-time intelligence, het integreren van bestaande technologie. Lopende projecten zijn : RTR, Flexibel cameratoezicht, Samen Alert 24/7, CO24dak en Sisi.		CO24 (veiligheids-centrum) is gerealiseerd. RTR technisch afgerond, innovatie staat in 2015 gepland. CO24 dak techniek en werkwijze is afgerond. Loopt verder door in projecten waarin de werkwijze wordt toegepast bij verschillende thema's.. Doorontwikkeling Samen Alert 24/7 met integratie in het project Sisi (straat informatie systeeminformatie) in 2015. Integratie van CO24 in TS&S. Oefenlocatie Troned en Zuidkamp is gerealiseerd. Over de doorontwikkeling van de Safety Campus moet nog een AB-besluit worden genomen.
TRONED en Zuidkamp	Onderzoek naar de ontwikkeling van een oefenlocatie voor hulpverleningsdiensten, mogelijk leidend tot een nieuwe faciliteit in Twente, de Safety Campus		

Grensoverschrijdende samenwerking

Actiepunt	Omschrijving	Termijn	Voortgang
Bestuurlijk coördinatiepunt	Het vormen van een bestuurlijk platform met de vijf Veiligheidsregio's en de twee provincies in Overijssel en Gelderland met als doel landsgrensoverschrijdende samenwerking te bevorderen en de middelen hiervoor te verwerven. Positioneren van VRT als bestuurlijk coördinatiepunt	2014	Bestuurlijk coördinatiepunt komt er niet komt. Ambtelijk coördinatiepunt is ingericht en gestart. Bestuurlijk zijn afspraken gemaakt i.v.m. Lingen.
Grensoverschrijdende en innovatie projecten	Mogelijkheden onderzoeken voor financiering van landgrensoverschrijdende en innovatieve projecten op het gebied van veiligheid met middelen uit Interreg V (vanaf 2014). Waar mogelijk deze projecten te starten.		Zie CBEA
Cross Border Emergency Atlas	Grensoverschrijdende samenwerking op het gebied van breedband technologie die ingezet wordt voor verbetering van grensoverschrijdende hulpverlening.	2015	Gestart, bestuurlijke netwerken voor Niedersachsen en NordRhein-Westfalen zijn in ontwikkeling

Incidentbestrijding

Actiepunt	Omschrijving	Termijn	Voortgang
a) Planvorming	Conform art. 17 WvR rampbestrijdingsplannen voor VR-plichtige bedrijven actualiseren / opstellen.	2012-2015	Actualisatie RBP Lingen in maart 2015
b) Multidisciplinaire advisering	Projectgroep multidisciplinaire evenementen advisering bij risicovolle evenementen wordt na een geëvalueerde pilot periode voortgezet en aandachtspunten binnen de organisatie weggezet. Bij deze advisering worden mogelijkheden voor crowdcontrol en rol communicatie onderzocht.	2013	Afgerond
c) Zelfredzaamheid	1. In het kader van burgerparticipatie en het verhogen van zelfredzaamheid wordt gestart met het project Veilig leven 2. Onderzoek naar mogelijkheden verhogen van zelfredzaamheid en bieden handelingsperspectief, te gebruiken om de risico's te verminderen tot acceptabele risico's. Risicocommunicatie is hierbij een belangrijk middel. Speciale aandacht is hierbij voor verminderd zelfredzame personen.	2012 2013- 2015	1. start in 2014 2. Pilot Spoor Borne en Wierden loopt t/m 2015
d) Externe Veiligheids-advisering (EV)	Aanbevelingen uit onderzoek naar EV wegzetten binnen organisatie.	2012- 2013	50%. Acties zijn uitgezet binnen de vakgroep RB en staan in het jaarplan RB.
e) Risico- en crisiscommunicatie	Communicatieplan bestuurlijk vaststellen en periodiek evalueren. Communicatiemiddelen worden ingezet.	2012	Afgerond
f) GRIP regeling	Actualisatie GRIP regeling	2012	Afgerond
g) Inrichting RCC	Herzien van inrichting Regionaal Coördinatie Centrum	2012	Afgerond
h) Operationalisatie hoofdstructuur crisisorganisatie	Inrichten multidisciplinaire teams (invullen functionarissen)	2012	Afgerond
i) Inrichting regionaal team bevolkingszorg	1. Het werven en selecteren en het maken bereikbaarheids- en beschikbaarheidsafspraken. 2. het opleiden, trainen en oefenen van het team bevolkingszorg	2012 2013	Afgerond Sleutelfunctionarissen en teamleden zijn opgeleid en geoefend.
j) Multidisciplinair beleidsplan Vakbekwaamheid	Herzien van multidisciplinair beleidsplan OTO 2009-2012	2013	Afgerond

Herstelfase

Actiepunt	Omschrijving	Termijn	Voortgang
Procesplan nafase	☐ Actualiseren deelproces preparatie nafase ☐ Inrichting regionale experts nafase	2012 2012	Afgerond
Opleiden en oefenen nafase	Het organiseren van opleidingen en oefeningen specifiek voor de nafase nafase tijdens de acute fase	2012 t/m 2014	100%. Teamleiders in 2013 opgeleid en geoefend. Team oefening nafase in 2014

Afspraken met ketenpartners GHOR/GGD	Schriftelijke afspraken maken met de (PSH) en deze vastleggen in een overeenkomst.	2012	Afgerond. GGD heeft afspraken gemaakt met de PSH partners.
--------------------------------------	--	------	--

Informatiemanagement

Actiepunt	Omschrijving	Termijn	Voortgang
Introductie LCMS 1.4	Tijdelijk wordt met behulp van LCMS 1.4 de informatie uitwisseling tijdens crises met andere regio's, het LOCC en het NCC geborgd.	2012	Afgerond
Inrichten informatieorganisatie conform regionaal crisisplan	Met het operationaliseren van het regionaal crisisplan wordt ook de operationele informatieorganisatie gemoderniseerd. In 2012 wordt deze organisatie geëffectueerd.	2012	Afgerond
Veiligheidsnet 3.0	Om te kunnen inspelen op de behoefte en eisen die een medewerker stelt aan zijn of haar werkomgeving wordt gewerkt aan een nieuwe versie van het veiligheidsnet waarbij de behoefte en taak van de individuele medewerker centraal staat.	2012 /	Afgerond. Teamsites zijn de maak.
Netcentrisch werken tijdens reguliere omstandigheden	In samenwerking met private partijen en kennisinstututen wordt onderzocht en gedemonstreerd wat de meerwaarde is van het toepassen van de netcentrische werkwijze tijdens reguliere omstandigheden. Dit gebeurt in het project TEC4SE. De verwachte looptijd van dit project is twee jaar.	2012 -	Zie tec4se

Bijlage 2 Multi opleidings- en oefenbeleidsplan 2016 – 2020

De Veiligheidsregio Twente beschikt over een multidisciplinair opleidings- en oefenbeleidsplan 2013-2016 dat onderdeel uitmaakt van het beleidsplan van de Veiligheidsregio Twente.

Een groot deel van de uitgangspunten en wettelijke eisen die gelden voor het huidige opleidings- en oefenbeleidsplan worden naar verwachting ook opgenomen in het komende opleidings- en oefenbeleidsplan. Het gaat hierbij om de volgende wettelijke vereisten en uitgangspunten:

Uitgangspunten

Uitgangspunt voor opleiden, trainen en oefenen is dat wanneer functies in de monodisciplinaire kolom/taakgebied opgeleid en geoefend kunnen worden dit ook daar gebeurt. Daarnaast zijn er een drietal functies en vier multidisciplinaire teams die niet onder een kolom terug te brengen zijn. Deze functies en teams worden multidisciplinair opgeleid en geoefend. De functionarissen worden monodisciplinair opgeleid om multidisciplinair goed te kunnen functioneren. Hiervoor zijn ook monodisciplinaire opleidings- en oefenbeleidsplannen opgesteld.

Iedere sleutelfunctionaris neemt minimaal aan één oefening, training of responsactiviteit. Daarnaast neemt hij/zij deel aan minimaal 1 andere activiteit, bijvoorbeeld een Multi OVD-dag, een thema-bijeenkomst of een workshop.

De eerste jaren van deze beleidsperiode is met name gericht op de nieuwe structuren, systemen om netcentrisch te kunnen werken en functionarissen, hierna volgen de oefeningen in de verschillende teams waarbij pas in de laatste twee jaren van deze beleidsperiode de nadruk komt te liggen op de gecombineerde oefeningen

De volgende wettelijke eisen blijven vooralsnog gelden:

Op basis van artikel 2.5.1 van het Besluit veiligheidsregio's is de Veiligheidsregio verplicht de hoofdstructuur jaarlijks te toetsen. Hierbij gaat het niet zozeer om het beoefenen van kennis en vaardigheden, maar vooral om het functioneren van de hoofdstructuur te toetsen op de onderdelen melding, alarmering, opkomst, organisatie, leiding & coördinatie en informatiemanagement.

Op basis van artikel 6.1.7 lid 1 van het Besluit veiligheidsregio's) draagt het bestuur van de veiligheidsregio er zorg voor dat met passende tussenpozen doch ten minste éénmaal per drie jaar gezamenlijk met de onderdelen van de hoofdstructuur van de rampenbestrijding en crisisbeheersing een oefening wordt houden waarbij het rampbestrijdingsplan op juistheid, volledigheid en bruikbaarheid wordt getoetst. Veiligheidsregio Twente neemt de rampbestrijdingsplannen mee in de planning van de oefeningen en de bijeenkomsten.

Kwaliteitseisen multidisciplinaire functies (artikel 2 lid 3 Besluit personeel veiligheidsregio's). Het Besluit personeel veiligheidsregio's stelt kwaliteitseisen aan negen multidisciplinaire functies binnen de hoofdstructuur. Veiligheidsregio Twente hanteert deze kwaliteitseisen als het vereiste competentieniveau waar de functionarissen aan moeten voldoen.

De volgende ontwikkelen die zijn ingezet in de huidige beleidsperiode krijgen een vervolg in de volgende beleidsperiode:

1. In het visiedocument van de Veiligheidsregio Twente is innovatie benoemd als één van de speerpunten van de regio. In de komende beleidsperiode wordt ook op het gebied van opleiden, trainen en oefenen gezocht naar innovatieve oefenvormen (bijvoorbeeld virtueel oefenen, burgemeestersgaming, intervisietrainingen).
2. Een registratie van kwantiteit naar kwaliteit. De aanwezigheidsverplichting geeft onvoldoende inzicht in de kwaliteit (vakbekwaamheid) van de desbetreffende functionaris. Het meten van de aanwezigheid is een eerste stap in het meten van de kwaliteit. De VRT is bezig een werkwijze te ontwikkelen waarin naast de aanwezigheid van de functionaris ook iets wordt gezegd over de kwaliteit van optreden van deze functionaris. In samenwerking met de Veiligheidsregio IJsselland en het IFV worden standaarden/ waarnemingsformats ontwikkeld voor de multifuncties. In eerste instantie worden deze ontwikkeld voor de multi-functies leider CoPI, OL, IM CoPI en IM ROT. In een tweede fase voor de functies voorlichter CoPI, voorlichter ROT en calamiteitencoördinator. Deze worden eveneens in 2015 geïmplementeerd.
3. De precieze invulling van de het opleidings- en oefenbeleidsplan is ook afhankelijk van de doorontwikkeling crisisorganisatie. Uit de overview crisisorganisatie 2013 blijkt dat Veiligheidsregio Twente voor het grootste gedeelte voldoet aan de harde (wettelijke) proceseisen die gesteld zijn aan de crisisorganisatie. De crisisorganisatie heeft daarmee een stevig fundament. Tegelijkertijd wordt geconcludeerd dat de crisisorganisatie in Twente intern gericht is, als gevolg het voldoen aan de wet en behorende eisen, op met name afstemming en procedures en minder op resultaat, flexibiliteit en slagkracht. Bij het ontwerp van een crisisorganisatie worden keuzes op het gebied van slagvaardigheid en gecoördineerd optreden. Acute crises vergen enerzijds snelle besluitvorming (slagvaardigheid) en anderzijds dienen de processen en acties van de kolommen op elkaar afgestemd te zijn zodat het maximale resultaat behaald kan worden (coördinatie). De keuze om bij één van beide doelstellingen de prioriteit te leggen, betekent onvermijdelijk een mindere realisatie van de andere doelstelling. Bij het vormgeven van het Twentse systeem is de prioriteit vooral uitgegaan naar

het afstemmen/coördinatie, waarbij de behoefte van de burger uit het oog is verloren. De ambitie van de Veiligheidsregio Twente is om de stap van een interne gerichte crisisorganisatie (als gevolg van het voldoen aan de wet) door te ontwikkelen naar een outputgerichte crisisorganisatie, waarbij de burger centraal wordt gesteld.

Er dient met andere woorden een betere balans gezocht te worden tussen de noodzakelijke afstemming enerzijds en het slagvaardig en resultaatgericht kunnen optreden anderzijds. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om het systeem sterk te vereenvoudigen waar ook ruimte is voor vakmanschap en improvisatie.

Bij het uitwerken van de doorontwikkeling kan spanning ontstaan tussen wat wettelijk voorgeschreven is en wat een goede crisisbeheersing (waarin de burger) centraal staat vraagt. Dit moet bewust meegenomen worden wanneer de uitgangspunten van de crisisorganisatie bepaald worden.

Bij het ontwerp van een crisisorganisatie worden keuzes op het gebied van slagvaardigheid en gecoördineerd optreden. Acute crises vergen enerzijds snelle besluitvorming (slagvaardigheid) en anderzijds dienen de processen en acties van de kolommen op elkaar afgestemd te zijn zodat het maximale resultaat behaald kan worden (coördinatie). De keuze om bij één van beide doelstellingen de prioriteit te leggen, betekent onvermijdelijk een mindere realisatie van de andere doelstelling. Bij het vormgeven van het Twentse systeem is de prioriteit vooral uitgegaan naar het afstemmen/coördinatie, waarbij de behoefte van de burger uit het oog is verloren.

Opdracht doorontwikkeling crisisorganisatie

De ambitie van de Veiligheidsregio Twente is om de stap van een interne gerichte crisisorganisatie (als gevolg van het voldoen aan de wet) door te ontwikkelen naar een outputgerichte crisisorganisatie, waarbij de burger centraal wordt gesteld.

Er dient met andere woorden een betere balans gezocht te worden tussen de noodzakelijke afstemming enerzijds en het slagvaardig en resultaatgericht kunnen optreden anderzijds. Een mogelijkheid zou kunnen zijn om het systeem sterk te vereenvoudigen waar ook ruimte is voor vakmanschap en improvisatie.

Een multidisciplinaire projectgroep is in oktober 2014 gestart met deze doorontwikkeling. De uitkomsten van dit project hebben ook gevolgen voor de wijze waarop geoefend gaat worden en worden meegenomen bij het opstellen van het opleidings- en oefenbeleidsplan 2016-2120.

Bijlage 3 Dekkingsplan Brandweer Twente

Oplegnotitie en dekkingsplan is apart meegestuurd

Bijlage 4 Wettelijke taken

Beleidsplan

In het beleidsplan wordt het beleid voor de uitvoering van de opgedragen taken vastgelegd. Het plan wordt tenminste eens per vier jaar vastgesteld. De minister kan landelijke doelstellingen vaststellen. Deze worden in het beleidsplan vertaald. Daarnaast bevat het beleidsplan het beleid over informatievoorziening en communicatie. Ook het beleid met betrekking tot het gezamenlijk oefenen dient in het beleidsplan te worden opgenomen.

Risicoprofiel

De basis voor het beleidsplan vormt het risicoprofiel dat een beeld geeft van de aard, omvang en effecten van risico's in een regio. Het risicoprofiel bestaat uit een risico-inventarisatie (overzicht van de risicovolle situaties en de soorten branden, rampen of crises) en de analyse daarvan. Op basis hiervan kunnen conclusies worden getrokken over de gewenste of benodigde voorbereiding. De wet verplicht het bestuur van de Veiligheidsregio de gemeenteraden om hun inbreng te vragen. De raden kunnen het conceptrisicoprofiel aanvullen met eigen (gemeentelijke) risico's.

Crisisplan

Het crisisplan is een operationeel plan dat de generieke aanpak van rampen en crises in de regio beschrijft. Een belangrijk onderdeel van het crisisplan vormen de afspraken die zijn gemaakt met de crisispartners met betrekking tot bijvoorbeeld voorlichting, alarmering, inzamelen van besmette waren, opvangen, verzorgen en registreren van slachtoffers, evacuatie, uitvaartverzorging, nazorg etc. Dit worden ook wel de gemeentelijke processen genoemd. In Twente vindt de voorbereiding en de uitvoering van de gemeentelijke processen deels op regionaal niveau plaats. Het bestuur van de VRT heeft daartoe een coördinerend gemeentesecretaris benoemd, die zorgt in overleg met de gemeenten voor een goede organisatie, werkwijze en taakverdeling van deze crisisbeheersings-processen.

Risicocommunicatie

Het bestuur van de Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de informatievoorziening aan burgers over de rampen en crises en over de maatregelen die het heeft genomen ter voorkoming en bestrijding ervan. Dit ligt in het verlengde van de verantwoordelijkheid van het bestuur voor het vaststellen van het risicoprofiel.

Rampenbestrijdingsplannen

Rampenbestrijdingsplannen zijn de operationele plannen waarin de aanpak van concrete rampsituaties voor specifieke inrichtingen is beschreven. Bij amvb worden de categorieën inrichtingen aangewezen waarvoor rampbestrijdingsplannen moeten worden opgesteld. Deze rampbestrijdingsplannen worden door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld.

Adviseur veiligheid

Op basis van art 10 van de Wet Veiligheidsregio's hebben de veiligheidsregio's de belangrijke rol van adviseur op het terrein van fysieke veiligheid gekregen. Deze adviesrol valt in twee delen uiteen. Allereerst is er een wettelijke adviestaak. Deze omvat alle gevallen waarin technische advisering nodig is in het kader van vergunningverlening. In dit kader wordt verwezen o.a. naar het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Bij het onderdeel 'Brandweer' zal op deze wettelijke taak nader worden ingegaan. Met de komst van de veiligheidsregio heeft deze adviestaak een multidisciplinair karakter gekregen. Daarnaast kan de veiligheidsregio adviezen uitbrengen over onderwerpen waarvan de veiligheidsregio het wenselijk vindt dat deze aandacht krijgen van de gemeenten en waarbij een eenduidige en uniforme aanpak wenselijk is.

Brandweer

Het instellen en in stand houden van de regionale brandweer is als taak neergelegd bij het bestuur van de veiligheidsregio. Tot de brandweezorg behoort het voorkomen, beperken en bestrijden van brand c.q. brandgevaar en het beperken en bestrijden van gevaar bij ongevallen anders dan bij brand.

De adviestaak van de brandweer heeft de afgelopen jaren een belangrijke uitbreiding gekregen op het terrein van pro-actie. In het Besluit externe veiligheid inrichtingen (Bevi) heeft de regionale brandweer expliciet een taak gekregen om in relevante gevallen advies uit te brengen over het groepsrisico en de mogelijkheden voor rampenbestrijding. Ook in andere wet en regelgeving wordt de brandweer nadrukkelijk betrokken of wordt een relatie gelegd met de rampenbestrijding, zoals de Kernenergiewet, Wet aanvullende regels veiligheid tunnels, Besluit brandveilig gebruik bouwwerken, de Wet milieugevaarlijke stoffen en de Wet verontreiniging oppervlaktewateren.

Ook het organiseren van oefeningen behoort tot de taak van de regionale brandweer. Een amvb regelt de (kwaliteits)eisen waarin de regionale brandweer moet voldoen. Daarnaast is het een bevoegdheid van het bestuur van de veiligheidsregio om te bepalen dat een inrichting over een bedrijfsbrandweer beschikt.

GHOR

Het bestuur van de veiligheidsregio heeft als taak het organiseren van de geneeskundige hulpverlening met het oog op zware ongevallen, rampen en crisissituaties. De GHOR – taak van het bestuur houdt in het maken van afspraken met de in de regio aanwezige instellingen als bedoeld in de Wet toegelaten zorginstellingen en zorgaanbieders. Ook hun voorbereiding en inzet, ingeval nazorg na een calamiteit nodig is, kan onderdeel uitmaken van die afspraken. Voor het uitvoeren van de GHOR taak wordt door het bestuur een Directeur Publieke Gezondheid aangesteld en richt het bestuur een GHOR organisatie in. In geval van een feitelijke repressie bij een zwaar ongeval, een ramp of crisis is de DPG mede aangewezen op capaciteit van de zorginstellingen (bv. Ambulance Oost). Met de instellingen worden afspraken gemaakt over de mate waarin en de wijze waarop zij zich voorbereiden op hun GHOR-taak door middel van opleiden en trainen. Bij ministeriële regeling worden de vakbekwaamheidseisen omschreven waaraan moet worden voldaan. In bijlage X wordt weergegeven welke afspraken in de afgelopen jaren zijn gemaakt met de verschillende zorginstellingen in Twente.

Samenwerking

De Veiligheidsregio werkt met diverse partijen (crisispartners) samen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de waterschappen, provincie, Regionaal Militair Commando of functionarissen van gedeconcentreerde overheidsdiensten. Het doel van deze samenwerking is dat partijen gezamenlijk voorbereidingen treffen en dat coördinatie bij de aanpak van de ramp of crisis tot stand komt. In de wet zijn maatregelen opgenomen om de benodigde samenwerking te bevorderen. Naast deelname aan diverse vergaderingen worden ook afspraken gemaakt over gezamenlijke oefeningen. Het crisisplan bevat een overzicht van de afspraken die met de crisispartners zijn gemaakt.

Meldkamer

Het bestuur van de veiligheidsregio draagt zorg voor instelling en instandhouding van de meldkamer ter ondersteuning van de monodisciplinaire processen van de politie, brandweer en geneeskundige hulpverlening. Met de totstandkoming van het Transitieakkoord in 2013 zal de meldkamer aan de Demmersweg op afzienbare termijn worden ondergebracht bij de meldkamer in Apeldoorn.

Programmabegroting 2016

Programmabegroting 2016

Concept

Versie 0.1 , 21-03-2015

Voorwoord

Hierbij presenteren wij u de programmabegroting van Veiligheidsregio Twente, voor het dienstjaar 2016. In de programmabegroting zijn de ambities van de organisatie beschreven langs een drietal “W-vragen”: wat willen we bereiken, wat doen we ervoor en wat gaat het kosten. Deze vragen zijn kernachtig beantwoord. U treft dus geen volledige opsomming van taken aan, maar een uiteenzetting van de speerpunten van beleid voor het jaar 2016.

De organisatie onderscheidt een viertal programma's: Multidisciplinaire onderwerpen, Brandweer, GHOR, en Gemeenten. Deze indeling sluit aan op de structuur van de organisatie. De ambities per programma zijn beschreven op een wijze die past bij het ontwikkelingsstadium van de desbetreffende kolomen zijn zoveel mogelijk SMART-geformuleerd. Dit maakt het mogelijk om verantwoording af te leggen over het resultaat en waar nodig bij te sturen.

Rekening houdend met de landelijke uitgangspunten en –ontwikkelingen, het regionaal risicoprofiel en de wettelijke kaders, heeft Veiligheidsregio Twente voor de komende jaren in het Beleidsplan 2016 – 2019 een aantal strategische beleidsdoelstellingen geformuleerd :

1. Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen
2. Goede informatievoorziening
3. Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving
4. Een op de samenleving toegeruste crisisorganisatie
5. Samenwerking zoeken en intensiveren.

In de programmabegroting zijn naast een beknopte uiteenzetting van de going-concern taken van de organisatie ook de speerpunten van beleid, zoals verwoord in het Beleidsplan 2016 – 2019, verder geconcretiseerd. Uiteraard staat voor ons centraal de veiligheid van degenen die in Twente wonen, werken en verblijven.

De afgelopen jaren stond in het teken van het doorvoeren van verschillende bezuinigingsoperaties bij de Veiligheidsregio Twente. Daarbij is bepaald dat bepaalde taken minder zullen worden uitgevoerd. Het Algemeen Bestuur heeft in zijn vergadering van 16 februari 2015 besloten op de volgende onderdelen verdere bezuinigingen door te voeren :

1. verlagen garanties en beschikbaarheid van functies en middelen;
2. verlagen inspanning vakbekwaamheid;
3. verminderen voorbereiding op rampen en crisis;

Mede door deze bezuinigingsrondes groeit bij een ieder het besef dat op een andere wijze met veiligheid moet worden omgegaan. Innovatie en samenwerking vormen hierbij de sleutelwoorden op basis waarvan verder vorm gegeven wordt aan de inspanningen om te komen tot meer veiligheid tegen lagere kosten. De ontwikkelingen in het kader van Twente Safety en Security hebben tot doel dit door middelen van innovatieve ontwikkelingen dichter bij te brengen. Ook in 2016 zal hier verder aan worden gewerkt.

Voor de uitvoering van de programma's vragen wij een bijdrage van € 40,5 mln. Deze is ten opzichte van de begroting 2015 een toename van c.a. € 0,5 mln. De ontwikkeling van de bijdrage is volledig terug te voeren op eerder genomen besluiten. Een verdere toelichting hierop is gegeven in paragraaf 6.4.

In het kader van de evaluatie van de financieringssystematiek, waarvan is beoogd dat de uitkomsten daarvan worden verwerkt met ingang van begrotingsjaar 2016 is in bijlage 3a en 3b de bijdrage per gemeente weergegeven op basis van respectievelijk de huidige systematiek en de Cebeon-norm. Een besluit hierover valt in de vergadering van het algemeen bestuur van 29 juni 2015 (als separaat onderdeel van de begrotingsbehandeling).

Enschede, 1 april 2015

Het dagelijks bestuur van Veiligheidsregio Twente

Inhoudsopgave

Voorwoord	4
Inhoudsopgave	5
1 Inleiding	7
1.1 Programmabegroting van de VRT	7
1.2 Leeswijzer.....	7
2 Vaststelling	9
3 Veiligheidsregio Twente.....	11
3.1 Wie is Veiligheidsregio Twente?	11
3.2 Missie en visie Veiligheidsregio Twente	12
3.3 Wat doet Veiligheidsregio Twente?	12
3.4 De organisatie	13
4 Toelichting op de programma's.....	15
4.1 Programma Multidisciplinaire onderwerpen.....	15
4.1.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten.....	20
4.2 Programma Brandweer.....	21
4.2.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten.....	27
4.3 Programma GHOR	28
4.3.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten.....	30
4.4 Programma Gemeenten	31
4.4.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten.....	32
5 Paragrafen.....	34
5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing.....	34
5.1.1 Incidentele weerstandscapaciteit	35
5.1.2 Structurele weerstandscapaciteit	35
5.1.3 Risico's.....	35
5.2 Onderhoud kapitaalgoederen	40
5.3 Bedrijfsvoering	41
5.4 Verbonden partijen	42
5.5 Financiering.....	44
5.6 Rechtmatigheid.....	46
6 Financiële begroting 2016.....	48
6.1 Overzicht van baten en lasten en de toelichting	48
6.2 Financiële uitgangs- en aandachtspunten	48
6.3 Meerjarenraming 2016-2019	50
6.4 Specificatie stijging gemeentelijke bijdrage	51

Bijlagen	52
Bijlage 1 Productenmatrix	53
Bijlage 2 Lijst met afkortingen	55
Bijlage 3a Gemeentelijke bijdrage 2016 o.b.v. de huidige systematiek.....	57
Bijlage 3b Gemeentelijke bijdrage 2016 o.b.v. de Cebeon-norm subcluster 120 “brandweer en rampenbestrijding”	58
Bijlage 4 Geraamde totaal saldo van baten en lasten	59

1 Inleiding

1.1 Programmabegroting van de VRT

Sinds het dienstjaar 2005 stellen gemeenschappelijke regelingen een programmabegroting op. Ze volgen hiermee de richtlijnen van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) dat *het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten* (BBV) met ingang van 2005 voor gemeenschappelijke regelingen van toepassing heeft verklaard.

De programmabegroting omvat het geheel van taken en activiteiten van Veiligheidsregio Twente (VRT). Ze heeft een kaderstellende functie: ze wijst gelden toe aan programma's en autoriseert de besteding van die gelden. Op deze wijze ondersteunt ze het algemeen bestuur van de VRT bij de uitvoering van zijn sturende en controlerende taak.

1.2 Leeswijzer

In de inleidende hoofdstukken 1 en 2 staan de inhoud en de achtergronden van de programmabegroting beschreven, aangevuld met een samenvatting en het door het DB aan het AB voorgelegde besluit ter vaststelling. Ook hoofdstuk 3 heeft een inleidend karakter: het schetst een beeld van Veiligheidsregio Twente en haar taken en ambities.

De beleidsbegroting omvat programma's en paragrafen. In de programma's (hoofdstuk 4) wordt ingegaan op de maatschappelijke effecten en de manier waarop Veiligheidsregio Twente die effecten wil realiseren. Dit gebeurt aan de hand van de, door BBV verplichte, volgende vragen:

1. Waar willen we bereiken?
2. Wat doen we er voor?
3. Wat gaat het kosten?

De eerste vraag betreft het beoogde maatschappelijke effect, dat kan worden vertaald in één of meerdere algemene beleidsdoelstellingen. Dit wordt uitgewerkt in een programma. De tweede vraag gaat in op activiteiten in termen van de 'output-/outcomegegevens' die nodig zijn voor het bereiken van het beoogde maatschappelijke effect. De derde vraag heeft betrekking op de baten en lasten die aan het programma worden toegewezen om de gewenste effecten te bereiken.

Hoofdstuk 5 behandelt het weerstandsvermogen, het onderhoud van kapitaalgoederen, de bedrijfsvoering, de verbonden partijen, de financieringsfunctie en de rechtmatigheid.

Hoofdstuk 6 behandelt de financiële begroting. De financiële begroting geeft een overzicht van baten en lasten voor 2016 en de meerjarenraming 2016-2019. Door vaststelling autoriseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur om het doen van uitgaven voor realisatie van de programma's.

Het overzicht van baten en lasten, de financiële uitgangspunten bij de begroting 2016 en de meerjarenraming 2016-2019 vormen samen het deel van de programmabegroting dat ten grondslag ligt aan de controle van de rechtmatigheid en het oordeel over het getrouwe beeld van de jaarrekening door de accountant. Onderstaand het overzicht van lasten en baten voor het jaar 2016.

Programma	Lasten*	Baten*	Saldo	Per inwoner**
Veiligheidsbureau	€ 2.292.143	€ 1.761.767	€ 530.376	€ 0,85
Brandweer	€ 45.256.764	€ 5.993.555	€ 39.263.209	€ 62,71
GHOR	€ 1.571.924	€ 854.294	€ 717.631	€ 1,15
Gemeenten	€ 252.425	€ 238.104	€ 14.321	€ 0,02
Totaal	€ 49.373.256	€ 8.847.720	€ 40.525.536	€ 64,72

* betreft de som van alle lasten en baten op productniveau/ projectniveau

** aantal inwoners per 1-1-2015 is geraamd op 626.138

2 Vaststelling

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Twente, dient de programmabegroting 2016 als geheel vast te stellen. Daarmee autoriseert het algemeen bestuur het dagelijks bestuur tot het doen van de in de programmabegroting opgenomen uitgaven en investeringen, respectievelijk tot het realiseren van opbrengsten. Tevens wordt daarmee de opdracht aan het dagelijks bestuur gegeven om, het daaraan ten grondslag liggende beleid en de paragrafen uit te voeren. Door tussentijdse rapportages en de jaarstukken vindt de verantwoording plaats.

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Twente;
Gelezen het voorstel van het dagelijks bestuur van 1 april 2015;

BESLUIT

tot vaststelling van de programmabegroting 2016

Aldus vastgesteld in de openbare vergadering van het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Twente van 29 juni 2015.

Het algemeen bestuur van Veiligheidsregio Twente,
de secretaris,

de voorzitter,

H.G.W. Meuleman

Mr. G.J. de Graaf

3 Veiligheidsregio Twente

3.1 Wie is Veiligheidsregio Twente?

Veiligheidsregio Twente (VRT) is een samenwerkingsverband van hulpverleningsdiensten en de veertien gemeenten in Twente. De samenwerking is gestoeld op de Wet Veiligheidsregio's en de Wet Gemeenschappelijke Regelingen. De organisatie is met ingang van 1 januari 2011 een zelfstandige entiteit. Tot en met 2010 maakte zij als Hulpverleningsdienst onderdeel uit van het meervoudige samenwerkingsverband Regio Twente.

Veiligheidsregio Twente heeft een algemeen bestuur dat bestaat uit de burgemeesters van Twente. Het dagelijks bestuur bestaat uit de vijf burgemeesters.

Voor de ondersteuning van het bestuur is er de Veiligheidsdirectie, die bestaat uit de commandant brandweer, de vertegenwoordiger van Politie Nederland, de directeur PG en de coördinerend gemeentesecretaris. Voorzitter van de Veiligheidsdirectie is de secretaris van het bestuur.

De basis voor de ambtelijke organisatie wordt gevormd door vier kolommen: brandweer, politie, GHOR en gemeenten, die als zelfstandige organisatieonderdelen verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de wettelijke taken en onder de verantwoordelijkheid van het algemeen bestuur multidisciplinair innovatief samenwerken. De kolommen en andere veiligheidspartners staan garant voor een kwalitatief goede mono disciplinaire taakuitvoering en programmatische multidisciplinaire aanpak. De multidisciplinaire taken staan onder regie van de veiligheidsdirectie. De taken zijn daarbij in verschillende portefeuilles onderverdeeld.

Met ingang van 1 januari 2013 is de brandweer Twente geregionaliseerd en is er één nieuwe organisatie voor brandweertzorg en hulpverlening als onderdeel van de Veiligheidsregio Twente.

Door het algemeen bestuur is besloten om bij de inwerkingtreding van de Nationale politie en daarmee het wegvallen van de functie van het Regionaal College, de regionale samenwerking op het terrein van integrale veiligheidszorg bestuurlijk te laten aansluiten op de overleg- en besluitvormingsstructuren van de Veiligheidsregio Twente (VRT). Door deze constructie zullen de verbindingen tussen sociale en fysieke veiligheid verder versterkt worden waardoor het brede domein van veiligheid van de burgemeester vanuit één organisatie bediend kan worden.

Om daadwerkelijk te komen tot meer veiligheid zet de VRT in op samenwerking en innovatie. Ontwikkelingen op gebied van bestuur, netwerken, technologie, economie, social media zijn aan de orde van de dag. Daar komt bij dat de belangrijkste veiligheidspartners van de VRT; gemeenten, brandweer, GHOR en politie op dit moment volop in verandering zijn. Opschaling en reorganisatie zijn actuele thema's. Steeds vaker geldt dat met minder capaciteit, hetzelfde veiligheidsniveau moet worden gerealiseerd.

Met deze context als gegeven kiest de VRT als netwerkpartner voor een positie om publieke en private partners, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen rond het thema veiligheid en innovatie bijeen te brengen en vernieuwing mogelijk te maken ten gunste van 'meer' veiligheid en een hoger maatschappelijk rendement. Samenwerking met bedrijfsleven en kennisinstututen is daarbij het uitgangspunt. De VRT participeert hierbij als 'spin in het web' en vervult verschillende rollen; coördinator, facilitator, adviseur, opdrachtnemer. Het aanjagen van innovatie en samenwerking moet leiden tot nieuwe activiteiten en faciliteiten op het gebied van veiligheid in Twente.

3.2 Missie en visie Veiligheidsregio Twente

De visie voor de komende jaren is neergelegd in het visiedocument "Samen werken aan een Veilig Twente". Het idee van een gezamenlijke aanpak staat dan ook centraal in de visie. Hierbij moet niet alleen worden gedacht aan de samenwerking tussen de sterke kolommen (brandweer, GHOR, politie, gemeenten). Er wordt ook gestreefd naar het tot stand brengen van een efficiënte, duurzame en innovatieve samenwerkingsvorm met andere partners in veiligheid, zoals waterschap, Defensie, Openbaar Ministerie en provincie.

Veiligheidsregio Twente wil verder deskundige medewerkers laten samenwerken vóór, tijdens en na een ramp of crisis. Betere coördinatie van mensen, middelen en talenten betekent echter niet automatisch een 'hoger' veiligheidsniveau. Wel is het onze ambitie om te komen tot 'meer' veiligheid. Met de beschikbare mensen en middelen wordt niet alleen gestreefd naar een kleiner risico van bekende bestaande risico's, maar het beheersen en bestrijden van andere en nieuwe risico's krijgt ook de aandacht.

Verder is in de visie benadrukt dat een veilig en gezond leven voor de inwoners van Twente de verantwoordelijkheid van alle betrokkenen is. Van publieke instellingen en organisaties, maar evengoed van private partners en burgers.

3.3 Wat doet Veiligheidsregio Twente?

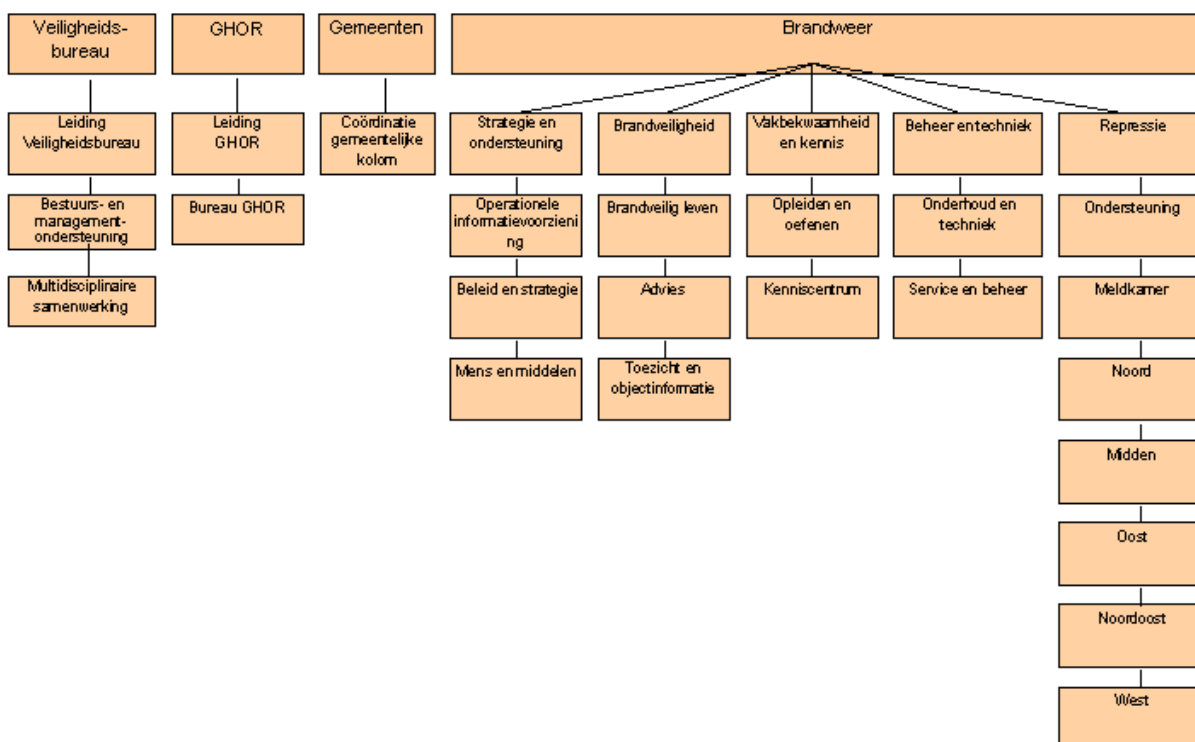
Veiligheidsregio's voeren taken uit op het gebied van brandweezorg, rampenbestrijding, crisisbeheersing, geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen en handhaving van de openbare orde en veiligheid. Deze taken zijn bij wet opgedragen.

De taken en ambities die vragen om een multidisciplinaire aanpak zijn beschreven in het visiedocument "Samen werken aan een Veilig Twente". Onderstaand een opsomming daarvan:

1. *Risicobeheersing en risicocommunicatie*
2. *Verbeterde informatievoorziening*
3. *Partnerschap en grensoverschrijdende samenwerking*
4. *Dichter bij de burger en ondernemers*
5. *Efficiency door integrale en innovatieve aanpak*
6. *Meldkamer*
7. *Professionalisering en kwaliteitszorg*
8. *Beleidsplan, crisisplan en andere plannen*
9. *Opleiden, oefenen en operationele organisatie*
10. *Efficiency bij inkoop en beheer van materieel*

3.4 De organisatie

Het organogram van de ambtelijke organisatie Veiligheidsregio Twente ziet er als volgt uit:

Het aantal fte's en het aantal vrijwilligers in de begroting 2016 is als volgt verdeeld over de programma's:

Programma	Aantal fte	Aantal vrijwilligers
Brandweer	309,67	690
Veiligheidsbureau	13,31	
GHOR	8,78	
Gemeenten	2,00	
Totaal	333,76	690

4 Toelichting op de programma's

4.1 Programma Multidisciplinaire onderwerpen

Portefeuillehouder : Mr. G.J. de Graaf Programmamanager : H.G.W. Meuleman
Toelichting op het programma
<p>Veiligheidsregio Twente is ingesteld door de 14 Twentse gemeenten op basis van de Wet Veiligheidsregio's. Het Algemeen Bestuur van Veiligheidsregio Twente wordt gevormd door de burgemeesters van de Twentse gemeenten. Veiligheidsregio Twente is onderverdeeld in het Veiligheidsbureau, Brandweer Twente en de GHOR en de gemeentelijke kolom. Tezamen met de blauwe kolom (politie) geven zij inhoud aan de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing. Veiligheid is niet alleen de verantwoordelijkheid van de overheid. Private partners, maatschappelijke organisaties en burgers worden actief betrokken bij de uitvoering van de taken van de VRT. Om de taken die vanuit de wet aan Veiligheidsregio Twente worden gesteld te realiseren wordt intensief samengewerkt met verschillende partners.</p>
Missie en visie
<p>Centraal staan bij het doen en laten van alle activiteiten onze missie en visie, welke wij enkele jaren geleden hebben opgesteld en vastgesteld.</p> <p>Missie Onze missie luidt: 'Samen werken aan een veilig Twente'. Door samen te werken creëren we meer veiligheid in Twente en hebben we aandacht voor meer veiligheidsrisico's. Hiermee borduurt Veiligheidsregio Twente voort op de lange traditie van samenwerken in de regio Twente.</p> <p>Visie Iedereen is tot op zekere hoogte zelf verantwoordelijk voor een veilig en gezond leven. Dat geldt voor individuele personen en voor (overheids-) organisaties. Daarom zorgen we samen voor veiligheid, burger én overheid. Dat is onze visie. Deze visie uit zich in het feit dat wij:</p> <ul style="list-style-type: none">
• de veiligheidsrisico's in Twente kennen;
• de aanpak van risico's, rampen en crises coördineren; Samenwerking tussen politie, brandweer, GHOR en de veertien Twentse gemeenten organiseren;
• deskundige medewerkers inzetten, die hart hebben voor hun werk;
• proactief inwoners en ondernemers informeren over risico's in Twente;
• inwoners en ondernemers van Twente stimuleren hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor een veilig en gezond leven.
Trends en ontwikkelingen (maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen)
<p>De afgelopen periode heeft Veiligheidsregio Twente verschillende bezuinigingen doorgevoerd. Deels kon door de regionalisering een efficiëncyslag plaatsvinden, maar deels is ook besloten bepaalde taken minder uit te voeren. Het Algemeen Bestuur heeft in zijn vergadering van 16 februari 2015 besloten op de volgende onderdelen verdere bezuinigingen door te voeren :</p> <ol style="list-style-type: none">
1. verlagen garanties en beschikbaarheid van functies en middelen;
2. verlagen inspanning vakbekwaamheid;
3. verminderen voorbereiding op rampen en crisis; <p>Mede door de verschillende bezuinigingen die de laatste jaren zijn doorgevoerd, groeit bij een ieder het besef dat op een andere wijze met veiligheid moet worden omgegaan. Innovatie en samenwerking vormen hierbij de sleutelwoorden op basis waarvan verder vorm gegeven wordt aan de inspanningen om te komen tot een meer <u>betaalbare</u> veiligheid. Veiligheidsregio Twente heeft dan ook de ambitie om de komende jaren op een innovatieve wijze uitvoering te geven aan haar wettelijke taken en op een innovatieve manier verder door te ontwikkelen.</p> <p>Daarnaast zijn landelijke ontwikkelingen en uitgangspunten voor ons ook van invloed op het bepalen van onze strategische doelstellingen. Zonder een uitputtend overzicht te willen geven volgt hieronder een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen die wij signaleren en waarmee wij binnen de kaders van het Veiligheidsbureau multidisciplinair rekening willen houden:</p> <p>1. Toenemende nadruk op zelfredzaamheid</p> <p>Een terugkerend thema de laatste jaren is dat Nederland zich moet gaan ontwikkelen van een verzorgingsstaat naar een participatiesamenleving 'waarin burgers verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen omgeving en hun eigen leven'. Zelfredzaamheid, eigen regie en eigen verantwoordelijkheid zijn hierbij sleutelbegrippen.</p> <p>Dit is deels ingegeven door minder beschikbare gelden in de samenleving, deels ook ingegeven doordat mensen</p>

mondiger zijn, ouder worden (vergrijzing) en zelfstandiger (willen) blijven of zijn. Deze ontwikkeling heeft ook zijn weerslag op het veiligheidsdomein. Mensen en bedrijven/ instellingen worden geacht zich bewust te zijn van de veiligheidsrisico's en, tot op zekere hoogte, te weten wat zij moeten doen als een risico zich voordoet. Onderdeel van onze visie is dat inwoners en ondernemers van Twente gestimuleerd worden hun eigen verantwoordelijkheid te nemen voor een veilig en gezond leven. Hiervoor zijn inmiddels ook al een aantal projecten gestart, bijv. project spoor Borne, de Risk factory en het project "Handjes in de nacht".

2. Veranderde wetgeving

Wijzigingen in wet- en regelgeving kunnen gevolgen hebben voor onze organisatie en voor ons handelen. Zo is de Omgevingswet één nieuwe, integrale wet waarmee het kabinet besluitvorming over ruimtelijk relevante ontwikkelingen wil vergemakkelijken en gaat o.a. over ruimte, bouwen, water, milieu en infrastructuur. De nieuwe wet heeft "een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteit" als één van zijn hoofddoelstellingen.

De Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) zijn belast met uitvoeringstaken op het terrein van het omgevingsrecht. De introductie van de RUD's heeft invloed op de vormgeving van de advisering door de brandweer. In Twente is de brandweer geen partner in de RUD, maar wel als extern kennispunt brandveiligheid verbonden aan de RUD.

Door de decentralisaties in de jeugd- en ouderenzorg komen er meer taken te liggen bij de gemeenten. Dit kan z'n weerslag krijgen op veiligheidsgebied. Crisisituaties bijvoorbeeld op het terrein van jeugdzorg zijn nu eerder de verantwoordelijkheid van gemeenten.

3. Digitale samenwerking in de veiligheidsketen

Intensieve informatie-uitwisseling tussen de Nederlandse overheid, burgers en bedrijven is noodzakelijk om Nederland veiliger te maken. Waarbij digitale veiligheid net zo belangrijk is als fysieke veiligheid. Uit een onderzoek van Capgemini, uitgevoerd door TNS NIPO onder burgers, blijkt dat de overheid zich in een lastige spagaat bevindt: enerzijds verlangt de burger meer veiligheid en een proactieve houding van de overheid, anderzijds mag het niet ten koste gaan van zijn eigen privacy.

Veel burgers zijn van mening dat de overheid organisaties met een vitale functie zoals energiebedrijven, de financiële en telecomsector, moet steunen om beter bestand te zijn tegen mogelijke ICT-verstoringen. Terwijl diezelfde overheid maar 20% van die vitale functies in handen heeft. Het komt dus aan op samenwerking in deze belangrijke maar versnipperde veiligheidsketen. Nieuwe digitale mogelijkheden bieden daar volop kansen voor.

4. De mondige en verwachtingsvolle burger en de opkomst van digitale media.

Onze samenleving is platter en gelijkwaardiger geworden. Mensen bewegen zich door vele verschillende netwerken. Er is minder gevoel voor hiërarchie. Velen willen hun mening, ervaringen delen en kunnen dit dankzij de digitale media sneller dan ooit. Aan de andere kant is alles wat een organisatie doet, mede door de vergaande digitalisering, snel zichtbaar. Niet doen wat je belooft, wordt direct afgestraft. Vertrouwen is een sleutelwoord. Informatie en communicatie spelen een steeds belangrijker rol, en krijgen ook binnen Veiligheidsregio Twente een prominente plek in het denken en doen, zowel in de dagelijkse werkzaamheden als in crisisituaties.

5. Transitie meldkamer

Sinds 2014 loopt een landelijk traject onder de naam Transitie Landelijke Meldkamer Organisatie. Hierin wordt uitvoering gegeven aan het besluit van de minister om over te gaan naar één nieuwe meldkamerorganisatie die verantwoordelijk wordt voor 10 landelijke meldkamers (i.p.v. de 25 regionale meldkamers). Uitgangspunt bij de transitie is dat dit een geleidelijk proces is waarbij de nieuwe manier van werken wordt uitgewerkt en beproefd. De planning is dat dit traject uiterlijk in 2021 is afgerond.

6. Evaluatie Wet Veiligheidsregio's en aanbevelingen commissies Bruinooge en Hoekstra

Drie jaar na inwerkingtreding van de Wet Veiligheidsregio's heeft de Inspectie Veiligheid en Justitie onderzocht of de prestaties die de wet voorschrijft op het gebied van de rampenbestrijding en crisisbeheersing door de Veiligheidsregio's zijn gerealiseerd. Uit de evaluaties van grootschalige incidenten en/of oefeningen blijken de prestaties per veiligheidsregio sterk te verschillen. Op basis van de landelijke criteria behoort Twente tot de top van de Veiligheidsregio's.

De Inspectie V&J heeft Twente naar aanleiding van de 'Staat van de rampenbestrijding 2013' vier aanbevelingen gedaan:

1. Realiseer conform eigen ambitie een jaarlijkse systeemoefening;
2. Stel criteria voor het opschalen van de meldkamer vast;
3. Borg een tijdige opkomst van functionarissen van de hoofdstructuur en een opkomstregistratie;
4. Implementeer een netcentrisch systeem waarin de verschillende onderdelen het eigen en totaalbeeld bijhouden.

Veiligheidsregio Twente heeft in november 2014 de Inspectie Veiligheid en Justitie aangeven dat alle vier de aanbevelingen zijn opgepakt. Met de Inspectie wordt verder overleg gevoerd om bepaalde GRIP-situaties ook als systeemoefening in aanmerking te laten komen.

De commissie Hoekstra heeft aanbevelingen gedaan over de werking van de Wet veiligheidsregio's en over het brede Nederlandse stelsel van rampenbestrijding en crisisbeheersing. Er is vooral gekeken naar de werking van de wet en de meerwaarde van de veiligheidsregio's. Het verlengd lokaal bestuur moet beter ingebed worden.

De commissie Bruinooge heeft een gedragen visie en landelijke prestatie-eisen ontwikkeld voor de processen Bevolkingszorg op te stellen. De commissie constateert dat de voorbereiding op de crisisbeheersing en dus ook bevolkingszorg, onvoldoende aansluiten op de huidige samenleving. Betrokkenen zijn zelfredzaam, ze helpen elkaar en de betrokken ambtenaren beschikken over improvisatietalent tijdens een crisis. De adviezen en aanbevelingen van deze commissies willen wij in de komende beleidsperiode oppakken.

7. Landelijke Strategische Agenda

In mei 2014 heeft het Veiligheidsberaad ingestemd met de strategische agenda 'Versterken Veiligheidsregio's'. Met het vaststellen van de strategische agenda hebben de veiligheidsregio's de gezamenlijke ambitie voor de komende jaren verwoord. Hoofddoel van deze agenda is Nederland veiliger te maken door het voorkomen en tegengaan van maatschappelijke ontwrichting. Hoe? Door het versterken van risicobeheersing en crisisbeheersing. Het Veiligheidsberaad werkt aan deze versterking middels zes gezamenlijk vastgestelde prioritaire thema's, waarvan er drie samen met het ministerie van V&J worden opgepakt.

A. Doelstellingen ministerie Veiligheid en Justitie en Veiligheidsberaad

1. Water en evacuatie
2. Continuïteit van de samenleving
3. Nucleaire veiligheid en stralingsbescherming

B. Doelstellingen Veiligheidsberaad

4. Kwaliteit en vergelijkbaarheid (-terug laten komen in hoofdstuk bedrijfsvoering)
5. Versterking bevolkingszorg (-nog terug laten komen in beleidsdoelstelling crisisorganisatie)
6. Versterking samenwerking veiligheidsregio's en Defensie (-nog terug laten komen bij beleidsdoelstelling crisisorganisatie-)

Met het uitvoeren van de projecten kunnen wij als VRT onze eigen verantwoordelijkheid hierin uitvoeren. Bij het opstellen van dit beleidsplan verkeren de verschillende projectplanning nog in de ontwerpfase. Welk werk er voor ons als VRT uit voortkomt, waar wij aan gaan werken en hoe de financiering geregeld is, is op dit moment niet duidelijk. Wel spreken wij de intentie uit dat wij zoveel mogelijk onze inzet en verantwoordelijkheid zullen leveren op de verschillende prioriteiten. Een aantal van deze zijn ook al onderdeel van dit beleidsplan.

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Gemeenschappelijke regeling	Algemeen bestuur	4 oktober 2010
Visie Veiligheidsregio Twente	Algemeen bestuur	5 juli 2010
Organisatieplan Veiligheidsregio	Algemeen bestuur	11 april 2011
Regionaal Risicoprofiel	Algemeen bestuur	10 oktober 2011
Crisisplan	Algemeen bestuur	12 december 2011
Evenementenbeleid	Algemeen bestuur	12 december 2011
Samenwerking en innovatie	Algemeen bestuur	12 maart 2012
Continuïteitsplan	Algemeen bestuur	1 juli 2013
Multidisciplinair opleidings-oefenbeleidsplan 2013-2016	Algemeen bestuur	9 juli 2012
Beleidsplan VRT 2016 - 2019	Algemeen Bestuur	Wordt vastgesteld in 2015

Wat willen we bereiken?

Alle activiteiten van de Veiligheidsregio Twente richten zich op het vergroten van de veiligheid van de inwoners en bezoekers van Twente. Dit doen wij door alle veiligheidsrisico's in Twente nauwgezet in de gaten te houden en de zelfredzaamheid bij inwoners en ondernemers in Twente te stimuleren. Onze activiteiten strekken zich uit van het voorkomen van (en voorbereiden op) ongevallen en rampen, tot het verhelpen van de situatie bij ongevallen en rampen. Daarbij gaat onze aandacht niet alleen uit naar bestaande risico's, ook de beheersing en bestrijding van nieuwe risico's staat hoog bij ons op de agenda. Het resultaat is niet per definitie een hoger veiligheidsniveau, maar wel meer veiligheid in Twente.

Rekening houdend met de landelijke uitgangspunten en -ontwikkelingen, het regionaal risicoprofiel en de wettelijke kaders, heeft Veiligheidsregio Twente voor de komende jaren een aantal strategische beleidsdoelstellingen geformuleerd. Het betreft de volgende strategische beleidsdoelstellingen::

1. Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen
2. Goede informatievoorziening

3. Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving
4. Een op de samenleving toegeruste crisisorganisatie
5. Samenwerking zoeken en intensiveren

Wat doen we ervoor?

Op basis van de Wet Veiligheidsregio's (Wvr) beschikt iedere Veiligheidsregio in Nederland over de middelen om zware ongevallen, branden, rampen en crises waar mogelijk te voorkomen en, in geval van, professioneel en slagvaardig te kunnen optreden. Veiligheidsregio Twente heeft primair tot doel de Wet Veiligheidsregio's uit te voeren, meer in het bijzonder de taken zoals genoemd in artikel 10 van de Wvr. Belangrijke activiteiten in het jaar 2016 vanuit het Veiligheidsbureau zijn :

Bestuursondersteuning:

- a. Advisering aan en ondersteuning van het bestuur op het terrein van strategieontwikkeling en beleid.
- b. Coördinatie van de multidisciplinaire samenwerking op het gebied van de voorbereiding op de rampenbestrijding en crisisbeheersing.
- c. Coördinatie van de planning en controlcyclus
- d. Waar nodig en mogelijk ondersteuning aan brandweer, GHOR, politie en partners.
- e. Ontwikkelen voorstellen naar aanleiding van rapport commissie Hoekstra met als doel het verstevigen van de relatie tussen de VRT met de Twentse gemeenten
- f. Analyse takenpakket VRT en evaluatie financieringssystematiek.

Samenwerking

Veiligheidsregio Twente werkt met diverse partijen (crisispartners) samen. Het gaat hier bijvoorbeeld om de waterschappen, provincie, Regionaal Militair Commando of functionarissen van gedeconcentreerde overheidsdiensten. Het doel van deze samenwerking is dat partijen gezamenlijk voorbereidingen treffen en dat coördinatie bij de aanpak van de ramp of crisis tot stand komt. In de wet zijn maatregelen opgenomen om de benodigde samenwerking te bevorderen. Naast deelname aan diverse vergaderingen worden ook afspraken gemaakt over gezamenlijke oefeningen. Het crisisplan bevat een overzicht van de afspraken die met de crisispartners zijn gemaakt.

Twente is een grensregio die met ongeveer de helft van zijn grens raakt aan buurland Duitsland. Bijzonder daarbij is, dat Twente grenst aan twee Duitse deelstaten, Nordrhein-Westfalen en Niedersachsen. Deze "Bundesländer" maken weliswaar deel uit van één Duitsland, maar verschillen tegelijkertijd sterk in cultuur, wetgeving en organisatie. De noodzaak om te investeren in de samenwerking met onze oosterburen is evident. De afgelopen periode hebben we daar een aanvang mee gemaakt. Ook in 2016 willen we inzetten op het intensiveren van de samenwerking met Duitsland, onder andere door :

- verschillende overlegvormen een meer structureel karakter te geven waardoor het beter mogelijk wordt uniforme afspraken met elkaar te maken.
- het actief ondersteunen van het organiseren van grensoverschrijdende liaisons (start in 2015).

Innovatie

Twente heeft een grote diversiteit aan innovatieve hightech ondernemingen. Twente wil deze organisaties, kennisinstellingen en overheden met elkaar verbinden. Twente wil de plek zijn waar partners uit het fysieke veiligheidsdomein elkaar fysiek en thematisch ontmoeten om samen te werken aan innovatie en veiligheid. Om dit mogelijk te maken is in 2014 Twente Safety & Security (TS&S) opgestart. Dit is een samenwerking tussen: overheid, kennisinstututen, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en burgers (zogenaamde Triple Helix+). TS&S is in een opstartfase waarbij de samenwerkende partijen zich georiënteerd hebben op de mogelijkheden voor Twente en hoe de kracht van Twente versterkt kan worden. Met TS&S zoekt Twente ook de samenwerking op andere soortgelijke initiatieven in Nederland, te weten: the Hague Security Delta (HSD) en Dutch Institute for Technology Safety & Security (DITSS) uit Eindhoven/Tilburg. Hiermee versterkt Twente haar positie als een van de drie veiligheidsknooppunten op landelijk niveau.

Met TS&S kan Twente in de toekomst wellicht een internationaal profiel opbouwen in combinatie met HSD (Den Haag) en DITSS (Eindhoven/Tilburg) als een soort Silicon Valley op het gebied van Safety & Security. Binnen het kader van de Nationale Innovatie Agenda Veiligheid (NIAV) wil Twente op de afgesproken thema's de reeds in gang zijnde innovaties vanuit publiek-private samenwerking verder ontwikkelen en beschikbaar maken. Na de opstart in 2014 en 2015 zal ook in dit begrotingsjaar verdere uitvoering worden gegeven aan het programma van TS&S middels:

- het verwerven van fondsen en subsidies ten behoeve van de uitvoer.
- het ter beschikking stellen van uit innovaties ontstane producten en diensten.

Risicocommunicatie

Het bestuur van de Veiligheidsregio is verantwoordelijk voor de informatievoorziening aan burgers over de rampen en crises en over de maatregelen die het heeft genomen ter voorkoming en bestrijding ervan. Dit ligt in het verlengde van de verantwoordelijkheid van het bestuur voor het vaststellen van het risicoprofiel.

Gemeentelijke kolom

De commissie Bruinooge heeft een gedragen visie en landelijke prestatie-eisen ontwikkeld voor de gemeentelijke processen Bevolkingszorg. De commissie constateert dat de voorbereiding op de crisisbeheersing en dus ook bevolkingszorg, onvoldoende aansluiten op de huidige samenleving. Betrokkenen zijn zelfredzaam, ze helpen elkaar en de betrokken ambtenaren beschikken over improvisatietalent tijdens een crisis. De adviezen en aanbevelingen van deze commissies willen wij ook in 2016 oppakken.

Evenementen:

- a. Uitvoering geven aan de regionale werkwijze omtrent de multi-advisering;
- b. Beheer evenementenkalender.
- c. Vermarkten van de Twentse evenementenkalender (opstart 2014)
- d. Digitale koppeling gemeentelijke systemen met Twentse evenementenkalender

Informatievoorziening

- a. In stand houden onderhouden en door ontwikkelen infrastructuur
- b. In stand houden onderhouden en door ontwikkelen basisomgeving (servers en randapparatuur)
- c. In stand houden onderhouden en door ontwikkelen van de operationele informatievoorziening
- d. Doorontwikkeling gebruik informatie als ondersteuning van de (crisis) organisatie

Kwaliteit

Veiligheidsregio's zijn bij wet opgedragen om een systeem van kwaliteitszorg op te zetten en te onderhouden. Met een dergelijk systeem wordt structureel de aandacht gevestigd op verbetering van de primaire en secundaire processen van de organisatie en verbetering van de samenwerking in de veiligheidsketen. Het kwaliteitsdenken in de organisatie krijgt in 2016 meer focus.

Rampenbestrijdingsplannen

Rampenbestrijdingsplannen zijn de operationele plannen waarin de aanpak van concrete rampsituaties voor specifieke inrichtingen is beschreven. Bij amvb worden de categorieën inrichtingen aangewezen waarvoor rampbestrijdingsplannen moeten worden opgesteld. Deze rampbestrijdingsplannen worden door het bestuur van de veiligheidsregio vastgesteld. Aan deze taak zal ook in 2016 uitvoering worden gegeven.

Adviseur veiligheid

Op basis van art 10 van de Wet Veiligheidsregio's hebben de veiligheidsregio's de belangrijke rol van adviseur op het terrein van fysieke veiligheid gekregen. Deze adviesrol valt in twee delen uiteen. Allereerst is er een wettelijke adviestaak. Deze omvat alle gevallen waarin technische advisering nodig is in het kader van vergunningverlening. In dit kader wordt verwezen o.a. naar het Besluit externe veiligheid inrichtingen. Deze taak is ondergebracht bij de Brandweer. Met de komst van de veiligheidsregio heeft deze adviestaak een multidisciplinair karakter gekregen. Daarnaast kan de veiligheidsregio adviezen uitbrengen over onderwerpen waarvan de veiligheidsregio het wenselijk vindt dat deze aandacht krijgen van de gemeenten en waarbij een eenduidige en uniforme aanpak wenselijk is

Aangezien in de afgelopen begrotingsjaren is gebleken dat prestatie-indicatoren minder geschikt zijn gebleken als sturingsinstrument is er voor gekozen aan dit onderdeel van de programmabegroting vooralsnog geen verdere invulling te geven. In de bestuursrapportage die volgens planning halverwege het betreffende begrotingsjaar wordt opgesteld, zal hier nader op worden ingegaan.

4.1.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten

Programma Multidisciplinair	2016	2015	Vershil
Totaal lasten	€ 2.292.143	€ 2.124.856	€ 167.287
Totaal baten	€ 1.761.767	€ 1.572.722	€ 189.045
Saldo	€ 530.376	€ 552.134	-€ 21.758

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

4.2 Programma Brandweer

Portefeuillehouder : S.W.J.G. Schelberg Programmamanager : S.J.M. Wevers
Toelichting op het programma
<p>In artikel 25 van de Wet op de Veiligheidsregio's staan de taken van de brandweer als volgt omschreven:</p> <ul style="list-style-type: none">
• Artikel 25:<ul style="list-style-type: none">
○ 1. De door het bestuur van de veiligheidsregio ingestelde brandweer voert in ieder geval de volgende taken uit:<ul style="list-style-type: none">
▪ a. het voorkomen, beperken en bestrijden van brand;
▪ b. het beperken en bestrijden van gevaar voor mensen en dieren bij ongevallen anders dan bij brand;
▪ c. het waarschuwen van de bevolking;
▪ d. het verkennen van gevaarlijke stoffen en het verrichten van ontsmetting;
▪ e. het adviseren van andere overheden en organisaties op het gebied van de brandpreventie, brandbestrijding en het voorkomen, beperken en bestrijden van ongevallen met gevaarlijke stoffen.
○ 2. De brandweer voert tevens taken uit bij rampen en crises in het kader van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing.
○ 3. De brandweer staat onder leiding van een commandant. <p>Sinds de oprichting in 2013 is Brandweer Twente met name gericht geweest op het organiseren en inrichten van de basis van de nieuwe organisatie Brandweer Twente. Tevens is gewerkt aan het ontplooiën van een programma in het kader van brandveilig leven ('voor het vlammetje'). Brandonderzoek en kennisuitwisseling zijn in de steigers gezet om in de jaren erna verder uitgebouwd te worden.</p> <p>In 2014 heeft verankering en doorontwikkeling plaatsgevonden in de lijn van de visie en het organisatieplan. De brandweer is, naast het door ontwikkelen van activiteiten in het kader van brandpreventie, gericht op vernieuwen, herverdelen en efficiënt werken ten aanzien van de brandbestrijding ('tijdens en na het vlammetje'). In 2014 heeft de nadruk bij dit laatste gelegen op visievorming en het opstellen van een plan van aanpak.</p> <p>De jaren 2015-2018 staan in het teken van verdere ontwikkeling en realisatie van deze plannen en maatregelen. Ook de brandpreventieve taken worden in samenwerking met onze partners verder uitgerold en doorontwikkeld. Gezien het teruglopende budget ligt bij bovenstaande acties de nadruk op het vinden van slimme oplossingen binnen de huidige taken.</p>
Missie en visie
<p>De missie en visie van Brandweer Twente zijn beschreven in het visiedocument 'Brandweer Twente over morgen' (oktober 2011). Minder slachtoffers en minder schade is het streven voor de komende jaren. Dat gebeurt met oog voor efficiënte bedrijfsvoering, acceptabele belasting van brandweermensen en een heldere verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheid en maatschappij. Brandweer Twente staat in de toekomst niet meer alleen voor bestrijden (beperken effect). Juist voorkomen en nazorg (verkleinen kans) krijgen meer aandacht. Kennis wordt de basis voor alle activiteiten. De brandweezorg die Brandweer Twente levert is voor burgers betaalbaar, voor het bestuur uitlegbaar en voor onze medewerkers behapbaar.</p>
Trends en ontwikkelingen (maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen)
<p>1. Omgevingsrecht</p> <p>Er vinden momenteel diverse ontwikkelingen in het omgevingsrecht plaats, die de brandweer en de Veiligheidsregio raken. Het betreft de introductie van de Omgevingswet, de introductie van private kwaliteitsborging in de bouw en de inrichting van regionale uitvoeringsdiensten (RUD's en Brzo-RUD's).</p> <p>Met name de nieuwe Omgevingswet en de private kwaliteitsborging hebben invloed op de rol van de brandweer t.a.v. brandveiligheid in Nederland en hebben daarbij mogelijk ook invloed op het repressieve optreden van de brandweer.</p> <p><u>1A: introductie Omgevingswet</u></p> <p>De Omgevingswet is één nieuwe, integrale wet waarmee het kabinet besluitvorming over ruimtelijk relevante ontwikkelingen wil vergemakkelijken en gaat o.a. over ruimte, bouwen, water, milieu en infrastructuur. De nieuwe wet heeft "een veilige en gezonde fysieke leefomgeving en goede omgevingskwaliteit" als één van zijn hoofddoelstellingen.</p> <p><u>1B: private kwaliteitsborging in de bouw</u></p> <p>De introductie van private kwaliteitsborging in de bouw betekent - kort samengevat - dat marktpartijen en adviesbureaus een belangrijk deel van de technische Bouwbesluittoets gaan uitvoeren. De Minister voor Wonen en Rijksdienst werkt momenteel aan de beoogde introductie hiervan.</p>

In 2014 heeft Brandweer Twente onderzocht hoe zij zich wil positioneren ten aanzien van bovenstaande ontwikkelingen en hoe zij kan bijdragen aan een optimale brandveiligheid in Twente. In 2015 wordt deze strategie verder geïmplementeerd.

1C: inrichting regionale uitvoeringsdiensten (RUD's en Brzo-RUD's)

In Nederland ontstaat een stelsel van Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) dat belast is met uitvoeringstaken op het terrein van het omgevingsrecht. Een RUD, ook wel Omgevingsdienst genoemd, is één loket voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) op het gebied van milieu en mogelijk ook bouwen, natuur en water. Voor de handhaving rondom bedrijven die met gevaarlijke stoffen werken (BRZO-bedrijven) zijn er zes gespecialiseerde RUD's.

De ontwikkeling inzake de Regionale Uitvoeringsdiensten (zowel inzake de uitvoering van de Wabo als ook van het BRZO) is van invloed op de vormgeving van de advisering door de brandweer. In Overijssel is gekozen voor een netwerkconstructie, hetgeen betekent dat er geen fysieke RUD is gevormd, maar iedereen in dienst blijft van de gemeenten en provincie. De brandweer is dus geen partner in de RUD, maar als extern kennispunt verbonden aan de RUD.

De staatssecretaris heeft aangegeven dat vanaf 1 januari 2018 alle omgevingsdiensten verplicht als openbaar lichaam moeten zijn ingericht. Momenteel loopt een evaluatie van de VTH-taken, waarbij ook het functioneren van de netwerkconstructie wordt bekeken. Mocht uit de evaluatie blijken dat een netwerkconstructie niet gelijkwaardig kan functioneren aan de als openbaar lichaam ingestelde omgevingsdiensten, dan is het mogelijk dat de verplichting eerder gaat gelden. Afhankelijk van de ontwikkelingen rondom deze materie kan het aanpassingen vergen van de brandweer omtrent de manier van toezicht en advies in kader van de brandveiligheid.

2. Opkomsttijden en doorontwikkeling repressie

In het huidige Besluit Veiligheidsregio's zijn normtijden voor de opkomsttijden van de brandweer vastgelegd. Het bestuur van de veiligheidsregio kan gemotiveerd van deze normtijden afwijken. Daarbij wordt zij aangezet tot een bewuste afweging van brandveiligheid, waarbij risicobeheersing en preparatie/repressie integraal worden beschouwd. Immers overal in Nederland voldoen aan de gestelde opkomsttijden is niet haalbaar. Er zijn gebieden waar de brandrisico's niet opwegen tegen de investering om de 'ideale' opkomsttijden te halen.

Het landelijk Veiligheidsberaad heeft onderzoek laten uitvoeren naar de relatie tussen opkomsttijden en brandveiligheid. Opkomsttijden is op dit moment de enige wettelijke indicator voor prestaties van de brandweer. Dat is onterecht, blijkt uit het door TNO uitgevoerde onderzoek 'RemBrand fase 1'.

De Raad van Brandweercommandanten (RBC) en het Veiligheidsberaad achten het niet zinvol en te beperkend om enkel te sturen op opkomsttijden, zoals thans het geval is met de Wet Veiligheidsregio's. Ook de Inspectie Veiligheid en Justitie steunt deze zienswijze door te stellen dat "door de sterke focus op opkomsttijden het noodzakelijke evenwicht tussen de preventieve en repressieve brandweerzorg onderbelicht raakt en aan opkomsttijd wellicht een bovenmatig groot belang wordt toegekend" (Rapport 'Ter Plaatse', juni 2012).

Het eindrapport van dit onderzoek (RemBrand fase 1) is in maart 2013 gepubliceerd en ook aan de commissie Hoekstra aangeboden. Het rapport vormt de basis voor een alternatieve werkwijze waarbij de inzet voor het voorkomen en bestrijden van brand met elkaar in balans zijn. Het zogeheten 'brandweermodel' (gebaseerd op het Program Logic Model) helpt hierbij.

In het in januari 2015 verschenen eindrapport "Rembrand fase 2" is aan bovenstaande een aanvullende conclusie toegevoegd: het bereiken van 'minder branden, minder slachtoffers en minder schade' kan alleen in een coproductie tussen verschillende partijen. De brandweer kan dit niet alleen en is hier niet alleen verantwoordelijk voor. Brandveiligheid is een coproductie, het is het resultaat van prestaties van vele actoren, het is een ketenresultaat. De agenda voor minder branden, minder slachtoffers en minder schade zal dus altijd meerdere activiteiten omvatten en zal meerdere partijen aanspreken, die de brandveiligheid kunnen beïnvloeden of mede tot stand brengen.

Terecht stelt de wet eisen aan de brandweer, maar met die eisen alléén wordt geen brandveiligheid georganiseerd. Brandveiligheid wordt bevorderd door zwakke schakels in de keten te versterken. Dat betekent dat risicofactoren moeten worden aangepakt, door de verantwoordelijke partijen aan te spreken en voor brandveiligheid te winnen. De strategie daarbij is zoeken naar winstpotentie: welke factoren zijn relatief eenvoudig te verbeteren en welke actoren zijn relatief gemakkelijk aanspreekbaar? De regie van deze activiteiten ligt voor het plaatselijke bij de gemeenten, ondersteund door de veiligheidsregio, en voor het landelijke bij het Rijk, ondersteund door onder andere de landelijke samenwerkingsverbanden van de brandweer (Veiligheidsberaad, Raad van Brandweercommandanten / Brandweer Nederland, Raad van Directeuren Veiligheidsregio's).

Voor het landelijke niveau ziet de agenda voor minder brand, minder slachtoffers en minder schade er dan als volgt uit, waarbij per thema indicatief de actoren zijn aangegeven:

1. Het snel verbeteren van de rookmelderdichtheid door het bevorderen en ondersteunen van landelijke, en

- lokale acties enerzijds, en het bevorderen van wet- en regelgeving om werkende rookmelders in woningen te verplichten anderzijds.
2. Het bevorderen van wet- en regelgeving voor Brandveilig meubilair.
3. Veiligheidslabel voor woningen en bewoners (techniek en gedrag)
4. Brandveiligheid in het technisch onderwijs (m.n. bouw- en installatie-gerelateerd).

Op deze onderwerpen is in het verleden en ook in de afgelopen jaren in meer- of mindere mate actie ondernomen, maar tot nu toe heeft het ontbroken aan een afgewogen strategie en aan landelijke regie.

Naast deze inhoudelijke onderwerpen staat de brandweer zelf, samen met anderen, aan de lat voor een aantal voorwaardenscheppende zaken:

1. Besluit veiligheidsregio's (Bvr). Het Bvr was een van de aanleidingen tot het project RemBrand, met name de opkomsttijden in dat Besluit. Er is nu een alternatief geformuleerd, dat in de sector en met het Ministerie van Veiligheid en Justitie kan worden besproken.
2. Regionaal brandrisicoprofiel. De veiligheidsregio's zouden er goed aan doen om landelijk te komen tot één werkwijze voor een brandrisicoprofiel, in afstemming met het Ministerie van Veiligheid en Justitie.
3. Kennisontwikkeling. Kennis van brand is een noodzakelijke voorwaarde voor het effectief voorkomen, beperken en blussen van brand.

In navolging op de landelijke ontwikkelingen, is brandweer Twente in 2014 gestart met het project innovatieve incidentbestrijding. De landelijke zienswijzen worden hierbij toegepast en vertaald naar de Twentse praktijk.

3. Meldkamer brandweer

De meldkamer brandweer is op dit moment nog een onderdeel van de meldkamer Twente. Landelijk loopt er een project om de meldkamers te reorganiseren. Er komt één nieuwe landelijke meldkamerorganisatie die verantwoordelijk wordt voor de meldkamers in Nederland. Het aantal locaties van de meldkamers gaat terug van 25 naar 10. In de komende jaren worden de bestaande meldkamers opgeschaald naar tien locaties. Hieraan is een taakstelling gekoppeld van €10 miljoen in 2015 oplopend tot €50 miljoen. De meldkamer van de toekomst moet over vijf jaar operationeel zijn qua nieuwe werkwijze etc. Uitgangspunt bij de transitie is dat dit een geleidelijk proces is waarbij de nieuwe manier van werken wordt uitgewerkt en beproefd. In Twente is inmiddels een projectorganisatie hiermee bezig.

4. Twente Safety Campus

De Twente Safety Campus is een plek waar partners op het gebied van veiligheid elkaar ontmoeten en samenwerken. De Twente Safety Campus is opgezet vanuit een denken-doen-beleven- concept.

Het Safety Fieldlab is een plek waar kennis ('het denken') centraal staat en platform biedt om samen met kennisinstituten en bedrijven kennis en producten naar de veiligheidspraktijk te brengen. In de kennisprogramma's wordt samengewerkt met andere partijen waarbij we op zoek zijn naar innovatieve veiligheidsoplossingen. Het Fieldlab biedt daarmee bedrijven een platform om kennis en producten naar de veiligheidspraktijk te brengen. Oplossingen die Twente (betaalbaar) veilig houden én die mogelijk vermarkt kunnen worden: van kennis naar kunde naar kassa. Het 'doen' gedeelte is het brandweeroefencentrum TRONED waar verschillende hulpdiensten kunnen werken aan hun vakbekwaamheid. Er is ruimte om te oefenen, om te experimenteren en om bezig te zijn met de praktijk. In de Risk Factory kan veiligheid 'beleefd' worden. Het doel is vergroten van het veiligheidsbewustzijn en zelfredzaamheid van burgers. In de Risk Factory kunnen mensen door levensechte simulaties (on)veiligheid aan den lijve ervaren. Zo leren mensen een onveilige situatie te herkennen of te voorkomen. Ook leren ze om in een bepaalde situatie snel, veilig en zeker te kunnen optreden. Hierbij krijgen ze voorlichting en handelingsperspectieven aangeboden.

Hiermee is de TSC een belangrijke ontmoetingsplek voor veiligheid in Twente. De verschillende onderdelen van de TSC halen verschillende disciplines en deskundigheden bij elkaar en waar mensen en kennis bij elkaar komen ontstaan ideeën en bedrijvigheid. Dit is de kern van TSC.

In november 2014 heeft het AB VRT besloten om een deel van TSC uit de projectfase te halen en dit deel als integraal onderdeel van de Veiligheidsregio Twente voor een periode van tenminste 5 jaar te exploiteren en door te ontwikkelen. Daarnaast is in december 2014 door het AB VRT opdracht gegeven voor het uitwerken van een 'open ontwikkelroute' waarin de toekomstige mogelijkheden, inclusief de bijbehorende route en beslispunten, van TSC in samenhang met TS&S worden verkend. Dit wordt ten tijde van het opstellen van deze programmabegroting verder uitgewerkt.

5. Visie op vrijwilligheid

De *Brandweer over morgen* schetst het toekomstconcept voor de brandweer in 2040 met vrijwilligheid als belangrijke basis.

De vrijwilligers vormen de lokale sleutel naar de vermaatschappelijking van de brandweer. Met een effectieve uitvoering van de lokale brandweezorg rukken zij lokaal niet alleen meer uit voor brand en hulpverlening, maar helpen zij burgers ook brand te voorkomen en te leren beperken. Op deze wijze wordt vrijwilligheid in de hele lijnorganisatie vertegenwoordigd.

Diverse onderzoeken onder de brandweervrijwilligers hebben de tevredenheid van het vrijwilligerswerk aangetoond. Aandachtspunten voor verbetering zijn:

- In te spelen op de (h)erkenning van de vrijwilligers op hun specifieke maatschappelijke positie in de lokale samenlevingen,
- In te spelen op de vervreemding in de organisatieopshaling en;
- Rekening houden met de toenemende belasting thuis, bij de werkgever en in de kazerne.

Om tegemoet te komen aan een oplossing voor de hierboven gestelde punten werken Brandweer Nederland en de Vakvereniging Brandweer Vrijwilligers aan een visie op de inzet van vrijwilligers, waarbij de motivatie en inzet het centrale thema vormen. Twente gebruikt de landelijke visie als input voor het Twentse beleid, waarbij er een tweedeling wordt gemaakt in Visie op vrijwilligheid en de praktische uitvoerbaarheid van dit beleid voor de vrijwilligers. Dit laatste heeft in 2015 geresulteerd in een vrijwilligersagenda voor de komende jaren.

Kaderstellende beleidsnota's

Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Brandweer Twente over morgen, visie op één brandweer in Twente (oktober 2011)	Algemeen Bestuur	Oktober 2011
Principebesluit één Brandweer Twente	Algemeen Bestuur	Maart 2012
Organisatieplan Brandweer Twente	Algemeen Bestuur	Juli 2012
Beleidsplan Veiligheidsregio Twente 2012-2015	Algemeen Bestuur	September 2012
Dekkingsplan Brandweer Twente	Algemeen Bestuur	September 2012
Wet Veiligheidsregio's	Tweede kamer	1 oktober 2010
Beleidskeuze OMS verificatie en STOOM aanpak	Algemeen Bestuur	16 februari 2015

Wat willen we bereiken? (Brandweer breed)

1. Algemeen

Brandweer Twente is een herkenbare brandweerorganisatie die optreedt als sterke partner zowel in Veiligheidsregio Twente als daarbuiten. De bedrijfssturing is gebaseerd op de resultaten van een gedegen informatiesysteem.

2. Brandveiligheid

Brandweer Twente werkt aan een optimale (brand-)veiligheid waarin het accent verschuift van bestrijden naar voorkomen, door het zo veel mogelijk structureel voorkomen van brandonveilige situaties: 'minder branden, minder slachtoffers en minder schade'. Brandweer Twente heeft als doel een dalende trend in gang te zetten. Ze heeft hiertoe een heldere en significante rol in de ontwikkeling van de infrastructuur en ruimtelijke ordening in de regio. Om burgers en bedrijven bewuster en verstandiger te maken op het gebied van brandveiligheid ontplooit Brandweer Twente diverse activiteiten. Brandweer Twente wil haar medewerkers (beroeps en vrijwillig) breder inzetten voor zowel incidentbestrijding als veiligheidsvoorlichting. Hiermee wordt de brandweer een organisatie die beroeps en vrijwilligers nog meer mogelijkheden biedt om een maatschappelijk relevante bijdrage te leveren.

3. Repressie

Brandweer Twente biedt dagelijks (24/7) adequate brandweer zorg binnen Twente. Brandweer Twente draagt zorg voor een solide organisatie voor crisis- en rampenbestrijding binnen Twente, waarbij de brandweer een deskundig aandeel levert. Verder wil zij als partner in veiligheid zorgen dat alle betrokken partijen ook daadwerkelijk kunnen bijdragen aan meer veiligheid.

Concreet wil Brandweer Twente in de komende jaren voortvarend aan de slag gaan met slimme repressie. Hiertoe is een risicodifferentiatie uitgewerkt. Risico's zijn bestuurlijk geaccepteerd en gecommuniceerd. Slimme repressie wordt verder uitgewerkt. Uitgaande van risicodifferentiatie worden variabele voertuigbezetting (bijvoorbeeld licht versie voor bepaalde teams) en nieuwe inzettechnologieën toegepast.

4. Professionalisering

Om brandweezorg op maat te bieden zonder concessies te doen aan de veiligheid van burgers en brandweermensen wordt gewerkt aan de professionalisering van de brandweerorganisatie. Concreet wordt gewerkt aan lerend vermogen, verdeling van specialismen, versterken van (brand)onderzoek en de doorontwikkeling van Troned naar een multidisciplinair veiligheidscentrum: de Twente Safety Campus. Er zijn passende oplossingen voor specialismen, gegevens van brandonderzoek komen periodiek ter beschikking en is er meer ruimte voor de inzet van vrijwilligers vanuit de lokale kazernes. Binnen Brandweer Twente zijn vakbekwaamheid en lerend vermogen een integraal onderdeel van de bedrijfsprocessen. Er is ruimte voor vakmanschap en creativiteit van het individu. Formeel en informeel leren zijn communicerende vaten en in balans. Het oefencentrum Troned, als onderdeel van de Twente Safety Campus, is daarin een belangrijk onderdeel en een satelliet in het landelijke netwerk voor oefenen, onderzoek en innovatie. Er is aandacht voor grensoverschrijdende uitwisselingen en activiteiten.

Wat doen we ervoor?

1. Algemeen

- a. Brandweer Twente is herkenbaar en zichtbaar in de samenleving. We informeren burgers en bedrijven over onze activiteiten. We zijn vanaf 31 kazernes aanwezig in Twente en zijn bereikbaar voor burgers en bedrijven.
- b. Brandweer Twente levert een actieve bijdrage aan vakgroepen en samenwerkingsverbanden.
- c. Brandweer Twente beschikt over een gedegen informatiesysteem voor eigen management, bestuur en burger.

2. Brandveiligheid

- a. Brandweer Twente is de kennisleverancier en adviseur op het gebied van advies en toezicht op het terrein van fysieke- en brandveiligheid binnen Twente en (als extern kennispunt) t.b.v. de netwerk RUD Twente.
- b. Brandweer Twente spant zich in om zo veel mogelijk brandonveilige situaties te voorkomen door het geven van adviezen aan gemeente, bedrijven en burgers ten aanzien van brandveiligheid.
- c. Brandweer Twente voert taken op gebied van Brandveilig Leven uit in de 14 Twentse gemeenten. Diverse activiteiten zijn gericht op het vergroten van de bewustwording bij burgers en bedrijven, waarbij samenwerking wordt gezocht met diverse (externe) partners. Daarbij spannen we ons in om de resultaten - voor zover mogelijk- meetbaar te maken.

3. Repressie

- a. Brandweer Twente garandeert de dagelijkse paraatheid vanuit 31 kazernes in Twente. Hierbij voldoen we aan de bestuurlijk vastgestelde opkomsttijden in het dekkingsplan Brandweer Twente.
- b. Brandweer Twente is voortvarend aan de slag met slimme repressie en verbetert organisch het primaire proces (waaronder variabele voertuigbezetting, arrangementen met vrijwilligers, nieuwe inzettechnologieën).
- c. Brandweer Twente innoveert en heeft haar specialistische taken in (inter)regionale en landelijke samenwerking georganiseerd op basis van risicodifferentiatie.

4. Professionalisering

- a. Brandweer Twente doet (brand)onderzoek, analyseert branden door haar eigen brandonderzoeksteam, verzamelt systematisch gegevens over (brand) veiligheid, signaleert trends en deelt resultaten met netwerkpartners, zowel in Twente als in Brandweer NL.
- b. Door middel van het inrichten van een Kenniscentrum, het vakbekwaamheidsstelsel leertafels en kenniskringen wordt de vakbekwaamheid binnen de organisatie gewaarborgd. Op deze manier zorgen we ervoor dat ons personeel vakbekwaam is en blijft. Er is een oefen(beleids)plan waar uitvoering aan wordt gegeven.
- c. Vrijwilligersbeleid Brandweer Twente is vertaald naar concrete acties (vrijwilligersagenda) en wordt geïmplementeerd in de organisatiestructuur. Brandweer Twente zorgt ervoor dat vrijwilligers goed gefaciliteerd en gemotiveerd hun werk kunnen doen.

Prestatie-indicatoren

Indicator	Nr. activiteit	Bron	Huidig niveau (2015)	Ambitieniveau (2016)
Verbinding met de gemeentes	1a	Nvt	Brandweer Twente komt jaarlijks in iedere gemeente 1x langs om de gemeenteraden/-besturen te informeren over haar activiteiten.	Brandweer Twente komt jaarlijks in iedere gemeente 1x langs om de gemeenteraden/-besturen te informeren over haar activiteiten.
Brandweer levert een bijdrage in de multidisciplinaire vakgroepen.	1b	Visie <i>Brandweer Twente over Morgen</i>	100%	100%
De indicatorenset zoals vastgesteld in de programmabegroting wordt in VRT verband gemonitord.	1c	Nvt	In ontwikkeling	Rapportage in BERAP
Productendienstencatalogus (PDC) met afspraken over de werkwijze m.b.t. de thema's advies en controles/toezicht.	2a,b	Nvt	In 2015 zijn afspraken over de werkzaamheden brandweer t.a.v. advies en toezicht gemaakt met alle 14 gemeentes	In 2016 ev. worden de afspraken met de gemeentes gemonitord en waar nodig bijgestuurd.

			(o.b.v. de PDC).	
Adviestermijn	2a,b	Visie <i>Brandweer Twente over Morgen</i>	90 % van de afgegeven adviezen is binnen de afgesproken en vastgelegde termijn verstrekt. 95% van de afgegeven adviezen voldoen aan de afgesproken en vastgestelde kwaliteitscriteria (PDC)	90% van de afgegeven adviezen is binnen de afgesproken en vastgelegde termijn verstrekt. 95% van de afgegeven adviezen voldoen aan de afgesproken en vastgestelde kwaliteitscriteria (PDC)
Toezicht (controles brandveiligheid)	2a,b	Visie <i>Brandweer Twente over Morgen</i>	Ten minste 90% van de afgesproken controles is gerealiseerd. Tevredenheid over de uitgevoerde controles is minimaal voldoende (bepaald i.o.m. gemeente).	Ten minste 90% van de afgesproken controles is gerealiseerd. Tevredenheid over de uitgevoerde controles is minimaal voldoende (bepaald i.o.m. gemeente).
Brandveilig leven*	2c	Nvt	Bereik activiteiten BVL (2013-2015): 150.000 mensen (ca. 24 % van de Twentse bevolking).	Bereik activiteiten BVL: jaarlijks ca 46.000 mensen.**
OMS	2, 3	Nvt	Daling van het aantal loze meldingen tot 2100 (2014: 2287).	Daling van het aantal loze meldingen van 2100 naar 1900.
Basisbrandweezorg: uitrukken die voldoen aan de normtijd	3a	Dekkingsplan Brandweer Twente	Bij daadwerkelijke uitrukken voldoet brw Twente in 90% van de gevallen aan de berekende tijd uit het vastgestelde dekingsplan Brandweer Twente.	Bij daadwerkelijke uitrukken voldoet BRW Twente in 90% van de gevallen aan de berekende tijd uit het vastgestelde dekingsplan Brandweer Twente.
Project Innovatieve incidentbestrijding	3b,c	Nvt	Pakket van maatregelen vastgesteld en uitvoering gestart	Uitvoering implementatieplan volgens planning
Brandonderzoek	4a	Nvt	Naast de reguliere brandonderzoeken wordt: <ul style="list-style-type: none"> - 100% van de branden met slachtoffers onderzocht - 100% van de woningbranden onderzocht 	Naast de reguliere brandonderzoeken wordt: <ul style="list-style-type: none"> - 100% van de branden met slachtoffers onderzocht - 100% van de woningbranden onderzocht
Opleiden	4b,c	Visie <i>Brandweer Twente over Morgen</i>	Alle repressieve personeel is 100% in het bezit van de voor de functie vereiste diploma of certificaat.	Alle repressieve personeel is 100% in het bezit van de voor de functie vereiste diploma of certificaat.
Oefenen en bijscholing	4b,c	Visie <i>Brandweer Twente over Morgen</i>	In 2015 is een start gemaakt met het toetsen van vakbekwaamheid bij het repressieve personeel.	In 2016 wordt de vakbekwaamheid bij het repressieve personeel structureel getoetst.

** De genoemde aantallen betreffen burgers die direct bereikt zijn door een BVL activiteit (bijv/ leerlingen op scholen) en burgers die indirect in contact zijn gekomen met een BVL activiteit (bijv. de ouders van de leerlingen die deelnemen aan een BVL activiteit).

4.2.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten

Programma Brandweer	2016	2015	Vershil
Totaal lasten	€ 45.256.764	€ 44.294.614	€ 962.150
Totaal baten	€ 5.993.555	€ 5.618.764	€ 374.791
Saldo	€ 39.263.209	€ 38.675.850	€ 587.359

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

4.3 Programma GHOR

Portefeuillehouder : A.C. Hofland
Programmamanager : Th.N.J. van Rijmenam

Toelichting op het programma

In 2012 heeft GHOR Twente en zijn ketenpartners een Actieplan GHOR Twente 2016 opgesteld met de centrale vraag:

“Waar staat de GHOR Twente in 2016?”

Deze kernvraag hebben we onszelf en onze ketenpartners gesteld bij de uitwerking van dit Actieplan. Dit heeft geleid tot het volgende beeld van de GHOR Twente in 2016, dit is de richting van onze ontwikkeling voor de komende jaren:

1. GHOR Twente heeft een duidelijk profiel. Voor alle betrokkenen is helder waar de GHOR voor staat en zij voert haar taken naar interne en externe tevredenheid uit.
2. GHOR Twente is met haar ketenpartners in de witte kolom intensief verbonden op de taken en verantwoordelijkheden die de GHOR en de ketenpartners hebben in het kader van ongevallen en crises.
3. GHOR Twente is de geaccepteerde vertegenwoordigende partij voor de witte kolom in de koude en warme fase van ongevallen en crises.
4. GHOR Twente communiceert helder naar en tussen de partijen waar zij mee samenwerkt.
5. GHOR Twente bewaakt en coördineert de mogelijkheden en onmogelijkheden van de inzet vanuit de witte kolom bij evenementen. De evenementenkalender wordt breed gecommuniceerd.
6. GHOR Twente vult in de warme fase haar rollen kwalitatief hoogwaardig in. Dit is samen met de ketenpartners in de witte kolom en de partners in de andere kolommen gerealiseerd.
7. GHOR Twente is de ondersteunende partij van institutionele zorgaanbieders in het kader van de zorgcontinuïteit die zij beiden aan hun cliënten bij calamiteiten.
8. GHOR Twente heeft 100% bereik met de institutionele zorgaanbieders ten aanzien van ondersteuning bij het realiseren van hun zorgcontinuïteit.
9. GHOR Twente beschikt over optimaal ingerichte en functionerende ICT systemen, die andere partijen ondersteunen in hun functioneren in geval van ongevallen en crises.
10. GHOR Twente functioneert optimaal op de schaal die wordt bepaald vanuit landelijk beleid. De GHOR-taken blijven in alle gevallen goed geregeld voor de Twentse samenleving.

Het programma van 2016 sluit aan bij de indeling van de productbegroting van GHOR Twente, die in 2014 is ingevoerd.

Missie en visie

1. GHOR Twente is de verbindende schakel tussen de zorginstellingen in de regio en de organisatie voor rampenbestrijding en crisisbeheersing. De GHOR is een netwerkorganisatie die contacten onderhoudt en waar nodig schriftelijke afspraken maakt met de ketenpartners in de “witte kolom” die een rol hebben in de opgeschaalde geneeskundige hulpverlening. De rol van de GHOR is niet alleen zichtbaar tijdens crisissituaties, maar strekt zich uit over de gehele veiligheidsketen: van risicobeheersing tot nazorg.
2. De GHOR zorgt voor leiding en coördinatie bij crises en rampen of dreiging hiervan. Het personeel dat hiervoor wordt ingezet is opgeleid en getraind. De GHOR is een betrouwbare partner in de Veiligheidsregio en werkt nauw samen met de hulpdiensten, gemeenten en andere betrokken partijen om bij te dragen aan een veilige leefomgeving voor de burgers in Twente.

Trends en ontwikkelingen (maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen)

1. Het landschap van de acute zorg verandert door het landelijk ingezet beleid van lateralisatie: bundeling van gespecialiseerde zorg waardoor deze op minder plaatsen beschikbaar zijn. Dit zal ook gevolgen hebben voor de hulpverlening bij grotere calamiteiten, bijvoorbeeld doordat er minder spoedeisende hulpposten zullen zijn of dat er gevolgen zijn voor transport en spreiding.
2. De keten van acute zorg is het aandachtsveld van het Regionaal Overleg Acute Zorg, in dit overleg stemmen de zorgpartners het aanbod van zorg af. De GHOR maakt hier deel van uit en is vertegenwoordigd door de directeur publieke gezondheid (DPG).

Kaderstellende beleidsnota's		
Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
Visiedocument Veiligheidsregio Twente	Algemeen bestuur	5 juli 2010
Organisatieplan VRT	Algemeen bestuur	11 april 2011
Regionaal risicoprofiel VRT	Algemeen bestuur	10 oktober 2011/ 2015
Regionaal beleidsplan VRT	Algemeen bestuur	24 september 2012/ 2015
Regionaal crisisplan VRT	Algemeen bestuur	12 december 2011
Actieplan GHOR Twente 2016	Dagelijks bestuur	22 maart 2013

Wat willen we bereiken? (GHOR breed)
<p>De GHOR heeft als opdracht het coördineren van de geneeskundige hulpverlening bij rampen en crises, oftewel de witte kolom. Deze crisissituaties kunnen uiteenlopen van bijvoorbeeld een grootschalige stroomuitval tot een ongeval of ramp met een groot aantal slachtoffers. Verder heeft de GHOR als taak ondersteuning te bieden en coördinatie te verzorgen bij de voorbereiding van partijen op rampen en crises. Met uiteindelijk als doel dat slachtoffers onder alle omstandigheden verantwoorde zorg wordt geboden door een samenhangende zorgketen. Een zorgketen waarbij ook sprake is van nauwe samenwerking met andere hulpdiensten. De GHOR adviseert daartoe de zorgsector over de wijze van voorbereiding. De GHOR adviseert ook andere overheden en organisaties op dit gebied.</p>

Wat doen we ervoor?
<p>1. Risicobeheersing GHOR: We adviseren bij de vergunningverlening van (grote) evenementen, rampbestrijdingsplannen en veiligheidsplannen rond grote infrastructurele werken.</p> <p>2. Preparatie, repressie en nazorg:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We zorgen voor bemensing van de sleutelfuncties die nodig zijn in de crisisorganisatie, zoals afgesproken is in het regionaal crisisplan. 2. We hebben piketregelingen voor de functies die gebonden zijn aan wettelijke normen voor bereikbaarheid en beschikbaarheid. <p>3. Opleiding, training en oefenen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We leiden onze sleutelfunctionarissen op volgens de landelijke standaard en willen dat ze allemaal gediplomeerd zijn. 2. We maken jaarlijks een oefenplanning, waarin alle GHOR sleutelfunctionarissen zijn opgenomen 3. We maken schriftelijke afspraken met onze ketenpartners over vakbekwaamheid van de door hen geleverde sleutelfunctionarissen. 4. We faciliteren onze eigen trainingen en die van de ketenpartners door het exploiteren van het geneeskundigtrainingscentrum Zuidkamp. <p>4. Materieel: We hebben het benodigde geneeskundig materieel voor hulp bij rampen paraat staan en alle spullen zijn gebruiksklaar en goed onderhouden. Voor de uitvoering van onderhoudstaken hebben we een overeenkomst met brandweer Twente.</p> <p>5. Operationele planvorming:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We schrijven de plannen, procedures en instructies die nodig zijn voor het grootschalig geneeskundig optreden 2. Bij multidisciplinaire plannen leveren we het geneeskundig deel. 3. We stimuleren en faciliteren de zorginstellingen in Twente bij hun planmatige voorbereiding, zodat ook bij crises de continuïteit van zorg gewaarborgd is. 4. We bewaken de actualiteit van plannen en procedures door middel van een kwaliteitszorgsysteem. 5. Alle inzetten waar de GHOR bij betrokken is geweest, evalueren we om van te leren en we formuleren actiepunten om verbeteringen door te voeren. <p>6. Beleid en bestuur:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. We zijn organisatorisch ingebed in de Veiligheidsregio Twente. Het bestuur van de Veiligheidsregio heeft een portefeuillehouder GHOR aangewezen en een directeur publieke gezondheid aangesteld (DPG). Voor de uitvoering van taken krijgt de DPG ondersteuning van het bureau GHOR. 2. Er is een meerjarensvisie(2013-2016) over het te voeren beleid. De kwaliteit van de organisatie wordt

jaarlijks extern getoetst aan het HKZ kwaliteitsschema voor de GHOR.

7. Netwerkmanagement:

1. We maken schriftelijke afspraken met de ketenpartners uit de witte kolom over hun inzet bij rampen en crises.
2. We onderhouden de contacten door steeds met elkaar in gesprek te zijn en de samenwerking te evalueren.
3. In het Regionaal overleg acute zorg stemmen we af over de ketensamenwerking en we werken hiertoe nauw samen met het bureau Acute zorg Euregio.
4. We werken tevens samen met buurland Duitsland voor rampenhulpverlening.

In multidisciplinair verband zijn we actief in vakgroepen en andere samenwerkingsvormen om bij te dragen aan de fysieke veiligheid in Twente.

Prestatie-indicatoren

Indicator	Nr. activiteit	Bron	Huidig niveau (2015)	Ambitieniveau (2016)
Advisering GHOR bij C-evenementen	1	Aristoteles		100%
GHOR sleutelfuncties zijn bemenst	2	Besluit personeel Veiligheidsregio's Regionaal crisisplan		100%
90 % voldoet aan de wettelijke opkomsttijden	2	Aristoteles		90%
Alle sleutelfunctionarissen zijn minimaal 1x per jaar in hun functie beoefend	3	Aristoteles		85%
GHOR sleutel functionarissen zijn gediplomeerd	3	Aristoteles		100%
Het materieel is tijdig ter plaatse bij alarmering	4	Aristoteles		100%
85% van de actiepunten uit incidentevaluaties zijn binnen 3 maanden uitgevoerd.	5	Aristoteles		90%
GHOR Twente is HKZ gecertificeerd	6	Verslag externe auditor	gecertificeerd	gecertificeerd
Schriftelijke afspraken met ketenpartners witte kolom	7	Aristoteles	100%	100%

4.3.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten

Programma GHOR	2016	2015	Verskil
Totaal lasten	€ 1.571.924	€ 1.641.079	-€ 69.155
Totaal baten	€ 854.294	€ 906.096	-€ 51.802
Saldo	€ 717.631	€ 734.983	-€ 17.352

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

4.4 Programma Gemeenten

Portefeuillehouder : M.K.M Stegers Programmamanager : H.G.W. Meuleman / G.A. de Haan		
Toelichting op het programma		
<p>De Wvr stelt de gemeentelijke kolom verantwoordelijk voor de coördinatie van de uitvoering van de bevolkingszorg. Hieronder verstaat de wet de voorlichting aan de bevolking, het voorzien in opvang, verzorging en nazorg en de registratie van slachtoffers en schade. Het bestuur van de Veiligheidsregio wijst een functionaris aan die is belast met de coördinatie van de maatregelen en voorzieningen die de gemeenten treffen met het oog op een ramp of crisis. In Twente wordt deze rol vervuld door een coördinerend gemeentesecretaris.</p>		
Missie en visie		
<p>Vanuit het landelijk Veiligheidsberaad is aan de Veiligheidsregio's gevraagd zo veel mogelijk te voldoen aan de visie van de commissie Bruinooge: tijdens een crisis of een ramp moeten gemeenten het principe loslaten dat zij in elk opzicht voor alle getroffen en moeten zorgen. Zelfredzame burgers moeten in staat worden gesteld om hun eigen weg te gaan en wanneer dat nodig is, moeten zij daarin gefaciliteerd en gestimuleerd worden. Dit betekent dat Bevolkingszorg zich meer moet richten op het helpen van diegenen die verminderd dan wel niet zelfredzaam zijn.</p> <p>Hierbij moet spontane hulp uit de samenleving door burgers te laten helpen én hun specialistisch hulpaanbod daar waar mogelijk geaccepteerd (en waar mogelijk gestimuleerd en gefaciliteerd) worden. Zeker zolang de hulpverleningsdiensten nog niet volledig zijn opgeschaald. In het geval de overheid toch bevolkingszorg moet leveren die niet specifiek is voorbereid, wordt deze zorg op basis van veerkracht en improvisatie geleverd. De processen bevolkingszorg moeten zich gaan richten op de behoefte van de burgers.</p> <p>De visie van BZOO sluit aan bij de visie van de VRT. De VRT wil samen met publieke organisaties, private partners en burgers werken aan een veilig Twente en dragen hiervoor een gezamenlijke verantwoordelijkheid. De processen bevolkingszorg moeten zich gaan richten op de behoefte van de burgers.</p> <p>De notitie Bevolkingszorg op Orde in Twente is in het najaar van 2014 vastgesteld door het Algemeen Bestuur. De komende jaren vormt deze visie de rode draad voor de activiteiten binnen de gemeentelijke kolom/bevolkingszorg.</p>		
Trends en ontwikkelingen (maatschappelijke en bestuurlijke ontwikkelingen)		
<ol style="list-style-type: none"> 1. De visie van bevolkingszorg staat. De verwachting is dat op dit gebied, de komende jaren, geen nieuwe trends en/of ontwikkelingen zijn. Wel wordt collegiale intervisie tussen de VR's door middel van het delen van ervaringen en onderlinge kennisuitwisseling belangrijker. Het accent ligt dan op de wijze waarop BZOO en de prestatie-eisen is geïmplementeerd. 2. Bij de Vr's wordt steeds meer aandacht besteed aan maatschappelijk onrust binnen het sociale domein. Er zijn verschillende maatschappelijk onrust incidenten denkbaar waarbij gebruik kan worden gemaakt van de expertise van regionale crisisorganisatie van de VRT. Het opzetten en vastleggen van een structuur is hierbij gewenst.		
Kaderstellende beleidsnota's		
Beleidsnota	Vastgesteld door	Datum vaststelling
- Regionaal beleidsplan 2016-2019	Algemeen bestuur	2 ^e kwartaal 2015
- Regionaal crisisplan 2016-2019	Algemeen Bestuur	4 ^{de} kwartaal 2015
- Organisatieplan 'inrichting gemeentelijke kolom'	Algemeen Bestuur	Maart 2011
- Bevolkingszorg op orde in Twente?	Algemeen Bestuur	September 2014

Wat willen we bereiken? (Gemeentelijke kolom breed)				
<ul style="list-style-type: none"> • Het uitdragen van de visie van BZOO in Twente aan (externe) crisispartners. • Het opleiden en oefenen van het team bevolkingszorg op basis van deze visie • Meer verbinden zoeken met de multidisciplinaire partners zodat de onderlinge afhankelijkheden en relaties zichtbaarder worden; • Zichtbaarder worden voor de externe partners zoals NRK, Salvage, Enexis en BRZO bedrijven door nauwe contacten te onderhouden • Herkenbare resultaten boeken voor de burgers (wat merkt de burger ervan); 				
Wat doen we ervoor?				
De gemeentelijke kolom, bestaande uit het veiligheidsbureau, de Twentse AOV's en het team bevolkingszorg, geeft uitvoering aan het jaarplan gemeentelijke kolom 2016. Hier staan alle activiteiten, zowel projectmatig als beheersmatig, benoemd die gerelateerd zijn aan de visie en de doelstellingen.				
Prestatie-indicatoren				
Indicator	Nr. activiteit	Bron	Huidig niveau (2015)	Ambitieniveau (2016)
>80 % van de taken van het jaarplan zijn uitgevoerd door de gemeentelijke kolom	1	Jaarplan 2016	80%	80 %
>80 % van de sleutelfunctionarissen, hoofden en teamleiders, bevolkingszorg zijn opgeleid en geoefend	2	opleidings- en oefenjaarplan 2016 gemeentelijke kolom	< 80%	> 90%
>70 % van de teamleden bevolkingszorg zijn opgeleid en geoefend	2	opleidings- en oefenjaarplan 2015 gemeentelijke kolom	>70%	> 70%

4.4.1 Geraamde totaal saldo van baten en lasten

Programma Gemeenten	2016	2015	Verschil
Totaal lasten	€ 252.425	€ 246.539	€ 5.886
Totaal baten	€ 238.104	€ 238.749	-€ 645
Saldo	€ 14.321	€ 7.790	€ 6.531

Betreft de som van lasten en baten op product / projectniveau.

5 Paragrafen

De begroting bevat de volgende paragrafen:

1. **Weerstandsvermogen**
2. **Onderhoud kapitaalgoederen**
3. **Bedrijfsvoering**
4. **Verbonden partijen**
5. **Financiering**
6. **Rechtmatigheid**

Het algemeen bestuur stelt voor het begrotingsjaar 2016 kaders vast om zijn controlerende taak uit te kunnen voeren. Deze paragrafen vormen gezamenlijk dat instrument. Ze geven een dwarsdoorsnede van de financiële aspecten van de begroting vanuit een bepaald perspectief. Het gaat hierbij om onderdelen die betrekking hebben op de beleidslijnen van beheersmatige aspecten. Deze aspecten kunnen grote financiële gevolgen hebben en daardoor de realisatie van de programma's beïnvloeden. In deze begroting wordt voorts een paragraaf gewijd aan de uitvoering van rechtmatigheid.

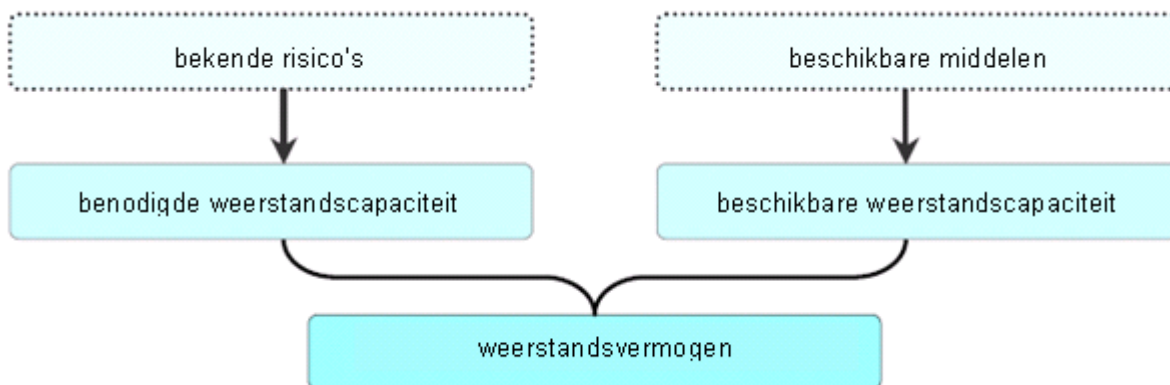
5.1 Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Deze paragraaf omvat zowel het weerstandsvermogen als een inschatting van risico's die daarmee moeten worden afgedekt. Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen voorzieningen zijn getroffen. Al afgedekte risico's hebben geen invloed op het weerstandsvermogen. Hieruit volgt dat het weerstandsvermogen bestaat uit alle middelen en mogelijkheden om niet-begrote kosten te dekken. Dat laat ook zien hoe robuust de begroting van Veiligheidsregio Twente wel of niet is.

Technisch gesproken geeft het weerstandsvermogen de relatie weer tussen:

- a. De middelen en mogelijkheden waarover Veiligheidsregio Twente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken (de weerstandscapaciteit);
- b. Alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie.

Schematisch:

De weerstandscapaciteit dient om de continuïteit van de organisatie te waarborgen. We maken hierbij onderscheid tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit.

5.1.1 Incidentele weerstandscapaciteit

De incidentele weerstandscapaciteit bestaat in beginsel uit algemene middelen die als buffer dienen voor de opvang van onvoorziene incidentele kosten. Voor de VRT geldt dat vanwege de hybride financieringsstructuur de middelen afkomstig kunnen zijn van zowel de gemeenten als het Rijk. Ter verduidelijking wordt navolgend dit onderscheid gemaakt:

Gemeentelijke middelen

De Veiligheidsregio Twente beschikt per 1 januari 2015 over een Algemene Reserve van **€ 211.000,-**.

Bestemmingsreserves en voorzieningen van Veiligheidsregio Twente hebben een specifieke doelstelling en zijn naar in het BBV aangegeven normen gerubriceerd. Er is per binnen Veiligheidsregio Twente ingestelde, reserve/voorziening een format aangelegd waarin de doelstelling, omvang en bestemming hiervan zijn vastgelegd. Jaarlijks worden deze formats getoetst en indien nodig bijgesteld als gevolg van interne of externe regelgeving.

Rijksmiddelen

Veiligheidsregio's ontvangen jaarlijks een doeluitkering van het Rijk, de zogenaamde Brede Doel Uitkering Rampenbestrijding (BDUR). De BDUR is in brede zin inzetbaar voor de rampenbestrijding en crisisbeheersing. De BDUR is sinds 2011 verhoogd ter naleving van de nieuwe wet- en regelgeving. Eerder al hebben regio's voor hetzelfde doel incidentele stimuleringsbijdragen ontvangen. Deze financiële injecties van het Rijk zijn in Twente maar beperkt aangewend.

Gegeven de vele ontwikkelingen waarmee VRT rekening dient te houden, is in 2011 ervoor gekozen om **€ 1.100.000,-** te alloceren voor onvoorziene tegenvallers. De omvang van de algemene middelen (Rijk + gemeenten) bedraagt dus **€ 1.311.000,-**.

5.1.2 Structurele weerstandscapaciteit

De structurele weerstandscapaciteit bestaat uit de onbenutte capaciteit uit hoofde van tarieven, heffingen en bijdragen. Deze kan worden benut om structurele tegenvallers te compenseren, als hiervoor geen andere dekkingsmiddelen bestaan. De structurele weerstandscapaciteit van Veiligheidsregio Twente is nihil. Slechts een fractie van de begroting is afgedekt met tarieven en deze zijn overwegend marktconform. Verhoging zou daarom automatisch leiden tot omzetverlies.

5.1.3 Risico's

Met de overdracht van de basisbrandweerzorg is het takenpakket (en dus ook de begroting) van de organisatie fors toegenomen. Daardoor is er een groter belang om systematisch en bewust te kijken naar de financiële risico's waaraan de organisatie blootstaat en waar mogelijk beheersmaatregelen te treffen. Om die reden is in aanvulling op tot wat dusverre in de programmabegroting aan risico's werd beschreven een beleidskader risicomangement / weerstandsvermogen vastgesteld. Het beleidskader is in samenspraak met specialisten vanuit gemeenten uitgewerkt. Het cyclische karakter ervan maakt het mogelijk om de systematiek onderdeel te laten zijn van de P&C-cyclus. VRT heeft begin dit jaar het financiële risicobeeld geactualiseerd. Deze wordt hierna uiteengezet.

Vooraf opgemerkt: in het beleidskader zijn kans en impact in ordinale scores tot uitdrukking gebracht in een range van 1 (= klein) tot 5 (= groot). Een risico is daarom minimaal gewaardeerd op 1 en maximaal op 25. De scores zijn vervolgens weer in kleur tot uitdrukking gebracht (groen, oranje, rood). De oranje en rode scores wegen mee in de weerstandscapaciteitsberekening. De groene scores in beginsel niet tenzij het geheel ervan uitstijgt boven 1% van het begrotingsniveau (= 500.000,-).

Het recapitulerende beeld per 1-1-2015

aantal geïdentificeerde risico's	28
Aantal groene scores (waardering 1-8)	20
Aantal oranje scores (waardering 9-16)	7
Aantal rode scores (waardering 17-25)	1
Is de som van de groene scores > 1% van de begroting	Ja
Hoe hoog stijgt de som van groene scores hierboven uit?	€ 0,4 mln.
Zijn de rode scores allen exogeen (ontstaan buiten de invloedssfeer van de organisatie)?	Ja
Berekende omvang van het risico (som van oranje en rode scores)	€ 3,3 mln.
Beschikbare reserves ter dekking van de risico's	€ 2,1 mln.
Weerstandsratio feitelijk o.g.v. huidig risicobeeld	65%
Weerstandsratio toegestaan (cf. beleidskader)	70%

Uit het recapitulerende beeld blijkt dat de feitelijke weerstandscapaciteit zich goed verhoudt tot de norm zoals vastgelegd in het beleidskader. Het verschil tussen de huidige reservepositie en het normatieve plafond bedraagt € 168.000,- (= 70% -/ 65% x 3,3 mln.) Via de jaarrekening 2014 wordt voorgesteld om de reservepositie aan te vullen met € 168.000. Hierna wordt een beknopte toelichting gegeven op de oranje en rood scorende risico's.

Openbaar Brandmeldsysteem (OMS): wetswijziging Gebruiksbesluit

Toelichting	<p>Per 1 april 2012 is het bouwbesluit aangepast. Hiermee is de automatisch doormelding en daarmee de verplichte aansluiting op het OMS in bepaalde gebruiksfuncties niet meer noodzakelijk is. Dit leidt ertoe dat het aantal aansluitingen daalt en daarmee vervalt ook deels de dekkingsbijdrage die voor deze dienst is berekend. Hierdoor ontstaat een gat in de begroting van de organisatie.</p> <p>Inmiddels is vanwege de uitfasering van de bestaande techniek (ISDN) door KPN de migratie opgestart. Daarbij is om moverende redenen ervoor gekozen om de vrijwillige aansluitingen niet te migreren. Tevens wordt het beheer van het OMS in navolging van de vorming van bovenregionale meldkamers de samenwerking gezocht met Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland. De samenwerking met VNOG brengt tijdelijke desintegratiekosten met zich mee. Het hierna vertaalde risico voor 2016 heeft enkel betrekking op de desintegratieperikelen.</p>
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 170.000,- (oranje score)
Beheersing	Mobiliteitsbeleid

Ontwikkelingen meldkamerdossier

Toelichting	<p>In de herfst van 2013 is het transitieakkoord getekend. Daarmee is de basis gelegd voor de overheveling van Twentse meldkamertaak (althans het basispakket") naar de meldkamer in Apeldoorn. Het dossier is nog met veel onzekerheid omgeven. In het akkoord is opgenomen dat de kosten die verbonden zijn aan de transitie kunnen worden verhaald op het ministerie. De mate waarin, is in dit stadium niet bekend.</p> <p>De transitie brengt verschillende financiële risico's met zich mee:</p> <ul style="list-style-type: none"> - boventallig personeel (<i>meerjarig</i>) - leegstand (<i>meerjarig</i>) - desinvesteringen techniek, meldkamer specifieke meldkamerinstallaties (<i>eenmalig</i>) - verschil tussen bijdrage aan de landelijke meldkamerorganisatie (LMO) (en de bijdrage aan de Twentse meldkamer (<i>structureel</i>)). - verlies huidige bijdrage participanten (Landelijke Politie, Ambulance Oost) aan het regionaal coördinatiecentrum (RCC)). (<i>structureel</i>) Het in stand houden van deze actiecentra is een verantwoordelijkheid van de veiligheidsregio's. Nu worden deze centra als onderdeel van de Twentse meldkamer bekostigd door alle deelnemers van de stichting Meldkamer Twente. In de nieuwe meldkamerconstellatie komt deze gezamenlijke bekostiging vermoedelijk te vervallen.
-------------	--

	De financiële consequenties doen zich op middellange termijn voor. Dit gegeven is reden om de kans van optreden als relatief laag te kwalificeren.
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 1.060.000,- (rode score)
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Terughoudende beleid bij vervanging van kapitaalgoederen. • Beïnvloeding via (in)formele kanalen.

Invoering werkkostenregeling

Toelichting	Voor de brandweer heeft invoering van de werkkostenregeling nadelige gevolgen, omdat het vrijwilligersapparaat van de organisatie wel fiscale ruimte opsoupeert, maar geen fiscale ruimte inbrengt. Brandweer Nederland is t.a.v. enkele fiscaal betekenisvolle kwesties hierover nog in gesprek met de Belastingdienst. De belastingdienst heeft voor 2015 coulance betracht, maar gaat haar standpunt m.i.v. 2016 vermoedelijk aanscherpen.
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 300.000,- (oranje)
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Beïnvloeding via (in)formele kanalen. • Verdere versoering vergoedingen en verstrekking aan het personeel

Effecten herijking BDUR

Toelichting	VRT wordt voor 15% gefinancierd door het Rijk met een Brede Doeluitkering voor Rampenbestrijding en Crisisbeheersing (BDUR). Thans wordt de systematiek voor de verdeling van de rijks gelden over de regio's geëvalueerd (gelijk aan de herijking van het gemeentefonds). De hieruit volgende herverdeel effecten worden naar verluidt in het voorjaar van 2015 bekend gemaakt.
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 180.000,- (oranje)
Beheersing	Geen

Ontwikkelingen Twente Safety Campus

Toelichting	<p>VRT heeft de laatste jaren de locatie op de vliegbasis uitgebouwd tot een open ontmoetingsplek voor publieke en private partijen waarin gewerkt wordt aan nieuwe oplossingen voor veiligheidsvraagstukken. Dit op een manier waarin doen, denken en beleven hand in hand gaan. De organisatie heeft zich sterker geëngageerd aan de specifieke locatie als uitvalsbasis voor de Safety Campus. Bovendien is er, zij het in beperkte mate, geïnvesteerd in nieuwe oefenobjecten.</p> <p>TSC begeeft zich zowel in het publieke als het private domein. Het initiatief stoelt voor een deel op de ondernemersgeest van de organisatie. Aan ondernemerschap zitten exploitatierisico's vast.</p>
Type	Endogeen
Kans / impact berekening	€ 132.000,- (oranje)
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Kennis van de markt waarin TSC zich begeeft. • Helder investeringsbeeld en zicht op de financiële exploitatie • Flexibele opbouw van het terrein (minimalisering "sunk costs") • Financiële boedelscheiding tussen TSC en de rest van de exploitatie van VRT.

Vervanging Rijksmaterieel

Toelichting	<p>De Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding, nu ondergebracht bij het IFV, heeft in het verleden een forse bijdrage geleverd aan het in stand houden van de brandweercompagnieën. Dit door het om-niet ter beschikking stellen van grootschalig materieel (o.a. haakarmvoertuigen, watertransportsystemen, de commandohaakarmbak (COH) en vrachtwagens). Dit deel van het wagenpark werd bovendien op kosten van het Rijk onderhouden.</p> <p>Intussen is de beleidscyclus beëindigd en zet het IFV een koers in waarin regio's niet</p>
-------------	--

	meer kunnen rekenen op om-niet levering en onderhoud van rijksmaterieel. Dit terwijl het materieel in operationele zin grotendeels wel noodzakelijk blijft. Het materieel dient op middellange termijn te worden vervangen. Omdat hier sprake is van een kostenuitzet op middellange termijn is de kans van daadwerkelijk optreden relatief laag gekwalificeerd.
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 320.000,- (oranje)
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> Tijdige verkenning naar mogelijkheden tot uitfasering.

Ontwikkelingen integrale veiligheid

Toelichting	<p>Momenteel zijn er diverse maatschappelijke ontwikkelingen welke de onveiligheid en de onveiligheidsgevoelens wereldwijd en soms ook regionaal bevorderen. Toenemende radicalisering en jihadisme zijn hier voorbeelden van. Maar ook bijvoorbeeld de terugkeer van delinquenten in de samenleving. De maatschappelijke gevolgen kunnen groot zijn. Inwoners kijken als eerste naar de overheid om hun veiligheid te waarborgen. De Twentse gemeenten voelen een verantwoordelijkheid voor de aanpak en doen steeds meer een beroep op de VRT en het platform IVZ om hier bijvoorbeeld gezamenlijk beleid voor te ontwikkelen, of ontwikkelingen voor onze regio in kaart te brengen.</p> <p>De behoefte, soms acuut ingegeven door omgevingsfactoren, en de beschikbare middelen (platform IVZ / VRT) zijn niet op elkaar afgestemd. En dit geeft risico's in de exploitatiesfeer.</p>
Type	Exogeen / endogeen
Kans / impact berekening	€ 150.000,- (oranje)
Beheersing	Geen

Individueel keuze budget

Toelichting	<p>Met ingang van 1 januari 2016 wordt het individueel keuzebudget ingevoerd. Met het keuze budget kunnen medewerkers bepaalde bestandsdelen van het salaris naar eigen inzicht en op de door hun gewenste momenten inzetten voor verschillende doelen (verlof, inkopen, pensioen etc). Het IBK brengt het risico van een eenmalige verstoring van het kostenpatroon met zich mee. Hierbij wordt in het bijzonder bedoeld op het vakantiegeld dat in 2015 in de periode juni – december is opgebouwd, vervroegd moet worden uitgekeerd. Dit tegen de achtergrond dat het vakantiegeld dat in 2016 wordt opgebouwd eveneens volledig in 2016 kan worden uitgekeerd.</p> <p>Omtrent de regeling bestaat nog de nodige onduidelijkheid. Vast lijkt te staan dat het genoemde eenmalige effect op relatief korte zal optreden (2015 / 2016).</p>
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 560.000,- (oranje)
Beheersing	Gerichte aandacht voor wijze van invoering

Ontwikkelingen op lange termijn:

Hieronder zijn enkele risico's vermeld die zich in 2016 weliswaar maar in beperkte mate optreden, maar op termijn steeds zwaarder gaan wegen op de exploitatie van VRT, omdat de impact ervan gestaag toeneemt. De organisatie heeft vanwege het karakter van deze risico's tijd om de effecten ervan te ondervangen, hetzij met passende beheersmaatregelen, hetzij met alternatieve maatregelen. Niettemin, gezien de impact ervan is gemeend deze risico's wel in de programmabegroting expliciet te vermelden.

BTW-consequenties

Toelichting	In de junicirculaire van het ministerie van V&J over de BDUR (2013) is bekend gemaakt welk bedrag regio's aan compensatie ontvangen voor het feit dat de omzetbelasting in 2014 niet meer declarabel is. Twente ontvangt een compensatie van c.a. € 2,2 mln. De werkelijke BTW-kosten stijgen op termijn volgens de laatste berekeningen daar ver bovenuit (c.a. € 1.000.000,- structureel). Dit structurele tekort treedt zeer geleidelijk op (afhankelijk van het tempo waarin vervangingsinvesteringen zich voordoen). Hiervoor dienen geleidelijk additionele financiële maatregelen te worden getroffen om te voorkomen dat dergelijke effecten op de gemeenten worden afgewenteld.
Type	Exogeen
Kans / impact berekening	€ 300.000,- (groen)
Type	Beoordeling fiscale constructies

Vervanging onroerende activa

Toelichting	VRT heeft de brandweerkazernes overgenomen tegen boekwaarde. Daarbij is aangenomen dat in de startbijdrage van de gemeenten een budget aan kapitaallasten is opgenomen die met de structurele lasten van de betreffende panden correspondeert (noot: desinvesteringbudgetten zijn ten tijde van de regionalisering niet op dit punt genormaliseerd). In het algemeen was het gebruikelijk om de kapitaallasten op basis van de historische uitgaafprijs te begroten. Aangenomen wordt dat deze huisvestingsbudgetten grotendeels niet zijn geïndexeerd. Bij vervanging van de panden zal dit leiden tot een tekort op de begroting. Ook hier zal het risico naar verloop van tijd optreden en zijn dus allengs beheersmaatregelen te treffen.
Type	Voor VRT: exogeen
Kans / impact berekening	€ 113.000,- (groen)
Beheersing	<ul style="list-style-type: none"> • Doorontwikkeling vastgoedbeleid en vastgoedbeheer. • Bijtijds inzicht in vervangingsmomenten

5.2 Onderhoud kapitaalgoederen

In deze paragraaf beschrijven we het beleidskader voor het onderhoud van kapitaalgoederen. Kapitaalgoederen worden onderscheiden in vaste en vlottende activa, die als bezittingen op de balans staan en waarvan het nut zich over meerdere jaren uitstrekt. In het kader van deze paragraaf gaat het om de vaste activa, zoals bedrijfsgebouwen. Ze onderscheiden zich doordat ze voor hun instandhouding en verbetering structureel een substantieel beslag op middelen in de exploitatiebegroting leggen. De beoogde kwaliteit en het onderhoud daarvan bepalen het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten. Dit geldt niet voor de financiële activa en de bedrijfsmiddelen (vlottende activa) omdat die regelmatig worden vervangen.

Gebouwen

De Veiligheidsregio Twente (VRT) heeft in totaal 36 gebouwen in gebruik (35.000 m² BVO) waarvan er 30 in eigendom zijn van de VRT. De Brandweer Twente heeft hier 31 gebouwen (31.500 m² BVO) van in gebruik (de brandweerkazernes). Het beheer van de vastgoed portefeuille is belegd bij de sector Beheer & Techniek van Brandweer Twente. Het team Service & Beheer heeft hiertoe een servicedesk ingericht die 24 uur per dag en 7 dagen in de week bereikbaar is voor storingen, klachten en schades.

De organisatie heeft in 2013 het onderhouds- en beheersplan opgesteld. Het plan is in de begroting structureel afgedekt. De onderhoudsuitgaven kunnen wel per jaarschijf fluctueren. Gestreefd wordt naar een zo stabiel mogelijk meerjarig kostenpatroon. Het onderhoud is in 2013 voor een beperkte periode meervoudig onderhands aanbesteed en zal in 2015 opnieuw in de markt worden gezet. Ook een groot deel van de gebouwgebonden servicelasten (energie, catering, groenvoorziening en warme drankenvoorziening) zijn of worden op korte termijn conform de daartoe geldende procedure aanbesteed.

Verder is een benchmark-traject in gang gezet voor het vastgoeddossier die in de komende jaren meer inzicht zal verschaffen in welke vastgoedbeslissingen vanuit beleidsmatig en financieel opzicht het meest doeltreffend zijn.

Materieel

In 2014 is het dienstvoertuigenplan vastgesteld. Het daaruit volgende implementatietraject is intussen in gang gezet. Het plan omvat onder meer een pilot voor het gebruik van elektrische voertuigen. Conclusies daarover worden getrokken in 2016.

In 2014 is voorts besloten tot een forse herschikking en reductie van het grootschalig materieel. Daarmee is inhoud gegeven aan één van de nog openstaande taakstellingen van de totale bezuinigingsopgave. De reductie zal fasegewijs worden doorgevoerd (in gelijke tred met de wijze waarop de taakstelling fasegewijs wordt doorgevoerd in de begroting). Het uitvoeringsplan hiervoor is inmiddels in concept gereed.

Voor de komende periode staan verder de volgende projecten op stapel:

- Bumper tot bumper keuringen voor zware voertuigen.
- Taggen van voertuigen (o.a. voor systematische vastlegging van gegevens).
- Aanpassingen tankautosputten
- Geluidsignalen voertuigen

5.3 Bedrijfsvoering

Veiligheidsregio Twente (VRT) is een organisatie van brandweezorg, geneeskundige hulpverlening, rampenbestrijding en crisisbeheersing onder één regionale bestuurlijke regie. Elke kolom heeft haar eigen taken en vormt een zelfstandig organisatieonderdeel binnen de VRT. Ten aanzien van bedrijfsvoeringstaken is afgesproken dat deze in gezamenlijkheid worden opgepakt voor de kolommen brandweer, GHOR en veiligheidsbureau. De brandweerkolom voert daarop regie. Politie Twente heeft haar eigen bedrijfsvoering georganiseerd en haakt alleen aan daar waar nodig.

Sinds 1 januari 2013 is het team Mens en Middelen (Sector Strategie en Ondersteuning, kolom brandweer) verantwoordelijk voor diverse bedrijfsvoering dossiers. Denk daarbij aan de taakgebieden HRM (inclusief Management Development, organisatieontwikkeling en Talentmanagement), Financiën, Strategische inkoop, Fitheid & Arbo, Management ondersteuning, Post & archief en de Recepties. Deze taakgebieden (met uitzondering van managementondersteuning en recepties) worden daarbij tevens uitgevoerd voor het veiligheidsbureau en de GHOR.

De medewerkers van de brandweer nemen de strategische en tactische onderdelen van deze taakgebieden voor hun rekening en het operationele deel van deze taakgebieden wordt voor een groot deel ingekocht bij Regio Twente. Afspraken hierover zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst (DVO) dat onlangs verlengd is voor de periode 2015-2016. Er vindt periodiek een evaluatiemoment plaats van het DVO. Doelstellingen die onder andere ten aanzien van bedrijfsvoering zijn geformuleerd:

- De basisprocessen verder optimaliseren en professionaliseren;
- Uitvoering geven aan de Planning en Control cyclus en deze waar nodig door ontwikkelen (begroting, jaarrekening, tussentijdse rapportages);
- Actief verbinding organiseren met de andere sectoren en teams binnen Brandweer Twente door een zogenaamde 'on tour' sessie;
- Regie voeren op het proces rondom de invulling van de bezuinigingsopgave 2015-2019;
- Implementatie werkkostenregeling;
- Advisering op inkooptrajecten en specifiek Europese aanbestedingen;
- Uitvoering geven aan het inkoopbeleid en dat waar mogelijk door ontwikkelen;
- Begeleiding geven aan het BMO traject;
- Implementeren nieuwe onderdelen binnen het HR beleid waaronder: EHRM, gesprekscyclus voor vrijwilligers en traineeships;
- Uitvoering geven aan arbobeleid en de PPMO implementatie bestendigen;
- Implementatie zaakgericht werken ten aanzien van post en archief.

Ten behoeve van de afstemming rondom bedrijfsvoeringsprocessen heeft de organisatie een overleg ingesteld waarin de kolommen brandweer, GHOR en veiligheidsbureau zijn vertegenwoordigd. Daarnaast vindt daar waar nodig en/of gewenst uiteraard overleg en afstemming plaats met het Bedrijfsbureau van de Regio Twente (BRT).

5.4 Verbonden partijen

Deze paragraaf betreft derde rechtspersonen waarmee Veiligheidsregio Twente een bestuurlijke én financiële belang heeft, door een participatie in een vennootschap of deelnemingen in stichtingen. Met een bestuurlijk belang bedoelen we een zetel in het bestuur van een deelneming of stemrecht. Een financieel belang houdt in dat de organisatie middelen ter beschikking heeft gesteld en die verliest bij faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij op haar verhaald kunnen worden. Van een financieel belang is ook sprake als Veiligheidsregio Twente bij liquidatie van een derde rechtspersoon middelen uitgekeerd kan krijgen.

In de overzichten hieronder wordt een opsomming gegeven van relevante verbonden partijen:

Vereniging van Eigenaren genaamd Hulpverlenings-diensten. Gevestigd aan de Demmersweg 55 (Westermaat) te Hengelo.		Informatie
1.	Doelstelling	De vereniging opereert conform de vastgestelde reglement als bedoeld in artikel 111d, Boek 5 van het B.W., welk reglement bestaat uit een Modelreglement bij Splitsing Appartement. Daarnaast is opgenomen dat het bepaalde in annex 1 uitdrukkelijk niet van toepassing is en zijn aanvullingen en wijzigingen op het modelreglement in de splitsingsakte vermeld.
2.	Bestuurlijk belang en financieel belang	De eigenaren in de gemeenschap zijn stemgerechtigd voor de volgende delen: <ul style="list-style-type: none"> • Veiligheidsregio Twente 52 stemmen • Stichting Ambulance Oost 48 stemmen Het bestuur van de vereniging bestaat uit twee bestuurders van Veiligheidsregio Twente namelijk de portefeuillehouder Financiën en de secretaris VRT en één bestuurder (directeur) van de Stichting Ambulance Oost. Veiligheidsregio Twente bezit 52 procent eigendomsrecht van het onroerend goed. Zij kan voor 52/100 deel aansprakelijk gesteld worden bij een faillissement of bij een financieel probleem.
3.	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering	Ruime invloed op bedrijfsvoering is mogelijk via de benoemde bestuurders en de meerderheid van stemmen.
4.	Eigenvermogen begin 2014 Eigenvermogen eind 2014	9.668,- 11.240,-
5.	Vreemd vermogen begin 2014 Vreemd vermogen eind 2014	49.854,- 38.346,-
6.	Jaarresultaat 2014	1.572,-

Stichting Meldkamer Twente Gevestigd aan de Demmersweg 55 (Westermaat) te Hengelo.		Informatie
1.	Doelstelling	Het bevorderen van multidisciplinaire samenwerking van de meldkamers van de Politie Twente, Ambulance Oost en Veiligheidsregio Twente, door het faciliteren van ondersteunende processen. Zij tracht haar doelstelling te bereiken door het verwerven en exploiteren van infrastructuur en andere voorzieningen.
2.	Bestuurlijk belang en financieel belang	De stichting wordt financieel gevoed door de achterliggende organisaties. (Politie, Ambulance Oost en VRT). Het stichtingsbestuur wordt gevormd door de directeurs van de verschillende hulpverleningsdiensten.
3.	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering	De beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is redelijk groot gelet op het lidmaatschap van VRT in het stichtingsbestuur.
4.	Eigenvermogen begin 2014 Eigenvermogen eind 2014	407.160,- 11.240,-
5.	Vreemd vermogen begin 2014 Vreemd vermogen eind 2014	470.296,- 103.595,-
6.	Jaarresultaat 2014	90.856,-

Stichting BOGO Brandweeropleidingen gevestigd te Zwolle.		Informatie
1.	Doelstelling	Het bevorderen van de opleiding, oefening en training ten behoeve van de brandweer en de hulpverlening in de ruimste zin, zulks overeenkomstig – voor zover van toepassing – de richtlijnen te dezer zake van overheidswege, met dien verstande dat hieronder niet zijn begrepen commerciële en marktgerichte activiteiten
2.	Bestuurlijk belang en financieel belang	Het algemeen bestuur van de stichting bestaat uit 8 leden. Het stichtingsbestuur benoemt de bestuursleden. VRT heeft één lid in het algemeen bestuur. Dit lid is de regionaal commandant binnen VRT. Bij liquidatie van de stichting komt het aanwezig batig saldo ter beschikking van de deelnemende Samenwerkingsverbanden.
3.	Mate van beïnvloedbaarheid in bedrijfsvoering	Een beperkte mate van beïnvloedbaarheid in de bedrijfsvoering is mogelijk via het lid in het algemeen bestuur.
4.	Eigenvermogen begin 2014 Eigenvermogen eind 2014	n.n.b. n.n.b.
5.	Vreemd vermogen begin 2014 Vreemd vermogen eind 2014	n.n.b. n.n.b.
6.	Jaarresultaat 2014	n.n.b.

5.5 Financiering

Treasury gaat over het sturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen en de hieraan verbonden risico's. Het treasurystatuut stelt hiervoor de beleidskaders.

In februari 2015 is een nieuw treasurystatuut vastgesteld door het Algemeen Bestuur van de Veiligheidsregio Twente. Het nieuwe statuut is toegespitst op de situatie van de Veiligheidsregio Twente en sluit aan bij de actuele regelgeving. Het Rijk heeft met de Wet financiering decentrale overheden (Wet Fido) en aanvullende regelgeving regels gesteld over hoe decentrale overheden hun geld en kapitaal beheren. Een belangrijke wijziging in de regelgeving is de invoering van het schatkistbankieren. Deze regeling houdt in dat overtollige middelen van decentrale overheden bij het ministerie van financiën moeten worden aangehouden.

Het statuut geeft ook de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden weer. De Bedrijfsvoering Regio Twente is belast met de dagelijkse uitvoering van de treasury.

Belangrijke instrumenten voor de uitvoering van de treasury zijn de liquiditeitsplanning en de rentevisie. Deze worden met ingang van 2015 tweemaal per jaar opgenomen in een treasurybericht voor de portefeuillehouder Middelen.

Risico's

Door de wet Fido en aanvullende regelgeving zijn de risico's op de treasuryactiviteiten als beperkt te kwalificeren. De wet Fido stelt grenzen aan de mogelijkheid om goederen te financieren met kortlopende middelen (kasgeldlimiet) en maximeert de aflossing en renteherziening op aangetrokken leningen in enig jaar (renterisiconorm). Daarmee wordt het renterisico beperkt. Ook zijn er regels gesteld ten aanzien van het gebruik van derivaten, de vorm waarin leningen worden opgenomen of verstrekt en met welk soort instellingen financiële transacties mogen worden gedaan.

Door proactief uitvoering te geven aan de treasuryfunctie (periodiek opstellen liquiditeitsplanning en periodieke check op renteprognoses) zijn de restrisico's verder te verminderen.

Wettelijke kengetallen

Vanuit de regelgeving zijn er drie kengetallen die periodiek moeten worden berekend. De kasgeldlimiet en het schatkistbankierenpercentage worden achteraf gemiddeld per kwartaal berekend. Voor de renterisiconorm wordt vooruit gekeken met een berekening voor het komende jaar en een doorkijk naar de volgende drie jaren.

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is opgenomen om de directe gevolgen van een snelle rentestijging te beperken. Deze limiet beperkt het aandeel van de financieringsbehoefte dat met kortlopend vreemd vermogen mag worden gefinancierd. Bij wet is het maximum gesteld op 8,2% van het begrotingstotaal. Dat komt voor de organisatie neer op een bedrag van € 4,05 mln.

Schatkistbankieren

Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden de verplichting hebben om hun middelen aan te houden bij het ministerie van financiën. Voor de middelen beneden het drempelbedrag (0,75% van het begrotingstotaal) geldt deze verplichting niet.

Vanwege het schatkistbankieren is het accent voor de Veiligheidsregio Twente verlegd naar het minimaliseren van de overtollige middelen. Een belangrijke stap die hierin is gezet is het meer gespreid over het jaar innemen van de gemeentelijke bijdrage.

Renterisiconorm

De renterisiconorm bepaalt dat van de vaste schuld jaarlijks een bedrag van maximaal 20% (c.a. € 9,9 mln.) van het begrotingstotaal onderhevig mag zijn aan renteherziening en herfinanciering. Hiermee is een grens gesteld aan het renterisico op de leningenportefeuille. De renterisicopercentage 's voor de komende jaren (berekend op basis van het begrotingstotaal 2015) staan in onderstaande tabel.

	Maximum	2016	2017	2018	2019
Renterisiconorm	20%	4,1%	0,0%	6,2%	0,0%

Van twee onderdelen van de langlopende leningenportefeuille loopt de termijn af in 2016 en 2018. Het gaat om resp. € 2 miljoen en € 3 miljoen. Hiermee wordt ook voor de komende jaren de renterisiconorm niet overschreden.

Ontwikkeling treasuryfunctie

Met het vaststellen van het treasurystatuut begin 2015 is een belangrijke stap gezet in naleving van de regelgeving en beperking van de risico's.

Een belangrijk voornemen voor de verdere ontwikkeling van de treasuryfunctie is het verfijnen van de liquiditeitsplanning. Hiertoe moet met name de meerjareninvesteringsplanning scherper in beeld worden gebracht. De confrontatie van planning en realisatie zal ook bijdragen aan de verfijning.

5.6 Rechtmatigheid

De accountant ondersteunt het Algemeen Bestuur (AB) in haar controlerende functie. De door de accountant uit te voeren rechtmatigheidcontroles heeft daarbij als doel om vast te stellen dat de baten, lasten en balansmutaties tot stand zijn gekomen in overeenstemming met de bepalingen in de wet- en regelgeving, bestaande uit externe wetgeving en interne regelgeving. Met andere woorden, er wordt gecontroleerd of het Dagelijks Bestuur (DB) bij het aangaan van transacties met financiële gevolgen de relevante bepalingen heeft nageleefd. Het gaat daarbij dus om de spelregels van het AB en hogere wet- en regelgevende organen die als norm gelden voor het DB bij het aangaan van transacties. Bij de interne regelgeving gaat het, om verordeningen en andere besluiten van het Algemene Bestuur. Besluiten van het Dagelijks Bestuur vallen niet onder de rechtmatigheidcontrole, tenzij de controle hiervan verplicht is op basis van hogere regelgeving, besluiten c.q. verordeningen.

Bij rechtmatigheid in het kader van de accountantscontrole bestaat er een duidelijke relatie met het financiële beheer. Er moet worden vastgesteld dat baten, lasten en balansmutaties rechtmatig tot stand zijn gekomen. Het gaat hierbij om de financiële beheershandelingen. Voorbeelden hiervan zijn:

- Overdrachten aan of van natuurlijke personen en rechtspersonen (bijvoorbeeld subsidies, uitkeringen, belastingen en heffingen).
- Transacties waarbij een tegenprestatie wordt verkregen of geleverd.
- Financieringen, waaronder opgenomen en uitgezette leningen en daarbij behorende rente en aflossingen.
- Vermogensmutaties zoals mutaties van reserves en voorzieningen en de afschrijvingsystematiek.

Op basis van de begroting 2016 komt dit neer op een bedrag van € 493.000. Deze marge (goedkeuringstolerantie) moet worden opgevat als een maximaal cumulatief toegestane afwijking, die de accountant hanteert voor het onthouden van de goedkeurende verklaring. Voor rapportage van afwijkingen geldt overigens een grens van € 100.000 (rapportagetolerantie).

De accountant zal haar conclusies mede baseren op de uitkomsten van de zogenaamde verbijzondere interne controles (hierna VIC). Deze controles worden gedaan uit het intern controleplan door medewerkers van Regio Twente (RT) en/of de VRT.

Intern controleplan

Voor de toetsing op de rechtmatigheid is een intern controleplan opgesteld. Hierin worden periodiek verschillende onderwerpen volgens vastgestelde protocollen behandeld. Het IC plan is gericht om te kunnen beoordelen of de processen rechtmatig verlopen. Het IC plan geeft vorm en inhoud aan het gehele systeem van interne controles, dat gericht is op beheersing van processen met een directe financiële relevantie.

Het Interne Controleplan wordt vooraf getoetst door de accountant, zodat het als onderdeel kan dienen voor haar interim- en jaarwerkzaamheden. Voor het identificeren van deze risicogebieden is de kostenopzet van de begroting als invalshoek genomen. In het plan is voor elk risicogebied aangegeven welke beheersmaatregelen zijn getroffen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan functiescheiding tussen inkoper en budgethouder. Deze invulling van een pakket organisatorische maatregelen dat nodig is voor een goed functionerend financieel beheer wordt aangeduid met de inrichting van de administratieve organisatie.

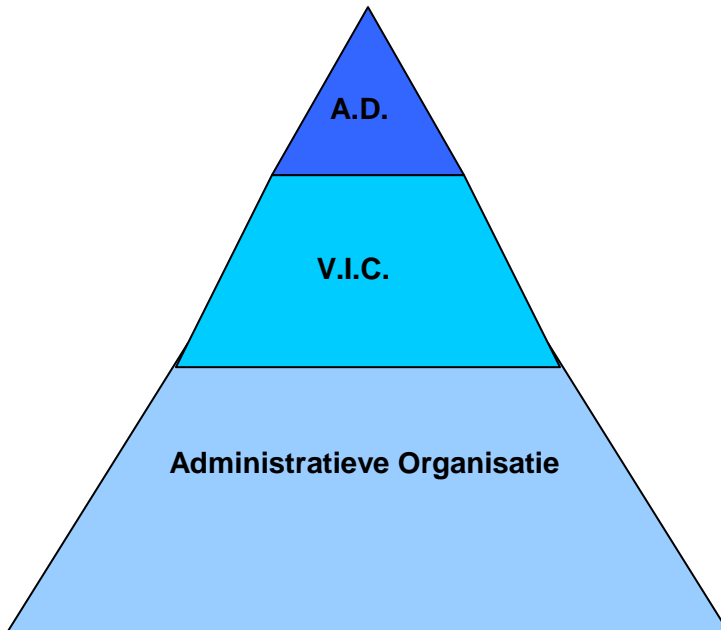
Het restrisico voor deze risicogebieden wordt afgedekt door middel van de verbijzondere controle (d.w.z. de steekproefsgewijze controle achteraf). De uitvoering van de verbijzondere interne controles is grotendeels neergelegd bij medewerkers van de Regio Twente. Op deze wijze wordt de onafhankelijkheid van de interne toets op de financiële rechtmatigheid beter geborgd. De onderstaande geldstromen worden periodiek gecontroleerd.

- Inkoop (verwerken en betalen inkoopfacturen:
  - bestelling en controle levering;
  - fiattering en betaling factuur.
- Aanbestedingen
- Personeel en salarissen:
  - aanstelling, bevordering en ontslag;
  - salarisadministratie;
  - verloning vrijwillige brandweer.
- Opbrengsten:
  - Openbaar Brandmeldsysteem (OMS);
  - brandweer oefeningen.
- Subsidies:
  - verworven subsidies.

- Memoriaal boekingen:
  - algemeen en specifiek op kapitaalslasten.
- Treasury:
  - opnemen van gelden.

Over de steekproefsgewijze controle (VIC) wordt gerapporteerd. Per deelwaarneming wordt controleverslag met bevindingen ingevuld. Deze verslagen met bijlagen en eventuele opmerkingen worden gebundeld in een dossier Interne Controle vastgelegd. Dit dossier wordt aan de accountant ter beschikking gesteld.

Voor de rechtmatigheid is van belang hoe de administratieve organisatie is ingericht, op basis van de inrichting wordt bekeken welke VIC nodig zijn ter beheersing van de risico's. De accountantsdienst (A.D.) baseert haar conclusies mede op de VIC.

6 Financiële begroting 2016

6.1 Overzicht van baten en lasten en de toelichting

Programma	Lasten*	Baten*	Saldo	Per inwoner**
Veiligheidsbureau	€ 2.292.143	€ 1.761.767	€ 530.376	€ 0,85
Brandweer	€ 45.256.764	€ 5.993.555	€ 39.263.209	€ 62,71
GHOR	€ 1.571.924	€ 854.294	€ 717.631	€ 1,15
Gemeenten	€ 252.425	€ 238.104	€ 14.321	€ 0,02
Totaal	€ 49.373.256	€ 8.847.720	€ 40.525.536	€ 64,72

* betreft de som van alle lasten en baten op productniveau/ projectniveau

** aantal inwoners per 1-1-2015 is geraamd op 626.138

6.2 Financiële uitgangs- en aandachtspunten

a. Basis begrotingskader 2016

De begroting van het lopende begrotingsjaar vormt in eerste aanleg het financiële kader voor de begroting van het komende begrotingsjaar. Het fundament voor deze begroting is grotendeels terug te voeren op het kader dat is neergelegd in het principebesluit tot regionalisering d.d. 22 februari 2012.

b. Loon- en prijscompensatie

De cijfers van de Macro Economische Verkenning (MEV), halfjaarlijks uitgevoerd door het Centraal Plan Bureau (CPB), dienen als basis voor de berekening van de compensatie van loon- en prijsstijgingen. In voorgaande jaren werd de MEV van maart / april afgewacht. Gezien de nieuwe begrotingstermijnen voor gemeenschappelijke regelingen is dit qua planning niet meer mogelijk en moet de MEV van september 2013 worden aangehouden. Uitzondering hierop vormt de situatie waarin de CAO-ontwikkeling en de ontwikkeling van werkgeverslasten in enig jaar volledig bekend zijn

Het CPB houdt met een loonstijging van **1,75%** voor het dienstjaar 2015. Voor het dienstjaar 2016 is nog geen prognose afgegeven. Daarom wordt op dit punt de begrotingsrichtlijn, zoals meegedeeld in de brief van gemeenten, gevolgd: het cijfer voor 2015 wordt van toepassing verklaard voor 2016. Voor dienstjaar 2015 is de ontwikkeling van de loonsom volledig bekend en wordt dus ook uitgegaan van die werkelijke ontwikkeling. Dit als basis voor de raming van de loonsom voor 2016.

Noot:

Het verschil tussen de geraamde en de werkelijke ontwikkeling van de loonsom, voor het zover CAO-ontwikkelingen of mutaties in het stelsel van sociale zekerheid betreft, wordt, indien sprake is van een betekenisvolle afwijking, separaat tussentijds verrekend met de gemeenten.

Het CPB rekt voorts met een prijsstijging van 1,25% voor het dienstjaar 2016. Conform de gemeentelijke brief over de begrotingsrichtlijnen wordt de prijscompensatie vanaf het begrotingsjaar 2015 nacalculatorisch herrekend. Het CPB heeft het inflatiecijfer voor 2015 met 0,75% naar beneden bijgesteld. Om die reden prijsindex-gerelateerde budgetten voor het begrotingsjaar 2016 opgehoogd met $(1,25\% - 0,75\%) = \mathbf{0,50\%}$

b1. Grondslag voor de loonsom

Ten behoeve van het principebesluit is in het zogeheten normalisatietraject de formatie van de brandweer doorgerekend op basis van max-1 van de functieschaal plus een dekking voor de kosten van zogenaamde "uitloopschalen". Dit vormt tevens de grondslag voor de loonsom van 2015. Dezelfde grondslag (max-1 van de functieschaal) wordt eveneens voor de overige kolommen van de organisatie toegepast. Voor beschikbare vacatures wordt met ingang van 2015 de "max-2"-regel als grondslag genomen.

c. FPU (Flexibel Pensioen) / FLO

Voor brandweerfunctionarissen met een bezwarende functie geldt het FLO-overgangsrecht. De bezwarende functies komen voor in een viertal gemeenten (Almelo, Hengelo, Enschede en Borne). De financiële implicaties van de regeling zijn voor rekening van de desbetreffende gemeenten (gesloten systematiek). De uitgangspunten die liggen onder de berekening van de FLO-kosten zijn in de lente van 2012 met de gemeenten overeengekomen. Ook bestaat er consensus over de dekking van deze kosten.

d. Kapitaallasten

Rentelasten en rentebaten

De programmabegroting 2014 ging nog uit van een omslagrente van 4,5%. Echter is in dezelfde begroting het rentevoordeel op de financiering van brandweerafactiva ad € 720.000,- als afzonderlijke taakstelling opgenomen. Invulling van deze rentetaakstelling heeft voor de begroting 2015 geleid tot bijstelling van de omslagrente naar c.a. 3%. Dit komt overeen met de werkelijke rentevoet van de organisatie. Tenminste, als conform de richtlijnen van de brief wordt uitgegaan van een afronding in halve procenten naar boven.

Op 3 november 2014 is mede op aandringen van de provincie versneld invulling gegeven aan een taakstelling ad 0,4 mln. die bij besluit over de programmabegroting 2015 voor desbetreffend begrotingsjaar is opgedragen. De taakstelling is voor € 90.000,- ingevuld met een verdere bijstelling van het rentebudget. Realisatie van deze taakstelling dient tot uiting te worden gebracht in een bijgestelde omslagrente. Om die reden hanteert Veiligheidsregio Twente voor begrotingsjaar 2017 een omslagrente van **2,8%**.

Vervangingsinvesteringen

De investeringsruimte blijft op peil door de kapitaaluitgaven die in de begroting zijn afgeschreven, op te voeren als vervangingsinvestering. Vervangingsinvesteringen worden met ingang van 2015 gecorrigeerd voor inflatie. Hierbij geldt eveneens het herrekenende IMOC-cijfer van het CPB (voor 2016 dus $1,25\% - 0,75\% = 0,5\%$).

In voorgaande jaren zijn de vervangingsinvesteringen tegen historische uitgaafprijs geraamd. Reden voor de wijziging is het breedgedragen standpunt dat eventuele discussies over bezuinigingen separaat moeten worden gevoerd in plaats van dat de bezuinigingen via de techniek van begroten aan de verbonden partij als Veiligheidsregio Twente worden opgelegd. Het bevroeren van de investeringsruimte is in feite een verkapt taakstellende bezuiniging.

e. Tariëftaken

Voor taken, die niet via de algemene bijdrage van gemeenten worden bekostigd, gelden tarieven die alle bedrijfskosten moeten afdekken. Deze tarieven, gerelateerd aan een reëel te verwachten omzet, dienen tenminste een kostendekkend exploitatieresultaat op te leveren.

f. Financieringssystematiek

Het financieringsmodel voor de organisatie vanaf 2013 en verder is uiteengezet in het principebesluit. Het model bestaat uit twee boxen waarbij de kosten van de taken op Twentse schaal worden toegerekend o.b.v. inwonertal. De kosten van de voormalige lokale brandweertaken worden i versleuteld o.b.v. de genormaliseerde begroting (lees financiële foto). De sleutel is m.i.v. begrotingsjaar 2014 alleen gecorrigeerd vanwege de individuele bijstelling van de startbijdrage per gemeente, zoals vastgelegd in het overdrachtdossier.

Deze verdeelsleutel met een sterk historische grondslag is ook van kracht voor de begroting 2015, zij het in afgeleide vorm. Met de historische financieringsgrondslag wordt recht gedaan aan de keuzes die gemeenten individueel hebben gemaakt op gebied van brandveiligheid en brandweezorg. De invloed van lokale beslissingen in het verleden op de kosten van Brandweer Twente neemt naargelang de tijd echter in gewicht af. Daarom is een evaluatie van de financieringssystematiek afgesproken. Dit traject is begin vorig jaar in gang gezet. Gemeenten zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk periodiek op de hoogte gesteld van de voortgang.

In deze fase kan niet worden vooruitgelopen op het uiteindelijke besluit rondom de financieringssystematiek. Het streven is om implicaties van een dergelijk besluit tijdig te bekrachtigen, opdat gemeenten de effecten daarvan kunnen betrekken bij hun eigen begrotingsprocedure 2016.

6.3 Meerjarenraming 2016-2019

Het meerjarenperspectief en daarin de ontwikkeling van de gemeentelijke bijdrage is hieronder beknopt weergegeven. De uitgangspunten die in de meerjarenraming zijn gehanteerd worden weergegeven onder het meerjarenoverzicht.

PROGRAMMA	Lasten				Baten			
	Begroting 2016	Mutatie t.o.v. vorig jaar			Begroting 2016	Mutatie t.o.v. vorig jaar		
		2017	2018	2019		2017	2018	2019
Alle bedragen X 1.000,-								
VRT								
Brandweer	€ 45.257	€ 674	€ 687	€ 701	€ 5.994	€ 91	€ 97	€ 97
GHOR	€ 1.572	€ 25	€ 25	€ 26	€ 854	€ 11	€ -	€ -
Multidisciplinair	€ 2.292	€ 32	€ 32	€ 33	€ 1.762	€ 28	€ -	€ -
Gemeenten	€ 252	€ 4	€ 4	€ 4	€ 238	€ 11	€ -	€ -
TOTAAL VRT	€ 49.373	€ 734	€ 748	€ 763	€ 8.848	€ 140	€ 97	€ 97

Cumulatief	€ 49.373	€ 50.107	€ 50.856	€ 51.618	€ 8.848	€ 8.988	€ 9.085	€ 9.182
-------------------	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Ontwikkeling gemeentelijke bijdrage

2016	€ 40.526
2017	€ 41.120
2018	€ 41.771
2019	€ 42.437

In de meerjarenraming zijn alle financiële taakstellingen verwerkt.

Uitgangspunten bij meerjarenraming:

- 1) Loon- en prijscompensatie zijn meerjarig geraamd op 1,5% (gewogen gemiddelde van huidige CPB-cijfers).
- 2) De afschrijvingscomponent van de kapitaallasten worden geïndexeerd met 1,5% (gewogen gemiddelde van huidige CPB-cijfers)
- 3) Risico's, zoals beschreven in par. 5.1.3 treden niet op of worden eigenstandig opgevangen.
- 4) Nieuw beleid is geraamd op 0.
- 5) Het meerjarenoverzicht heeft als primaire basis het meerjarenperspectief zoals weergegeven in het principebesluit, welke is vastgesteld op 22 februari 2012. In het meerjarenperspectief zitten diverse componenten verwerkt die van invloed zijn op de begrotingsontwikkeling

6.4 Specificatie stijging gemeentelijke bijdrage

Vergelijking gemeentelijke bijdrage

Bijdrage primitieve begroting 2015	€ 39.970.757	
Totale bijdrage 2016	€ 40.525.536	
Per saldo een stijging van de bijdrage 2016 t.o.v. de primitieve begroting 2015		€ 554.779

Uitgangspunten begroting 2016

b) - Looncompensatie	€ 241.151	
- Prijscompensatie	€ 55.898	
b1) Grondslag voor de loonsom (vacatures max-2)	€ 3.541-	
d) Mutatie kapitaallasten		
- Indexatie vervangingsinvesteringen	€ 27.823	
Totaal van de effecten van de uitgangspunten van de begroting 2016		€ 321.331

Overige ontwikkelingen

Principebesluit regionalisering brandweer (22-02-2012)*

- Solidariteitsfonds	€ 625.000	
- Structurele taakstelling m.i.v. 2016	€ 400.000-	
- Verhoging garantiebijdrage	€ 91.552-	

AB-besluit inzake realisatie bezuinigingstaakstelling (16-02-2015)

- Vermindering structurele taakstelling (cf. besluit algemeen bestuur d.d. 16-02-2015)	€ 100.000	
		€ 233.448

Totaal stijging gemeentelijke bijdrage **€ 554.779**

* In het principebesluit tot regionalisering van de brandweer d.d. 22-02-2012 is een financieel meerjarenperspectief t/m 2019 vastgelegd, dat bestaat uit een reeks van financiële afspraken. De begroting steunt op deze set afspraken. Voor dienstjaar 2016 geven deze afspraken aanleiding voor enkele mutaties in de begroting. Enerzijds stijgt de bijdrage, omdat het solidariteitsfonds in 2015 volledig is aangesproken en dus met ingang van 2016 wegvalt. Het solidariteitsfonds fungeerde als een tijdelijke korting op de bijdrage. Anderzijds wordt deze weggevalen bijdrage gecompenseerd met een ophoging van de bezuinigingsopgave en toekenning van de zogeheten garantiebijdrage aan verschillende gemeenten. Voor de jaarschijf 2016 verlopen deze begrotingsmutaties niet volledig budgetneutraal. Met ingang van 2017 is het beoogde budgetneutrale effect ervan wel bereikt.

Bijlagen

Bijlage 1 Productenmatrix

Veiligheidsbureau

1. Bestuursondersteuning en bedrijfsvoering
2. Planvorming
3. Evenementen
4. Risicocommunicatie
5. Crisiscommunicatie
6. Informatiemanagement
7. Kwaliteitsmanagement
8. Meldkamer
9. Grensoverschrijdende samenwerking
10. Innovatie

Brandweer

- Brandveiligheid

1. Voorlichting
2. Educatie
3. Advies brandveiligheid
4. Advies industriële,
5. fysieke en externe veiligheid
6. Advies evenementen en tijdelijke vergunningen
7. Ontwikkelen en uitvoeren lesprogramma's voortgezet onderwijs en geven voorlichting anders dan team BVL
8. Controles brandveiligheid
9. Objectinformatie

- Vakbekwaamheid & Kennis

1. Opleiden
2. Oefenen
3. Fitheid
4. Brandonderzoek
5. Lerend vermogen/ Innovatie
6. Borging vakbekwaamheid
7. Troned

- Beheer & Techniek

1. Onderhoud van materiaal en materieel
2. Materieel en gebouwen
3. Planning en logistiek

- Repressie

1. Basis brandweezorg
2. Specialistische brandweezorg
3. Leiding en coördinatie

- Strategie & Ondersteuning

1. Inkoop en Financiën
2. HRM
3. Beleid en Fitheid en Arbo
4. Ondersteunende taken
5. Beleids- en bestuursadvisering
6. Communicatie
7. Basisomgeving
8. Operationele informatievoorziening

Gemeenten

1. Gemeentelijke kolom

GHOR

1. Risicobeheersing GHOR
2. Preparatie, repressie en nazorg

3. Opleiden, trainen en oefenen
4. Materieel
5. Operationele planvorming
6. Beleid en bestuur
7. Netwerkmanagement

Bijlage 2 Lijst met afkortingen

AB	Algemeen Bestuur
AD	Accountantsdienst
AMVB	Algemene Maatregel Van Bestuur
AOV	Ambtenaar Openbare Veiligheid
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten
BDUR	Besluit doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen
BOGO	Brandweer Opleidingen Gelderland Overijssel
BRT	Bedrijfsbureau van de Regio Twente
BRW	Brandweer
BRZO	Besluit Risico's Zware Ongevallen
BTW	Belasting Toegevoegde Waarde
BVL	Brandveilig Leven
BVO	Bruto vloeroppervlakte
BVR	Besluit Veiligheidsregio's
BZK	ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
BZOO	Bevolkingszorg Op Orde
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
COH	Commandohaakarmbak
CPB	Centraal Plan Bureau
DB	Dagelijks Bestuur
DITSS	Dutch Institute for Technology Safety & Security
DPG	Directeur Publieke Gezondheid
DVO	Dienstverleningsovereenkomsten
Fido	Financiering decentrale overheden
FLO	Functioneel Leeflijdsontslag
FPU	Flexibel Pensioen en Uittreding
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio
GRIP	Gecoördineerde Regionale Incidentbestrijdings Procedure
HKZ	Harmonisatie Kwaliteitsbeoordeling in de Zorgsector
HRM	Human Resources Management
HSD	the Hague Security Delta
IC	Interne Controle
ICT	Informatie en Communicatie Technologie
IFV	Instituut Fysieke Veiligheid
IMOC	Prijsmutatie netto materiële overheidsconsumptie
ISDN	Integrated Services Digital Network
IVZ	Integrale Veiligheidszorg
LMO	Landelijke Meldkamerorganisatie
MEV	Macro Economische Verkenning
NIAV	Nationale Innovatie Agenda Veiligheid
NRK	Nederlandse Rode Kruis
NVBR	Nederlandse Vereniging voor Brandweertzorg en Rampenbestrijding
OMS	Openbaar Brandmeld Systeem
P&C	Planning & Control
PDC	Productendienstencatalogus
PG	Publieke Gezondheid
PPMO	Periodiek Preventief Medisch Onderzoek
RBC	Raad van Brandweercommandanten
RCC	Regionaal Coördinatiecentrum
RT	Regio Twente
RUD	Regionale Uitvoeringsdienst
SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch & Tijdsgebonden
TRONED	Trainingscentrum Oost-Nederland
TSC	Twente Safety Campus
TS&S	Twente Safety & Security
VIC	Verbijzondere Interne Controle
VNOG	Veiligheidsregio Noord- en Oost Gelderland
VRT	Veiligheidsregio Twente
VTH	Vergunningverlening, Toezicht & Handhaving

V&J
WABO
WVR

ministerie van Veiligheid en Justitie
Wet Algemene Bepalingen Omgevingsrecht
Wet Veiligheidsregio's

Bijlage 3a Gemeentelijke bijdrage 2016 o.b.v. de huidige systematiek

Gemeente	Begroting 2015	Consequenties p-besluit * 22-2-2012	Uitgangspunten 2016	Besluit AB 16-02-2015 over taakstellingen	Begroting 2016 o.b.v. huidig model
Almelo	€ 4.722.309	14.592	€ 34.579	€ 10.761	€ 4.782.241
Borne	€ 1.012.556	-	€ 11.806	€ 3.674	€ 1.028.036
Dinkelland	€ 1.535.812	-	€ 17.637	€ 5.489	€ 1.558.938
Enschede	€ 12.151.692	30.028	€ 96.728	€ 30.102	€ 12.308.550
Haaksbergen	€ 1.311.803	3.707	€ 12.123	€ 3.773	€ 1.331.406
Hellendoorn	€ 1.966.050	5.903	€ 14.460	€ 4.500	€ 1.990.913
Hengelo	€ 5.874.419	13.171	€ 46.473	€ 14.463	€ 5.948.525
Hof van Twente	€ 2.378.086	18.602	€ 14.171	€ 4.410	€ 2.415.268
Losser	€ 1.403.644	12.596	€ 10.268	€ 3.196	€ 1.429.704
Oldenzaal	€ 1.673.576	15.132	€ 12.442	€ 3.872	€ 1.705.022
Rijssen / Holten	€ 2.017.214	-	€ 16.546	€ 5.149	€ 2.038.909
Tubbergen	€ 992.893	-	€ 11.294	€ 3.515	€ 1.007.702
Twenterand	€ 1.652.753	19.718	€ 9.988	€ 3.108	€ 1.685.567
Wierden	€ 1.277.950	-	€ 12.817	€ 3.989	€ 1.294.756
Totaal	€ 39.970.757	€ 133.448	€ 321.331	€ 100.000	€ 40.525.536

* betreft het wegvallen van de onttrekking aan het solidariteitsfonds, de invoering van de eerste tranche van de bezuinigingstaakstelling voor de periode 2016-2019 en de mutatie van de garantiebijdrage cf. meerjarenperspectief van het principebesluit.

Bijlage 3b Gemeentelijke bijdrage 2016 o.b.v. de Cebeon-norm subcluster 120 “brandweer en rampenbestrijding”

Gemeente	Begroting 2016	Grondslag Cebeon	Herverdeel effect o.b.v. begroting 2016	Nivellering effect d.m.v. ingroeipad 75% in 2016	Begroting 2016 o.b.v. Cebeon
Almelo	€ 4.782.241	4.971.370	€ 189.129-	€ 141.847	€ 4.829.523
Borne	€ 1.028.036	1.206.489	€ 178.453-	€ 133.839	€ 1.072.649
Dinkelland	€ 1.558.938	1.467.118	€ 91.820	€ 68.865-	€ 1.535.983
Enschede	€ 12.308.129	12.150.424	€ 157.705	€ 118.278-	€ 12.268.703
Haaksbergen	€ 1.331.406	1.410.541	€ 79.134-	€ 59.351	€ 1.351.190
Hellendoorn	€ 1.990.913	1.958.153	€ 32.761	€ 24.570-	€ 1.982.723
Hengelo	€ 5.948.525	5.766.537	€ 181.988	€ 136.491-	€ 5.903.028
Hof van Twente	€ 2.414.425	2.103.592	€ 310.833	€ 233.125-	€ 2.336.717
Losser	€ 1.429.704	1.263.675	€ 166.029	€ 124.522-	€ 1.388.196
Oldenzaal	€ 1.705.022	2.004.035	€ 299.013-	€ 224.260	€ 1.779.775
Rijssen / Holten	€ 2.038.909	2.069.696	€ 30.787-	€ 23.091	€ 2.046.606
Tubbergen	€ 1.008.966	1.238.647	€ 229.682-	€ 172.261	€ 1.066.386
Twenterand	€ 1.685.567	1.677.485	€ 8.082	€ 6.061-	€ 1.683.546
Wierden	€ 1.294.756	1.237.775	€ 56.981	€ 42.736-	€ 1.280.511
Totaal	€ 40.525.536	€ 40.525.536	€ 0	€ 0-	€ 40.525.536

Noot: De uitkomsten per gemeente in bijlage 3a / 3b wijken licht afwijken van het herverdeeleffect, zoals gepresenteerd in het Deloitte rapport en de nadere onderbouwing van het traject “evaluatie financieringssysteem”. Het Deloitte-rapport neemt 2014 als basis. In de huidige systematiek liggen de gemeentelijke aandelen in het totaal niet vast, maar zijn tot en met 2019 licht aan wijzigingen onderhevig. Dit vanwege de gemaakte afspraken in het principebesluit.

Bijlage 4 Geraamde totaal saldo van baten en lasten

	Begroting 2016		
	Baten	Lasten	Saldo
Programma's			
Veiligheidsbureau	€ 1.761.767	€ 2.292.143	€ 530.376
Brandweer	€ 5.993.555	€ 45.256.764	€ 39.263.209
GHOR	€ 854.294	€ 1.571.924	€ 717.631
Gemeenten	€ 238.104	€ 252.425	€ 14.321
Subtotaal programma's	€ 8.847.720	€ 49.373.256	€ 40.525.536
Algemene dekkingsmiddelen			
Gemeentelijke bijdragen	€ 40.525.536		€ 40.525.536-
Resultaat voor bestemming	€ 49.373.256	€ 49.373.256	€ -
Resultaatbestemming			
Resultaat na bestemming	€ 49.373.256	€ 49.373.256	€ -

- = voordelig saldo

+ = nadelig saldo

POSTBUS 1400, 7500 BK ENSCHEDE

Aan de gemeenteraden van de aan Veiligheidsregio Twente
deelnemende gemeenten

Nijverheidstraat 30
7511 JM Enschede

Postbus 1400
7500 BK Enschede

088 256 7800

info@vrtwente.nl

UW KENMERK: -

ONS KENMERK: VRT/VB/JS/15002600

DATUM: 1 april 2015

BEHANDELD DOOR: Jacqueline aan de Stegge

E-MAIL: j.aandestegge@vrtwente.nl

TELEFOON: 088 256 8205

ONDERWERP: Regionaal Risicoprofiel Twente, Beleidsplan 2016-2019 en Programmabegroting 2016

Geachte heer, mevrouw,

Bijgaand treft u aan de volgende drie concept-documenten:

- Het Regionaal Risicoprofiel Twente
- Het Beleidsplan VRT 2016-2019
- De Programmabegroting 2016, incl. de nadere evaluatie en onderbouwing financieringssystematiek VRT.

Deze drie documenten zijn in concept vastgesteld in onze DB-vergaderingen van 25 maart en 1 april jl. De documenten staan in een onderlinge verhouding tot elkaar, en daarom bieden wij uw raad deze documenten graag gezamenlijk aan.

Op basis van de Wet Veiligheidsregio's stelt ons bestuur het risicoprofiel en het beleidsplan vast. Ten minste eenmaal in de vier jaar dient ons bestuur een beleidsplan vast te stellen, waarin het beleid is vastgelegd ten aanzien van de taken van onze veiligheidsregio. Voorafgaand aan de vaststelling van het beleidsplan overlegt de burgemeester van een gemeente met de gemeenteraad over het ontwerpbeleidsplan.

Het beleidsplan is mede gebaseerd op een door ons bestuur vastgesteld risicoprofiel. Ons bestuur stelt het risicoprofiel vast nadat de raden van de deelnemende gemeenten hun zienswijze hebben kunnen indienen.

De gelden welke jaarlijks o.a. benodigd zijn om de doelen opgenomen in het beleidsplan te realiseren, worden jaarlijks middels de begroting beschikbaar gesteld. In onze gemeenschappelijke regeling VRT is geregeld dat ons dagelijks bestuur jaarlijks zo tijdig mogelijk de ontwerpbegroting voor het komende kalenderjaar aan de raden van de deelnemende gemeenten zendt. De raden dienen vervolgens binnen acht weken na ontvangst ons dagelijks bestuur schriftelijk hun zienswijze te geven.

Wij vragen onze externe samenwerkingspartners ook naar hun bevindingen ten aanzien van het risicoprofiel en het beleidsplan.

Onderstaand vindt u een korte uitleg/samenvatting van de verschillende documenten.

Regionaal Risicoprofiel Twente

De basis voor de beleidsvoornemens voor de komende vier jaar ligt in het regionaal risicoprofiel. Het risicoprofiel is een inventarisatie en analyse van aanwezige risico's die kunnen leiden tot een ramp of crisis in de regio. Op basis van dit inzicht kan het veiligheidsbestuur strategisch beleid voeren om de aanwezige risico's te voorkomen en te beperken en de crisisbeheersingsorganisatie op specifieke risico's voor te bereiden.

In 2011 is het Regionaal Risicoprofiel in de huidige vorm voor de eerste keer opgesteld. Veiligheidsregio Twente monitort continu of ontwikkelingen aanpassing van het risicoprofiel noodzakelijk maakt. Inmiddels is een geactualiseerd Regionaal Risicoprofiel Twente opgesteld op basis van de landelijke Handreiking Regionaal Risicoprofiel. In het regionaal risicoprofiel worden de risico's die in de regio bovengemiddeld aanwezig zijn of een bovengemiddeld bestuurlijk of maatschappelijk belang hebben nader geanalyseerd. Het Regionaal Risicoprofiel Twente geeft een nadere analyse van 21 mogelijke risico's voor Twente.

Veiligheidsregio Twente kan zich niet tegelijkertijd op alle risico's richten. Daarom worden de incidenttypen in de tijd geprioriteerd. Het voornemen is de komende jaren het beleid te richten op:

- Verstoring telecommunicatie en ICT
- Maatschappelijke onrust
- Incident met ondergrondse opslag
- Brand in dichte binnenstad
- Ziektegolf.

Daarnaast worden op de volgende incidenttypen de initiatieven gecontinueerd vanuit het voorgaande beleidsplan:

- Brandbare/explosieve stof bij spoorvervoer
- Giftige stof bij een inrichting
- Incident nabij kerncentrale

Beleidsplan VRT 2016-2019

Het Beleidsplan 2016-2019 is de logische opvolger van het Beleidsplan 2013-2015. Het betreft grotendeels een bestendiging van bestaand beleid. Ook de komende jaren willen wij nadrukkelijk inzetten op een goede rampen- en crisisorganisatie, innovatie en samenwerking om te komen tot meer veiligheid voor diegenen die in Twente wonen, werken en verblijven. Wij willen blijven inzetten op het voorkomen van rampen en crises.

Het voorliggende Beleidsplan vormt het strategisch beleidskader en geeft richting aan de inspanningen van Veiligheidsregio Twente voor de komende vier jaar. De ambities in dit Beleidsplan zijn afgestemd op de verminderde beschikbaarheid van financiële middelen. Wij zijn doordrongen van de noodzaak om goedkoper en dus slimmer te werken, hetgeen er toe leidt dat op een andere wijze met veiligheid moet worden omgegaan. Innovatie en samenwerking vormen hierbij de sleutelwoorden op basis waarvan verder vorm gegeven wordt aan de inspanningen om te komen tot een meer betaalbare veiligheid. Veiligheidsregio Twente heeft dan ook de ambitie om de komende jaren op een innovatieve wijze uitvoering te geven aan haar wettelijke taken en op een innovatieve manier verder door te ontwikkelen, in samenwerking met onze inwoners, partners, private en publieke partijen en maatschappelijke instellingen, waarbij we ons focussen op 'het voorkomen van' en een toenemende zelfredzame samenleving.

In het beleidsplan worden de volgende strategische beleidsdoelstellingen beschreven welke wij voor de komende vier jaren hebben geformuleerd:

1. Innovatie als uitgangspunt van ons denken en doen
2. Goede informatievoorziening
3. Anticiperen op en faciliteren van ontwikkelingen in de samenleving
4. Een resultaatgerichte regionale crisisorganisatie, die aansluit bij de samenleving
5. Betekenisvol samenwerken.

Dekkingsplan Brandweer Twente

In de Wet Veiligheidsregio's staat beschreven dat het dekkingsplan brandweer onderdeel dient uit te maken van het beleidsplan van de veiligheidsregio. Met het dekkingsplan stelt het bestuur van Veiligheidsregio Twente vast welke brandweezorg in de regio Twente –per gemeente- verwacht kan worden. Conform het Besluit veiligheidsregio's gebeurt dit voor de basisbrandweereenheid (tankautospuiter), de ondersteuningseenheid voor redden en blussen op hoogte, de "Ongevallen Gevaarlijke Stoffen" organisatie en de leiding en coördinatie voor grootschalig optreden.

In bijlage 3 van het beleidsplan treft u het dekkingsplan Brandweer Twente aan, aangevuld met een oplegnotitie. In deze notitie is te lezen dat de laatste jaren veel acties in gang zijn gezet om de brandweezorg in Twente effectiever te organiseren, waarbij er aandacht is voor het voorkomen en voor het

bestrijden van brand, conform de landelijke ontwikkelingen. Al deze maatregelen (de 'hoe' vraag) zijn gerealiseerd met in achtneming van de afspraken gemaakt in het principebesluit ten aanzien van het niveau van basisbrandweezorg en met behoud van de uitgangspunten zoals gesteld in het dekkingsplan Brandweer Twente (de bestuurlijke 'wat' vraag). Kortom: het huidige veiligheidsniveau blijft minimaal gehandhaafd en wordt op een efficiëntere manier gerealiseerd. De genomen en geplande maatregelen geven daarom geen aanleiding tot herziening van de berekende opkomsttijden in het huidige dekkingsplan. Ook het brandrisicoprofiel van Twente is sinds 2011 stabiel en geeft daardoor geen aanleiding om de afspraken in het dekkingsplan te herzien. Daarom wordt voorgesteld het huidige dekkingsplan ook als basis voor het beleidsplan 2016-2019 te gebruiken. De komende jaren houden we nauwlettend de effecten van de maatregelen en de landelijke ontwikkelingen op de afspraken in het dekkingsplan in de gaten.

Programmabegroting 2016

In de ontwerp- Programmabegroting 2016 is verwoord welke ambities de organisatie het komende jaar heeft en wat de financiële implicaties daarvan zijn. VRT geeft uitvoering aan de programma's Brandweer, GHOR, Multidisciplinaire onderwerpen en Gemeenten. Deze programma-indeling sluit aan op de structuur van de organisatie.

Het begrotingssaldo voor het dienstjaar 2016 is geraamd op € 40,5 mln. Daarmee is de gemeentelijke bijdrage ten opzichte van de begroting 2015 gestegen met € 0,55 mln. ofwel 1,3%. Dit verschil wordt door een drietal factoren verklaard, te weten:

1. autonome ontwikkelingen (€ 0,3 mln.)
2. afspraken principebesluit (€ 0,15 mln.)
3. besluit AB inzake bezuinigingstaakstelling ad 0,9 mln. ingaande 2016 (€ 0,1 mln.).

De mutaties in de begroting 2016 ten opzichte van de begroting 2015, zijn een uitvloeisel van eerder genomen besluiten in het AB van de VRT.

Relatie begroting / evaluatie financieringssysteem

In het principebesluit tot regionalisering van de brandweer van 22 februari 2012 is vastgelegd de huidige financieringssysteem, die grotendeels is gebaseerd op historische budgetvolumes en lokale besluitvorming, in 2015 te evalueren. Daarbij is afgesproken om de uitkomst van die evaluatie te implementeren met ingang van 2016. Het AB heeft op 1 juli 2013 besloten om de geplande evaluatie inzake de financieringssysteem te starten.

Onze voorkeur gaat uit naar een verdeling van de bijdrage op basis van de zogenaamde Cebeon-systeem voor het subcluster 120 "Brandweer & Rampenbestrijding". Cebeon is het bureau dat de verdeelsysteem voor het Gemeentefonds periodiek onderhoudt. Na de keuze voor de verdeelsleutel stellen wij een gelijkwaardig voorzieningenniveau aan de orde. Immers, Cebeon gaat uit van gelijkwaardige voorzieningen bij dezelfde risico's.

Gezien de omvang van de herverdeeffecten en de benodigde termijn om te komen tot een gelijkwaardig voorzieningenniveau, stellen wij een ingroeiing van 3 jaar voor.

In de vergadering van het AB van 16 februari jl. heeft het AB o.a. besloten dat er twee verdeelmodellen in de begroting 2016 worden opgenomen (het huidige verdeelmodel en het Cebeon-model) en er een nadere onderbouwing van de evaluatie zou komen. Deze nadere onderbouwing is vervolgens aan de orde geweest in het AB van 30 maart jl. Het AB heeft besloten om de nadere onderbouwing aan te bieden aan de gemeenteraden. Enkele nadeelgemeenten (Borne, Haaksbergen, Oldenzaal en Tubbergen) hebben om procedurele en inhoudelijke redenen afstand genomen van hetgeen door het AB besloten is.

Vervolg

Wij vragen u, uw zienswijze ten aanzien van de volgende documenten:

- Risicoprofiel
- Beleidsplan 2016-2019
- Begroting 2016
- Nadere evaluatie en onderbouwing financieringssysteem VRT

uiterlijk 29 mei a.s. aan ons kenbaar te maken. Na binnenkomst en eventuele verwerking van de verschillende zienswijzen, zullen wij het risicoprofiel, beleidsplan en programmabegroting aanbieden aan het Algemeen Bestuur van 29 juni 2015.

Bij deze willen wij u graag aanbieden de verschillende documenten in bijv. een college-, commissie- of raadsvergadering toe te lichten. Mocht u hiervan gebruik willen maken, dan kunt u dit doorgeven aan het secretariaat van het Veiligheidsbureau VRT, secretariaat@vrtwente.nl, 088 256 7801.

Hogachtend,

dagelijks bestuur Veiligheidsregio Twente,
secretaris,

H.G.W. Meuleman

voorzitter,

mr. G.J. de Graaf

Nadere evaluatie en
onderbouwing
financieringssysteem
VRT

Conceptversie, 25 maart 2015

Autorisatie

OPSTELLERS:

FUNCTIONARIS

Versiegegevens

VERSIE:	DATUM:	OMSCHRIJVING:
0.1	04 maart	Concept
0.2	13 maart	Concept
0.3	25 maart	Concept

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
1 Inleiding	1
1.1 Aanleiding	1
1.2 Uitkomsten normalisatie (principebesluit 20-02-2012)	1
2 Beoordelingskader financieringsmodellen.....	3
2.1 Beoordelingscriteria	3
2.2 Weergave scores.....	3
3 Beoordeling financieringsmodellen	4
3.1 Oordeel huidige systematiek	4
3.2 Financiering o.b.v. de Cebeon-norm	6
3.3 Financiering o.b.v. inwonertal	7
3.4 Hybride systematiek: brandweerdeel o.b.v. Cebeon / overig deel o.b.v. inwonertal	8
3.5 Financiering o.b.v. een "Tweets risicoprofiel"	8
3.6 Financiering volledig "output based"	9
3.7 Conclusie	10
4 Mogelijke verklaringen herverdeeeffecten per gemeente	11
4.1 Mogelijke verklaringen	11
4.2 Toewijzing mogelijke verklaringen per gemeente	12

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Op 1 juli 2013 heeft het AB van VRT besloten om de geplande evaluatie inzake de financieringssystematiek, zoals vastgelegd in het principebesluit van 20-02-2012, te starten. Daartoe heeft het DB van VRT in november 2013 Deloitte aangesteld als trajectbegeleider. Deloitte heeft eerst een verkenning uitgevoerd naar mogelijke financieringsmodellen. Dit in relatie tot het huidige model. Nadien heeft het bureau een bestuurlijke ronde afgelegd. Deloitte heeft begin januari het eindrapport met conclusies en aanbevelingen opgeleverd. Het DB heeft eind januari mede op basis van dit rapport haar standpunt nader bepaald.

In de vergadering van het AB van 16 februari jl. is dit thema uitgebreid aan de orde gesteld. Uiteindelijk is op basis van een ter vergadering gewijzigd voorstel unaniem besloten tot het volgende:

1. *Kennis te nemen van de rapportage van Deloitte.*
2. *Kennis te nemen van het feit dat het DB de conclusies doch niet de volledige inhoud van het rapport overneemt. Het DB pleit in navolging van Deloitte voor financiering op basis van de Cebeon-norm en stelt daarbij een ingroeipad van 3 jaar voor.*
3. *Gegeven punt 2 het DB op te dragen de evaluatie nader te onderbouwen evenals het standpunt dat zij hierover inneemt.*
4. *Akkoord te gaan met het voornemen om in de ontwerpbegroting van 2016 het gemeentelijk aandeel in de kosten zowel op basis van de huidige systematiek als op basis van de Cebeon-norm weer te geven*
5. *De onderbouwing zoals bedoeld bij punt 3 in een eerstvolgende vergadering van het AB te presenteren en nadien tezamen met de ontwerpbegroting aan te bieden aan de gemeenteraden. Daarmee wordt het definitieve besluit over het financieringsmodel betrokken bij de begrotingsbehandeling op 29 juni 2015.*

Met deze notitie wordt gevolg gegeven aan punt 3 van het besluit. Hoofdstuk 2 beschrijft het beoordelingskader voor de huidige systematiek en alternatieve financieringsmodellen. In hoofdstuk 3 passeren de verschillende financieringsmodellen de revue en worden deze op grond van het geschetste kader beoordeeld. Hierbij wordt in het bijzonder ingegaan op de huidige systematiek en de Cebeon-systematiek. In hoofdstuk 4 wordt ingegaan op mogelijke verklaringen voor geconstateerde herverdeeffecten die optreden als de Cebeon-norm in vervolg als financieringsgrondslag wordt genomen.

Alvorens over te gaan tot deze nadere uitwerking volgt hierna eerst een passage over het normalisatietraject dat voorafgaand aan de regionalisering in samenspraak met gemeenten is doorlopen. Het AB heeft namelijk gevraagd om bij deze uitwerking ook de uitkomsten van de normalisatie te betrekken.

1.2 Uitkomsten normalisatie (principebesluit 20-02-2012)

In het kader van de regionalisering van de basisbrandweerzorg zijn in 2011 financiële foto's gemaakt van de begroting en de balans van de 14 lokale brandweerkorpsen. Geconstateerd werd dat de financiële foto's niet zomaar bij elkaar waren op te tellen tot één geconsolideerde begroting voor Brandweer Twente. Gemeenten hebben hun eigen begrotingsstijl en begrotingsafspraken. Daarom was het nodig om de foto's op onderdelen te bewerken. In dat kader is een zogenaamd normalisatietraject gestart.

Het normalisatietraject had vooral tot doel om verschillen in begrotingstechniek te verevenen. Denk hierbij aan de harmonisatie van afschrijvingstermijnen en rentepercentages, de normering van de overhead en de uniformering van de grondslag van de loonsom. Slechts twee onderwerpen hadden een relatie naar de inhoud:

- 1) capaciteit risicobeheersing (excl. planvorming en externe veiligheid)¹ en
- 2) out-of-pocket budgetten voor opleiden en oefenen.

---

¹ In de normalisatie is de formatieve sterkte per gemeente o.b.v. de zogenaamde Lonink-norm gelijkgeschakeld. Daarmee is niet bepaald aan welke zijde de taken o.g.v. risicobeheersing (en dus de daaraan verbonden middelen) uiteindelijk zijn neergelegd (gemeente of regio). Dit aspect is bij het overdrachtdossier aan de orde gesteld.

Beide onderwerpen zijn op basis van een Twents kengetal genormaliseerd. Daarmee zijn gemeenten op deze punten in beginsel naar evenredigheid ingestapt. Alle andere taakonderdelen van de brandweer zijn “as is” overgegaan.

Het normalisatietraject heeft destijds geleid tot een verlaging van € 1,2 mln. op Twents niveau (exclusief bezuinigingen). Toch pakte de normalisatie voor verschillende gemeenten nadelig uit, zelfs na overname van lokale bezuinigingstaakstellingen. Het nadelige effect bedroeg voor een 8-tal gemeenten in totaal c.a. 0,5 mln. Deze nadelige effecten zijn echter in de besluitvorming nadien volledig teniet gedaan.

Gemeenten die nadelig uit de normalisatie kwamen, zijn in eerste instantie tijdelijk (t/m 2015) gecompenseerd met een solidariteitsbijdrage. Vanaf 2016 wordt de tijdelijke tegemoetkoming omgezet in een structurele lastenverlichting d.m.v. een ophoging van de toen geldende bezuinigingsopgave. Het betreft hier overigens de bezuinigingstaakstelling die op 15 december 2014 is ingevuld. Deze besparing komt dus in de huidige financieringssystematiek vooral ten goede aan acht gemeenten, niet aan alle gemeenten.

Conclusie

Gezien het karakter van de onderwerpen (vooral financieel technisch, beperkte scope inhoudelijk) en de nivellerende financiële afspraken die daarna zijn gemaakt, is het niet mogelijk om de samenhang tussen het normalisatietraject van 2011/2012 en de huidige evaluatie goed te duiden. Hooguit kan worden gesteld dat de nadelige normalisatie-effecten in de huidige systematiek zijn gecamoufleerd en zich pas openbaren als wordt gekozen voor een alternatief model (= dus een mogelijke verklaring voor opgetreden herverdeeffecten).

2 Beoordelingskader financieringsmodellen

2.1 Beoordelingscriteria

Om een juiste keuze te maken uit de mogelijke financieringsmodellen is het van belang criteria te formuleren waaraan de te onderscheiden modellen kunnen worden getoetst. De toetsingscriteria belichten ieder een afzonderlijk kwaliteitsaspect en vormen tezamen het beoordelingskader. Geen enkel model zal in alle opzichten volledig voldoen. De criteria zijn ook niet altijd met elkaar verenigbaar. Een klassiek voorbeeld bij verdeelvraagstukken is de afweging die moet worden gemaakt tussen het principe van zo zuiver mogelijk toerekenen en de administratieve lasten die hiermee gepaard gaan.

In de evaluatie is een zevental criteria betrokken. Deze zijn in onderstaande tabel weergegeven en voorzien van een beknopte definitie. De criteria zijn door Deloitte aangedragen en in de besprekingen met het bureau over de modelkeuze (zowel ambtelijk als bestuurlijk) in beschouwing genomen. In het rapport van Deloitte is het beoordelingskader minder expliciet uitgeschreven. Het rapport focust vooral op de meest aansprekende criteria. Zoals eerder opgemerkt heeft het DB de conclusies maar niet de volledige inhoud van het Deloitte rapport overgenomen. Deze nadere uitwerking borduurt dan ook deels voort op het Deloitte-rapport, en deels op de andere overwegingen die het bureau in de discussie naar voren heeft gebracht.

criterium	Definitie
01. Transparantie	Uitgangspunten van het model moeten voor een buitenstaander zichtbaar en goed te volgen zijn.
02. Objectiviteit	Uitgangspunten van het model moeten meetbaar en controleerbaar zijn.
03. Rechtvaardigheid	Het model moet leiden tot een zo eerlijk mogelijke verdeling van de lasten, gegeven het niveau dat de individuele gemeente aan dienstverlening ontvangt. (In dit criterium zit het "profijtbeginsel" besloten.)
04. Duurzaamheid	Het model moet ongeacht toekomstige ontwikkelingen haar geldigheid behouden.
05. Eenvoud	Het model moet naar de buitenwereld uitlegbaar zijn.
06. Veranderlijkheid	De uitkomsten van het model moeten tot op zekere hoogte voorzienbaar zijn. Een grillig verloop is niet wenselijk.
07. Kosten	Toepassing van het model moet geen onevenredig hoge administratieve lasten met zich meebrengen.

Randvoorwaarde herverdeeffecten

Herverdeeffecten worden niet als beoordelingscriterium gezien, maar als een randvoorwaarde. Te grote herverdeeffecten (terecht of niet) wordt als niet wenselijk gezien. In de randvoorwaarde zit dus het solidariteitsbeginsel besloten.

2.2 Weergave scores

De mate waarin een financieringsmodel voldoet aan de voornoemde criteria is in de navolgende passages in kleurscores weergegeven. Daarbij is de volgende indeling gehanteerd:

	Het financieringsmodel voldoet prima aan dit criterium
	Het financieringsmodel voldoet redelijk goed aan dit criterium
	Het financieringsmodel voldoet voldoende aan dit criterium
	Het financieringsmodel voldoet matig aan dit criterium
	Het financieringsmodel voldoet niet aan dit criterium

3 Beoordeling financieringsmodellen

In deze paragraaf worden de door Deloitte onderscheiden financieringsmodellen op hun merites beoordeeld. De beoordeling is daarbij voorzien van een verdere tekstuele onderbouwing. Achtereenvolgens passeren deze financieringsmodellen de revue:

1. huidige systematiek
2. financiering op basis van Cebeon, subcluster 120 "Brandweer en Rampenbestrijding"
3. financiering op basis van inwonertal
4. hybride systematiek: het brandweerdeel op basis van Cebeon; het overige deel op basis van inwonertal
5. financiering op basis van het risicoprofiel
6. financiering volledig output-based

Opgemerkt wordt dat in deze paragraaf in het bijzonder wordt ingegaan op model 1 en 2. De meeste aandacht is namelijk gevestigd op deze twee modellen. Voor de volledigheid zijn de overige modellen die in het achterliggende traject ter sprake zijn gekomen, ook belicht. Op deze modellen wordt in de toelichting alleen wat beknopter ingegaan.

3.1 Oordeel huidige systematiek

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid*		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeleffect Twents		nihil	
Herverdeeleffect gemeentelijk		nihil	

* neemt verder af na verloop van tijd

Toelichting

Transparantie	<p>In het principebesluit is als basis voor de financiering een "eenvoudig boxenmodel" afgesproken (box 1 verdeling van lokale brandweerkosten, box 2 verdeling regionale kosten), maar dat boxenmodel is sinds 2013 al failliet. De brandweer is warm gefuseerd per 1-1-2013. Onderscheid tussen lokaal en regionaal is niet meer te maken. De huidige verdeelsystematiek is enkel nog een afgeleide daarvan in percentages.</p> <p>De percentages zijn voorts aangepast vanwege de afspraken die in de 14 individuele overdrachtdossiers zijn vastgelegd. Bij het traject overdrachtdossiers stond niet de omvang, maar de toewijzing van het budget centraal. Middelen zijn verschoven van regio naar gemeente of vice versa afhankelijk van waar de desbetreffende taak uiteindelijk werd belegd. Op zichzelf zijn deze verschuivingen een budgetneutraal gegeven. Maar deze verschuivingen hebben wel geleid tot een nieuwe onderlinge verhouding qua bijdrage.</p> <p>Verder is bij het principebesluit een reeks tijdelijke dan wel structurele financiële afspraken overeengekomen met een select aantal gemeenten: onttrekking solidariteitsfonds (meerjarig aflopend), bezuinigingen (structureel oplopend) en toekenning van garantiebijdrage (structureel variabel). Deze afspraken zijn verdisconteerd in de systematiek en worden ook aangepast op het moment dat deze afspraken ingaan c.q. aflopen.</p> <p>Opgemerkt wordt dat de financieringsafspraken ook buiten het verdeelmodel om hadden kunnen worden nageleefd. Hiervoor is alleen niet gekozen.</p> <p>De huidige financieringsgrondslag is ook los van de financieringsafspraken voor een individuele gemeente moeilijk te volgen.</p>
---------------	--

Objectiviteit	De uitkomsten van de huidige systematiek zijn maar in beperkte mate te toetsen aan besluiten van het AB. Het gebrek aan transparantie maakt dat de juistheid van de toepassing van het model minder goed controleerbaar is. De systematiek is bovendien terug te voeren op de 14 financiële foto's, waarvan de input door gemeenten naar eer en geweten is aangereikt, maar niet door een onafhankelijk bureau is gevalideerd.
Rechtvaardigheid	<p>Het huidige model is beperkt rechtvaardig. Die rechtvaardigheid neemt naar verloop van tijd verder af. Drie factoren die al geen recht deden aan de uitgangssituatie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gemeenten deden in ongelijke mate beroep op bijstand van één of meerdere omliggende gemeenten, zonder dat dat (volledig) financieel werd verrekend. • De rekening voor het in stand houden van bovenlokale c.q. regionale voorzieningen was niet evenredig neergelegd in Twente. Veelal maakten kleine gemeenten "om niet" gebruik van deze voorzieningen. Denk bijvoorbeeld aan leidinggevende operationele functies, duikteams en grootschalig materieel. • Onevenredige inbreng van o.a. investeringsbudgetten. Bij de regionalisering zijn de budgetten op een aantal (veelal financieel technische) thema's "genormaliseerd". Er is geen normalisatie toegepast op de investeringsomvang. Intussen wordt de investeringsplanning op Twents niveau gemaakt en is het ondoenlijk om langs die lijnen van de oorspronkelijke inbreng op te stellen. <p>Na de reorganisatie is het kwaliteitsniveau van het gros van het takenpakket van de brandweer (en c.a. 2/3 van het brandweerbudget) verder vevend. Deze ontwikkeling is niet terug te vinden in het huidige verdeelmodel. Alleen aan de repressieve kant van de organisatie zijn de intergemeentelijke verschillen nog waarneembaar. Maar ook over de repressieve slagkracht van de organisatie zal het het AB gaandeweg vanuit een Twentse scope nieuwe beslissingen nemen: de rechtvaardigheid van dit model neemt daardoor allengs verder af.</p>
Duurzaamheid	<p>Het huidige model zit in de kern vast aan in het verleden gemaakte keuzes over lokale brandweezorg. Zij kan daardoor niet inspelen op nieuwe ontwikkelingen. De brandweer is inmiddels qua organisatie en taakvoering fors veranderd: vier van de vijf sectoren van de nieuwe brandweerorganisatie is Twents ingericht. Zoals ook bij het criterium "rechtvaardigheid" aangegeven: de financiële relatie met de keuzes van weleer is grotendeels verdwenen.</p> <p>Enkel het repressieve deel van de brandweer is nog verwant aan lokale beslissingen. Maar ook hierin zijn intussen nieuwe keuzes gemaakt voor de regio als geheel. Denk bijvoorbeeld aan de herschikking en reductie (20%) van het materieel.</p>
Eenvoud	Het oorspronkelijke boxenmodel leek de charme van eenvoud in zich te hebben. Maar omdat het huidige model aan de nodige transparantie schort, is zij ook niet simpel uit te leggen. Er zitten zelfs elementen in waarvan de ratio nagenoeg volledig ontbreekt (toekenning garantiebijdrage).
Veranderlijkheid	De huidige systematiek evolueert nog tot 2019 op basis van gemaakte afspraken, maar de wijzigingen daarin zijn fractioneel. Het relatieve aandeel in het totaal is dus redelijk goed voorspelbaar.
Kosten	De reeks afspraken die onder de huidige systematiek ligt, vergt in sommige situaties nog de nodige interpretatie. Maar per saldo kan worden gesteld dat de systematiek weinig administratieve lasten met zich meebrengt.

Randvoorwaarde herverdeeleffecten:

Voortzetting van de huidige systematiek levert uiteraard geen herverdeeleffecten op.

3.2 Financiering o.b.v. de Cebeon-norm

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid*		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeleffect Twents		Relatief beperkt	
Herverdeeleffect gemeentelijk		Substantieel	

* mits VRT hier gericht (deels lokaal georiënteerd) beleid op maakt.

Toelichting

Transparantie	<p>Hoewel de onderliggende data van de Cebeon-norm voor het subcluster 120 nog niet standaard wordt gepubliceerd, is de systematiek volledig transparant. In één oogopslag is weer te geven welke structuurkenmerken worden gehanteerd, welke gewicht deze kenmerken hebben en welke waarden van toepassing zijn voor individuele gemeenten. Tezamen vormen ze de sleutel voor de verdeling van de bijdrage aan VRT. Zodoende kan een ieder zien hoe de bijdrage aan VRT feitelijk is opgebouwd.</p>
Objectiviteit	<p>De Cebeon-systematiek bestaat, onafhankelijk van bewering of theorie. De systematiek is controleerbaar en het onderhoud van de systematiek geschiedt buiten de eigen invloedssfeer om. Dit in tegenstelling tot bijvoorbeeld het idee om een eigen Twents verdeelmodel o.b.v. risico's te ontwerpen. Het criterium scoort geel omdat aan de oplevering van data per gemeente vermoedelijk een bewerkingsproces voorafgaat die niet volledig valt waar te nemen.</p>
Rechtvaardigheid	<p>Cebeon verdeelt het gemeentefonds op basis van structuurkenmerken, die tezamen de omvang van het veiligheidsrisico van een gemeente vormen. Zodoende worden gemeenten in staat gesteld om voor haar burgers een gelijkwaardig niveau van voorzieningen te creëren. In dit principe van "gelijke kansen" zit dus rechtvaardigheid besloten.</p> <p>Cebeon schept dus in de eerste plaats condities voor een rechtvaardige verdeling van lasten. Maar deze toerekening van lasten is enkel rechtvaardig als VRT met haar beschikbare middelen ook een "gelijkwaardig voorzieningenniveau" nastreeft (gerelateerd dus aan het risicobeeld). Dat is uiteraard niet op korte termijn te realiseren. Van belang is dat VRT deze voorwaarde als vertrekpunt neemt in haar beleidsdoelstellingen en zodoende alle gemeenten een wenkend perspectief schetst.</p> <p>Los daarvan: de onrechtvaardigheden van het huidige model, zoals hiervoor toegelicht, zijn in dit model weggenomen.</p>
Duurzaamheid	<p>De Cebeon-systematiek wordt periodiek onderhouden. In dit periodiek onderhoud wordt rekening gehouden met nieuwe ontwikkelingen die van invloed zijn op het (lokale) veiligheidsniveau en de maatschappelijke kosten die deze nieuwe ontwikkelingen met zich meebrengen. Daarmee behoudt de financieringsgrondslag haar geldigheid.</p>
Eenvoud	<p>Het model is transparant en valt dus toe te lichten. De systematiek is wel complex in die zin dat rekening wordt gehouden met een reeks factoren die van invloed zijn op het veiligheidsniveau. De daarin afzonderlijk toegekende weging per structuurkenmerk is evenmin eenvoudig te bevatten. Om die reden "scoort" het model op dit punt lager dan op het criterium transparantie.</p>
Veranderlijkheid	<p>Waar nu gemeenten eenzijdig worden geconfronteerd met effecten als gevolg van aanpassingen in het Gemeentefonds, worden in dit model deze effecten (voor zover ze betrekking hebben op het cluster OOV) deels of volledig genivelleerd. De ontwikkelingen in het Gemeentefonds "ademen immers mee" met de ontwikkelingen in de bijdrage aan VRT. In die zin geeft de Cebeon-systematiek stabiliteit ("schokdempende werking").</p>

	<p>Verder is het niet ondenkbaar dat op middellange termijn grotere herschikkingen worden doorgevoerd in de financiering van het cluster OOV. Nu al is binnen het cluster een tendens van landelijke budgettering waarneembaar. Nog niet voor gemeenten. Maar de rijksbijdrage (BDUR) is reeds verschillende keren op voorhand afgeroomd ter bekostiging van landelijke initiatieven (o.a. taken IFV). Op basis van Cebeon.</p> <p>De Landelijke Meldkamerorganisatie gaat op termijn de 10 bovenregionale meldkamers exploiteren met een budget van c.a. € 200 mln. Aandeel veiligheidsregio's daarin is c.a. 42 mln. Waarschijnlijk wordt dit bedrag t.z.t. onttrokken aan het Gemeentefonds. De grondslag van die uitname is nog niet bekend, maar ligt wel sterk voor de hand.</p> <p>Ook in het licht van mogelijke aanpassingen in geldstromen tussen Rijk, regio en gemeenten neemt de grilligheid in de financiële uitkomsten af als in de eigen begroting het cluster OOV op de Cebeon-leest wordt geschoeid.</p>
Kosten	Het model brengt geen administratieve lasten met zich mee. De Cebeon-norm wordt periodiek aangereikt door het Rijk en kan worden geprojecteerd op het begrotingssaldo van VRT.

Randvoorwaarde herverdeeeffecten:

Overstappen naar een ander model leidt tot herverdeeeffecten. Op grond van de huidige berekening leidt de overstap naar Cebeon tot een herverdeeeffect van c.a. € 1 mln. op Twents niveau, zijnde 2,6% van de gemeentelijke bijdrage. Vanuit Twents optiek bezien is dit percentage te overzien. De herverdeeeffecten zijn echter scheef verdeeld over de gemeenten (oplopend naar 20% voor een enkele gemeente). Daarom is aan deze randvoorwaarde slechts beperkt voldaan

3.3 Financiering o.b.v. inwonertal

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeeffect Twents		Substantieel	
Herverdeeeffect gemeentelijk		Substantieel	

Toelichting

Veel gemeenschappelijke regelingen worden gefinancierd op basis van deze sleutel. De sleutel is vooral populair vanwege zijn eenvoud. Het model voldoet echter ook aan enkele andere kwaliteitscriteria. Het manco van dit model is gelegen in de rechtvaardigheid. Het inwonertal is slechts één van de risicofactoren voor een gemeente. De samenhang tussen het aantal inwoners en het kostenniveau voor een gemeente in relatie tot de overige gemeenten is dan ook relatief zwak.

Het model is hierdoor evenmin duurzaam. Alleen voor zover het veiligheidsniveau door deze demografische ontwikkeling verandert, is er sprake van duurzaamheid. Het lokale veiligheidsniveau wijzigt echter vooral door andere factoren.

Tenslotte laat het Deloitte rapport zien dat deze sleutel een herverdeeeffect veroorzaakt van c.a. € 2,3 mln. op Twents niveau (= 6,1% op Twents niveau), oplopend naar 30% voor een individuele gemeente. De effecten zijn dus fors en voldoen noch op Twents niveau noch op gemeentelijk niveau aan deze randvoorwaarde.

3.4 Hybride systematiek: brandweerdeel o.b.v. Cebeon / overig deel o.b.v. inwonertal

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeleffect Twents		Relatief beperkt	
Herverdeeleffect gemeentelijk		Substantieel	

Toelichting

Dit model is sterk geënt op de Cebeon-norm. Alleen de niet-brandweer gerelateerde activiteiten van de organisatie worden anders verdeeld, namelijk op basis van inwonertal. Het model kan worden beschouwd als een opvolger van het eergenoemde boxen-systeem (= grondslag huidige systematiek). Dit boxen-systeem is alleen langer hanteerbaar.

Desondanks, dit model brengt administratieve lasten met zich mee. De brandweer heeft een belangrijke rol in de ramenbestrijding en crisisbeheersing en is om die reden niet fysiek te scheiden van de rest van de organisatie. Het model heeft dus een administratieve werkelijkheid nodig. Eén die moet worden geconstrueerd om basis van eigen definities (wanneer hebben activiteiten een multi-karakter?) en toewijzing van menskracht naar multidisciplinaire activiteiten. Dit gaat ten koste van de objectiviteit van het model.

Bovenal: het model is onlogisch. De Cebeon-norm heeft namelijk betrekking op zowel de brandweer als de rampenbestrijding. Er is dus geen enkele reden om het niet-brandweerdeel van de organisatie op basis van een minder rechtvaardige verdeelsleutel toe te rekenen. Bovendien zijn de effecten t.o.v. het Cebeon-model hier beperkt. Het brandweerdeel beslaat namelijk ruim 90% van de gemeentelijke bijdrage.

3.5 Financiering o.b.v. een "Twents risicoprofiel"

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeleffect Twents		Onbekend	
Herverdeeleffect gemeentelijk		Onbekend	

Deloitte heeft onderzocht of de bestaande risicoprofielen zich lenen kostenverdeelvraagstukken. Deloitte constateert dat de huidige modellen niet bruikbaar zijn. De profielen zijn namelijk voor een ander doel opgesteld, namelijk als basis voor operationele en beleidsmatige afwegingen. In zijn algemeenheid kan worden gesteld dat het riskant is om documenten kritiekloos voor een ander doel aan te wenden.

In het kort de reden waarom de bestaande risicoprofielen niet bruikbaar zijn:

- Het regionale risicoprofiel is een uitwerking van zo'n 20 scenario's (incidenttypen) die zich kunnen voordoen in de regio, waaronder een ziektegolf, uitval elektriciteitsvoorziening en extreme regenval en storm. Het zijn scenario's waarvan de kans noch impact goed is te differentiëren per gemeente. Rampen en crises houden zich niet aan de gemeentegrens. Daarom is dit profiel niet als basis te nemen voor de versleuteling van kosten.
- Het brandrisicoprofiel kijkt naar het intrinsieke risico van een object tegen de achtergrond van de omgeving waarin een bepaald object zich bevindt. Zowel het "objectrisico" als het "gebiedsrisico" is ordinaal en dus niet metrisch geëvalueerd. Met andere woorden: een score van 4 is dus niet 2 x zo risicovol als een score van 2 (of 2x zo duur om dit risico in te dammen). Daarom is ook dit profiel niet als basis te nemen.

De enige meerwaarde die het brandrisicoprofiel heeft t.o.v. Cebeon is dat de gedragscomponent impliciet erin wordt meegewogen. Het brandrisicoprofiel kijkt niet alleen naar structuurkenmerken van een gebied, maar ook naar de brandfrequentie van de afgelopen 5 jaar (in dit "symptoom" is een niet nader te bepalen gedragsfactor begrepen).

Materiedeskundigen geven aan dat een nieuw ontwerp, die ook moet dienen als financieringsgrondslag, sterk zal lijken op Cebeon. Een eventueel voordeel van een Twentse risicogerelateerde systematiek is dat het rekening kan houden met regio specifieke zaken. Cebeon is in dat opzicht meer generiek van karakter. Hier staat tegenover dat een Twents risicomodel meer onderhoudskosten vergt en eindeloze discussies kan oproepen over de variabelen die in het model moeten worden gebracht en over de wegingsfactor van die variabelen.

Over de uitkomsten van een dergelijk traject valt niet te speculeren. Daarom is dit model niet verder beoordeeld. Vast staat dat de huidige risicoprofielen hier niet voor geschikt zijn.

3.6 Financiering volledig "output based"

Transparantie		Eenvoud	
Objectiviteit		Veranderlijkheid	
Rechtvaardigheid		Kosten	
Duurzaamheid			
Herverdeeleffect Twents		Onbekend	
Herverdeeleffect gemeentelijk		Onbekend	

Dit model is niet genoemd in het Deloitte-rapport, maar wel verschillende keren in de discussie ambtelijk en bestuurlijk aan de orde gesteld: een systematiek waarbij de taken van de organisatie volledig worden bekostigd op basis van "consumptie". In het licht van de definitie van rechtvaardigheid: hier viert het profijtbeginsel hoogtij. Een dergelijke systematiek kan ook omgaan met ontwikkelingen die van invloed zijn op het veiligheidsniveau (en dus de hoeveelheid en kwaliteit van dienstverlening die de gemeente afneemt). Ergo, een dergelijk model is duurzaam.

Financieren op basis van output brengt echter verschillende nadelen met zich mee. In de eerste plaats het kostenaspect: een dergelijk model vraagt om een uitgebreid kostprijsstelsel waarmee kan worden afgerekend op basis van eenheden per product (kwantitatief en kwalitatief). Dit is administratief gezien bijna een onmogelijke opgave. Bovendien is de jaarlijkse bijdrage per gemeente in dit model sterk incident-gedreven en zal deze dus van jaar tot jaar sterk fluctueren. Het web aan kostprijscalculaties zal bovendien voor een buitenstaander moeilijk zijn te doorgronden.

Belangrijker nog: een dergelijk model gaat volledig voorbij aan het wezen van een veiligheidsregio: namelijk als een collectieve voorziening waarop gemeenten in tijden van nood een beroep kunnen doen. Hulpverleningsorganisaties zitten wezenlijk anders in elkaar dan een gemiddelde dienstverlener. Dat moet ook bij bekostigingsvraagstukken worden onderkend.

3.7 Conclusie

Zoals ingeleid is geen enkel model in technisch opzicht perfect. Het huidige model was ten tijde van de regionalisering (zij het met wat kanttekeningen) als rechtvaardig te bestempelen, maar die rechtvaardigheid is al sterk afgenomen en neemt naar verloop van tijd alsmaar verder af. Dit komt omdat in het verleden gemaakte keuzes op lokaal niveau niet leidend kunnen zijn voor de kostenverdeling van huidige en toekomstige beslissingen op regionaal niveau.

Alle overige modellen die de revue zijn gepasseerd zijn, zijn om uiteenlopende en toegelichte redenen evenmin geschikt. Derhalve gaat de voorkeur vanuit modeltechnisch perspectief uit naar Cebeon. Bij de keuze voor Cebeon hoort wel de voorwaarde dat VRT zich uitspreekt te willen streven naar een gelijkwaardig niveau van dienstverlening. Dat is niet op korte termijn te realiseren, misschien zelfs niet op lange termijn in de meest letterlijke zin des woords. Maar dit moet wel een belangrijk uitgangspunt zijn bij het formuleren van beleidsdoelstellingen en de nadere uitwerking daarvan in concrete voorstellen. VRT zal dus gericht moeten investeren in die gebieden waar het niveau van brandweezorg onder het Twentse gemiddelde ligt.

4 Mogelijke verklaringen herverdeeeffecten per gemeente

Zoals in het vorige hoofdstuk beschreven leidt de overgang naar een nieuw model tot herverdeeeffecten. Als wordt gekozen voor de overgang naar de Cebeon-norm, dan is het effect op Twentse schaal te overzien (2,6%), maar is het effect op het niveau van de individuele gemeente substantieel. De effecten zijn daarbij scheef verdeeld over de gemeenten. Het financiële nadeel slaat grotendeels neer bij een vijftal gemeenten. Het financiële voordeel is meer evenredig verdeeld. Voor enkele gemeenten verloopt een eventuele overgang naar Cebeon budgetneutraal.

In dit hoofdstuk is gepoogd om mogelijke verklaringen te geven voor het herverdeeeffect, zijnde het verschil tussen de bijdrage op basis van het huidige model en de bijdrage op basis van Cebeon. De nadruk ligt hier wel bij de term "mogelijk". De oorzaken voor het geconstateerde herverdeeeffect zijn niet exact te geven. Daarvoor ontbreekt een volledig inzicht in de beleidskeuzes die elke individuele gemeente heeft gemaakt en de financiële gevolgen die daaraan waren verbonden. Ook zijn er geen uitspraken te doen over de mate waarin gemeenten hun brandweezorg doelmatig hadden ingericht.

In paragraaf 4.1. is een opsomming van mogelijke verklaringen gegeven, voorzien van een beknopte toelichting. In paragraaf 4.2. is per gemeente aangegeven of de gegeven verklaringen van toepassing zijn.

4.1 Mogelijke verklaringen

Beroep op bijstand buurgemeenten	Gemeenten doen in verschillende mate een beroep op de bijstand vanuit naburige gemeenten zonder financiële verrekening. Een meer dan evenredig beroep op deze bijstand brengt bij de overstap naar een nieuw model (hier Cebeon) een nadelig herverdeeeffect teweeg. Bron: GMS
Bijdrage aan bovenlokaal georganiseerde taken t.b.v. specialistisch optreden	De taken op gebied van crisisbeheersing en specialistisch optreden, van origine bovenlokaal dan wel regionaal georganiseerd, zijn op enig moment slechts in beperkte mate in de begroting van Hulpverleningsdienst Twente opgenomen. Daarmee zijn die kosten sindsdien (overigens op een arbitraire wijze naar rato inwoners versleuteld) over de gemeenten. Nooit betrokken in de regionale verrekening zijn o.a.: de inzet van redvoertuigen en tankwagens, de inzet van het duikteam en gaspakkenteams en verschillende leidinggevende operationele functies. Bron: OBSV, materiële inventarisatie en personele foto traject één Brandweer Twente
Bijdrage aan de rampenbestrijding en crisisbeheersing	Het takenpakket van de voormalige Hulpverleningsdienst Twente, door VRT in 2011 voortgezet, werd en wordt feitelijk nog steeds in het huidige model (zij het verdisconteerd in percentages) naar inwonertal versleuteld. Het Cebeon-model legt een relatie naar alle risico-veroorzakende omgevingsfactoren (waarvan het aantal inwoners er één is). Overstap naar Cebeon leidt dus ook voor dit deel van het takenpakket tot gewijzigde gemeentelijke aandelen in het totaal. Bron: Begroting HVD / VRT
Externe veiligheid / BRZO	De inspanningen op gebied van externe veiligheid worden nu op inwonertal versleuteld. Deze taken worden echter vooral uitgevoerd ten dienste van gemeenten die relatief veel te maken hebben met de opslag, productie en vervoer van gevaarlijke stoffen. Het gemeentelijke beroep op dit deel van de organisatie is onevenredig. Bron: risicokaart Overijssel
Financiële dekking voor overgedragen activa	In het normalisatietraject zijn verschillende onderwerpen belicht, veelal van financieel technische aard. Zo ook op gebied van huisvesting en materieel. Hierbij is onder andere gekeken naar de afschrijvingstermijnen en het rentepercentage, maar niet naar het investeringsbudget dat structureel aanwezig zou moeten zijn, gegeven de boedel die is overgedragen. Bron: financiële foto traject één Brandweer Twente

<p>Aantal en spreiding kazernes</p>	<p>Er zijn verschillen tussen gemeenten waarneembaar in het aantal en in de spreiding van kazernes, wanneer deze worden gerelateerd aan de omvang van het verzorgingsgebied. Het aantal kazernes en de spreiding daarin zijn redelijk bepalend voor het kostenniveau, maar ook redelijk bepalend voor het niveau van brandweezorg (lees dekkingspercentage). Deze verschillen zijn niet in de Cebeon-norm betrokken.</p> <p>Cebeon neemt feitelijk de risico's als vertrekpunt, maar belicht niet de wijze waarop deze risico's in elke afzonderlijke gemeente worden gemanaged. Zoals in paragraaf 3.2. opgemerkt, schept Cebeon in de eerste plaats condities voor een rechtvaardige verdeling van lasten. De herverdeeffecten zijn (tenminste voor zover op dit punt terug te voeren), pas te volledig te billijken als VRT met de beschikbaar gestelde middelen ook een gelijkwaardig voorzieningenniveau nastreeft. Dit kan zich onder andere uiten in gerichte verbetering van het dekkingspercentage voor gemeenten die op dit punt benedengemiddeld scoren.</p> <p>Bron: dekkingsplan</p>
<p>Nadelige effecten normalisatietraject</p>	<p>Zoals in het eerste hoofdstuk verwoord, zijn de nadelige effecten van het normalisatietraject in 2011 voor een achttal gemeenten inzichtelijk gemaakt, maar niet op hen afgewenteld, omdat zij in het huidige model eerst tijdelijk en nadien structureel zijn gecompenseerd door een reeks van financiële afspraken (solidariteitsfonds en bezuinigingen die ten goede komen aan een select aantal gemeenten). De nadelige effecten zijn in het huidige model als het ware gecamoufleerd en openbaren zich pas als het huidige model wordt verlaten.</p> <p>Bron: principebesluit d.d. 22-02-2012</p>
<p>Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid</p>	<p>Het takenpakket van de brandweer is op 1-1-2013 vastomlijnd overgedragen met uitzondering van het toezicht op brandveiligheid. Met een enkele gemeente is hierover een afwijkende afspraak gemaakt. Deze afwijkende afspraak is verwerkt in het huidige model. Cebeon gaat uiteraard niet uit van een dergelijke vorm van maatwerk.</p> <p>Bron: overdrachtdossiers december 2012</p>
<p>Modeltechnisch: compacte gemeente</p>	<p>Een mogelijke verklaring vanuit de modeltechnische hoek is het gegeven dat Cebeon het aantal woonruimten en de omgevingsadressendichtheid aanmerkt als de meest zwaarwegende risicofactoren. Mogelijk blijft hierdoor het oppervlak van het verzorgingsgebied als structuurkenmerk onderbelicht. Zeker bij het repressieve brandweerdeel van het takenpakket van de organisatie is bij gelijke eisen van dekking het oppervlak van het verzorgingsgebied een financiële factor van betekenis.</p> <p>Mocht dit feit als een modelmatige tekortkoming worden onderkend, dan moet daarbij wel worden opgemerkt dat diezelfde tekortkoming zijn werking heeft bij de toekenning van de Algemene Uitkering. In die zin is er een permanente samenhang met de inkomstenkant van de gemeente. Die samenhang is niet absoluut, maar vrijwel zeker in alle gevallen positief.</p> <p>Bron: fictief budget subcluster 120 (aangeleverd door ministerie V&J)</p>

4.2 Toewijzing mogelijke verklaringen per gemeente

In deze paragraaf is voor alle gemeenten aangegeven welke mogelijke verklaringen eventueel voor hen van toepassing kunnen zijn. Om deze toedeling van verklaringen van enige context te voorzien, zijn per gemeente tevens de herverdeeffecten en actuele dekkingspercentages (= huidig dekkingsplan) weergegeven. Dekkingspercentages zeggen niet alles over de geleverde kwaliteit van brandweezorg. Ze vormen wel één van de belangrijkste prestatie-indicatoren voor het niveau brandweezorg en zijn in die zin ook een zekere graadmeter voor de mate waarin de organisatie slaagt in haar streven om een meer evenwichtig niveau van dienstverlening te realiseren. In die zin stimuleert het Cebeon-model ook om nadrukkelijker te sturen op output i.p.v. input.

Voorts wordt opgemerkt dat hier moet worden volstaan met een kwalitatieve toewijzing van de verklaringen aan gemeenten. De kwalificaties zijn al indicatief van karakter. Het is niet mogelijk om die verklaringen per gemeente financieel door te rekenen.

Gemeente Almelo

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 200.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	4,5%
Dekkingspercentage overdag	88%
Dekkingspercentage 's nachts	53%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-
02. Bijdrage aan specialismen	+
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	-
05. Financiële dekking overgedragen activa	-/-
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Borne

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 165.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	16,5%
Dekkingspercentage overdag	86%
Dekkingspercentage 's nachts	64%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	-
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	-

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Dinkelland

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 109.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	7,0%
Dekkingspercentage overdag	72%
Dekkingspercentage 's nachts	74%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	+
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Enschede

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 157.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	1,4%
Dekkingspercentage overdag	96%
Dekkingspercentage 's nachts	96%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+
02. Bijdrage aan specialismen	+
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	-
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	+
06. Aantal en spreiding kazernes	+
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Haaksbergen

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 82.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	6,3%
Dekkingspercentage overdag*	54%
Dekkingspercentage 's nachts*	55%

* Locatie nieuwe kazerne (gefinancierd door Haaksbergen) zal de dekking aanmerkelijk verbeteren.

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-/-
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Hellendoorn

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 29.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	1,5%
Dekkingspercentage overdag	79%
Dekkingspercentage 's nachts	72%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-
02. Bijdrage aan specialismen	+ / 0
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	-
05. Financiële dekking overgedragen activa	+
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Hengelo

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 191.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	3,4%
Dekkingspercentage overdag	79%
Dekkingspercentage 's nachts	55%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+
02. Bijdrage aan specialismen	+/+
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	-
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Hof van Twente

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 295.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	12,5%
Dekkingspercentage overdag	80%
Dekkingspercentage 's nachts	79%

* Locatie nieuwe kazerne (gefinancierd door Haaksbergen) zal de dekking aanmerkelijk verbeteren.

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	0
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	+
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	+/+
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Losser

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 154.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	11,0%
Dekkingspercentage overdag	70%
Dekkingspercentage 's nachts	60%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	+
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Oldenzaal

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 309.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	18,5%
Dekkingspercentage overdag	73%
Dekkingspercentage 's nachts	38%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	-
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	-
09. Compacte gemeentevorm	-

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Rijssen-Holten

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 25.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	1,2%
Dekkingspercentage overdag	75%
Dekkingspercentage 's nachts	75%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	0
02. Bijdrage aan specialismen	+/0
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	-
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	0
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Tubbergen

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 216.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	21,5%
Dekkingspercentage overdag	45%
Dekkingspercentage 's nachts	42%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	-
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	+
06. Aantal en spreiding kazernes	-/-
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Twenterand

Nadelig herverdeeeffect absoluut	€ 11.000,-
Nadelig herverdeeeffect relatief	0,7%
Dekkingspercentage overdag	77%
Dekkingspercentage 's nachts	76%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+/+
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	+
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-/-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		

Gemeente Wierden

Voordelig herverdeeeffect absoluut	€ 74.000,-
Voordelig herverdeeeffect relatief	5,7%
Dekkingspercentage overdag	89%
Dekkingspercentage 's nachts	78%

Mogelijke oorzaak herverdeeeffecten

01. Beroep op bijstand buurgemeenten	+/+
02. Bijdrage aan specialismen	-
03. Bijdrage rampenbestrijding / crisisbeheersing	0
04. Externe veiligheid / BRZO	0
05. Financiële dekking overgedragen activa	0
06. Aantal en spreiding kazernes	0
07. Nadelige effecten normalisatietraject	-
08. Incongruentie overdracht takenpakket brandveiligheid	0
09. Compacte gemeentevorm	0

Legenda:

+/+	sterk positief financieel effect	-	negatief financieel effect
+	positief financieel effect	-/-	sterk negatief financieel effect
0	neutraal		